

**PLAN UPRAVLJANJA
DESTINACIJOM OMIŠ
ZA RAZDOBLJE 2026. – 2029.**

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OMIŠ

Naručitelj

Turistička zajednica Grada Omiša

Fošal ul. 1A, 21310, Omiš

Izrađivač

Urbanex

Boktuljin put 26, 21 000 Split

Vlaška 95, 10 000 Zagreb

Prosinac 2025.



SADRŽAJ

Profil DESTINACIJE: Omiš.....	1
1. ANALIZA TURISTIČKIH PROIZVODA I USLUGA.....	4
1.1. Smještajni kapaciteti.....	5
1.2. Ugostiteljstvo.....	9
1.3. Turističke atrakcije.....	10
1.4. Turističke usluge.....	24
2. Resursna osnova.....	26
2.1. Kultura i baština.....	27
2.2. Priroda i okoliš.....	29
3. JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTURA.....	31
3.1. Planinarska i sportska infrastruktura.....	33
3.2. Kupališta i plaže.....	34
3.3. Interpretacijski centri.....	35
4. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA.....	36
4.1. Energetska infrastruktura.....	37
4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta.....	37
4.3. Vodoopskrba i odvodnja.....	38
4.4. Gospodarenje otpadom.....	38
5. PROMETNA INFRASTRUKTURA.....	40
5.1. Cestovni promet.....	41
5.2. Promet u mirovanju.....	41
5.3. Pomorski promet.....	41
5.4. Javni prijevoz.....	42
6. DIGITALIZACIJA.....	44
6.1. Infrastruktura digitalne tehnologije.....	45
6.2. Sigurnost i privatnost.....	46
7. ANALIZA STANJA PRISTUPAČNOSTI DESTINACIJE.....	48
8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji.....	51

9. ANALIZA STANJA I POTREBA LJUDSKIH POTENCIJALA.....	54
10. Analiza komunikacijskih aktivnosti.....	57
11. ANALIZA KONKURENCIJE	61
12. Potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda	67
13. IZRAČUN PRIHVATNOG KAPACITETA.....	75
13.1. Koncepti održivosti destinacije i definicija nosivih kapaciteta	76
13.2. Faze izračuna prihvatnog kapaciteta	77
13.3. Stavovi turista i jednodnevnih posjetitelja	80
13.4. Stavovi gospodarstvenika	81
13.5. Stavovi lokalnog stanovništva	83
14. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI	85
14.1. Obavezni pokazatelji za praćenje razvoja i održivosti turizma	86
14.2. Specifični pokazatelji za praćenje razvoja i održivosti turizma.....	105
14.3. Analiza razine nosivosti destinacije - izračun pokazatelja prihvatnog kapaciteta	116
14.4. Procjena dostignute razine prihvatnog kapaciteta i analiza scenarija.....	154
14.5. Analiza scenarija.....	156
14.6. Zaključci i preporuke	159
15. STRATEŠKI OKVIR PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM.....	160
Vizija.....	160
Strateški ciljevi	161
Usklađenost strateškog okvira sa aktima strateškog planiranja	162
TABLICA STRATEŠKIH CILJEVA I MJERA.....	163
Cilj 1. PROSTORNO-OKOLIŠNA ODRŽIVOST TURISTIČKE INFRASTRUKTURE – PLANIRANJE PROSTORA, KOMUNALNA INFRASTRUKTURA, POVEZANOST, PRIRODNI RESURSI, BIORAZNOLIKOST	163
CILJ 2. DRUŠTVENA ODRŽIVOST TURISTIČKE PONUDE – IDENTITET, MATERIJALNA I NEMATERIJALNA BAŠTINA, KAPACITETI LOKALNE ZAJEDNICE, UKLJUČENOST DIONIKA, PARTICIPACIJA, JEDNAKOST	166
Cilj 3. EKONOMSKA ODRŽIVOST TURISTIČKOG RAZVOJA OMIŠA - POLJOPRIVREDE, PREHRAMBENE INDUSTRIJE, UMJETNOSTI I KULTURE, KREATIVNE INDUSTRIJE DO MALIH LOKALNIH PROIZVOĐAČA.....	167
Cilj 4. ODRŽIVO UPRAVLJANJE I JAČANJE PREPOZNATLJIVOSTI DESTINACIJE – UČINKOVITO PRAĆENJE UČINKA PLANOVA I PROGRAMA, POVEZIVANJE DIONIKA, STRATEŠKO PLANIRANJE	169
Smjernice za marketinško komuniciranje	171
Popis projekata.....	173
Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti.....	177
SMJERNICE I PREPORUKE	188
Smjernice za izmjenu prostornih planova	188

Smjernice za dionike	190
MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI	191
Praćenje aktivnosti i izvještavanje o provedbi.....	191
ZAKLJUČAK.....	191

NAPRETK

UVOD

Plan upravljanja destinacijom je strateški dokument koji usmjerava razvoj turističke destinacije prema održivosti i pruža temelj za donošenje odluka i mjera koje potiču odgovorno upravljanje turizmom na razini jedinica lokalne samouprave. Plan upravljanja izrađuje se sukladno Zakonu o turizmu (NN 156/2023) te pripadajućim podzakonskim propisima, a identificira sva ključna pitanja i teme koje se odnose na turistički razvoj područja za koje se ovaj strateški dokument izrađuje. Kroz provedbu plana omogućuje se:

- održiv i uravnotežen razvoj destinacije – osigurava ravnotežu između turizma, okoliša i lokalne zajednice
- sustavno praćenje i evaluacija turističkih aktivnosti - omogućuje stalno mjerenje učinaka i prilagodbu strategija
- učinkovito upravljanje ključnim resursima poput vode, energije i otpada – pomaže smanjenju potrošnje i negativnih utjecaja na okoliš
- povećanje konkurentnosti destinacije na globalnom tržištu – jača prepoznatljivost i privlačnost destinacije među posjetiteljima

Turizam Grada Omiša karakteriziraju razvojni potencijali poput raznovrsnih prirodnih ljepota i bogatstva kulturne baštine, ali i razvojni izazovi poput fokusiranosti na turizam niske dodane vrijednosti, što strukturom odražava i sam smještaj u destinaciji. Karakteristična je i izrazita sezonalnost turizma, kao i prostorna koncentracija sadržaja i ponude u obalnom području. Plan upravljanja destinacijom Omiš uključuje detaljnu analizu turističkih resursa i atrakcija, analizu snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) u svim relevantnim područjima, kao i pregled aktualnih trendova i razvojnih projekata. Strateški okvir definira ciljeve, mjere i aktivnosti kojima se koordinirano nastoji ostvariti željeni razvojni iskorak u smjeru pozicioniranja Omiša kao autentične i održive destinacije. Plan ima nekoliko ključnih ciljeva:

1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam – potiče ravnomjernu raspodjelu turističkih aktivnosti kroz cijelu godinu i različite zone
2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu - osigurava razvoj koji ne ugrožava prirodne resurse
3. Konkurentan i inovativan turizam - razvija ponudu koja je kreativna, tehnološki napredna i privlačna na tržištu
4. Otporan turizam - gradi sustav sposoban prilagoditi se krizama i promjenama

Sam proces izrade Plana temeljio se na participativnom pristupu, koji je uključio različite modalitete komunikacije sa relevantnim dionicima. Kontinuirane konzultacije i suradnja omogućili su kvalitetno identificiranje razvojnih potencijala i izazova, te nastavno na provedene analize formuliranje odgovarajućeg strateškog i provedbenog okvira.

Plan upravljanja destinacijom ima za cilj osigurati okvir za učinkovito upravljanje turizmom, između ostalog monitoring stanja razvoja turizma putem praćenja pokazatelja održivosti, a praćenje uspješnosti provedbe Plana pratit će se i kroz pokazatelje definirane za praćenje pojedinih mjera i aktivnosti predviđenih za realizaciju u okviru Plana. Plan promovira integriran i participativan pristup, koji potiče i osnažuje suradnju među različitim dionicima kako bi se sinergijski ostvarile željene razvojne koristi, odnosno iskoristili potencijali Grada Omiša, pravilno prepoznali i umanjili izazovi te se postigla ravnoteža između zadovoljenja potreba stanovništva i posjetitelja i očuvanja prirodnih resursa s druge strane.

Metodologija i proces izrade

U izradi Plana upravljanja destinacijom Omiš primjenjivala se metodologija opisana u Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom (Ministarstvo turizma i sporta, rujan 2024.) pri čemu je u sadržajnom i metodološkom smislu izrada Plana prilagođena realnim vremenskim okvirima. Izrada Plana obuhvatila je više ključnih faza:

- Analizu stanja
- Studiju prihvatnih kapaciteta destinacije
- Izradu Strateškog okvira

Svaka faza detaljno je raspravljena s naručiteljem i predstavljala je preduvjet za prelazak na sljedeću etapu izrade strateškog dokumenta. Za izradu Plana koristile su se standardne metode izrade planskih dokumenata, uključujući istraživačke, analitičke i interpretativne postupke.

Prikupljanje podataka iz sekundarnih izvora

Proces je obuhvatio desk istraživanja temeljena na relevantnoj stručnoj literaturi, statističkim izvorima, prostorno-planskim dokumentima, relevantnim registrima (npr. registar Kulturnih dobara RH, Bioportal i sl). Korišteni su i detaljno analizirani strateški i provedbeni dokumenti gradske razine kao što su Plan razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. g., Provedbeni program Grada Omiša 2022. – 2025., te Strategija razvoja Grada Omiša do 2020. Konzultirane su i sektorske strategije kao npr. Strategija zelene urbane obnove Grada Omiša, ali i dokumenti koji obuhvaćaju šire područje kao Strategija razvoja Urbane aglomeracije Split za razdoblje do kraja 2027.g. Posebna pažnja posvećena je analizi dokumenata i podataka iz sektora turizma, kao što su Strateški plan razvoja turizma Grada Omiša 2020.-2030., Stavovi i potrošnja turista u Gradu Omišu u 2023. godini- TOMAS Omiš 2023. te statistički podaci (pregled turističkog prometa u komercijalnim smještajnim objektima, podaci iz e Visitora, FINE, DZS i dr.). Svi navedeni dokumenti i podaci stvorili su dobar temelj za kvalitetnu analizu turističke resursno-atraksijske osnove te trendova na domaćem i inozemnom tržištu.

Intervju s ključnim dionicima

Provedeni su individualni intervjui s nizom ključnih dionika iz područja turizma (popis dionika uključio je predstavnike raznih gradskih ustanova, dionike iz turizma kao što su predstavnici hotela te privatnih iznajmljivača s područja Omiša, dionike koji se bave uslugama prijevoza, obrtnike i dr.). Dionici su dali izrazito kvalitetan doprinos u stvaranju slike stanja u destinaciji, kao i ključne informacije o izazovima i potencijalima koji karakteriziraju Grad Omiš. Intervjui su provedeni u prvoj fazi analize stanja i prikupljanja/provjere podataka iz sekundarnih izvora, osobno i/ili telefonom s odabranim dionicima temeljem polustrukturiranog upitnika koji je izrađivač Plana izradio u dogovoru s naručiteljem, Turističkom zajednicom Grada Omiša.

Terenski obilasci

Tijekom prve faze projekta, odnosno za vrijeme izrade analize stanja odrađeno je i nekoliko terenskih obilazaka destinacije, prvenstveno kako bi se stekao neposredan uvid u opterećenja turističke, prometne i druge javne infrastrukture, kroz više navrata uključujući predsezona (ožujak) te razdoblje u vrhuncu sezone (lipanj i srpanj).

Metodologija pri izradi Studije prihvatnih kapaciteta destinacije

Plan upravljanja destinacijom na lokalnoj razini za turističke zajednice razvrstane u kategoriju I i II indeksa turističke razvijenosti (ITR) mora biti temeljen na izračunu prihvatnih kapaciteta. Budući da se Omiš nalazi u I kategoriji ITR, za destinaciju se izrađuje Studija prihvatnih kapaciteta, a sam dokument integrira se u plan upravljanja destinacijom. Prema Pravilniku o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (NN 112/2024), ključnom propisu koji definira način izrade Studije, područje obuhvata za koji se izrađuje prihvatni kapacitet potrebno je podijeliti na prostorno – funkcionalne zone.

Zone su definirane na razini naselja Grada Omiša temeljem provedenih analiza dostupnih podloga i prikupljenih podataka, uzimajući u obzir kriterije poput prostorne tipologije, razine turističke aktivnosti i ponude, kao i strukture portfelja turističkih proizvoda. Za potrebe izrade Studije prihvatnih kapaciteta Grada Omiša definirane su sljedeće zone:

1. Centralno naselje Omiš (Omiš i Borak)
2. Rivijera (Stanići, Čelina, Lokva Rogoznica, Mimice, Marušići, Pisak)
3. Zaobalje (Tugare, Dubrava, Naklice, Gata, Zakućac, Čišla, Ostrvica, Zvečanje, Podašpilje, Svinišće, Smolonje, Seoca, Kostanje, Kućice, Podgrađe, Slime)
4. Zamosorje (Donji Dolac, Putišići, Srijane, Gornji Dolac, Trnbusi, Nova Sela, Blato na Cetini)

a termini koji se odnose na pojedino područje / zonu koristit će se nadalje u tekstu odnosno u samom Planu upravljanja destinacijom Omiš.

Za potrebe izrade Studije prihvatnih kapaciteta Omiša koristila se kombinirana metodologija za koju je procijenjeno da će dati optimalnu podlogu za definiranje okvira za upravljanje prihvatnim kapacitetom destinacije. Kombinirana metodologija uključila je analize i iskazivanja egzaktnih podataka u kombinaciji sa interpretacijom rezultata provedenih primarnih istraživanja stavova turista i jednodnevnih posjetitelja, gospodarskih subjekata i lokalnog stanovništva. Spomenuta istraživanja provedena su online anketiranjem ciljanih skupina ispitanika u periodu od sredine travnja do kraja srpnja 2025. sljedeći Smjernice za istraživanja stavova relevantnih grupa dionika koje je izradilo Ministarstvo turizma i sporta.

Opći principi izrade Plana upravljanja

Metodologija izrade Plana temeljila se na već spomenutom participativnom pristupu koji se bazirao na suradnji s lokalnom zajednicom kroz sudjelovanje relevantnih predstavnika iz svih djelatnosti i područja bitnih za izradu Plana. Također je primijenjen integrirani pristup koji je podrazumijevao cjelovito sagledavanje različitih razvojnih potencijala i izazova Grada Omiša te njihovo usklađivanje s općim ciljevima razvoja, ne samo razmatrajući orijentaciju na temu turizma.

Plan je koncipiran na način da se ostvari balans između razvojnih aspiracija i provedivosti samih aktivnosti programa i projekata definiranih u strateškom okviru. Financijski parametri kao i parametri za praćenje provedbe racionalno su postavljeni, stoga primijenjeni metodološki okvir osigurava provedbeni fokus kroz jasno definirane korake i pokazatelje uspješnosti koji omogućuju učinkovitu implementaciju. Takav pristup omogućuje cjelovito sagledavanje razvoja turizma Grada Omiša uz uključivanje svih relevantnih dionika, te postavlja temelje za dugoročno održiv i konkurentan turistički razvoj.

Struktura Plana upravljanja

Plan upravljanja destinacijom Omiš sastoji se od poglavlja koja svojim sadržajem slijede osnovu propisanu Smjernicama i uputama za izradu. Uvod daje kratki opis i osnovu za razumijevanje svrhe izrade plana upravljanja. Obuhvaća i definiciju dokumenta u skladu s relevantnim propisima, opisuje metodologiju, proces izrade i strukturu samog plana.

Analiza stanja pruža detaljan pregled trenutnog položaja destinacije. Obuhvaća internu analizu koja uključuje geografske i demografske karakteristike, prometnu dostupnost i infrastrukturnu opremljenost. Poseban naglasak stavlja se na performanse turističkog sektora, analizirajući dolaske, noćenja i sezonalnost. U poglavlju su analizirani trendovi održivog turizma, konkurentnost destinacije, razina digitalizacije, organiziranost usluga i komunikacijske aktivnosti. Dio poglavlja usmjeren je na turističke resurse, gdje se vrednuju atrakcije s potencijalom za razvoj novih turističkih proizvoda, procjenjuje njihova tržišna spremnost te analizira postojeća turistička suprastruktura, uključujući smještajne i ugostiteljske kapacitete te prateću infrastrukturu.

Studija prihvatnih kapaciteta sadrži izračun i interpretaciju pokazatelja održivosti kao i interpretaciju rezultata provedenih istraživanja turista i jednodnevnih posjetitelja, gospodarskih subjekata i lokalnog stanovništva. U poglavlju o pokazateljima održivosti definiraju se obvezni i specifični indikatori održivog razvoja destinacije. Opisana je metodologija prikupljanja podataka i analiza rezultata, uz smjernice za budući razvoj i praćenje ciljeva. Procjena dostignute razine nosivih kapaciteta i analiza scenarija budućeg razvoja destinacije predstavljaju temelj za formuliranje ključnog elementa Plana upravljanja a to je strateški okvir.

Strateški okvir sadrži razvojnu viziju, strateške ciljeve s mjerama i aktivnostima koje postavljaju temelj za budući razvoj turizma u Gradu Omišu. Vizija razvoja usmjerena je na održivost i autentičnost, a strateški ciljevi daju okvir za operacionalizaciju vizije, konkretne smjernice za razvoj turističkih proizvoda, marketinške aktivnosti, jačanje infrastrukture i ljudskih potencijala te digitalizaciju. Nastavno na strateški okvir definiran je popis projekata koji su u nadležnosti turističkih zajednica, gradske uprave i drugih dionika.

Plan također sadrži poglavlje kojim se opisuje sustav praćenja i implementacije plana te smjernice za sve dionike u implementaciji kao i preporuke koje se mogu uzeti u obzir kod izmjene prostornih planova. U Zaključku se naglašava kako provedba Plana zahtijeva kontinuiranu suradnju Grada Omiša, Turističke zajednice Grada, javnih ustanova, poduzetnika i lokalne zajednice kako bi se ostvarili zacrtani ciljevi razvoja destinacije Omiš.

PROFIL DESTINACIJE: OMIŠ

Lokacija	Područje Grada Omiša dio je srednje Dalmacije te se proteže priobalnim i zaobalnim dijelom Splitsko-dalmatinske županije. Graniči s općinama Zadvarje i Šestanovac na istoku, Gradom Triljem i Općinom Cista Provo na sjeveru, Općinom Dugopolje i Gradom Splitom na zapadu te s Općinom Dugi Rat na jugozapadu. Ukupna površina Grada Omiša iznosi 266,2 km².
Prometna povezanost	Zračni prijevoz: najbliža zračna luka je u Kaštelima (Zračna luka Split), udaljena od Omiša 42 km Cestovne veze: Naselja unutar samog Grada Omiša povezana su poprečnim vezama D8 i D70 (državne ceste) te brojnim županijskim i lokalnim cestama. Magistrala osigurava prometnu povezanost Omiša sa Splitom kao makroregionalnim središtem, a za dionicu D8 od Stobreča do Omiša karakteristična je prometna zagušenost. Lokalna mreža cesta relativno je razvijena, ali su potrebna značajna unaprjeđenja, osobito u naseljima u zaobalju i zamosorju. Gradom prolazi i autocesta A1 Zagreb-Split- Dubrovnik. Grad Omiš spojen je na autocestu kod čvora Blato na Cetini, gdje je izlaz s autoceste spojen na državnu cestu D70 Blato na Cetini-Omiš. Javni prijevoz: Područje Omiša povezano je linijama prigradskog prijevoza sa Splitom, središtem aglomeracije te čini krajnju zonu prigradskog prometa u istočnom dijelu. Linije 28, 29, 60, 67, 68 i 69 povezuju Grad Split s naseljima s područja Grada Omiša (Omiš, Dubrava, Tugare, Naklice, Gata, Čišla, Ostrvica, Zvečanje, Seoca, Blato na Cetini, Kostanje, Podgrađe, Donji Dolac, Gornji Dolac, Srijane, Trnbusi). Najveću učestalost polazaka ima linija 60 koja povezuje Omiš sa Splitom, a znatno je manja učestalost autobusa koji prometuju kroz naselja u zaobalju. Pomorski promet: Luka Omiš pripada II. kategoriji luka otvorenih za javni promet. U 2025. g. završena je rekonstrukcija, dogradnja i opremanje luke Omiš. Izgradnja novog obalnog zida dužine 267 m omogućuje sezonski prihvat plovila, s kapacitetom za prihvat 40 nautičkih plovila i oko 60 brodica namijenjenih lokalnom stanovništvu. Osim toga, projektom je izgrađena operativna obala koja će služiti za ukrcaj i iskrcaj putnika, čime se dodatno unaprjeđuje pomorski promet i povezanost. Na području Grada Omiša nalaze se još dvije luke lokalnog značaja: Luka Mimice i luka Pisak te iskrcajna mjesta za prihvat ribe u Omišu i Mimicama. Riječni promet Cetinom u Omišu se koristi samo u turističke svrhe na pojedinim dijelovima toka u vidu aktivnosti raftinga i kajakinga te izletničkih brodova do Radmanovih mlinica, dok dio gradske luke čini i područje ušća Cetine, od mosta prema ušću.
Udaljenost od glavnog grada i glavnih emitivnih tržišta (cestovnim pravcima)	Zagreb – 428 km Varšava (Poljska) - 1442,5 km Prag (Češka) - 1053,6 km Bratislava (Slovačka) - 801,1 km Berlin (Njemačka)– 1481 km Budimpešta (Mađarska) - 767,7 km Beč (Austrija) - 770–800 km
Geografska obilježja	Grad Omiš je prema uvjetno homogenoj (fizionomskoj) regionalizaciji Hrvatske dio srednjodalmatinskog priobalja, točnije Poljičko-omiškog priobalja . Središnji prostor srednjodalmatinskog priobalja čine prostrane potopljene i površinske flišne zone s nižim vapnenačko-dolomitnim pobrđem i udolinama, a od kontinentalnih utjecaja izdvojen je i zaštićen krškim priobalnim hrptovima gorsko-planinskog niza. Gorski niz Opor, Kozjak, Poljička planina, Omiška Dinara, Mosor i Biokovo odražava dinarski niz (sjeverozapad-jugoistok), položen je u hvarskom pravcu pružanja reljefa. Poljičko-omiško priobalje predstavlja prostor dviju reljefnih zona – višeg krškog mosorskog hrpta te mikoreljefno raščlanjenog flišnog i krškog priobalja sa specifičnim oblicima abrazivno-akumulacijske obale. Povijesno-geografska važnost flišne zone na području Poljica odražava se u njezinoj valorizaciji još od srednjeg vijeka.
Klimatska obilježja	Priobalni dio Grada Omiša obilježen je sredozemnom klimom s vrućim ljetom koju karakterizira maksimum padalina u kasnu jesen, blage zime i suha ljeta. Srednje sezonske temperature zraka iznose 8,3 °C zimi, 14,4 °C u proljeće, 24,8 °C ljeti te 17,5 °C u jesen. Godišnji raspored padalina je neravnomjeran, a

	prosječna godišnja količina padalina iznosi 1.104 mm od čega je najviše padalina zabilježeno u zimskom i jesenskom razdoblju. Zbog planinskog grebena Mosora na području zaobalja te Omiške Dinare, mediteranska klima prelazi u kontinentalnu klimu koju karakteriziraju niže temperature zraka i nešto veće količine padalina, a nerijetko se pojavljuje i snijeg koji se rijetko zadržava, a u prosjeku pada dva dana godišnje. Godišnja insolacija Grada Omiša iznosi više od 2.630 sati , a dnevni prosjek iznosi 7,2 sata dok u ljetnim mjesecima dnevni prosjek iznosi čak i do 12 sati.
Broj stalnih stanovnika	14.139 stanovnika (Popis stanovništva 2021. godine)
Broj turista	U 2024. godini najveći udio u ukupnim noćenjima na području Grada Omiša ostvarili su turisti iz Poljske (25,79%), zatim iz Njemačke (17,06% udjela). Slijede Češka (10,20%), Mađarska (5,64%) i Slovačka (4,92%).
Prosječna duljina boravka	6,15 noćenja (eVisitor, 2024.)
Turistički kapaciteti	U Gradu Omišu u 2024. godini ostvareno je preko milijun noćenja . Najveći dio ostvaren je u objektima u domaćinstvu , i to 68,15%. Hoteli i drugi objekti koji spadaju u tu kategoriju ostvarili su udio od 14,28% noćenja, kampovi 11, 15%, ostali ugostiteljski objekti za mještaj 6,31% te OPG - i 0,1%.
Ugostiteljski sadržaji	Ugostiteljsku ponudu Omiša čini više desetaka ugostiteljskih objekata od kojih značajan dio posluje samo u sezoni (uključujući pred i postsezonu). Ponuda objekata koji poslužuju hranu djelomično je bazirana na tradicionalnim i lokalnim autentičnim jelima i proizvodima, a u prostornom smislu velik dio objekata koncentriran je u središnjem naselju Omiš. U zaobalju se nalaze pojedini OPG-ovi koji pružaju ugostiteljske usluge.

Najpopularnije turističke atrakcije:

Prirodne i sportske atrakcije:

- plaže u Omišu i dužobalnim naseljima s popratnom infrastrukturom
- planinarska infrastruktura na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru: planinarski putovi i planinarski objekti
- pješačke hiking staze
- penjališta na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru
- kanjon Cetine
- zipline poligon u kanjonu Cetine
- staze i šetnice uz more i uz Cetinu
- biciklističke staze na obalnom i brdskom dijelu

Kulturne i povijesne atrakcije:

- povijesna jezgra Omiša
- utvrde Mirabela i Fortica
- izložbeni prostor Festivala dalmatinskih klapa
- Gradski muzej Omiš
- odmorišta i vidikovci
- arheološka nalazišta Brzet, Miri te arheološka zona Baučići (antički Oneum)
- Povijesni muzej Poljica u Gatima i Zavičajna kuća Gornjih Poljica, Gornji Dolac
- zaštićena pojedinačna kulturna dobra (Ilirsko sjemenište, Franjevački samostan, Kuća sretnog čovjeka i dr.)
- nematerijalna dobra – umijeće pisanja poljičice i priprema soparnika

Značajnije manifestacije:

Kulturnoumjetničke i manifestacije mješovitog karaktera

- Festival dalmatinskih klapa
- Ostinato
- Omiš Summer Frei
- Omiško kulturno ljeto
- Jurini jablani
- Ribarske večeri: Nemira - Ravnice, Mimice - Medići, Stanići - Čelina

Sportske manifestacije i natjecanja

- Omiški polumaraton
- Masters Handball World Cup
- Dalmacija Ultra Trail
- Plivački maraton

	- International Basketball Camp Croatia - Euro Kup Cetina - 24 sata Imbera - Basketball World Cup - Međunarodni kamp rukometnih veterana
Glavni turistički proizvodi	Kupališni turizam (plaže, smještajni kapaciteti i sadržaji prilagođeni djeci i obiteljima) Aktivni turizam (biciklizam, planinarenje i trekking, kayaking, rafting, canyoning, ronjenje, slobodno penjanje, jedrenje na dasci, zipline) Kulturni turizam (turizam baštine, manifestacije i događanja, gradski turizam) Ruralni turizam (OPG-i koji nude smještaj, elementi gastroponude, sportske aktivnosti u zaobalju i zamosorju, manifestacije) Poslovni turizam (poslovni sastanci, skupovi i team building programi, sportske pripreme i natjecanja) Ostalo (tranzitni turizam)
Prostor – turističke zone i površine	Prema važećem PPUG Omiša (SN Grada Omiša, 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.), zone (isključive) ugostiteljsko turističke namjene unutar građevinskog područja naselja planirane su u obalnim naseljima (Omiš, Zakučac, Stanići, Čelina, Lokva Rogoznica) te u Blatu n/C: OMIŠ: Ribnjak, kamp (T3) 6,0ha/ 1.500 kreveta (izgrađeno) Ribnjak, hotel (T1) 1,2ha / 144 kreveta (neizgrađeno) Punta, hotel Plaža (T1) 0,8ha / 200 kreveta (izgrađeno) Punta, hotel Galeb (T1) 1,8ha / 370 kreveta (neizgrađeno) Planovo, hotel (T1) 2,0ha / 200 kreveta (neizgrađeno) Lisičine, hotel, kamp (T1, T3) 1,0ha 150 kreveta (izgrađeno) Brzet, hotel (T1) 2,1 ha 250 kreveta (izgrađeno) Garma - Ravnice, hotel, turističko naselje (T1, T2) 11,5 ha/ 1.700 kreveta (neizgrađeno) ZAKUČAC: Zakučac, kamp (T3) 0,6 ha/ 180 kreveta (neizgrađeno) STANIĆI: Mala luka, hotel, turističko naselje (T1, T2) 3,1ha / 650 kreveta (izgrađeno) LOKVA ROGOZNICA: Ruskamen, hotel, kamp (T1,T3) 7,3 ha1.600 kreveta (izgrađeno) BLATO n/C: hotel (T1) 0,8ha/ 100 kreveta (neizgrađeno)
Turistička infrastruktura	Kongresni kapacitet destinacije čini kongresna dvorana hotela Plaža (tri dvorane kapaciteta 300, 60 i 40 osoba). Nekoliko hotela ima dvorane namijenjene sastancima manjih grupa. Turistička infrastruktura u Omišu je raznolika i obuhvaća elemente vezane uz kupališni i aktivni turizam, u prvom redu plaže u Omišu i dužobalnim naseljima s popratnom infrastrukturom. Šetnica uz obalu također je dijelom uređena, a planirano je i povezivanje centralnog naselja Omiš sa susjednim dužobalnim naseljima. Planinarska infrastruktura na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru obuhvaća planinarske putove, objekte, pješačke hiking staze, penjališta na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru te stazu Via Ferrata Omiš - Fortica. Biciklističke staze uređene su na obalnom i brdskom dijelu. U kanjonu Cetine razvijena je infrastruktura izletničke vožnje plovilima i zipline.

1. ANALIZA TURISTIČKIH PROIZVODA I USLUGA

Ono što danas nazivamo atrakcijskom osnovom (prirodne ljepote rijeke Cetine, more i planine, visoko ambijentalna povijesna jezgra, tvrđave i brojni spomenici) privlačilo je posjetitelje na područje Grada još od prvih organiziranih oblika turizma. Početkom 20. stoljeća na ovaj su prostor posjetitelji i izletnici dolazili zahvaljujući parobrodskim vezama, u malim skupinama, i na relativno malom prostoru uživali u netipičnim raznolikostima koje čine prostor Omiša. Iste prirodne i kulturne vrijednosti privlače ih i danas. Prepoznavanjem bogatstva ovih resursa, razvojem infrastrukture te turističkih sadržaja kreirana je osnova za razvoj turizma, djelatnosti koja se u posljednjim desetljećima prometnula u jednu od najvažnijih gospodarskih grana. Ne iznenađuje stoga da danas, unatoč skromnim počecima, Grad predstavlja jedno od značajnijih turističkih područja srednje Dalmacije, a o čemu svjedoči i brojka o više od milijun ostvarenih komercijalnih noćenja godišnje.

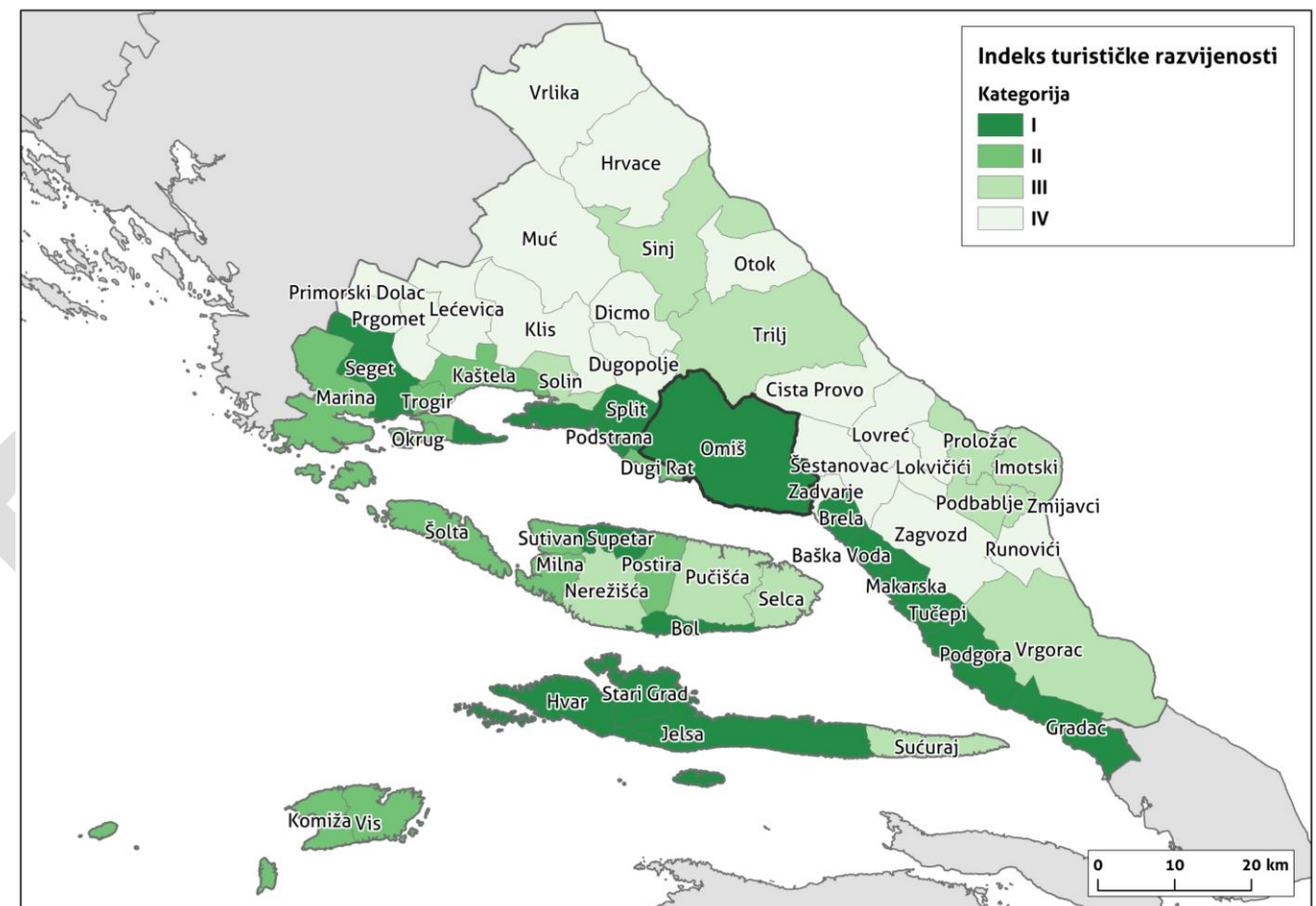
Prema ostvarenom turističkom prometu, Omiš je treća destinacija u Splitsko-dalmatinskoj županiji, odmah nakon Splita i Makarske, a trendovi turističke potražnje pokazuju konstantan rast. Tako je u 2024. g., na razini županije ostvareno rekordnih 4 milijuna dolazaka i 20,6 milijuna noćenja.

Ipak, može se istaknuti kako je danas regionalni kontekst razvoja turizma u Srednjoj Dalmaciji karakteriziran neravnomjernom distribucijom turističkog prometa. Splitska rivijera, u koju se ubraja i Omiš, ostvaruje 46% ukupnih noćenja regije, Makarska rivijera 33%, Otocima pripada 19%, dok Zagora sudjeluje s tek 2%. Distribucija ukazuje na postojanje prostora za turistički razvoj zaleđa. Specifičan položaj Omiša, i površina koja zahvaća obalno i zaobalno područje, potencijal su za razvoj proizvoda koji povezuju turističko iskustvo oba prostora.

Strategija razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030. godine postavlja temeljne okvire za razvoj hrvatskog turizma prema načelima održivosti, inovativnosti i konkurentnosti. Naglašava potrebu za prelaskom s tradicionalnog "sunce i more" modela na diversificiranu ponudu koja uključuje selektivne oblike turizma, digitalizaciju, poboljšanje kvalitete usluga i jačanje destinacijske konkurentnosti. Na regionalnoj razini, Glavni plan razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije 2021.-2027. prepoznaje Omiš kao dio obalne zone s visokim turističkim potencijalom. Na lokalnoj razini, Plan razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine uspostavlja strateški okvir koji stavlja naglasak na održivi razvoj turizma kroz inovativne i diversificirane oblike turističkih proizvoda. Posebnu važnost ima Strateški plan razvoja turizma Grada Omiša 2020.-2030., koji detaljno definira smjerove razvoja turističke destinacije i čija je nadgradnja jedan od ciljeva ovog dokumenta.

U tom kontekstu, temelj je da Omiš, s obzirom na svoj geografski položaj i resursnu osnovu, a vodeći se postojećim strateškim smjernicama, već sada nastoji implementirati načela održivog turizma kroz razvoj aktivnog turizma uz tradicionalnu kupališnu ponudu.

U uvodu još vrijedi naglasiti da je prema **ITR** (indeksu turističke razvijenosti), što ga je razvilo Ministarstvo turizma i sporta s ciljem efikasnijeg vođenja turističke politike, Omiš u 2024. godini svrstan u I. Kategoriju s indeksom 30,45. Vrijednost ITR-a veća od 30 označava destinacije s najrazvijenijim turizmom u Hrvatskoj, što je Omiš smjestilo u skupinu vodećih turističkih destinacija zemlje uz Split, Dubrovnik, Rovinj, Poreč i druge. Takav status predstavlja postignuće, ali i odgovornost za budući razvoj koji mora biti u skladu s ranije navedenim načelima napretka (hrvatskog) turizma.



Slika 1. Indeks turističke razvijenosti jedinica lokalne samouprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji (2023. g.)

Izvor: Institut za turizam, 2025.

1.1. Smještajni kapaciteti

Smještajni sektor predstavlja temeljnu komponentu turističke ponude, oblikujući ne samo kapacitet destinacije za prihvata turistu već i kvalitetu cjelokupnog turističkog iskustva. Ponudu Grada u 2024. godini činio je **ukupni smještajni kapacitet** od 20.667 kreveta u 6.379 smještajnih jedinica (komercijalni i nekomercijalni kreveti). Objekti komercijalnog tipa obuhvaćaju hotele, kampove, objekte u domaćinstvu, objekte na OPG-u te ostali smještaj. U Omišu je vidljivo kako je smještajna ponuda pretežito vezana uz **objekte u domaćinstvu** koji raspolažu sa 12.232 kreveta u 3.866 smještajnih jedinica, što predstavlja 59,2% ukupnih kapaciteta destinacije, odnosno 74,1% ukupnih komercijalnih kapaciteta, te odražava strukturu turističke ponude karakterističnu za hrvatski turizam. Uz objekte u domaćinstvu, destinacija raspolaže hotelskim smještajem i kampovima, što omogućuje zadovoljavanje različitih segmenata potražnje.

Hotelski smještaj raspolaže s 1.029 kreveta u 506 smještajnih jedinica, dok se kampovima imaju kapacitet za 1.750 osoba u 584 jedinice. Posebno je važno napomenuti da se pojavljuje kategorija smještaja na OPG-ovima koja, premda još uvijek skromna sa 16 kreveta u pet jedinica, predstavlja značajan potencijal za razvoj ruralnog turizma.

Tablica 1. Vrste komercijalnih smještajnih kapaciteta, usporedba 2020. i 2024. godina

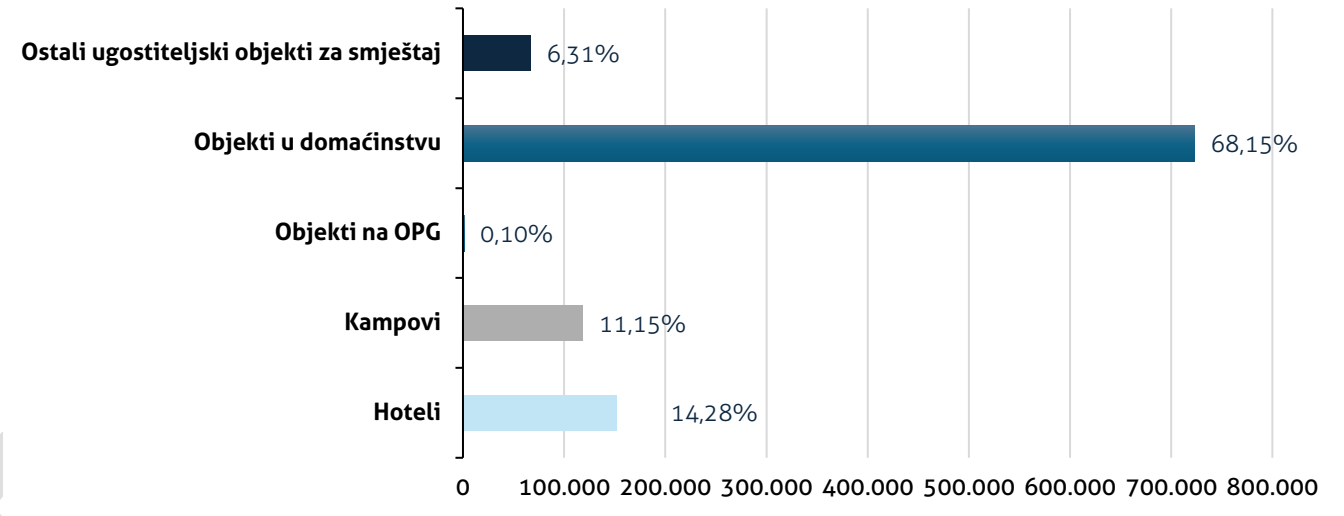
VRSTA SMJEŠTAJA	SMJEŠTAJNE JEDINICE		KREKETI		NOĆENJA	
	2020.	2024.	2020.	2024.	2020.	2024.
Ukupno	5.886	5924	18.093	19.178	597.387	1.031.895
Hoteli	459	506	937	1.029	38.443	151.558
Kampovi	584	584	1.750	1.750	83.308	118.297
Objekti u domaćinstvu	3.834	3.866	11.495	12.232	440.168	723.063
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	353	486	1.060	1.473	33.019	67.000
Smještaj na OPG-u	4	5	8	16	/	1.090

Izvor: TZ Grada Omiša

Kategorizacija smještajnih kapaciteta prema broju zvjezdica odražava kvalitetu njihove usluge i opremljenosti te ujedno može poslužiti i kao indikator razvijenosti destinacije. Na području Grada Omiša, gotovo svi smještajni kapaciteti u svrstani su u rang kvalitete tri ili četiri zvjezdice. Objekti u domaćinstvu većinski broje tri zvjezdice (72,9 %), slijede oni s četiri (21,5 %). Hotela je nešto više u kategoriji tri zvjezdice (tri hotela), četiri se nalaze u kategoriji četiri zvjezdice. Među ostalim ugostiteljskim objektima za smještaj, također su brojniji oni u kategoriji tri zvjezdice (55,9 % objekata). Svi kampovi imaju tri zvjezdice. Od postojećih objekata na OPG-u, jedan je u kategoriji tri sunca i jedan u kategoriji dva sunca.. U odnosu na 2020. g., zamjetno je kako se povećao udio smještajnih kapaciteta s tri ili četiri zvjezdice, te onih s pet zvjezdica. Zaključno, kvaliteta smještaja ukazuje na kvalitetne, dobro opremljene kapacitete i uslugu destinacije, a generalni razvoj smještajnih kapaciteta usmjeren je prema poboljšanju kvalitete postojećih objekata.

Turistički promet u Gradu Omišu dosegao je značajnu razinu **s preko milijun ostvarenih noćenja u 2024. godini**, što predstavlja rast od 9% u odnosu na 2019. godinu i 5% u odnosu na 2023. godinu.

Struktura noćenja prema vrsti smještaja odražava prevladavanje objekata u domaćinstvu koji su u 2024. godini ostvarili 68,15% ukupnih noćenja (723.063 noćenja). Hoteli i drugi objekti iz te skupine ostvarili su 14,28% noćenja (151.558), kampovi 11,15% (118.297), ostali ugostiteljski objekti 6,31% (67.000), nekomercijalni smještaj 3,57% (37.887), dok su objekti na OPG-u ostvarili 0,10% noćenja (1.090).



Slika 2. Udio ostvarenih noćenja u 2024. godini u Gradu Omišu

Izvor: TZ Grada Omiša

Pregledom **turističkog prometa u komercijalnim smještajnim objektima** za razdoblja siječanj-prosinac 2023. i 2024. prema vrsti objekta može se utvrditi rast broja dolaska i noćenja u gotovo svim vrstama smještaja, izuzev objekata na OPG-ovima - u 2024. je u toj vrsti smještajnih objekata evidentirano nešto manje dolazaka nego u 2023.

Tablica 2. Pregled turističkog prometa u komercijalnim smještajnim objektima za razdoblja siječanj-prosinac 2023. i 2024.

	I - XII/ 2023		I - XII/ 2024		INDEKS (I – XII) 2024/2023	
	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja
hoteli	31.279	138.894	34.384	151.558	110	109
kampovi	32.178	114.410	32.249	118.297	100	103
objekti na OPG-u	137	1.106	122	1.090	89	99
objekti u domaćinstvu	92.898	697.454	98.431	723.067	106	104
ostali ugostiteljski objekti za smještaj (dr.vrste-skupina kampovi)	9.688	59.821	11.075	67.000	114	112
ukupno	166.180	1.011.685	176.261	1.061.012	106	105

Izvor: TZ Grada Omiša

Hotele i turistička naselja na području Grada Omiša čine sljedeći objekti:

HOTEL PLAŽA ****

- u naselju Omiš, nalazi se na lokaciji uz glavnu gradsku pješčanu plažu i u neposrednoj blizini stare gradske jezgre
- hotel je otvoren cijele godine, a sveukupno broji 180 kreveta
- u hotelu se nalazi restoran, Gusarska konoba i Gradska kavana, te wellness i spa centar
- u sklopu hotela nazali se i multifunkcionalni kongresni centar (dvorana Plaža: 300 osoba; dvorana Mirabella: 60 osoba, dvorana Cetina: 40 osoba)

HOTEL VILLA DVOR ***

- u naselju Omiš, nalazi se uz rijeku Cetinu, na udaljenosti 600 metara od pješčane gradske plaže
- hotel sveukupno broji 41 krevet
- u hotelu se nalazi restoran Knez kao i wellness (jacuzzi i masaža), dok je dostupna i konferencijska soba za sastanke
- hotel je jedan od prvih *BIKE* hotela u Dalmaciji, a nagrađen je i certifikatom „Prijatelj okoliša“

Turističko naselje BRZET ***

- u naselju Omiš, u blizini plaže Brzet sjever, 15 minuta hoda od povijesne jezgre grada
- sveukupno broji 88 soba i 176 kreveta
- unutar hotela nalazi se restoran i bar, a svaka soba ima vlastiti balkon

HOTEL ST HILDEGARD ****

- u naselju Lokva Rogoznica, uz obalu mora, novootvoreni hotel, sveukupno broji 6 hotelskih apartmana (12 kreveta), 29 dvokrevetnih soba i 1 jednokrevetnu sobu
- hotel nudi raznovrsne sadržaje, uključujući restoran, konferencijsku sobu, animacijske sadržaje, sportove na plaži, uslugu najma bicikala i skutera

HOLIDAY VILLAGE SAGITTA ***

- turističko naselje uz obalu mora u naselju Lokva Rogoznica
- sveukupno 343 ležaja, 38 studio apartmana, 84 sobe, 3 hotelska apartmana, 40 apartmana, 1 kuća za odmor
- bungalovi i apartmani nedavno su prošli proces renovacije

HOTEL PLETER ****

- nalazi se uz obalu u središtu naselja Mimice
- broji sveukupno 55 kreveta
- u hotelu se nalaze restoran i bar

HOTEL MEDISTONE ****

- aparthotel na plaži u Medićima sveukupno broji 42 kreveta
- u objektu se nalaze restoran i bar, a gostima su na raspolaganju još i fitness i spa centar

KAMP ALMISSA

- na području naselja Omiš, površine 6,3 ha, s kapacitetom 231 parcele podijeljenih u tri zone, uključuje 20 glamping kućica, 190 kamp mjesta, 146 kamp parcela, 135 pokretnih kućica; ukupni kapacitet je 1.473 osobe
- smješten je uz more, na samom ušću rijeke Cetine, gdje se duga pješčana plaža proteže duž cijelog kompleksa. U sklopu kampa dostupni su brojni sadržaji: restoran, mogućnost usluge noćenja s doručkom ili polupansion, mjesta za roštiljanje, camping oprema, dostupnost supermarketa, razne rekreativne aktivnosti uključujući otvoreni bazen i dječji bazen, masaže, animacijski program za djecu i odrasle, dječje igralište, tereni za mali nogomet i tenis, škola tenisa, odbojka na pijesku, stolni tenis, škola jedrenja i jedrenja na dasci, kao i posebno uređena plaža za pse i dr.
- kamp dobitnik nagrada Croatia's Best Campsite 2025. - 2024, 2022.; Ecocamping Award

AUTOKAMP LISIČINA

- u naselju Omiš, uključuje smještajne jedinice za velike i male šatore, automobile, kamp kućice, motore, kombi-autobuse i kampere
- Kamp u domaćinstvu (kamp odmorište kapaciteta 30 osoba te kamp 3 zvjezdice kapaciteta 30 osoba)
- kamp je otvoren cijele godine
- najbliža plaža nalazi se na 10 minuta hoda
- sadržaji koje kamp nudi: velika kuhinja i blagovaonica s rashladnim uređajima, roštilj, sanitarni čvorovi i tuševi, mogućnost pranja rublja, WiFi

AUTO CAMP LINDA

- u naselju Lokva Rogoznica, uz samu plažu
- 1 zvjezdica, kamp u domaćinstvu, ima 10 kamp mjesta, kapacitet 30 osoba
- kamp je otvoren od svibnja do listopada
- popratni sadržaj uključuje sanitarne čvorove, tuševe, perilicu rublja, roštilj, rashladne uređaje i WiFi
- premda kamp ne nudi organizirane programe poput animacijskog programa za djecu, vlasnici za svoje stalne goste priređuju događanja (ribarske večeri i glazbena događanja)

AUTOKAMP SIRENA

- smješten u naselju Lokva Rogoznica, uz samu plažu, prostire se na površini od 1,5 ha i može ugostiti 277 osoba
- kamp je otvoren cijele godine
- u kampu se nalaze sanitarije (obiteljske kupaonice, dječje sanitarije, zaseban prostor za previjanje, sanitarije za osobe s invaliditetom, kabine za umivanje, sudoperi s toplom vodom, perilica rublja, prostor za pranje psa, kemijski WC, tuševi na plaži te hladnjaci za najam)
- u kampu je moguće iznajmiti opremu za windsurfing, pedaline i sandoline, bicikle i čamce ili se upisati u školu jedrenja
- u kampu se nazali i trgovina; kamp organizira animacijski i večernji program

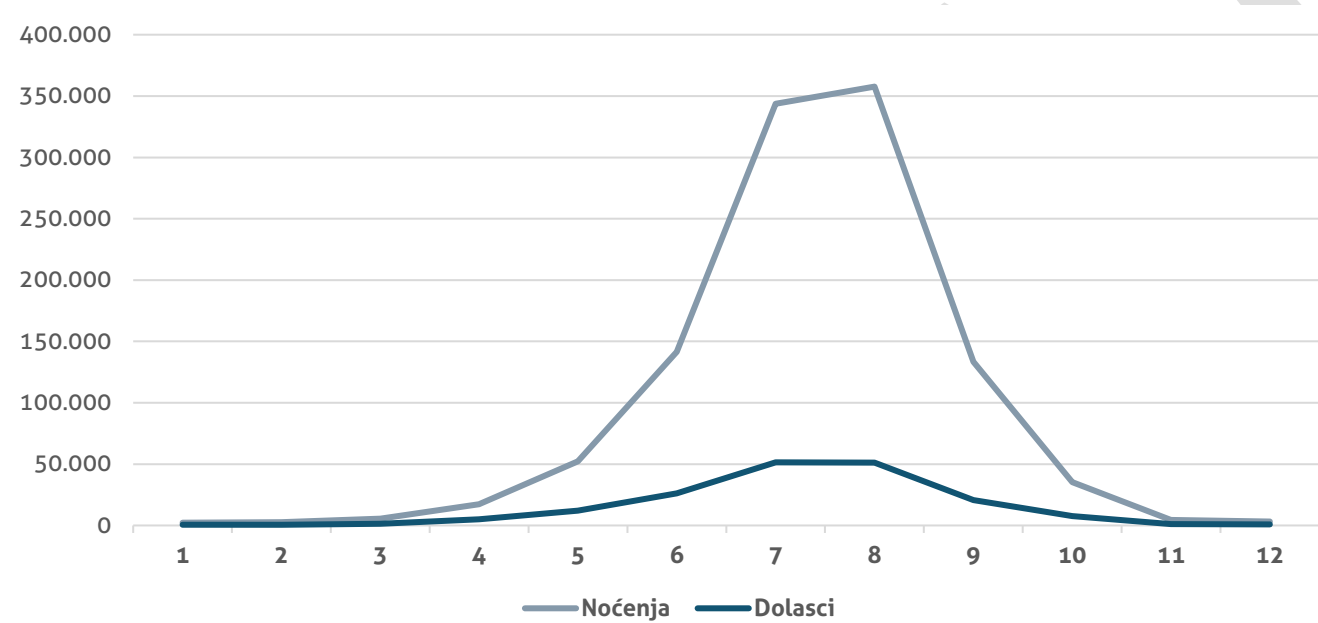
Radi preglednosti i utvrđivanja obrazaca koncentracije broja smještajnih kapaciteta u različitim područjima destinacije, možemo govoriti o četiri njezine zone: Centralnom naselju, Rivijeri, Zaobalju i Zamosorju. Prema toj se podjeli, područje Rivijere izdvaja brojem jedinica u komercijalnom smještaju, gdje govorimo o njih gotovo 3.000 (2.978), a posebice je velik broj jedinica u naseljima Lokva Rogoznica, Stanići, Mimice. Rivijera se ističe kao glavno turističko područje, a prema apsolutnom broju jedinica među svim naseljima, izdvaja se grad Omiš (2.075), gdje možemo govoriti o najgušćoj koncentraciji jedinica. Zona Zaobalja ukupno bilježi 275 komercijalnih jedinica, tek nešto više u odnosu na turistički najmanje

Na području Grada tako se nalazi nekoliko kampova:

naselje Rivijere. Najveći kapaciteti nalaze se u naseljima Gata, Tugare i Kučiće, . Zamosorje bilježi vrlo malen broj komercijalnih jedinica (33). Ukupno gledajući, analiza zona pokazuje jasnu razliku između priobalnih i unutrašnjih cjelina, a Centralno naselje i Rivijera zajedno obuhvaćaju gotovo 90% svih komercijalnih kapaciteta. Najveća koncentracija nekomercijalnih jedinica prema zonama, bilježi se na području Rivijere, ukupno 460 jedinica, s relativno malim razlikama u broju između naselja. Velik je broj jedinica i na području Centralnog naselja (392 jedinice), a očekivano, u apsolutnom broju manji na području Zaobalja (91 jedinica) i Zamosorja (11 jedinica).

Prostorna analiza prometa pokazuje značajnu koncentraciju u centralnom naselju Omiš koje ostvaruje 38,64% udjela u ukupnom broju noćenja. Slijede obalna naselja: Lokva Rogoznica (17,05%), Stanići (10,32%), Mimice (9,73%), Pisak (6,35%), Marušići (4,02%) i Čelina (3,43%). Ukupno se na području obalnog pojasa bilježi više od 87% svih noćenja, što potvrđuje dominaciju primorskog turizma. Značajan je podatak da prostor zaobalja i zamosorja bilježi najbrži relativni rast po broju turističkih dolazaka, što ukazuje na potencijal razvoja ruralnog turizma i diversifikacije turističke ponude izvan tradicionalnih obalnih područja. Koncentracija turističkih dolazaka u obalnim naseljima odražava prirodne trendove litoralizacije turizma, ali predstavlja izazov za održivi razvoj koji zahtijeva decentralizaciju turističkih aktivnosti. Slabije razvijen turizam u području zaobalja i zamosorja predstavlja istovremeno izazov i priliku za razvoj selektivnih oblika turizma koji mogu doprinijeti smanjenju sezonalnosti i prostorne koncentracije.

Analiza vremenskog trenda pokazuje da su hoteli ostvarili porast broja noćenja od 9,12% u razdoblju 2023.-2024., što ukazuje na jačanje hotelskog sektora i trendove povećanja kvalitete smještajnih kapaciteta. Ostali ugostiteljski objekti bilježe rast od 12%, dok objekti u domaćinstvu, unatoč najvećem apsolutnom broju noćenja, bilježe umjereniji rast od 3,5%.



Slika 3: Broj dolazaka i noćenja u 2024. g., po mjesecima

Izrazita sezonalnost predstavlja jedno od ključnih obilježja turističkog prometa u Gradu Omišu. U ljetnim mjesecima, srpnju i kolovozu 2024. godine, ostvareno je ukupno 63,82% svih noćenja i 57,39% svih

dolazaka, što ukazuje na potrebu daljnjeg razvoja sadržaja i proizvoda koji će doprinijeti produženju turističke sezone.

Glavna emitivna tržišta za područje Grada Omiša tradicionalno su zemlje Srednje Europe. U 2024. godini ostvaren je najveći udio u broju noćenja turista iz Poljske (25,79%), slijede gosti iz Njemačke (17,06% udjela), Češke (10,20%), Mađarske (5,64%) i Slovačke (4,92%).

Posebno je važno istaknuti relativno nizak udio domaćih turista od 4,13% u ukupnoj strukturi noćenja, što predstavlja prostor za poboljšanje, iako navedeni udio predstavlja povećanje za 16% u odnosu na 2023.g. i 36% u odnosu na 2019.g. S tim u vezi, potrebno je nastaviti razvijati proizvode i komunikacijske strategije usmjerene na domaće tržište kao važnu komponentu stabilizacije turističkog prometa. Nizak udio domaćih turista u ukupnoj strukturi noćenja ukazuje na ovisnost o stranim tržištima, što može predstavljati rizik u uvjetima geopolitičkih nestabilnosti. Struktura smještaja s prevladavanjem objekata u domaćinstvu s jedne strane osigurava fleksibilnost i cjenovnu dostupnost, a s druge strane može ograničavati mogućnosti pružanja visokokvalitetnih usluga i upravljanja standardima kvalitete.

Snage	Slabosti
- Duga tradicija turističke djelatnosti - Raznolikost vrsta smještajnih kapaciteta: hoteli, kampovi, objekti u domaćinstvu, OPG-ovi, što omogućuje fleksibilnost ponude - porast broja smještajnih kapaciteta viših kategorija (3* i 4* zvjezdice) što podiže standard turističke ponude - Hoteli i kampovi u sve većoj mjeri nude dodatne sadržaje (wellness, konferencijske dvorane, sport, animaciju i dr.) - Investicije u renovacije i i posljedično podizanje kategorija (broja zvjezdica) podižu konkurentnost u regiji - Hoteli i kampovi smješteni su u priobalju uz plaže i rijeku Cetinu, u neposrednoj blizini povijesne jezgre, što povećava atraktivnost - Porast broja dolazaka i noćenja u svim tipovima smještajnih kapaciteta u pred i post sezoni - Visok standard smještaja i usluge - Prostor zaobalja i zamosorja bilježi najbrži relativni rast po broju turističkih dolazaka i noćenja	- Struktura smještaja (prevladavanje smještaja u objektima u domaćinstvu) - Koncentracija turističkih dolazaka u obalnim naseljima - Slabije razvijen turizam u području Zaobalja i Zamosorja, što može ograničiti ravnomjernu prostornu raspodjelu koristi od turizma - Nizak udio domaćih turista u ukupnoj strukturi noćenja - Izražen sezonalni karakter turizma - Prevladavaju manji hoteli i boutique objekti, što predstavlja izazov u privlačenju velikih kongresnih grupa, organizaciju višednevnih događanja - samo hotel Plaža posjeduje veće kongresne dvorane, dok ostali hoteli imaju male kapacitete (40–60 mjesta)
Prilike	Prijetnje
- Trendovi koji potiču razvoj selektivnih oblika turizma temeljenih na održivosti - Nastavak stvaranja novih sadržaja s ciljem povećanja atraktivnosti područja i produžetka turističke sezone - Stvaranje prepoznatljive turističke ponude u sklopu turističke ponude Srednje Dalmacije - Razvoj seoskog i ruralnog turizma na području Omiškog zaobalja i zamosorja	- nesigurnost turističkih kretanja u slučaju nepredviđenih događanja - Nastavak isključive usmjerenosti na ljetni kupališni turizam - Nastavak usmjerenosti na kapacitete u objektima u domaćinstvu - Velika prometna zagušenja za vrijeme turističke sezone

1.2. Ugostiteljstvo

Značajan je utjecaj ugostiteljske djelatnosti na gospodarski razvoj Grada Omiša, što se može procijeniti sagledavanjem šireg regionalnog konteksta. Prema podacima za Splitsko-dalmatinsku županiju, sektor ugostiteljstva i trgovine sudjeluje sa 28% u bruto dodanoj vrijednosti županije, što je znatno viši udio od nacionalnog prosjeka. Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića čini i značajan segment lokalnog gospodarstva, s ukupnim prihodima od 5.684.682 tisuća EUR. U ovoj djelatnosti u Omišu je bilo registrirano 115 zaposlenih, a generirana je novostvorena vrijednost od 1.281.208 tisuća EUR, što potvrđuje njen doprinos ukupnoj dodanoj vrijednosti gospodarstva Grada Omiša.

Ugostiteljski objekti predstavljaju jedan od ključnih elemenata turističke ponude, a uvid u brojnost i strukturu objekata predstavlja temelj za usmjeravanje daljnjeg razvoja i unaprjeđenje ponude. Struktura sektora karakterizira pretežno male i srednje ugostiteljske jedinice, uključujući restorane, konobe, caffe barove te objekte u sklopu privatnog smještaja i kampova. Na području Omiša u 2024. g. djelovala su 54 gospodarska subjekta (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane (FINA, 2025), a s tom osnovnom djelatnošću registrirano je i desetak obrta na području Grada (Obrtni registar, 2025).

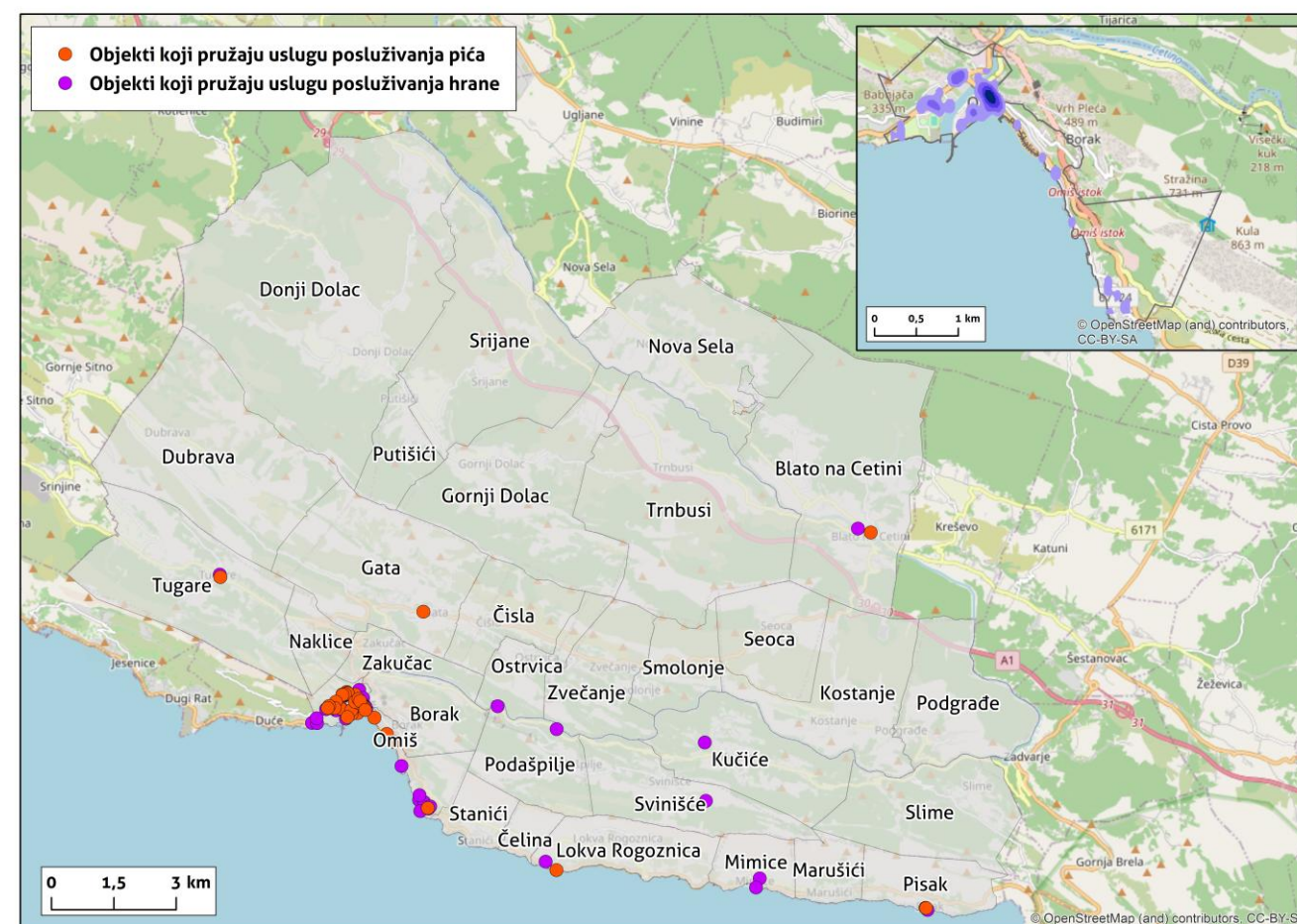
Prostorna distribucija ugostiteljskih objekata na području Grada Omiša ukazuje na polarizaciju između naselja Omiš i preostalih naselja. U više od polovice naselja (54,84%), koja se većinski nalaze u na području zaobalja i zamosorja, nema ugostiteljskih objekata. Naselja poput Blata na Cetini, Gata, Tugara, Ostrvice, Podašpilja, Kučića, Svinišća, Piska, Mimica, Lokve Rogoznice broje manji broj ugostiteljskih objekata, dok se u naselju Omiš smjestila većina (više od 80 %) ugostiteljskih objekata (OpenStreetMap, 2025). Ovdje se jasno izdvajaju **zone najveće koncentracije** koje su većinski vezane uz staru gradsku jezgru i obalni pojas (Geofabrik, 2025). Koncentracija ukazuje na prirodnu gravitaciju ugostiteljskih objekata prema područjima s najvišom turističkom atraktivnošću i prometom te predstavlja očekivan obrazac razvoja iz ekonomske perspektive.

Rad ugostiteljskih objekata često je povezan s problematikom buke, osobito u turističkoj sezoni i u blizini stambenih područja. Odlukom o ugostiteljskoj djelatnosti (Službeni glasnik Grada Omiša 3/16) propisano je radno vrijeme objekata te uvjeti i prostori u kojima se djelatnosti mogu obavljati. Restorani i barovi mogu raditi od 6:00 do 24:00 sati, dok se tijekom turističke sezone (1. svibnja – 31. listopada) radno vrijeme produljuje do 2:00, odnosno do 3:00 sata na dane blagdana. Objekti smješteni više od 300 metara od najbližeg stambenog ili smještajnog objekta mogu raditi 24 sata, uz obaveznu primjenu trajnih mjera zaštite od buke.

Promocija ugostiteljskih objekata podržana je aktivnostima Turističke zajednice Grada Omiša koja na vlastitoj web-stranici nudi uslugu promocije ugostiteljskih objekata. Ukupno su oglašena 43 objekta koji primarno nude usluge posluživanja hrane (TZ Grada Omiša, 2025). Analiza strukture ponude ugostiteljskih objekata ukazuje na određene karakteristike lokalne gastronomske scene. Ugostiteljski objekti uglavnom su orijentirani na domaću kuhinju, što odražava nastojanje održavanja autentičnosti ponude i valorizacije lokalne kulinarske tradicije. Najveći broj oglašanih objekata nalazi se u središtu grada, što korespondira s podacima o prostornoj distribuciji i koncentraciji ugostiteljske infrastrukture. Najmanje je objekata koji nude popratni sadržaj za djecu, ponudu doručaka te onih prilagođenih veganskoj ishrani, što ukazuje na prostor za unaprjeđenje ponude u skladu sa suvremenim trendovima turističke potražnje.

Važno je napomenuti da se ugostiteljska ponuda Omiša temelji na bogatoj kulinarskoj tradiciji koja spaja utjecaje mediteranske prehrane, rustikalnih jela zaobalja i zamosorja, riječnih specijaliteta. Tradicionalna jela poput poljičkog soparnika, zaštićenog oznakom zemljopisnog podrijetla EU te priznatog kao dio hrvatske nematerijalne kulturne baštine predstavljaju jedinstvene elemente gastronomske ponude koji sve više služe kao temelj za razvoj specijaliziranih gastronomskih proizvoda.

Kao primjer aktivne uloge obrtnika u životu grada, ističe se manifestacija 'Vridne ruke' u organizaciji Udruženja obrtnika Omiš. Program manifestacije sastoji se od gastro prezentacije lokalnih ugostitelja. Gastro fešta okuplja lokalne ugostitelje i članove udruženja koji pripremaju jela temeljena na dalmatinskoj tradiciji i suvremenim kulinarskim pristupima. Posjetiteljima se nude specijaliteti poput njoka s tartufima i pršutom, grdobine, janjetine s bižima, sipe s bobom, pljukanaca s kozicama, soparnika i štrudela. 'Vridne ruke' predstavljaju spoj truda, zanatske vještine i zajedničkog rada članova udruženja, sažimajući što znači biti obrtnik – znanje, rad, suradnja i otvorenost prema lokalnoj zajednici. Opisanu promociju obrtništva svake godine podržava i Obrtnička komora Splitsko-dalmatinske županije. Omiš je, u studenom 2025., i domaćin prestižnog međunarodnog festivala gastronomije i ugostiteljstva Grand Gourmet, koji okuplja vrhunske kuhare, konobare, barmene i bariste iz cijele Europe. Grand Gourmet festival i slične manifestacije također predstavljaju priliku za stvaranje prepoznatljivog eno-gastronomskog brenda Omiša, promociju lokalnih proizvoda i tradicije te podršku održivom turizmu.



Slika 4. Prostorna distribucija ugostiteljskih objekata na području Grada Omiša

Izvor: OSM, 2025.

Analiza ugostiteljske infrastrukture ukazuje na potrebu daljnjeg razvoja koji bi trebao biti usmjeren prema nekoliko ključnih smjerova. Potrebno je poticati kvalitativno poboljšanje postojećih objekata u skladu s međunarodnim standardima i trendovima suvremene gastronomije, uz očuvanje izvornosti i autentičnosti lokalne ponude, i izbjegavanje homogenizacije i brze komercijalizacije (*fast-foodizacije*). Posebnu pozornost treba posvetiti inovacijama u pripremi tradicionalnih jela. Također je potrebno i diversificirati ponudu u smjeru specijaliziranih usluga, uključujući objekte prilagođene različitim prehrambenim potrebama, gostima i segmentima turističke potražnje. Posebno je važno adresirati problematiku izrazite sezonalnosti rada ugostiteljskih objekata, što dovodi do zamiranja aktivnosti u povijesnoj jezgri tijekom zimskih mjeseci i smanjenja vitalnosti prostora izvan glavne turističke sezone. U tom je kontekstu potrebno promišljati o mjerama koje bi potaknule cjelogodišnje poslovanje dijela ugostiteljskih objekata,

Snage	Slabosti
- Usvojena Odluka o ugostiteljskoj djelatnosti - Održavanje autentičnosti lokalne gastronomske ponude i kulinarske tradicije - Jasno i zorno oglašavanje ugostiteljskih objekata na web-stranici Turističke zajednice Grada Omiša	- Snažna polarizacija prostorne distribucije ugostiteljskih objekata - Nepostojanje baze podataka koja obuhvaća sve ugostiteljske objekte na području destinacije - U starom dijelu grada postoji svega nekoliko kafića (nedostatak za mlade i lokalno stanovništvo)
Prilike	Prijetnje
- Širenje ugostiteljske ponude (nabava lokalno uzgojenih namirnica, sadržaj namijenjen vegetarijancima) - Suradnja među ugostiteljima (npr. manifestacija Vridne ruke u organizaciji Udruženja obrtnika Omiš)	- Monocentrični razvoj i posljedice koje on nosi za lokalno stanovništvo - Zaostajanje i marginalizacija naselja zaobalja i zamosorja

1.3. Turističke atrakcije

Turističke atrakcije ključan su element ponude svake destinacije te njihovo prepoznavanje, sistematiziranje, kvalitetno vrednovanje i povezivanje u cjelovitu smislenu „priču“ može postati kvalitetna **podloga za razvoj turističke ponude**.

Uobičajena je podjela turističkih atrakcija na kulturne i prirodne te kulturno - zabavne manifestacije i druga događanja koja se organiziraju u okviru turističke ponude na pojedinom lokalitetu.

Turističke atrakcije neposredno su vezane za resursnu osnovu odnosno njeno prepoznavanje i korištenje u svrhu održivog razvoja turističke ponude Grada Omiša. Stoga su u **poglavlju 2. Resursna osnova** elaborirane karakteristike svih relevantnih elemenata te je opisan način njihovog trenutnog korištenja u svrhu razvoja turističke destinacije. Također su utvrđeni potencijali za daljnju evaluaciju i korištenje pojedinih resursa.

Za identifikaciju i evidenciju postojećih i potencijalnih turističkih atrakcija na prostoru Grada Omiša koristili su se različiti izvori, prvenstveno relevantni strateški i operativni dokumenti Grada, poput prostornog plana uređenja grada, provedbenog programa, strategije i operativni dokumenti iz sektora



turizma i drugi. U svrhu evidentiranja i sistematiziranja zaštićenih dijelova prirodne i kulturne baštine, konzultirani su registri i baze podataka (Registar kulturnih dobara RH, Bioportal i dr.).

Prirodni resursi

Raznolikost krajobraznih cjelina nastalih pod utjecajem reljefnih elemenata na relativno malom području čini cjelokupni prostor Grada Omiša područjem specifičnog i autentičnog karaktera. Osnovne elemente reljefa Grada Omiša čine rijeka Cetina koja se u uskom kanjonu probija do mora, obalno područje te planinski masivi zaobalnog područja.

Najznačajniji vodotok na području Grada Omiša, **rijeka Cetina**, u Omišu se ulijeva u Jadransko more, tvoreći veliko ušće. Relativno usko obalno područje koje se prostire od granice morske površine do **masiva Omiške Dinare** slabo je razvedeno te je naseljeno u gotovo neprekidnom nizu (naselja Omiške rivijere) i ekonomski mnogo razvijenije u odnosu na zaobalni dio. Zbog prostorne barijere u vidu strmih padina relativno blizu obali, područje obale ima ograničene mogućnosti širenja.

Osobitost obalnog područja čini rijeka Cetina s probojnicom u zapadnom dijelu područja Grada. Morsko dno uz obalu je pješčano ili šljunčano. Zapadni dio kod naselja Omiš je zbog nanosa rijeke Cetine plići od primorja istočnog dijela Grada i u njemu se nalaze **pješčane plaže**.

Unutar **zaobalnog područja** prirodna topografija terena i veliki volumeni šuma utječu na karakter izrazito zatvorenog prostora, koji se otvara na prostoru **velikih krških polja**. To utječe na preglednost prostora i karakter vizura - u većem dijelu prostora sagledivost prostora je smanjena i vizure su kratke zbog brojnih barijera, dok se u poljima otvaraju široke vizure i moguće je cjelovito sagledati prostor. Cjelokupan prostor je izrazito kompleksan zbog specifičnog odnosa prirodnih i antropogenih (kulturnih) karakteristika, ponajviše zbog krške građe i karakterističnih formi koje nalazimo u ovom području.

Geološke i geomorfološke značajke prostora

RELJEF	
Mosor	Mosor je krševiti planinski masiv od Kliškog prijevoja do rijeke Cetine, s kamenitim hrbtom, strmim padinama i izraženim kraškim reljefom. Unatoč pretežno bezvodnom karakteru, ima nekoliko lokalno značajnih izvora vode.
Omiška Dinara	Omiška Dinara je niska planina omeđena rijekom Cetinom sa zapadne i sjeverne strane, s najvišim vrhom Kula (863 m). Karakteriziraju je strmi obronci, uključujući stijenu s tvrđavom Fortica, te planinarsko sklonište kapaciteta desetak ležajeva.
Poljička planina	Poljička planina je niska planina između Mosora i Jadranske obale, od Omiške Dinare odvojena kanjonom Cetine, s tri glavna grebena – Perun, Vršina i Mošnica – prosječne nadmorske visine 500–594 m. Prostorno zahvaća područja gradova Splita i Omiša te Općine Dugi Rat.

PLAŽE	
Gradska plaža Punta	Gradska plaža u Omišu pješčana je plaža duga oko 700 m, smještena na ušću rijeke Cetine u središtu grada, nastala taloženjem riječnog pijeska. Opremljena je dječjim igralištem, vježbalištem, odbojkaškim igralištem, skulpturama, klupama, koševima za smeće, pepeljarama, tuševima, kabinama za presvlačenje, plažnom knjižnicom, stazama, rasvjetom, ugostiteljskim objektima, a dostupna je i automobilom. Plaža je pogodna i za osobe s invaliditetom zahvaljujući dizalu za lakši pristup moru.
Plaža Brzet	Plaža Brzet je šljunčana plaža duga više od 400 m, smještena između Omiša i Nemire, okružena borovom šumom koja pruža prirodan hlad. Zbog plitkog ulaska u more, ponude ugostiteljskih sadržaja i dobre cestovne dostupnosti pogodna je za obitelji s malom djecom.
Plaža Slavinj	Plaža u blizini franjevačkog samostana, smještena nedaleko od centra Omiša, pruža prirodan hlad i mirniji ambijent, a u blizini se nalazi nekoliko barova.
Plaža Ravnice	Plaža Ravnice je manja šljunčana uvala smještena južno od Omiša, uz prometnicu prema Nemiri. Pristup je relativno jednostavan, plaža je dostupna pješice iz bliže okolice naselja i uz cestovni prilaz gdje se može pronaći parking u neposrednoj blizini. Obala je sačinjena pretežno od sitnog oblutka i kamenčića, pogodna je za kupanje pasa i vlasnike koji traže mirniji prostor za kupanje i odmor.
Plaža uz kamp Almissa	Prostrana pješčana plaža pruža se duž cijelog kampa Almissa, a zbog izrazito plitkog mora posebno je pogodna za obitelji s malom djecom. Osim plivanja i sunčanja, na plaži Almissa postoji dječje igralište, najam brodica, dasaka za jedrenje, jet ski-ja, pedalina, kajaka, škola jedrenja i igralište za odbojku na pijesku.
Ostale plaže	Uz omiškuobalu smještene su brojne plaže različitih karakteristika – plaže u Nemiri, Stanićima, Čelini, Lokvi Rogoznici, Medićima, Mimicama, Marušićima i Pisku oodne su za obitelji s djecom.
KLIMA	
Klima Grada Omiša je blaga mediteranska, s kišovitim zimama i toplim, suhim ljetima. Prosječna godišnja temperatura mora iznosi oko 17,5 °C, a insolacija traje približno 2700 sati godišnje, što pogoduje dugotrajnom boravku na otvorenom i raznovrsnim sportskim te rekreativnim aktivnostima.	
VODA	
Cetina	Rijeka Cetina duga je 105 km, izvire kod Vrlike, a ulijeva se u Jadransko more u Omišu. Donji tok, od Slimena do Radmanovih mlinica, tijekom ljeta popularan je za rafting, kayaking i canyoning. Cetina ima značajan hidroenergetski potencijal, s najvećom hrvatskom hidroelektranom Zakučac i još pet hidroelektrana, a uz visoke

Jadransko more

kanjonske strane nalaze se povijesne utvrde Glavaš, Sinjska tvrđava, Čačvina, Nutjak, Zadvarje, Kunjak, te Mirabela i Fortica u Omišu.

Jadransko more kod Omiša karakterizira razvedena obala s kombinacijom stjenovitih i šljunčanih plaža, te čistim, plavim morem pogodnim za razne vodene aktivnosti. More pruža idealne uvjete za jedrenje, ronjenje i druge rekreativne aktivnosti, a okolna priroda i kulturna baština dodatno obogaćuju ponudu ovog dijela obale.

BILJNI SVIJET

Područje Grada Omiša pretežito pripada mediteransko-litoralnom vegetacijskom pojasu, s karakterističnim vazdazelenim šumama hrasta crnike, hrasta medunca i alepskog bora, dok se mediteransko-brdski pojas proteže na višim nadmorskim visinama Mosora i Omiške Dinare. Zbog ljudskog utjecaja šume su znatno reducirane, a dominiraju degradacijski oblici poput makije, gariga i travnjaka. Podmorsku vegetaciju čine važna staništa morske cvjetnice *Posidonia oceanica* i strogo zaštićene *Cymodocea nodosa* u ušću Cetine. Dolina rijeke Cetine te lokaliteti poput Blata na Cetini, Kučića i kanjona Cetine odlikuju se visokom bioraznolikošću i prisutnošću endemskih i ugroženih biljnih vrsta, uključujući šumu Šćadin i Kostanjsko-pograjsku jutu.

ŽIVOTINJSKI SVIJET

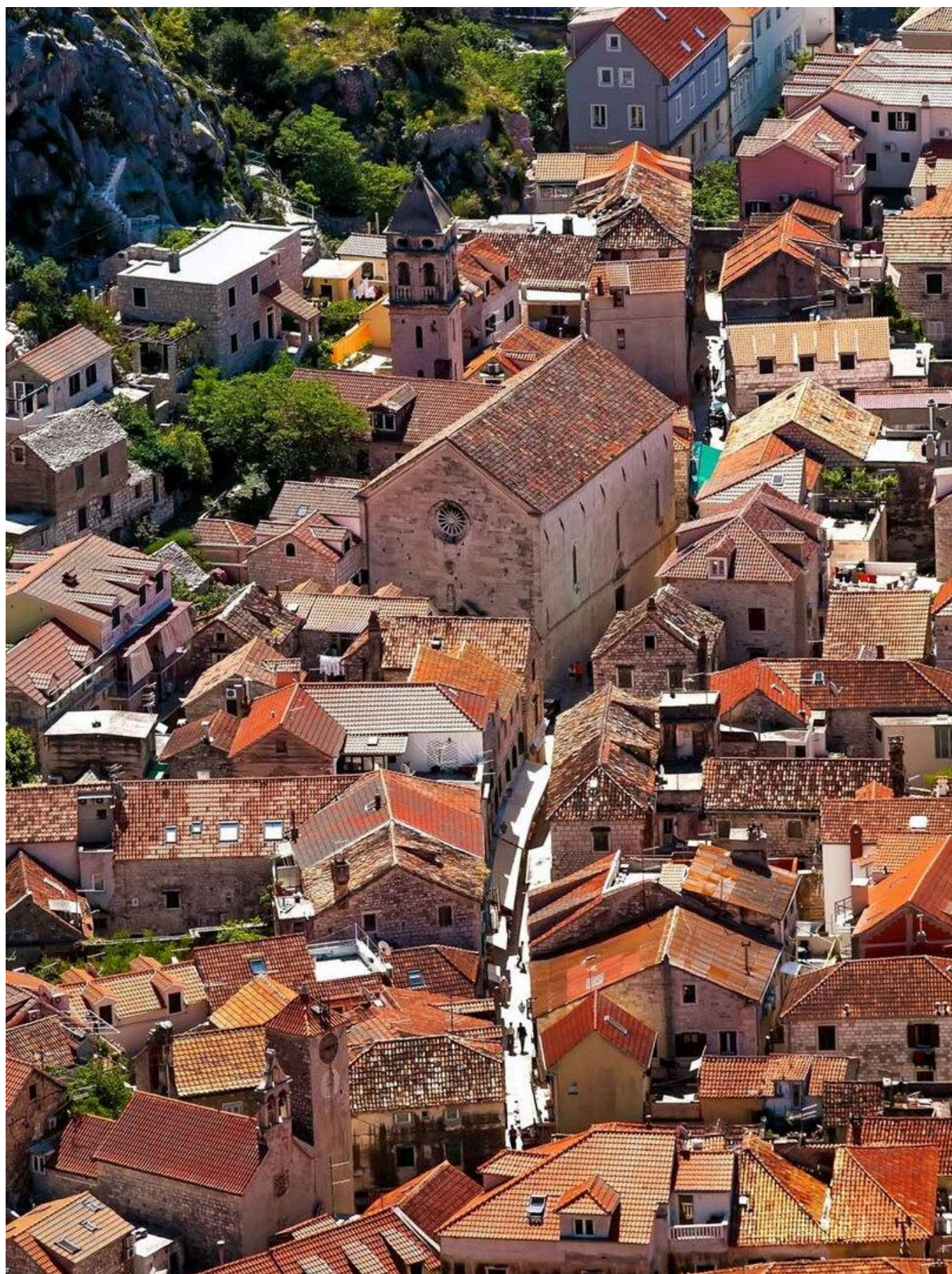
Područje Grada Omiša, posebno dolina rijeke Cetine i planina Mosor, odlikuje se visokom bioraznolikošću ptica i bogatom ihtiofaunom. U dolini Cetine zabilježeno je 158 vrsta ptica, od kojih je 112 uvršteno u Crvenu knjigu ugroženih vrsta ptica Hrvatske, što je čini privlačnom za promatranje ptica. Rijeku Cetinu nastanjuje više endemičnih ribljih vrsta, uključujući dvije endemske za samu rijeku, te strogo zaštićeni vodozemac – čovječja ribica.

ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA

Na području Grada Omiša nalaze se značajni krajobraz Kanjon rijeke Cetine i geomorfološki spomenik prirode Ruskamen. Kanjon rijeke Cetine, proglašen značajnim krajobrazom 1963. godine i proširen 2017., duboko je urezao vapnenačku podlogu između Mosora i Omiške Dinare, stvarajući kanjonske strane visoke do 300 m, a poznat je i po bioraznolikosti, uključujući endemične ribe i ornitofaunu te specifično ušće rijeke. Vodopadi Velika i Mala Gubavica dodatno obogaćuju područje. Geomorfološki spomenik Ruskamen, stijena jedinstvenog oblika u Lokvi Rogoznici, zaštićen je od 1968., no zbog devastacije predlaže se ukidanje zaštite.

Kulturni resursi

Bogatstvo kulturne baštine i tradicijske kulture svjedoče o slavnoj povijesti Grada, od antičkog Oneuma, formiranog na poluotoku Punta; srednjovjekovnog poljoprivredno-gusarskog naselja pod upravom samostalnih knezova i mletačke Almissee, za čije je uprave oblikovana i današnja starogradska jezgra naselja. Od 13. stoljeća na prostoru današnjih Poljica prostirala se Poljička kneževina poznata i kao Poljička republika, koja je do danas ostala jedinstvena zbog izrazito demokratskog društvenog uređenja, a čije je postojanje opstalo sve do 1807. godine i dolaska Napoleonove vojske na ova područja. Različiti utjecaji, koji su u posljednjih nekoliko stoljeća oblikovali razvoj grada, doveli su do formiranja obrisa i slikovitih vizura sa znamenitim gradskim spomenicima i simbolima. Gradska cjelina, utvrde, sakralne građevine, brojne ruralne cjeline, predaje o povijesnim događajima i osobama koje su tkale omišku i nacionalnu povijest, tradicija zaleđai prepoznatljive manifestacije samo su dio kulturnih resursa Grada.



ZAŠTIĆENA KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Kulturno-povijesnu baštinu Grada Omiša može se podijeliti na:

- zaštićena kulturno-povijesna cjelina naselja Omiš sa svim pripadajućim pojedinačnim spomenicima, zatim
- ruralne cjeline, uglavnom u zaobalju i zamosorju, s posebnim naglaskom na karakterističnu arhitekturu poljičkih crkvice tearheološka nalazišta.

POKRETNİ SPOMENICI

Gradski muzej Omiš – muzejska građa

Muzejska građa Gradskog muzeja Omiš obuhvaća preko 3.000 artefakata organiziranih u nekoliko zbirki. Važniji eksponati su antički spomenici s natpisima na latinskom jeziku, ranokršćanski reljefi te građa vezana za povijest Poljičke kneževine.

ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA

Arheološka zona Baučići (antički Oneum)

Nalazište je velikog broja antičkih ulomaka (reljefa, natpisa, nadgrobnih spomenika, novca i dr.) zbog čega se pretpostavlja da se u antičko vrijeme na tom mjestu smjestilo naselje Omiš (Oneum). Pronađeni kameni ulomci s latinskim natpisima čuvaju se u Gradskom muzeju Omiša.

Arheološko nalazište Brzet

Arheološko nalazište Brzet, otkriveno 2004. godine pokraj turističkog naselja Brzet, potječe iz ranog srednjeg vijeka. Obuhvaća ranokršćansku baziliku s krstionicom i krsnim zdencem, sarkofag, brončanu kadionicu te druge predmete, a smješteno je uz izvor Brzet, nekadašnji izvor opskrbe vodom za Omiš i lokaciju mlinova.

Ostrvica – Arheološko nalazište vile rustike na lokalitetu Miri

Arheološko nalazište u zaseoku Krcatovići pokraj naselja Ostrvica, na lokalitetu Miri s kraja 5. stoljeća koja se prostire na 300 m².

SPOMENIČKE CJELINE

Ruralne cjeline

Na području Grada Omiša nalaze se brojne zaštićene ruralne cjeline koje čuvaju tradicionalnu dalmatinsku arhitekturu i ambijent s kamenim kućama, među kojima su „Kapinovi dvori“ i zaselak Gorica u Lokvi Rogoznici, zaselak Rodići u Trnbusima, ruralne cjeline Ume i Čažin Dolac u Tugarima te cjelina Zakućac.

Kulturno-povijesna cjelina Omiša

Veliki dio očuvanih sakralnih, javnih i privatnih objekata u Omišu potječe iz razdoblja Mletačke Republike (15. do 18. stoljeće) i 19. stoljeća, te su izrađeni u renesansnom i baroknom stilu. Među značajnijim primjerima su Kuća Caralipeo, kula Turjun, Kuća Festivala dalmatinskih klapa, župna crkva sv. Mihovila, Kuća sretnog čovjeka i Ilirsko sjemenište.

MEMORIJALNA PODRUČJA I GRAĐEVINE

Kostanje – Kuća Mile Gojsalić

U selu Kostanje nalazi se rodna kuća Mile Gojsalić, poljičke junakinje koja je, nakon što je bila silovana, zapalila turski tabor te time osigurala prednost, a u konačnici i slobodu Poljičke knežije od Turaka.

Rodna kuća Jure Kaštelana

Rodna kuća Jure Kaštelana nalazi se u selu Zakučac u kojem se ujedno održava manifestacija „Jurini jablani“ posvećena pjesnikovom stvaralaštvu.

Rodna kuća Josipa Pupačića

Nalazi se u selu Slime. U kući se nalazi pjesnikova radna soba, prenesena iz Zagreba, kao i njegove knjige, namještaj, obiteljske fotografije, fotokopije rukopisa pojedinih pjesama te njegova osobna pisaća mašina.

Spomenici

Spomenik braniteljima Domovinskog rata, spomenik Antunu pl. Mihanoviću; spomenik Mili Gojsalić (s vidikovcem), spomenik Ribar, spomenik Pop glagoljaš u Gatima, spomenik Povijest grada Omiša

POJEDINAČNE SAKRALNE GRAĐEVINE

Gata – crkva sv. Jure

Crkva je izgrađena 1933. godine na mjestu prapovijesne gradine iznad ušća rijeke Cetine. Radi se o jednobrodnoj građevini s polukružnom apsidom i natkrivenim trijemom, karakterističnoj za poljičku crkvenu arhitekturu. Crkva je značajno vjersko mjesto, posebno tijekom blagdana sv. Jure, kada se koristi i impresivan vanjski oltar s pogledom na rijeku Cetinu.

Dubrava – crkva sv. Luke i srednjovjekovno groblje

Crkva neobičnog izgleda prvi je put spomenuta u 17. stoljeću, iako dijelovi građevine vjerojatno potječu iz 11. stoljeća. Ima tlocrt u obliku latinskog križa s kupolom u središtu, a u njezinoj blizini nalazi se srednjovjekovno groblje sa stećcima.

Tugare – župna crkva Porođenja BDM

Nalazi se na padinama Poljičke planine. Sagrađena je na mjestu starije crkve u 18. stoljeću. Masivni zvonik, nalik utvrdi, podignut je u drugoj polovici 19. stoljeća.

Omiš – crkva sv. Duha

Sagrađena je u 16. stoljeću u kasnorenesansnom stilu. Smještena je u upravnom središtu, uz gradsku ložu i toranj gradskog sata. Na glavnom pročelju crkve nalazi se zvonik na preslicu s tri otvora za zvono.

Omiš – crkva sv. Mihovila

Župna crkva sagrađena početkom 17. stoljeća, o čemu svjedoči natpis na latinskom jeziku na bočnom ulazu. Objedinjuje značajke gotičkog, renesansnog i ranobaroknog stila. Na zidovima crkve nalaze se grbovi mletačkih plemića te grb grada Omiša.

Omiš – crkva sv. Petra

Starohrvatska crkva iz 9. ili 10. st. Uz crkvu su se nalazili benediktinski, a potom franjevački samostan. U 18. st., u vrijeme Poljičke kneževine uz nju je osnovano glagoljaško sjemenište. Zbog očuvanosti i specifičnih arhitektonskih obilježja, značajan je predstavnik starohrvatskog predromaničkog sakralnog graditeljstva.

Omiš – Franjevački samostan i crkva na Skalicama

Franjevci su u Omiš stigli početkom 18. stoljeća iz Prološkog blata, bježeći pred učestalim turskim napadima. Od građana su dobili zemljište i staru crkvicu Gospe od Karmela na Skalicama, gdje su izgradili samostan i novu crkvu. Samostan je bio sjedište niže škole i provincijskog učilišta, a danas u njemu djeluje knjižnica i arhiv te muzejska zbirka umjetnina.

Ostale crkve

Crkva sv. Stjepana (Sveti Stjepan) u naselju Borak (najraniji spomen 16. st.) - Crkva sv. Kate u naselju Tugare (14 st.) - crkva sv. Vida u naselju Lokvi Rogoznici (15. st.) - crkva sv. Antuna Opata u naselju Naklice (15. st.) - crkva sv. Kuzme i Damjana u naselju Lokva Rogoznica (16. st.) - crkva Gospe od Bezgrešnog Začeca u naselju Tugare (16. st.) - crkva sv. Arnira u naselju Dubrava (17. st.) - crkva Uznesenja Marijina u naselju Gata (17. st.) - župna crkva Uznesenja BDM u naselju Srijane (17. st.) - crkva sv. Roka u Omišu (16. st.) - crkva sv. Roka naselju Donji Dolac (18. st.) - crkva i groblje sv. Ciprijana u naselju Gata (18. st.) - Crkva Uznesenja Marijina (Gospa od Smova) u naselju Gata (12. st.) - Stara crkva sv. Luke u Kučićima (15. st.) - Zavjetna kapelica Gospe Lurdske u Tomasovićima (20. st.), crkva sv. Roka u naselju Gornji Dolac (18. st.) - sklop crkve sv. Ante opata i župne kuće u naselju Seoca (18. st.) - crkva sv. Ivana Krstitelja u naselju Slime (18. st.) - crkva sv. Ante u naselju Srijane (18. st.) - crkva sv. Luke u naselju Srijane (18. st.) - crkva sv. Luke na groblju u naselju Trnbusi (18. st.) - crkva sv. Frane u naselju Tugare (19. st.) - crkva sv. Kate u naselju Tugare (15. st.) - župna crkva (Porođenja Blažene Djevice Marije) u naselju Tugare (18 st.) - crkva sv. Roka u naselju Mimice (početak 20. st.) - crkva sv. Marka u naselju Pisak (16. st.) - župna crkva Uznesenja BDM u Lokvi Rogoznici (17.–18. st.) i dr.

POJEDINAČNE PROFANE GRAĐEVINE

Omiš – Ilirsko sjemenište

Zgrada sjemeništa, osnovana 1750.g., služila je za odgoj klera u liturgiji na staroslavenskom jeziku. Sjemenište je s prekidima djelovalo do 1879., kada je postalo sjedište poljičke općine. Od 2001. godine zgradom upravlja Centar za kulturu Grada Omiša, koji u njoj organizira različite kulturne događaje.

Omiš – utvrda Peovica (Mirabela) s kaštelom

Peovica (Mirabela) je utvrda iz 13. stoljeća smještena iznad Omiša, služila je kao promatračnica za pravovremeno uočavanje neprijateljskih snaga s mora. S nje se pruža pogled na Brački kanal i okolinu. Utvrda je

Omiš – Utvrda Starigrad Fortica

u vlasništvu Grada Omiša i prilagođena je turističkim posjetima uz naplatu ulaznice.

Srednjovjekovna utvrda Fortica, smještena na vrhu Omiške Dinare, služila je kao promatračnica omiškim gusarima i sklonište za mještane. S nje se pruža panoramski pogled na Brački kanal, otoke Brač, Hvar i Šolta, Omiš, kanjon rijeke Cetine te srednja Poljica. Do utvrde vodi dobro uređena staza iz centra grada, a ulaz je uz naplatu.

Omiš – kuća sretnog čovjeka

Kuća sretnog čovjeka u Omišu, primjer klasične dalmatinske arhitekture iz 16. stoljeća, dobila je ime po latinskom natpisu iznad ulaznih vrata: „Zahvaljujem ti, Gospode, što sam bio na ovom svijetu.“ Kuća se ističe neobičnim rasporedom prostorija – radionica i dnevni boravak nalaze se u prizemlju, spavaonice na prvom katu, a kuhinja na najvišem katu radi zaštite od požara.

Staro omiško groblje

Groblje pokraj istočnih gradskih vrata sadrži dvije crkvice i niz grobnica s obiteljskim grbovima, od kojih najstarija potječe iz 1515. godine. Na nekoliko rimskih sarkofaga naknadno su uklesani grbovi plemićkih obitelji iz 16. stoljeća. Zbog grobnica s uklesanim natpisima smještenih na otvorenom, predstavlja jedinstven primjer groblja u Dalmaciji.

Omiš – Kula Turjun

Kula Turjun s početka 17. stoljeća kvadratna je kula, dio nekadašnjih jugoistočnih gradskih zidina. Na pročelju kule sačuvani su mletački grbovi sa srušenih zidina.

Omiš – Istočna gradska vrata

Kopnena vrata (*Porta Terraferma*) dio su nekadašnjih gradskih zidina koje su sagrađene za vrijeme mletačke uprave u 17. stoljeću. Od Istočnih gradskih vrata prema Zapadnima proteže se Pjaca, nekoć glavna gradska ulica.

Omiš – Stup srama

Stup srama ili sramote bio je nekada često korišten alat za kažnjavanje, gdje bi optužene vezali i izlagali ih javnoj sramoti, bilo kroz tjelesne ili verbalne kazne. U Omišu se stup nalazi na trgu uz rijeku Cetinu, u dijelu zvanom Smokvica. Na njegovom postolju nalazi se grb mletačkog providura, što upućuje na to da je stup postavljen tijekom mletačke vlasti nad Omišem.

Omiš – Mostina

Mostina je podvodni zid koji je služio kao obrambena prepreka protiv neprijateljskih brodova koji bi se pokušali približiti Omišu. Imao je prolaz prilagođen dimenzijama omiških gusarskih brodica (*sagitta*), dok su za ostale brodove postavljani dodatni lanci kako bi se spriječio prolaz i izazvalo nasukavanje.

Pavića most na rijeci Cetini

Kameni most star više od 110 godina smješten je između naselja Slime i Podgrađe. Nedavno je obnovljen i ponovno je u funkciji, a njegova

ljepota dodatno je istaknuta diskretnom rasvjetom. Ovo je nezaobilazno mjesto na rafting turama rijekom Cetinom.

Kultura života i rada



FOLKLOR

Klasko pjevanje

Klasko pjevanje, tradicijski glazbeni izraz Dalmacije, od 2012.g. nalazi se na UNESCO-ovu popisu nematerijalne kulturne baštine. Grad Omiš smatra se njegovim središtem, ponajviše zahvaljujući dugogodišnjem Festivalu dalmatinskih klapa. Na području grada aktivno djeluje više muških, ženskih i mješovitih klapa.

Ojkanje

Ojkanje je tradicionalni oblik pjevanja s karakterističnim drhtavim glasom, koji može biti solo ili uz pratnju drugog glasa. Od 2010.g. nalazi se na UNESCO-ovom popisu nematerijalne svjetske baštine. Na području Grada Omiša najviše se prakticira u gornjo-poljičkom kraju, a nekoliko lokalnih udruga aktivno radi na očuvanju ove glazbene tradicije.

Udruge za očuvanje kulturne baštine

Na području Grada Omiša djeluje 30-ak udruga u kulturi, od kojih su najzastupljenije udruge posvećene pučkom, zbornom te klapskom pjevanju; folklornoj djelatnosti; očuvanju tradicionalne kulture i baštine; te organizaciji kulturnih i zabavnih manifestacija na lokalnoj razini.

TRADICIJSKO GRAĐENJE I UREĐENJE VRTOVA

Eko-etno selo Čažin Dolac

Čažin Dolac je slikoviti zaselak naselja Tugare, smješten na području nekadašnje Poljičke kneževine. Zahvaljujući ranijim migracijama stanovništva prema glavnim prometnicama, selo je izbjeglo betonizaciju te je očuvalo svoje arhitektonsko naslijeđe. Dominiraju mu crkva, kamene kuće i gospodarski objekti, koji se obnavljaju kako bi se razvila turistička ponuda.

VINARSTVO I GASTROENOLOGIJA

Vinska kuća Mimica

U vlasništvu vinara i vinogradara Nikše Mimice, Vinska kuća Mimica nudi autohtone sorte omiškog kraja, poput crnog vina Pribidrag, Ruže Omiške te liker od višnje maraske Višnjak Omiški.

Vinarija Brid

Garažna vinarija s limitiranom proizvodnjom vrhunskih dalmatinskih vina (Sauvignon blanc, Trnjak, Kujundžuša, Plavac mali). Svojim organiziranim degustacijama stvara iskustva koja nadahnjuju, podučavaju i povezuju ljude.

OPG Vinarija Pokora

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koje se bavi proizvodnjom vina, njegovanjem vinogradarske tradicije i lokalne enološke ponude.

GASTRONOMIJA

Priprema soparnika

Poljica su poznata po tradicionalnom jelu soparniku, starom još iz turskih vremena. Glavni sastojci su blitva, češnjak, crveni luk, maslinovo ulje, brašno i voda. Soparnik je zaštićeno nematerijalno kulturno dobro i ima oznaku zemljopisnog porijekla, te je važan dio gastrourizma u Omišu.

Tvrtka Orgula

Tvrtka Orgula, osnovana 2002. godine, bavi se prodajom i preradom maslinovog ulja. Spada među tri najveća opskrbljivača maslinovog ulja u Hrvatskoj. Osim prodajnog mjesta u Splitu, u naselju Marušići ima punionicu i kušaonicu ulja.

SUVREMENA PROIZVODNJA – KULTURNA PRODUKCIJA

Centar za kulturu

Upravlja prostorom Ilirskog sjemeništa i koordinira kulturne aktivnosti. U sklopu Centra su Galerija AZ, Dječje kazalište Harlekin, Gradsko kazalište mladih Mali princ, Gradska glazba i Gradski zbor. Također, organizira i Omiško kulturno ljeto te Ostinato – međunarodni festival komorne glazbe

Narodna knjižnica Omiš

U Omišu djeluje Gradska knjižnica koja organizira razna kulturna događanja i aktivnosti. Također je pokrenula nakladničku djelatnost pod imenom "Kuća sretnog čovjeka" s ciljem poticanja mladih autora i razvoja lokalne književnosti.

Likovna kolonija Mimice

Likovna kolonija u Mimicama okuplja umjetnike iz Hrvatske i svijeta, pružajući im jedinstveni atelje na otvorenom, nadahnut prekrasnim krajolikom. Zahvaljujući dugogodišnjem održavanju kolonije, u mjestu su otvoreni i galerija te cesta skulptura nazvana Via Artistica.

Gradska glazba

Gradska glazba djeluje uz kraće prekidne već više od stoljeća. U sastavu se nalaze aktualni i bivši učenici Osnovne glazbene škole Lovro pl. Matačić iz Omiša te se nastoji da članovi orkestra budu mještani Grada Omiša.

Osnovna glazbena škola Lovro pl. Matačić, Omiš

Škola je utemeljena 1991. godine pri Centru za kulturu Omiš, a od 2015.g. nastavlja djelovati samostalno. Škola ima odjel za puhačke i gudačke instrumente, klavir i harmoniku te za teorijske predmete i gitaru. Zahvaljujući bogatoj javnoj djelatnosti, organizacijskim aktivnostima te uspjehu na državnim i međunarodnim natjecanjima, škola je u nacionalnim okvirima prepoznata po svojoj kvaliteti.

SUVREMENA PROIZVODNJA – INDUSTRIJSKA PRODUKCIJA

Galeb d.d.

Galeb d.d. proizvodi rublje, uglavnom od prirodnih vlakana, a cjelokupan proces – od pređe do gotovog proizvoda – odvija se u vlastitom pogonu. S više od 60 godina tradicije i poslovnica diljem Hrvatske, Galeb uživa veliko povjerenje domaćih potrošača.

Hidroelektrana Zakućac

Izgrađena je na donjem toku rijeke Cetine, oko dva kilometra uzvodno od ušća u Omišu. To je najveće postrojenje na slivu rijeke Cetine i najveća hidroelektrana u Hrvatskoj po snazi i proizvodnji električne energije. Obilazak je moguć uz prethodnu najavu.

Omiš Novi d.o.o.

Omiš je tvornica aluminijske ambalaže sa sjedištem u naselju Zakućac. Specijalizirana je za obradu (kaširanje, lakiranje, podmazivanje i oblikovanje) prehrambenih aluminijskih posudica.

Znamenite osobe i povijesni događaji



ZNAMENITE OSOBE

Jure Kaštelan	Hrvatski pjesnik i književnik, jedan od utemeljitelja hrvatskog modernog pjesničkog izraza. Poznat i po prevoditeljskom radu te uređenju hrvatskog izdanja Biblije (1968.) zajedno s Bonaventurom - Dudom. Njegovo ime nosi srednja škola u Omišu.
Vatroslav Mimica	Hrvatski filmski redatelj, scenarist i producent. Najpoznatiji po filmovima modernističkog usmjerenja u kojima razbija klasičnu naraciju, a intenzivno propituje psihu likova (Prometej s otoka Viševice, 1964.g.; Ponedjeljak ili utorak, 1966.g.; Kaja, ubit ću te!, 1967.g.).
Josip Pupačić	Jedan od najznačajnijih hrvatskih pjesnika 20. stoljeća, poznat po refleksivnim metaforičkim pjesmama poput pjesme More i Tri moja brata, te pjesmama u kojima prevladavaju motivi zavičaja i djetinjstva. Njegovo ime nosi ulica u Omišu te osnovna škola.
Ivan Joko Knežević	Ivan Joko Knežević (1907. – 1988.) bio je hrvatski slikar i kipar iz Lokve Rogoznice. Studirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu kod istaknutih umjetnika kao što su Jozo Kljaković, Ljubo Babić, Krsto Hegedušić i drugi. Radio je kao profesor u Školi primijenjenih umjetnosti u Splitu. Održao je oko trideset samostalnih i stotinjak skupnih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu, izlažući ulja, akvarele, grafike, crteže, mozaike i plastiku, u stilskom rasponu od postimpresionizma do ekspresionizma.
Mila Gojsalić	Mila Gojsalić je hrvatska junakinja i mučenica koja je pomogla osloboditi Poljičku kneževinu od Turaka. Nakon što su je Turci silovali, zapalila je tursko skladište baruta, ubivši pritom sebe, Ahmed-pašu i njegove časnike. Taj čin omogućio je Poljičanima pobjedu nad Turcima. Kip Mile Gojsalić, autora

Ivana Meštrovića, nalazi se na vidikovcu s pogledom na ušće Cetine kod Omiša.

OBITELJI

Omiški knezovi Kačići

Plemićki rod Kačići stigao je u omiško primorje u 12. stoljeću po nalogu kralja Petra Krešimira IV. Poznati su po gusarstvu, pljačkali su brodove na Jadranu, uključujući mletačke i dubrovačke. Njihova povijest inspirirala je manifestacije oživljene povijesti, najpoznatije je događanje Gusarska bitka.

Knezovi Šubići

Mlečani su osvojili Omiš 1280. godine, nakon čega su Kačići izgubili svoje knežstvo u korist Šubića Bribirskih. Knez Juraj II. Šubić izdao je Omišanima 1315. godine privilegij poznat kao Omiška dukala, kojim se reguliralo uređenje zajednice na čelu s knezom ili kapetanom, a Gradski muzej Omiš čuva ovu povelju kao jedno od najstarijih djela portretne minijature u Hrvatskoj.

CRKVENI REDOVI

Franjevci

Franjevci su početkom 18. stoljeća, bježeći pred Turcima, došli u Omiš i osnovali samostan Gospe od Karmela te sagradili crkvu. U samostanu je djelovala niža škola i provincijsko učilište. Poznati su po gostinjcu koji je pružao hranu i smještaj putnicima i siromašnima. Samostan također ima knjižnicu, arhiv te zbirku baroknog slikarstva i drvenog namještaja.

Manifestacije

Kulturni sektor usko je povezan s turističkim sektorom, što se na području Grada Omiša najsnažnije manifestira kroz organizaciju kulturno-umjetničkih manifestacija.

U Gradu Omišu najbrojnije su **kulturno-zabavne i sportske manifestacije**. Festival dalmatinskih klapa Omiš najznačajnija je manifestacija koja je najviše doprinijela prepoznatljivosti Omiša, naročito uvrštavanjem klapskog pjevanja na UNESCO-ov popis zaštićene nematerijalne kulturne baštine 2012. godine. Manifestacije novijeg datuma, ali s visokim stupnjem kvalitete i uspješnosti, poput Festivala komorne glazbe Ostinato okupljaju sve veći broj međunarodnih sudionika te vrhunskih glazbenika, a značajan broj događanja odvija se u sklopu Omiškog kulturnog ljeta.

U drugim naseljima u sklopu Grada odvijaju se **manifestacije lokalnog karaktera i mješovitog sadržaja**, poput manifestacije Jurini jablani u Zakuću, posvećene književniku Juri Kaštelanu. Osim kulturno-zabavnih, ističu se i **sportske manifestacije**, koje su u porastu nekoliko zadnjih godina zahvaljujući interesu za sportske i avanturističke aktivnosti za čije odvijanje Omiš ima kvalitetne uvjete. Najpoznatije manifestacije su one sportskog karaktera kao što su Dalmacija Ultra Trail i Omiški polumaraton koji se odvijaju u pred- i post- sezoni. U zadnjih nekoliko godina značajno je spomenuti i organiziranje nekolicine sportskih kampova međunarodnog karaktera (košarkaških, rukometnih, taekwondo).



KULTURNE I KULTURNO-ZABAVNE MANIFESTACIJE

Festival dalmatinskih klapa Omiš

Najugledniji hrvatski klapski festival te jedan od najvažnijih godišnjih glazbenih događaja u Dalmaciji, organizira se u lipnju i srpnju svake godine. Svojim značajem i višedesetljetnom tradicijom utjecao je na razvoj i popularizaciju klapskoga pjevanja izvan granica Dalmacije, a vremenom i Hrvatske te se prometnuo u jedan od najprepoznatljivijih hrvatskih kulturnih događaja.

Gusarska bitka

Rekonstrukcija povijesne bitke između omiških gusara i Mlečana koja se dogodila u 13. stoljeću. U bitci, koja se odvija 18. kolovoza, sudjelovalo bi stotinjak naoružanih sudionika na mletačkim galijama i brzim omiškim gusarskim brodovima.

Omiško kulturno ljeto

Krovni je naziv za niz ljetnih događanja u Omišu, zaslužnih za kulturni život grada i okolice tijekom ljetnih mjeseci. U sklopu ljeta odvijaju se predstave na otvorenom, kazališne predstave, koncerti klasične, jazz i zabavne glazbe, izložbe te razna događanja zabavnog karaktera.

Almissa Open Art

Festival koji se održava od 2010. s ciljem približavanja suvremene umjetnosti lokalnom stanovništvu izvan metropole i regionalnih središta. Festival nastoji senzibilirati publiku za ovu vrstu umjetnost te u skladu s tim ciljem dokida granice koje razdvajaju umjetnika od publike. Želja organizatora jest uključiti prisutne u umjetnički proces te učiniti umjetnost produktom suodnosa i međusobnih doticaja umjetnika i publike.

Festival komorne glazbe Ostinato

Festival koji broji tek nekoliko izdanja uspio se pozicionirati kao jedan od značajnijih festivala komorne glazbe u Hrvatskoj koji na jedno mjesto dovodi brojne vrhunske, domaće i strane glazbenike s područja klasične glazbe. Glazbenici većim dijelom dolaze na poziv mladih renomiranih omiških glazbenika, Lovre Marušića i Latice Anić, a glazba se izvodi u klaustu franjevačkog samostana. Festival se odvija unutar manifestacije Omiško kulturno ljeto.

Jurini jablani

Jurini jablani književna je manifestacija u Zakuću, rodnom mjestu pjesnika Jure Kaštelana. Obuhvaća čitanje njegovih pjesama, koje izvede istaknuti hrvatski umjetnici, uz prateći glazbeni program.

Dani Ive Marjanovića - Gatsko kulturno ljeto

Kulturno-umjetnička udruga Mosor Gata organizira Gatsko kulturno ljeto 'Dani Ive Marjanovića'. Program je organiziran u nekoliko večeri u srpnju i kolovozu, a obuhvaća kazališne predstave, radionicu i predstavu za djecu, večer folkloru, koncert klape HRM Sveti Juraj te večer starih dječjih igara. Prostor kod crkve Gospe od Smova, plato pored župne crkve sv. Ciprijana te prostor uz stare kamene kuće u zaseoku Kuvačići pozornice su kulturnog ljeta u Gatima.

Dani Drage Ivaniševića

Kulturni događaj posvećen književniku Dragi Ivaniševiću, istaknutom hrvatskom pjesniku, dramatičaru, prevoditelju, uredniku i slikaru. Organizira se povodom obilježavanja njegovog rada i doprinosa hrvatskoj književnosti i kulturi.

Jurjevo

Obilježavanje blagdana sv. Jure, zaštitnika Poljica. Poljičani su se stoljećima svake godine na Jurjevo okupljali na Gracu i Podgracu u Gatima, te birali Poljičku vladu na čelu s velikim knezom. Danas se povodom proslave organiziraju koncerti i predstave u organizaciji KUU Mosor, a Poljičani se također okupljaju na svom tradicionalnom povijesnom zborištu Gradac, brdu na kojem se nalazi skromna crkva posvećena njihovome zaštitniku.

SPORTSKE MANIFESTACIJE

Dalmacija Ultra Trail

Najveća i najduža *ultratrail* utrka u Dalmaciji, održava se od 2016., u listopadu, a okuplja više od 700 trkača iz više od 30 zemalja, uključujući svjetske trkačke zvijezde. Ova međunarodna utrka povezuje planine, more i povijesne lokalitete Dalmacije. Dalmacija Ultra Trail nudi šest utrka

Moto susret – tradicionalne večeri rocka i motora

različitih duljina i zahtjevnosti, a cilj svih utrka nalazi se na prepoznatljivoj gradskoj plaži u Omišu.

Moto susret je manifestacija zabavnog i humanitarnog karaktera u organizaciji lokalnog moto kluba Omiški gusar, koja, krajem rujna, okuplja ljubitelje motora i rock and rolla iz Hrvatske i regije. Izuzev zabavnog večernjeg dijela programa, za posjetitelje susreta organiziraju se i dnevna događanja koja podrazumijevaju edukacije o ribarskim vještinama, degustacije lokalnih proizvoda, vožnju brodom i slično.

Omiški plivački maraton

Održava se od 1993. godine. Uključuje utrku za rekreativce te stazu za profesionalce, a privlači natjecatelje iz Hrvatske i inozemstva.

Omiški polumaraton

Polumaraton koji se održava u svibnju, valorizira atraktivne pejzaže uz rijeku Cetinu te podjednako privlači profesionalce i rekreativce iz Hrvatske i inozemstva. Sastoji se od tri utrke od 21, 10 i 5 kilometara te dječje utrke.

Svjetski kup rukometnih veterana – već se nekoliko godina održava u Omišu, a natjecanje se neslužbeno smatra svjetskim prvenstvom za rukometaše u mirovini.

Međunarodni kamp rukometnih vratara – u Omišu se održava već devet godina i smatra se jednim od najkvalitetnijih kampova ove vrste. Kamp okuplja veliki broj sudionika, gostiju i trenera, među kojima su i neki od najuspješnijih rukometnih vratara.

Svjetski kup košarkaških veterana – održava se na parketu Sportskog centra Ribnjak u Omišu, a već u prvom izdanju privukao je u Omiš 500-tinjak košarkašica i košarkaša.

Ostalo

Nagrada Oneuma - prvenstvo Hrvatske (regija Jug) u super auto-slamu, koje se odvija početkom jeseni na području zaobalja.

OMIŠ OPEN – taekwondo natjecanje održava se već nekoliko godina u Omišu. Natjecanje koje okuplja 200-tinjak natjecatelja iz domaćih klubova te klubova iz Bosne i Hercegovine je ujedno i kriterijski turnir za juniorsku rang listu Hrvatskog taekwondo saveza.

Memorijalni košarkaški turnir – organizira Košarkaški klub Omiš od 1994. godine u čast tragično preminulom košarkašu Omiša, hrvatskom branitelju Ivici Abramcu.

Košarkaški kamp „International Basketball Camp“ međunarodnog je karaktera i namijenjen je mladim košarkašima i košarkašicama.

24 sata Imbera - koncept utrke koja se održava u listopadu sastoji se od 24 sata uspona rutom koja je ukupno duga 5km sa 600m ukupne visinske

razlike. Od petka u 17:00h do subote do 17:00h natjecatelji prolaze trasu a pobjednik je onaj koji skupi najviše uspona do vrha Imbera (vrh Kula) i nazad.

Euro kup Cetina - međunarodno natjecanje u raftingu u organizaciji kluba Cetina Raft – Slime - mogućnost istraživanja druge strane Dalmacije kroz rafting vodopadima, kanjonima, prolaskom kraj lokacije gdje je sniman "Winnetou", prašumama, pećinama i brzacima.

Malonogometni turnir "Ivo Bradarić - Brada" - turnir se igra u čast Ive Bradarića, istinskog ljubitelja malog nogometa. Turnir se održava u srcu Omiša, na Puntiću. Na ovogodišnjem izdanju turnira nastupilo je 37 ekipa.

Kostanje kup – organizacija SRD Kostanje 2000.



Slika 5: Sezonska raspodjela manifestacija na području Grada Omiša

OSTALO

Omiš Summer Frei	Ljetna događanja koja se odvijaju u periodu od lipnja do listopada. Svaki tjedan organiziraju se brojna događanja namijenjena raznim tipovima posjetitelja, od djece do cijelih obitelji, ljubitelja sporta, glazbe, kulture i dr. Sva događanja su besplatna.
Omiš Edu Frei	Višednevni je program radionica i edukacija koji je u 2024. prvi put organizirala Turistička zajednica Grada Omiša. Cilj manifestacije bio je okupiti predstavnike turističkog sektora Omiša i okolice te ih potaknuti na suradnju, razmjenu ideja i inicirati raspravu o različitim aktualnim temama. U 2024. godini događanje se odvijalo u ožujku, a u 2025. organizirano je početkom travnja.
Advent u Omišu	Program manifestacije koja se odvija na nekoliko lokacija u gradu, uključujući dva gradska trga, počinje sredinom prosinca a uključuje koncerte, ugostiteljsku ponudu i sadržaje prilagođene djeci poput radionica i predstava
Ribarske večeri: Nemira - Ravnice, Mimice - Medići i Čelina - Stanići	Udruga privatnih iznajmljivača „Naše Vale“ organizirala je u 2024.g. pet ribarskih večeri, dok su se u Nemiri i Ravnicama organizirale četiri ribarske večeri. U mjestu Čelina - Stanići također je održana ribarska večer.
Vridne ruke	Manifestacija se organizira u svibnju s ciljem prezentiranja ugostiteljske ponude omškog kraja; organizira se u sklopu proslave Dana Grada.
LegendFest	Cilj ovog mističnog festivala je upoznavanje domaćih i inozemnih posjetitelja s bogatstvom hrvatske nematerijalne baštine. U srpnju 2024. festival se održao u Gornjim Poljicima u zaseoku Dolovi. U 2025. je organiziran u Eko-etno selu Čažin Dolac, Tugare.



Kulturne i vjerske ustanove

Kulturnu infrastrukturu na području Grada Omiša čine **kulturne ustanove i udruge**, a važni elementni su i **materijalna i nematerijalna kulturna baština**. Djelatnost kulturnih ustanova i udruga primarno je usmjerena k organizaciji i promociji lokalne kulturne djelatnosti kroz razne kulturno-umjetničke programe i manifestacije. Većina kulturne infrastrukture koncentrirana je u naselju Omiš u kojem se nalazi 5 ustanova: **Gradski muzej Omiš, Pinakoteka - Muzej franjevačkog samostana Omiš, Gradska knjižnica Omiš, Centar za kulturu Omiš i Festival dalmatinskih klapa Omiš**.

MUZEJI, GALERIJE I ZBIRKE

Gradski muzej Omiš

Osnovan je 1986., nalazi se na ulazu u staru gradsku jezgru i otvoren je posjetiteljima tijekom cijele godine. Osnovna zadaća Muzeja je briga o kulturnom nasljeđu materijalne i nematerijalne baštine s područja koje administrativno pripada Gradu Omišu kroz provedbu svojih redovnih aktivnosti, ali i kroz organizaciju radionica, predavanja i izložbi čime se ostvaruje educiranje i podizanje svijesti o važnosti i značenju baštine.

Pinakoteka – Muzej franjevačkog samostana

Nalazi se u prizemlju Muzeja franjevačkog samostana i sadrži vrijedne predmete koje su franjevci donijeli sa sobom iz Prološkog blata. U arhivu se čuva zbirka rukopisa na bosančici, nastalih od 16. do 19. st., a biblioteka broji oko 10 000 knjiga.

Povijesni muzej Poljica

Riječ je o maloj zavičajnoj zbirci, većim dijelom sastavljenoj od etnografskih predmeta, osnovanoj 1974. godine s ciljem čuvanja tradicije poljičkog kraja. Zbirka se može posjetiti uz prethodnu najavu, a od 2019. godine otvorena je za posjet jednom tjedno, u suradnji s TZ Grada Omiša, uz prisustvo vodiča na hrvatskom i engleskom jeziku.

Galerija AZ

Galerija AZ djeluje u sklopu Centra za kulturu pri Ilirskom sjemeništu. Centar za kulturu je javna ustanova, osnovana od strane Grada Omiša s ciljem razvoja svih kulturnih segmenata na području Grada Omiša. Galerija AZ u sklopu Centra za kulturu zadužena je za organizaciju umjetničkog stvaralaštva te izložbenu djelatnost.

Etnografska zbirka Ivana Radilovića, Tugare

Zbirka sadrži raznovrsnu građu koja uključuje uporabne predmete, poljičke nošnje, hladno i vatreno oružje, obrtničke alate, glagoljaške knjige ali i prijevozna sredstva te predmete sakralne namjene.

Kuća Festivala dalmatinskih klapa

Kuća Festivala dalmatinskih klapa nalazi se u jednokatnici iz 16. stoljeća s grbom obitelji Caralipeo-Despotović. Osim sjedišta uprave festivala, Festival upravlja malim izložbenim prostorom posvećen povijesti Festivala i klapskom pjevanju.

Zavičajna kuća Gornjih poljica

Smještena u Rudinama u Gornjem Docu, Zavičajna kuća prikazuje najfinije detalje tradicijskog graditeljstva – ručno rezbarene drvene ukrase, izvorno kameno zidanje i autentične završne obrade. Predstavlja svjedočanstvo arhitektonske izvrsnosti i majstorstva prošlih vremena.

KAZALIŠTA

Gradsko kazalište mladih "Mali princ"

Kazalište mladih „Mali princ“ djeluju u sklopu javne ustanove Centar za kulturu te je posvećeno organizaciji kazališne djelatnosti na području Grada Omiša te stvaranju kazališnog programa za mladež. Koristi se prostorijama Ilirskog sjemeništa.

Dječje kazalište "Harlekin"

Dječje kazalište Harlekin također djeluje u sklopu javne ustanove Centar za kulturu te se bavi organizacijom kazališnih programa za najmlađi uzrast. Koristi se prostorijama Ilirskog sjemeništa.

SVETIŠTA I PROŠTENIŠTA

Svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića

Svetište je 2000. godine podignuto u Zakućcu, u blizini slapa Ilinac, poznatog po poljičkoj junakinji Mili Gojsalić. Osim visokog kamenog križa,

uređena je mala kapelica s moćima sv. Leopolda Mandića i srebrnim reljefom s njegovim likom.

Sportsko-rekreacijske građevine i tereni



SPORTSKO-REKREACIJSKA IGRALIŠTA

Gradski stadion Anđelko Marušić-Ferata

Izgrađen 1979.g., stadion danas najviše koristi Nogometni klub Omiš koji je ujedno najveći sportski klub s nekoliko različitih uzrasta. Za potrebe treninga Hrvatske nogometne reprezentacije koji su se održavali i u Omišu, stadion je temeljito uređen i obnovljen.

SPORTSKO-REKREACIJSKE GRAĐEVINE NA OTVORENOM

Sportsko-rekreacijski sadržaji Autokampa Almissa	Gostima kampa Almissa na raspolaganju je više različitih sportsko-rekreacijskih sadržaja - teren za nogomet na umjetnoj travi, teniski tereni pogodni i za noćno korištenje, teren za odbojku na pijesku, dječje igralište, stolni tenis te penjačka stijena.
Športski teren Planovo	Sastoji se od terena za mali nogomet i košarku.
Športski teren Punta	Sastoji se od terena za mali nogomet i košarku.
Street workout	Gradska plaža u Omišu opremljena je za različite sportske aktivnosti na otvorenom.
Streljana (Čelina)	Streljana se nalazi na otvorenom, u naselju Čelina na južnim padinama Omiške Dinare. Osim za treninge profesionalaca, streljana se koristi i za stručnu obuku strijelaca i lovaca u streljačkim i lovačkim disciplinama.
Penjališta	Sportski sektori za slobodno penjanje sa 18 penjališta i 406 smjerova nalaze se na Mosoru, Omiškoj Dinari i Poljičkoj planini, a među najpopularnije spadaju Planovo, Peovo, Ilinac, Stomorica i drugi.
Zipline poligon	Nalazi se u kanjonu rijeke Cetine, 3 km od Omiša. Sastoji se od 8 čeličnih sajli, ukupne duljine od 2100 m, te na visini od 150 m iznad zemlje.

SPORTSKE DVORANE

Sportska dvorana Osnovne škole Josip Pupačić	Dvorana se nalazi u strogom centru Omiša te ju koriste osnovna i srednja škola, kao i sportski klubovi s područja Grada Omiša, ponajprije košarkaški klubovi.
Sportska dvorana Ribnjak	Novosagrađena sportska dvorana s 1300 sjedećih mjesta i pregradama koje omogućuju podjelu dvorane na tri dijela. U sklopu sportske dvorane su i poslovni prostori.
Ostalo	U Omišu se nalazi i nekoliko fitness centara te teretana u kojima se osim individualne vježbe na spravama nude i grupni programi. Na području Grada Omiša aktivno je nekoliko boćarskih klubova te je shodno tomu uređena i nekolicina boćališta.

PLANINARSKI I LOVAČKI DOMOVI I SKLONIŠTA

Planinarsko sklonište Luda kuća

Nalazi se na predjelu Izvor na Omiškoj Dinari. Sagrađilo ju je te se za nju brine Planinarsko društvo Imber iz Omiša. Sklonište u prizemlju ima blagovaonicu, a u potkrovlju spavaonicu s desetak ležajeva.

Planinarska kuća Trpošnjik

Jednostavna je zidana kućica, smještena na jugoistočnom rubu Mosora, u području iznad naselja Gata. Nema samostalnu ponudu hrane i pića. Od kuće se pruža pogled na kanjon rijeke Cetine i omiško zaobalje.

Planinarske staze

Biciklističke staze

Tematske staze

TURISTIČKE STAZE, PUTOVI I CESTE

Omiška Dinara je atraktivna za planinarenje zbog prekrasnih panoramskih pogleda, istovremeno pružajući zahtjevne uspone za planinare avanturiste (najviši vrh Kula 863 m). Turistička zajednica Grada Omiša, HGSS i PD Imber izradili su zemljovide s desetak planinarskih ruta različite dužine i težine. Najpopularnija je staza iz centra Omiša do Fortice.

Dinarske staze su četiri glavne biciklističke rute na području Omiša koje prolaze kroz naselja od Dubrave do Podgrađa, Omišku Dinaru, Mosor i uz rijeku Cetinu (Radmanove mlinice). Planira se i izgradnja dužobalne biciklističke staze i šetnice. Lokalna udruga Coast Riders aktivno promiče biciklizam u ovom području.

Za promociju ruralnog i kulturnog turizma u Omišu osmišljene su tematske staze poput staze sv. Leopolda Mandića te Ilirsko-riječne staze koje vode kroz kanjon rijeke Cetine i ističu prirodne i kulturne vrijednosti tog područja. Najnovija staza je Via Artistica – Cesta skulptura, koja povezuje naselja Mimice i Lokvu Rogoznicu, gdje su izložena djela nastala na Likovnoj koloniji Mimice.

Snage	Slabosti
- Atraktivna prirodna baština koja daje mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma - Bogata kulturno-povijesna baština - Bogatstvo, raznovrsnost i tradicija održavanja pojedinih kulturnih manifestacija - Prepoznatljivost Omiša kao destinacije za organizaciju sportskih manifestacija (kampovi, ljetne škole, turniri...) - Prirodni resursi koji omogućuju organizaciju raznih avanturističkih događanja - Etabliranost pojedinih kulturnih i zabavnih događanja (Festival dalmatinskih klapa, Ostinato, Omiš Summer Frei) - Cjenovna pristupačnost mnogih manifestacija (slobodan ulaz na značajan dio događanja) - Pregršt događanja za ljude svih dobi i različitih interesa	- Prostorna distribucija manifestacija (značajan dio odvija se u centralnom naselju Omiš) - Sezonalnost manifestacija (većina događanja koncentrirana je u sezoni) - Relativno slab doseg i vidljivost pojedinih manifestacija (lokalnog karaktera) - Financijska konstrukcija pojedinih manifestacija (ovisnost o financiranju iz gradskog proračuna) - Ovisnost ponude o vremenskim prilikama (većina aktivnosti na otvorenom, nedostatak ponude u zatvorenom prostoru) - Skromni kapaciteti kulturnih ustanova - Nedostatak adekvatnog prostora za održavanje manifestacija – i vanjski i zatvoreni
Prilike	Prijetnje
- Trendovi koji potiču interes za sudjelovanje u sportskim i avanturističkim aktivnostima - Mogućnost razvoja ponude prilagođene specifičnim grupama posjetitelja (mladi, umirovljenici, i sl.) - Porast interesa za organiziranje manifestacija s temom zdravlja, wellnesa i sl. - Relativno dostupni resursi koji mogu pojačati vidljivost i prepoznatljivost pojedinih manifestacija (korištenje promocije preko društvenih mreža ili, primjerice, korištenje poznatih osoba Grada Omiša kako bi promovirale određena događanja i aktivnosti, i sl.) - Veće uključivanje lokalne zajednice u participiranje u događanjima i njihovoj pripremi i organizaciji - Mogućnost monetizacije i postizanja održivosti pojedinih manifestacija (kombiniranje besplatnih i dodatnih sadržaja, komercijalizacija ponude) - Planirani završetak brze ceste omogućit će poboljšanje pristupa atrakcijama u središtu Grada uz istodobno smanjenje prometnih gužvi	- Nesigurnost u izvorima financiranja (svake godine se ponovo prijavljuju za sufinanciranje što može otežati pripreme i provedbu događanja uslijed eventualnog dobivanja manje planiranih sredstava) - Konkurencija susjednih gradova i općina u vidu raznolikosti i kvalitete manifestacija - Neprilagođenost pojedinih atrakcija strukturi gostiju i posjetitelja (što može rezultirati smanjenim interesom i manjom posjećenošću)

1.4. Turističke usluge

Prema **Zakonu o pružanju usluga u turizmu** (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20, 70/21) turističke usluge obuhvaćaju, između ostalih, usluge turističke agencije, turističkih vodiča, usluge u nautičkom, kongresnom, pustolovnom, zdravstvenom turizmu, usluge na poljoprivrednom gospodarstvu, lovištu, šumi šumoposjednika, ribolovnom turizmu, rent a car, turističko ronjenje te iznajmljivanje opreme za sport i rekreaciju.

Turističke agencije

Turističke agencije na području Grada Omiša specijalizirane su za pružanje različitih usluga. U području smještaja, agencije nude profesionalnu podršku pri rezervaciji i upravljanju apartmanima, kućama i manjim objektima. Uz smještaj, agencije organiziraju transfere i prijevoz koji obuhvaćaju dolaske i odlaske s destinacije, privatne vožnje i najam vozila, čime se osigurava siguran i udoban prijevoz za individualne posjetitelje, obitelji i manje grupe, a moguće je i iznajmljivanje skutera, speed boata, organizacija privatnih personaliziranih brodskih izleta. Agencije također organiziraju tematske ture odnosno razgledavanje grada i upoznavanje povijesti, kulture, gastronomije i prirode Omiša. Sve su učestalije usluge agencija koje organiziraju kulturne i edukativne aktivnosti, omogućavajući autentično iskustvo lokalnog života, uključujući tematske radionice, kulinarske tečajeve i praktične demonstracije tradicionalnih obrta i običaja. Aktivnosti se nude kroz organizirane programe, najčešće poludnevnog ili jednodnevnog trajanja, među kojima su najzastupljenije **usluge vezane uz aktivni odmor**. Prirodni resursi omiške obale nude pogodnosti za aktivan odmor i idealne uvjete za sportove poput ronjenja i jedrenja na dasci. Sportski i avanturistički turizam posljednjih je godina u porastu u Gradu Omišu, te se ponuda sadržaja i aktivnosti razvija i nadograđuje svake sezone / godine. Većina aktivnosti vezanih za vodene sportove prakticira se u razdoblju sezone, dok su ostale aktivnosti moguće kroz dulje razdoblje u godini.. Agencije koje djeluju u Omišu specijalizirane su ponajprije za organizaciju aktivnosti na rijeci Cetini (rafting, kajak, canyoning), ali gotovo sve u ponudi kombiniraju i druge adrenalinske sadržaje. Ponuda aktivnog turizma u Omišu može se grupirati u nekoliko tematskih cjelina:

- **Vodeni sportovi i aktivnosti na rijeci Cetini** - rafting, kajakarenje i različiti oblici canyoninga
- **Adrenalinske aktivnosti** - zip-line ture, slobodno penjanje i via ferrata
- **Planinske aktivnosti i aktivnosti na stazama i putovima** - planinarenje, brdski biciklizam, vožnje quadovima i tematske pješačke ture
- **Morske aktivnosti** - snorkeling, ronjenje, jedrenje na dasci, veslanje na dasci (SUP), izleti brodom

Vodeni sportovi i aktivnosti na rijeci Cetini

Rijeka Cetina predstavlja temelj razvoja aktivnog turizma u Omišu te najposjećeniju lokaciju za aktivnosti na otvorenom. Rafting na Cetini jedan je od prvih oblika organiziranih adrenalinskih aktivnosti u ovom dijelu Hrvatske i danas pripada u najposjećenije turističke proizvode regije. Standardne rute duljine od 10 do 12 kilometara uključuju brze i mirnije dijelove rijeke. Osim raftinga, sve popularnije postaje kajakarenje. Canyoning kombinira pješačenje, plivanje, penjanje i spuštanje niz slapove, a u ponudi se razlikuje osnovni i napredni oblik („advanced canyoning“) koji uključuje korištenje užadi i zahtijeva veću fizičku spremu. Aktivnosti se uglavnom odvijaju od svibnja do listopada, s najvećom koncentracijom posjetitelja u srpnju i kolovozu. Turističke agencije predstavljaju ključne posrednike u organizaciji i

provedbi aktivnosti na rijeci Cetini, a uloga obuhvaća logističku pripremu (prijevoz posjetitelja do polazišta, osiguravanje opreme i instruktora), upravljanje sigurnosnim aspektima te kreiranje različitih paketa prilagođenih obiteljima, mladim avanturistima ili organiziranim grupama.

Adrenalinske aktivnosti

Adrenalinska ponuda u Omišu najpoznatija je po zip-line turi koja prolazi iznad kanjona Cetine. Riječ je o jednoj od prvih i najdužih zip-line instalacija u Hrvatskoj, s ukupno osam sajli duljine oko dva kilometra, postavljenih na visinama do 150 metara. Aktivnost pruža kombinaciju adrenalinskog doživljaja i jedinstvenog panoramskog pogleda na kanjon. Slobodno penjanje razvijeno je na prirodnim stijenama u kanjonu Cetine i okolnim padinama, gdje postoji 18 penjališta i 406 uređenih smjerova različitih težinskih kategorija, što destinaciju čini pogodnom i za početnike i za iskusne penjače. Noviji oblik ponude je *via ferrata*, osigurana penjačka ruta koja omogućuje sigurnije savladavanje stjenovitog terena uz pomoć sajli i klinova, čime se aktivnost otvara i širem spektru rekreativaca. Zip-line tura u Omišu provodi se isključivo kroz jednog glavnog tehničkog pružatelja usluge – Zipline Omiš, koji upravlja instalacijom. S druge strane, širok spektar lokalnih turističkih agencija nudi aranžmane koji uključuju zip-line u kombinaciji s drugim aktivnostima, poput raftinga ili canyoninga, često s organiziranim transferom i dodatnim sadržajima.

Planinske aktivnosti i aktivnosti na stazama i putovima

Prostor Mosora i Omiške Dinare idealan je za planinarenje i pješačenje, s mrežom označenih staza različite duljine i zahtjevnosti. Vrhovi Kula i Imber pružaju panoramske poglede na grad Omiš, Cetinu i srednjodalmatinske otoke. Brdski biciklizam također je sve razvijeniji. Quad safari postao je popularna aktivnost za turiste koji žele istražiti ruralne predjele i planinske putove kroz vožnju makadamima i brdskim padinama. Osim toga, razvijaju se i tematske pješačke ture koje povezuju prirodne atrakcije s kulturno-povijesnim elementima, poput ostataka srednjovjekovnih utvrda iznad Omiša ili tradicionalnih poljičkih sela. Za planinarenje i pješačenje, agencije imaju ulogu interpretatora prostora, njihovi vodiči osim navigacije pružaju i tumačenja kulturno-povijesnih i prirodnih karakteristika Omiša.

Morske aktivnosti

U Omišu djeluje ronilački klub/centar Calypso koji nudi školu ronjenja u periodu od 1. svibnja do 1. studenog. Najpopularnije lokacije su Balića Rat - 2. po veličini koraljni greben 40m2 na dubini od 20m + potopljeni brod s amforama, Medići - potopljeni brod Metković iz 1965., Vruja koja se nalazi u top 10 mediteranskih ronilačkih destinacija. Za početnike je pogodno ronjenje na gradskoj plaži Punta gdje se nalazi potopljena maona. Najpoznatije lokacije za jedrenje na dasci su plaža na ulazu u grad - predio Ribnjak i Lokva Rogoznica. Na plaži kampa Almissa održava se škola jedrenja na dasci.

Ribolov

Ribolov u Omišu predstavlja poseban oblik turističke ponude koji objedinjuje rekreativne aktivnosti i kulturnu tradiciju. Kanjon rijeke Cetine te obalni pojas, pružaju idealne uvjete za sportski ribolov u netaknutoj prirodi.

Turistički vodiči

U Gradu Omišu usluge turističkih vodiča dostupne su individualno ili putem turističkih agencija. Ponuda je dostupna na više jezika, uključujući glavne europske jezike (engleski, njemački, talijanski, francuski) te jezike važnih emitivnih tržišta poput poljskog, češkog, i dr. Time se osigurava prilagodba različitim profilima posjetitelja i široka dostupnost usluga.

Vodiči provode različite tipove razgleda. Standardni obilasci usmjereni su na glavne znamenitosti povijesne jezgre grada te sakralne i kulturne spomenike. Osim klasičnih tura, u ponudi su i tematski te kostimirani razgledi koji naglašavaju specifične povijesne i kulturne osobitosti. Takve ture imaju za cilj pružiti interaktivni doživljaj, kojim se, primjerice, oživljava srednjovjekovni Omiš, posebice priče o omiškim gusarima i plemićkoj obitelji Kačić, kroz kostimiranu interpretaciju. Posjetitelji imaju priliku hodati starom jezgrom grada, slušati pripovijesti o gusarima, zakonima i svakodnevnom životu 13. stoljeća, sudjelovati u radionicama (npr. glagoljica i razglednice) i kušanju lokalnih vina. Kostimirani razgledi nude se i na području Poljica te uključuju posjet lokalnim crkvama i kapelicama, interpretaciju Poljičkog statuta koji je regulirao društveni život u ovom području. Legenda o Mili Gojsalić, heroini koja je svojim činom spasila Poljica, također je tema ovih razgleda. Dio ponude odnosi se i na tematske šetnje u sklopu kulturnih manifestacija (pr. u sklopu Omiš Summer Frei).

Kongresni turizam

Kongresni turizam u Omišu razvija se kao segment turističke ponude usmjeren na organizaciju poslovnih događanja, seminara, konferencija i *team building* programa. Destinacija raspolaže ograničenim, ali funkcionalnim kapacitetima: nekoliko hotela s multifunkcionalnim dvoranama i manji objekti prilagođeni organizaciji edukativnih i profesionalnih skupova. Kapaciteti dvorana variraju od 50 do 300 sudionika, što omogućuje realizaciju manjeg do srednje velikog MICE-projekta.

Ponuda uključuje tehničku podršku (audiovizualna oprema, projektori, Wi-Fi), *catering*, logističku podršku i mogućnost organizacije dodatnih aktivnosti poput sportskih, avanturističkih ili kulturnih programa, često integriranih s prirodnim i kulturnim resursima destinacije. Kongresni turizam doprinosi produljenju turističke sezone, povećanju popunjenosti smještajnih kapaciteta i diversifikaciji prihoda. Daljnji razvoj segmenta zahtijeva sustavna ulaganja u infrastrukturu, stručno osposobljavanje kadrova i promidžbu destinacije na ciljanim tržištima MICE-segmenta.

Nautički turizam

Nautički turizam u Omišu temelji se na prirodnim i infrastrukturnim potencijalima priobalnog područja te rijeke Cetine. Otvaranjem za promet nove luke u Omišu u svibnju 2025. g., osnažena je ponuda vezana uz nautički turizam, s oko 40 novih nautičkih vezova za turistička plovila.

Usluge na poljoprivrednom gospodarstvu

Na području zaobalja i zamosorja na registriranim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, nude se usluge degustacija lokalnih proizvoda te prezentacije i interpretiranja bogate nematerijalne kulturno-povijesne baštine. Poljički soparnik lokalni je specijalitet upisan u registar kulturnih dobara RH s oznakom zemljopisnog podrijetla. Čini osnovu za gastro-doživljaje, radionice i brendiranje te je dostupan kod više certificiranih OPG-ova. Posjetiteljima se ne nudi samo kao jelo, već i kao doživljaj kroz radionice pripreme,

gdje gosti aktivno sudjeluju u procesu i pritom upoznaju priče o životu i povijesti Poljica. Osim soparnika, posjetiteljima se nude i kušanja maslinovog ulja, vina, rakija i likera te proizvoda poput suhih smokava i meda.

Usprkos velikom broju registriranih OPG-ova, njihova integracija u ruralni turizam još uvijek nije dovoljno razvijena te nedostatak autentične ponude, poput kušaonica, predstavlja izazov za daljnji razvoj ovog segmenta turizma. U ponudi je i smještaj u ruralnom okruženju, primjerice na seoskim imanjima prilagođenima manjim skupinama i obiteljima. Međutim, većina smještajnih kapaciteta i dalje je vezana uz privatne apartmane i kuće za odmor koje nisu nužno povezane s poljoprivrednom proizvodnjom.

Zdravstveni turizam

Morski zdravstveni turizam ima prednost u zdravstvenom smislu, a nudi spoj prirodnih ljepota vezan sa zdravljem. Ponudom ovih zdravstvenih djelatnosti turizam postaje konkurentniji, a može pridonijeti i redistribuciji pritiska na resurse budući da zbog ugodne klime Omiš ima mogućnost boravka na otvorenom cijelu godinu, osobito u razdoblju od travnja do listopada. Wellness i spa sadržaji doprinose kvaliteti ponude, a na području Grada Omiša trenutno se nalaze četiri hotelska objekta koji u svojoj ponudi uključuju wellness sadržaje.

Snage	Slabosti
- Bogatstvo i raznovrsnost usluga koje se nude na destinaciji - Prirodni resursi koji omogućuju razvoj usluga i ponude vezane za outdoor aktivnosti i avanturistički turizam - Dobra povezanost s okolnim JLS i lokacijama u smislu proširenja ponude (izleti na otoke i sl.)	- Nedostatak ponude usluga u premium segmentu - Struktura gostiju ne ide na ruku povećanju korištenja i konzumacije turističkih usluga (obitelji s djecom, višednevni boravak, usmjerenost na sunce i more) - Većina usluga, odnosno mogućnost njihovog korištenja, vezana je uz vremenske prilike
Prilike	Prijetnje
- Trendovi koji potiču interes za sudjelovanje u sportskim i avanturističkim aktivnostima - Mogućnost razvoja ponude prilagođene specifičnim grupama posjetitelja (stranci umirovljenici, avanturisti i sl.) - Porast interesa za organiziranje manifestacija s temom zdravlja, wellnessa i zdravog življenja - Veće uključivanje lokalne zajednice u proces kreiranja i konzumiranja usluga (popusti izvan sezone, inovativni modeli suradnje i sl.) - Pozivi i natječaji, gradske, županijske i nacionalne razine usmjereni razvoju turističkih usluga / ponude - Planovi za uspostavu interpretacijskih centara	- Osjetljivost prirodnih resursa na korištenje u turističke svrhe (osobito kanjon Cetine kao zaštićeni krajolik) - Potencijalna izloženost vremenskim nepogodama / klimatskim promjenama koja mogu ograničiti dostupnost i kvalitetu pojedinih turističkih usluga - Konkurencija susjednih gradova i općina u vidu raznolikosti i kvalitete turističke ponude - Neprilagođenost ponude ciljanoj publici, strukturi gostiju i posjetitelja (što može rezultirati smanjenim interesom i manjom posjećenošću)

2. RESURSNA OSNOVA

2.1 Kultura i baština

Prema **Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 145/24)** *kulturna dobra* su materijalna i nematerijalna dobra; pokretne i nepokretne stvari od kulturno-povijesnog, umjetničkog, arhitektonskog, paleontološkog, arheološkog, etnografskog, antropološkog i znanstvenog značenja; nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti koja su od interesa za Republiku Hrvatsku te se na temelju Odluke o proglašenju statusa kulturnog dobra upisuju u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Prema podacima **Registra kulturnih dobara (2025)** na području Grada Omiša nalazi se 67 zaštićenih kulturnih dobara te su sva pod trajnom zaštitom. Prema vrsti dobra riječ je o 3 arheološke zone, 6 kulturno-povijesne cjeline, 2 nematerijalna kulturna dobra, 2 pokretna kulturna dobra i 54 pojedinačna nepokretna kulturna dobra. Kulturno-povijesne cjeline naselja Ume, Čažin Dolac, Gorice, Zakučac i Rodiči pripadaju ruralnim cjelinama i svjedoče o nekadašnjem tradicionalnom životu težaka omiškog kraja. S druge strane urbanistička cjelina grada Omiša upisana je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Lista zaštićenih kulturnih dobara pod brojem Z-4066. Povijesnu jezgru karakteriziraju zgrade renesansnog i baroknog sloga nastale na relativno ravnom terenu i pretežito pravilnog uličnog rasporeda, dok su se u najstarijem predjelu organski nastalog podgrađa, Smokvici, očuvale kuće ruralnih obilježja.

Pokretna materijalna dobra odnose se na verzije **Poljičkog statuta (najstariji je iz kraja 15. ili početka 16. stoljeća)** koje predstavljaju primjerke autohtonog i običajnog prava te se čuvaju u originalnom i digitaliziranom izdanju u Gradskom muzeju Omiš, dok se najstarija verzija čuva u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Među registriranim kulturnim dobrima nalaze se i **značajni antički lokaliteti**, odnosno arheološka nalazišta Brzet, Miri te arheološka zona Baučići (antički *Oneum*). Najraniji kulturno-povijesni slojevi na području Omiša pripadaju razdoblju brončanog i željeznog doba, a bogatstvo povijesnih slojeva svjedoči o kontinuitetu naseljavanja na ovom području. Naselja gradinskog tipa i njihove straže na užem prostoru Omiša mogu se prepoznati na prirodnoj litici Babnjače, a pretpostavlja se da je gradina postojala i na mjestu tvrđave Starigrad. Tijekom rimskog razdoblja, uz lokalnu cestu koja je povezivala Epetion (Stobreč) i Naronu (Vid) bilo je smješteno naselje Oneo, za koje se prema nizu nalaza može pretpostaviti da se nalazilo na prostoru današnjeg zaseoka Baučići.

Među zaštićenim pojedinačnim dobrima najveći je broj objekata sakralne i stambene namjene, a evidentiran je i manji broj objekata gospodarske te tri objekta vojne namjene koji obuhvaćaju ostatke fortifikacija **Tvrđave Starigrad (Fortica)**, **Kule Peovica (Mirabela)** s **kaštelom** iznad Omiša te Kule Jerončić u Kostanju. Gradske su tvrđave vrlo dobro posjećene, a puni potencijal njihove valorizacije ogleda se u obnovi ovih utvrda. Zamjetno je kako postojeća kulturna infrastruktura u gradu, unatoč naporima da se prostorima odgovarajuće upravlja, ne može u cijelosti posjetiteljima ponuditi cjelovito iskustvo baštine. Stoga je u nadolazećem razdoblju planirana rekonstrukcija tvrđave Mirabela, uključujući uređenje i opremanje objekta, s ciljem formiranja interpretacijskog centra koji će kroz izložbene i edukativne sadržaje omogućiti bolje razumijevanje povijesnog, kulturnog i strateškog značaja ovih utvrda. Među sakralnim spomenicima, mogu se izdvojiti Staro omiško groblje, smješteno istočno od središta grada, formirano u 16. stoljeću i jedinstveno zbog tipa grobnica s uklesanim natpisima na otvorenom te Crkva sv. Petra na Priku, smještena na desnoj obali rijeke Cetine, u koju su ugrađeni ranokršćanski kameni dijelovi, poput kapitelâ i nadvratnika. Također, Ilirsko sjemenište, osnovano 1750.

godine, smješteno je na predjelu Prika sučelice predromaničkoj crkvi sv. Petra. Danas u njemu Centar za kulturu Omiš razvija različite kulturne programe u izložbenoj i koncertno-kazališnoj dvorani.

Nematerijalna kulturna dobra odnose se na pripremu soparnika, tradicijskog jela, simbola nekadašnje Poljičke kneževine te na umijeće čitanja, pisanja i tiskanja poljičice (jedna od inačica hrvatske cirilice), kulturno dobro nastalo i očuvano na prostoru nekadašnje Poljičke kneževine od 11. stoljeća do danas.

Analiza postojećeg stanja kulturne baštine Grada Omiša ukazuje na njeno bogatstvo i raznovrsnost ali i potrebu zaštite i obnove te održivog korištenja kako bi se elementi baštine zaštitili od propadanja te nastavili odgovarajuće vrednovati, unapređivati i koristiti u kontekstu kulture i turizma na dobrobit lokalne i šire zajednice.

Stara jezgra Omiša velikim je dijelom oblikovana za vrijeme mletačke vladavine od 15. do 18. stoljeća, kad su u renesansnom i baroknom stilu izgrađene brojne, danas zaštićene građevine vojne, stambene i sakralne namjene poput utvrda Fortica i Mirabela, kuće Caralipeo, crkvi sv. Mihovila i sv. Duha i dr. Jedan od prepoznatljivih simbola povijesne jezgre je i *Kuća sretnog čovjeka*, primjer renesansne gradnje iz 16. stoljeća. Na pročelju kuće nalazi se natpis na latinskom jeziku: "Zahvaljujem Ti, Gospodine, što sam bio na ovom svijetu", što je inspiriralo naziv ove građevine. Danas se Kuća sretnog čovjeka smatra jednim od ljepših primjera tipične gradnje u Dalmaciji iz venecijanskog perioda.

Današnje stanje karakterizira priljev privatnog kapitala koji unosi promjene unutar povijesne jezgre. Dolazi do prenamjene velikog broja prostora u turističke i ugostiteljske svrhe pri čemu se smanjuju sadržaji namijenjeni lokalnom stanovništvu, što izravno nepovoljno utječe na kvalitetu života u gradskoj jezgri. Intenziviranje turistifikacije i apartmanizacije dovelo je do strukturnih promjena u korištenju prostora kao i eksploatacije kulturnih i prirodnih resursa grada. Izrazito sezonski karakter turizma nije u skladu s prostornim mogućnostima te je potrebna promjena paradigme u svrhu razvoja održivosti i poticanja cjelogodišnje ponude prilagođene karakteru mjesta. Također su zbog ograničenih prostornih mogućnosti potrebne sveobuhvatne aktivnosti i zahvati u području komunalne i prometne infrastrukture.

Današnje stanje **ruralnih dijelova Omiša** u predjelima zaobalja i zamosorja karakteriziraju ambijenti tipični za stara dalmatinska sela. Ovi su predjeli danas oaza mira, ali povijest ovoga područja bila je sve samo ne mirna. Veliki potencijal krije se u sakralnoj arhitekturi koju čine male crkvice, kojih je preko stotinu na relativno malom prostoru. Osim posebnosti crkvice kao sakralne ostavštine, potencijal ovog dijela su i njegova relativno dobra povezanost / dostupnost što otvara mogućnost revitalizacije i aktivacije u svrhu razvoja seoskog i ruralnog turizma kako bi se smanjio pritisak na obalno područje.

Arheološka nalazišta Baučići, Brzet, Ostrvica i drugi otkrivaju antičke i ranosrednjovjekovne tragove naseljenosti na ovim prostorima, no, što se tiče interpretacije i osnovne turističke infrastrukture, uglavnom nisu privedena turističkoj svrsi.

Vezano za kulturnu baštinu potrebno je napomenuti kako u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026. (NPOO) Ministarstvo kulture i medija provodi investiciju „Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga" (C2.2. R3-I1), koja obuhvaća izradu konzervatorskih podloga za kulturno-povijesne cjeline gradskih obilježja te uspostavu informacijskog sustava za uslugu e-Konzervatorske podloge. Konzervatorska podloga je stručna dokumentacija, a obuhvaća valorizaciju i mjere očuvanja kulturno-povijesnih vrijednosti na području obuhvata, na temelju kojih se izdaju mišljenja i dozvole za zahvate na građevinama u kulturno-povijesnim cjelinama. Javnom dostupnošću i unaprijeđenom razmjenom podataka iz konzervatorskih

podloga te suradnjom s drugim upravnim tijelima iz djelokruga prostornog uređenja i graditeljstva, dugoročno će se unaprijediti zaštita i revitalizacija kulturno-povijesne cjeline.

Zaključno, Grad Omiš posjeduje bogatu kulturnu baštinu koja predstavlja značajan potencijal za razvoj kulturnog turizma. Istovremeno, postojeći kapaciteti kulturnih ustanova, uključujući muzej i galerije, relativno su ograničeni, što umanjuje mogućnosti za kontinuitet kulturnih programa i za privlačenje različitih segmenta posjetitelja, posebno u danima nepovoljnih vremenskih uvjeta. Potencijal razvoja leži u sustavnom očuvanju i valorizaciji lokalne baštine, uključujući nematerijalnu baštinu Poljica i povijesne fenomene poput gusarstva, uz implementaciju istraživačkih i interpretacijskih aktivnosti koje bi se realizirale kroz specijalizirane interpretacijske centre. Revitalizacija utvrde Mirabela, uz razvoj pratećih multimedijalnih i interpretacijskih alata, važna je prilika za obogaćivanje kulturne ponude.

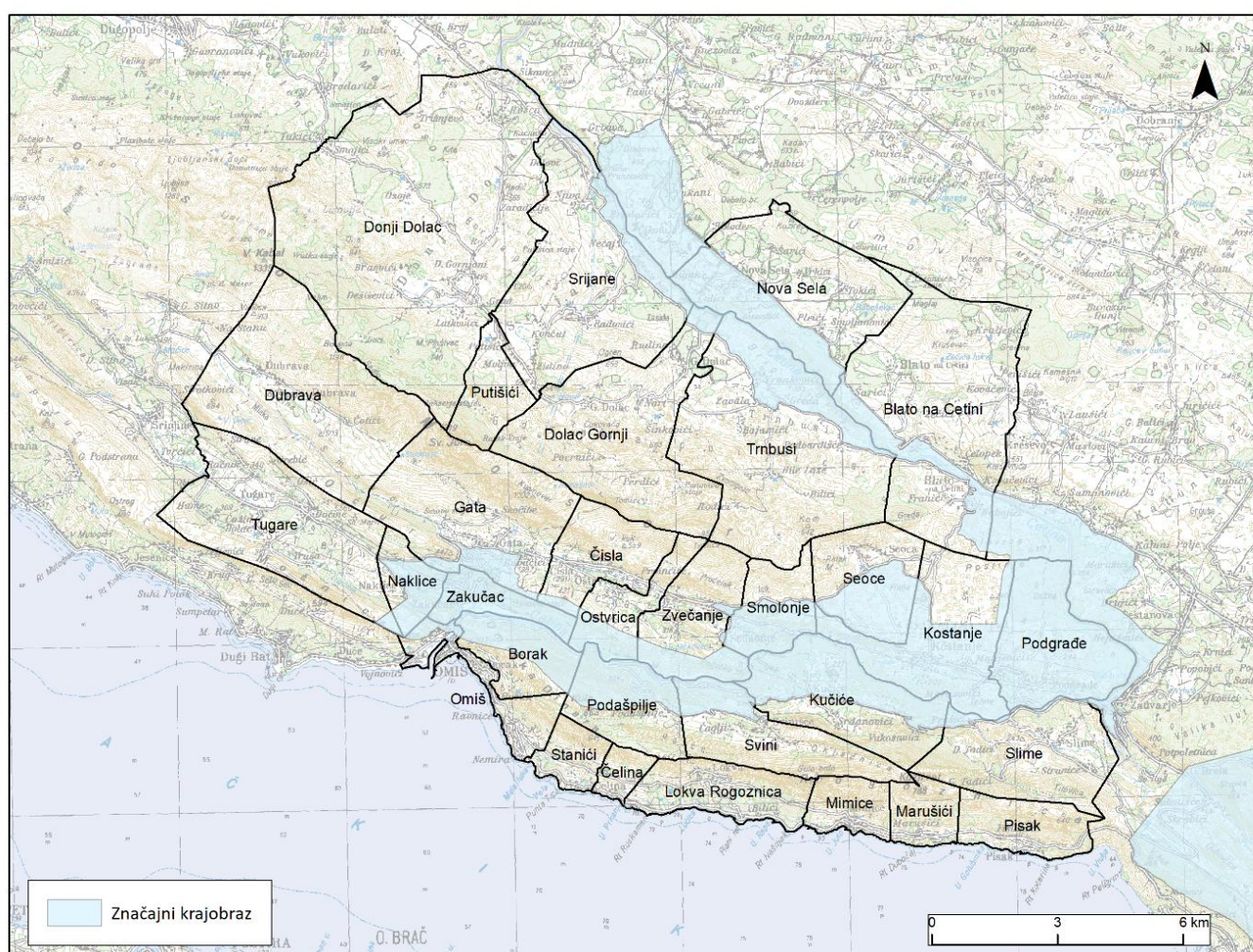
Snage	Slabosti
- Bogatstvo i raznovrsnost materijalne kulturne baštine, koja obuhvaća arheološke zone, kulturno-povijesne cjeline i više od pedeset pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara - Specifičnost pokretne materijalne baštine, koja obuhvaća primjerke Poljičkog statuta, jedinstvenog primjera običajnog prava iz 16. i 17. st. - Bogatstvo nematerijalne baštine (poljičica, izrada soparnika) - Razvijena svijest o vrijednosti pojedinih elemenata kulturne baštine i njihovom doprinosu identitetu Grada i građana	- Prostorno-funkcionalne promjene kao rezultat intenzivnog iskorištavanja pojedinih kulturnih resursa (opustjelost gradske jezgre izvan sezone, turistifikacija objekata u centru i sl.) - Nedovoljna vidljivost i svijest o značaju pojedinih kulturnih resursa - Značajna financijska sredstva potrebna za obnovu i održavanje kulturnih dobara - Sezonalnost
Prilike	Prijetnje
- Korištenje inovativnih modela prezentacije i interpretacije na relativno nepoznatim lokalitetima poput arheoloških nalazišta - Mogućnost korištenja novih tehnologija u svrhu promoviranja te održivog korištenja i monetizacije kulturnih i baštinskih resursa te osiguranja dostupnosti svim skupinama posjetitelja (uključujući one s poteškoćama u kretanju i dr.) - Mogućnost razvoja ponude prilagođene ciljanim grupama posjetitelja (ponuda koja uključuje obilazak više lokacija povezanih odgovarajućom „pričom", temom i sl.) - Pozivi i natječaji gradske, županijske i nacionalne razine usmjereni promociji i revitalizaciji kulturne baštine - Dobra povezanost i dostupnost zaobalnog područja sa značajnom sakralnom ostavštinom (brojne crkvice na relativno malom području) – mogućnost smanjenja pritiska na obalno područje - Razvoj svijesti o potrebi izrade planova upravljanja koji omogućuju učinkovito upravljanje, održavanje, očuvanje i razvoj kulturnih dobara za koje se izrađuju - Izrada nove generacije konzervatorskih podloga koje će omogućiti kvalitetnije vrednovanje i zaštitu baštine Grada Omiša	- Osjetljivost kulturnih resursa na korištenje u turističke svrhe (u infrastrukturnom i funkcionalnom smislu, npr. osjetljivost gradske jezgre) - Nedostatak financijskih sredstava može uzrokovati daljnju degradaciju i propadanje pojedinih kulturnih dobara - Nepostojanje sustavnog upravljanja lokalitetima može uzrokovati probleme u održavanju, očuvanju i upravljanju pojedinim kulturnim dobrima - Konkurencija susjednih gradova s etabliranim kulturnim znamenitostima (Split) - Neprilagođenost ponude ciljanoj publici, strukturi gostiju i posjetitelja (što može rezultirati smanjenim interesom i manjom posjećenošću)

2.2 Priroda i okoliš

Prema Prostornom planu uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.), na području Grada Omiša, u smislu odredbi Zakona o zaštiti prirode na području Grada Omiša su zaštićene dvije prirodne vrijednosti:

- **Značajni krajobraz** područje **kanjona rijeke Cetine** od ušća do Radmanovih mlinica, te
- **Spomenik prirode (geomorfološki) predio Ruskamen**

Kanjon rijeke Cetine zaštićen je u kategoriji značajni krajobraz, ističe se svojom krškom geomorfološkom vrijednošću. Kanjon se nalazi između Omiške Dinare i ogranaka Mosora s kanjonskim stranama koje dosežu i do 300 m visine, te od 1963. godine ima status zaštićenog prirodnog krajolika.



Slika 6. Zaštićeni krajolik – značajni krajobraz Kanjon Cetine na području Grada Omiša

Izvor: Bioportal, 2025.

Radi značaja kanjona Cetine, Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije određena je izrada Prostornog plana područja posebnih obilježja i to za zaštićeni dio i dio kanjona koji se predlaže za zaštitu u kategoriji strogog rezervata. Do donošenja tog plana omogućava se donošenje urbanističkih planova

uređenja za dio Omiša i Zakučca, a prema uvjetima koji su sadržani u odredbama PPUG i na temelju prethodnih uvjeta zaštite Ministarstva kulture. Unutar izdvojenog građevinskog područja naselja Slime, koje se nalazi unutar zaštićenog područja kanjona Cetine, nije dopuštena gradnja novih građevina, već samo rekonstrukcija postojećih građevina prema posebnim uvjetima nadležne službe zaštite spomenika kulture i nadležnog tijela državne uprave za zaštitu prirode. Na planiranim površinama kupališta (R3), koje se nalazi unutar zaštićenog područja kanjona Cetine, nije dopuštena gradnja novih građevina, već samo rekonstrukcija postojećih mlinica u funkciji rekreacije i prema prethodnim uvjetima nadležne službe zaštite spomenika kulture i nadležnog tijela državne uprave za zaštitu prirode. Svi zahvati u zaštićenom kanjonu Cetine i području uz Cetinu predloženom za zaštitu posebno su osjetljivi i potrebno ih je svesti na najmanju mjeru te provoditi isključivo u funkciji očuvanja vrijednosti šireg krajobraza.

Prema podacima Bioportala, ukupna površina ovog zaštićenog područja iznosi 6.492,99 ha, od čega se na području Grada Omiša nalazi 5315,15 ha (MZOZT - Bioportal, 2025).

Kanjon je značajan i za bioraznolikost zbog više vrsta enedemičnih riba, petrofilne ornitofaune i značajnih staništa, stare sastojine hrasta medunca „Šćadin“ te za intenzivni turizam – izletnički, rafting, kajaking i dr. (Plan razvoja Grada Omiša, 2024).

Uz kanjon rijeke Cetine, sa statusom zaštićenog područja pod kategorijom geomorfološki spomenik prirode, nalazi se i lokalitet Ruskamen u naselju Lokva Rogoznica koji se ističe specifičnim geomorfološkim obilježjima nastalim djelovanjem vode i vjetra na vapnenačku podlogu. Prema PPUG Omiša, područje Ruskamen je, zbog izvršene devastacije i izgrađenosti na navedenom predjelu, predložen za ukidanje zaštite u postupku revizije zaštićenih prirodnih vrijednosti Hrvatske. Međutim, do donošenja odluke o skidanju zaštite predio Ruskamen štiti se planskim mjerama, na način da na zaštićenom području nije dopuštena gradnja niti bilo kakvo uređenje obale. U PPUG je uneseno da je za geomorfološki spomenik prirode potrebno donijeti mjere zaštite.

Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije i Prostornim planom uređenja Grada Omiša predložena je zaštita prirodnih vrijednosti na području Grada Omiša u kategoriji značajnog krajobraza vodotoka rijeke Cetine (pripadajući dio na području Grada Omiša) i Vrulje, a u kategoriji spomenika prirode (geološki, paleontološki) prijevoja Dupci (pripadajući dio na području Grada Omiša).

Na prostoru Grada Omiša nalaze se i **područja ekološke mreže Natura 2000** koja obuhvaća područja očuvanja značajna za ptice (POP) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) od interesa za Europsku uniju. Među područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove nalaze se **Mosor, Trojama, rijeka Cetina – kanjonski dio i ušće Cetine**, dok se među područjima očuvanja značajnim za ptice nalaze **Mosor, Kozjak i Trogirska zagora te rijeka Cetina** (MZOZT - Bioportal, 2025). Osim geomorfoloških vrijednosti i bioraznolikosti, područje je dom nekoliko endemskih biljnih vrsta, poput dalmatinskog zvončića, te lokalno značajnih biljaka kao što su tugarska trešnja, omiški muškat i paičuša. Raznolikost pruža temelje za razvoj edukativnog i održivog turizma, uključujući botaničke ture, radionice, prezentacije o očuvanju endema i lokalnih agro-biodiverzitetskih vrijednosti. Tu se ističe turistički doživljaj pod nazivom 'Zeleni Omiš i život u kamenu', koji uključuje razgled stare gradske jezgre, povijesne priče, uvid u lokalni način života, edukaciju o urbanoj flori Omiša i pozitivnom utjecaju prirode na zdravlje, te o održivosti. U šetnji gradom upoznaje se svijet dalmatinskog samoniklog bilja iz kamena starih kuća i okolnih stijena. Sudionike se educira o ljekovitom, začinskom, aromatičnom i jestivom bilju, a u predsezoni naglasak je stavljen na endemsku biljku dalmatinskog zvončića i hrvatski nacionalni cvijet Iris Croatica.



Slika 7. Područja NATURA 2000 na prostoru Grada Omiša

Izvor: Bioportal, 2025.

S obzirom na izuzetnu geomorfološku, bioraznolikost i kulturnu vrijednost kanjona rijeke Cetine, preporučuje se unaprijeđenje sustava održivog korištenja i zaštite prostora. To uključuje uspostavu kontroliranih pristupa, označenih pješačkih staza, vidikovaca i interpretacijskih točaka koje omogućuju posjetiteljima promatranje i edukaciju uz minimalan utjecaj na prirodnu sredinu. Posebna pažnja treba biti posvećena sigurnosti posjetitelja i sprječavanju preopterećenja kanjona, što zahtijeva definiciju maksimalnog broja posjetitelja i stalni nadzor korištenja prostora. Vezano uz samo održavanje prostora, potrebno je spomenuti kako TZG Omiša redovno podupire eko akcije čišćenja podmorja i kanjona Cetine.

Rekreativne i turističke aktivnosti, uključujući pješčenje, kajaking i rafting, trebaju se odvijati pod strogim ekološkim i sigurnosnim regulacijama. Potrebno je poticati da se objekti unutar zaštićenih područja, poput starih mlinica, rekonstruiraju u skladu s principima održivosti, očuvanja kulturne baštine i relevantnih pravila nadležnih tijela.

Daljnje unapređenje prostora uključuje razvoj edukativnih i interpretacijskih programa te platformi za informiranje posjetitelja i lokalne zajednice o geomorfološkim, ekološkim i kulturnim vrijednostima kanjona i spomenika prirode. Programi mogu uključivati vođene ture, radionice, istraživačke i monitoring aktivnosti koje istovremeno omogućuju promicanje ekološke svijesti i znanstvenu valorizaciju prostora. Za područja ekološke mreže Natura 2000, također je nužno planirati aktivnosti u skladu s očuvanjem

Snage	Slabosti
- Bogatstvo i raznolikost prirodnih i okolišnih resursa - Razine zaštite određene za pojedina područja (zaštićene prirodne vrijednosti, zaštita prostorno-planskom dokumentacijom i dr.)	- Devastiranost zaštićenog područja Ruskamen zbog čega se ono predlaže za ukidanje statusa - Intenzivna turistička aktivnost u zaštićenom području kanjona Cetine
Prilike	Prijetnje
- Porast svijesti o potrebi održivog korištenja prirodnih i zaštićenih područja - Mogućnost korištenja lokacija za znanstveno istraživačke i edukacijske aktivnosti - Veće uključivanje lokalne zajednice u procese edukacije i zaštite (vođeni obilasci, akcije čišćenja i sl.) Pozivi i natječaji - mogućnosti za pripremu projekata gradske, županijske i nacionalne razine usmjereni razvoju održivih modela upravljanja prirodnim područjima	- Osjetljivost prirodnih resursa na korištenje u turističke svrhe (osobito kanjon Cetine kao zaštićeni krajolik) - Potencijalna izloženost vremenskim nepogodama / klimatskim promjenama koja mogu ograničiti dostupnost i kvalitetu pojedinih turističkih usluga - Nepostojanje odgovarajućih mehanizama kontrole aktivnosti u zaštićenom području kanjona Cetine

staništa i vrsta. Preporučuje se i daljnje razvijanje inicijativa valorizacije prirodnih resursa, poput tematske ture “Zeleni Omiš i život u kamenu”, razvojem edukativnih i interpretacijskih staza posvećenih lokalnoj flori, sezonskih radionica i manifestacija vezanih uz prepoznatljive lokalne vrste i proizvode, te integraciju lokalnih škola i zajednice u programe očuvanja i promocije prirodnih vrijednosti. Dodatno, moguće je razviti pakete održivog turizma koji spajaju rekreaciju, edukaciju i kulturno nasljeđe, primjerice pješačke i biciklističke rute kroz kanjon s interpretacijskim pločama ili edukativnim stajalištima, te digitalnu podršku kroz interaktivne vodiče, virtualne ture i edukativne video sadržaje.

3. JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTURA

Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21) definirana je turistička infrastruktura kao infrastruktura na području turističke destinacije koja izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude. Javna turistička infrastruktura izgrađena je na općem dobru, kontinuirano je ili dijelom godine u funkciji turizma te je dostupna svima pod jednakim uvjetima sukladno njezinoj prirodi i namjeni. Dijeli se na primarnu (izravno utječe na turizam i turističku ponudu) i sekundarnu.

Primarna infrastruktura koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude na području Grada Omiša obuhvaća:

Vrsta infrastrukture	Broj / opis	Parametri praćenja	Kratka analiza
Plaže	6 (Punta, Brzet, Nemira, Slavinj, Ribnjak, Plaža za pse Ravnice) u naselju Omiš + plaže na području Rivijere i kanjona Cetine	dostupnost, opremljenost, stanje uređenosti	Glavne plaže dobro opremljene, manje plaže zahtijevaju ulaganje u pristup i sanitarije, te je potrebna specijalizacija plaža prema korisnicima i namjeni (npr. plaže prilagođene djeci, starijim osobama, sportskim aktivnostima i sl.)
Planinarska infrastruktura	2 planinarske kuće, 12 markiranih staza, više od 80 kilometara uređenih, održavanih i obilježenih planinskih puteva	održavanje staza, signalizacija, pristupačnost	Kuće u funkciji, staze uglavnom dobro označene, ali zahtijevaju redovno održavanje
Penjališta	18 lokacija i 406 smjerova	sigurnosna oprema, pristupačnost, sezonalnost	Atraktivna i prepoznata penjališta, ali potrebno je dodatno označavanje i ulaganje u pristupne putove i održavanje
Biciklističke staze	5 ruta - 2 MTB (Pod Omiškom Dinarom i Rijeka uzdaha), 2 cestovne (Omiška serenada i Cetina blues-rock) i 1 Family and Trekking (Omiš evergreen), izgrađena biciklistička staza i šetnice	stanje staza, oznake, sigurnost	Glavne rute u dobrom stanju; planira se proširenje i bolje povezivanje naselja u obalnom pojasu
Zipline	1 poligon (2100 m)	sigurnost, opremljenost, sezonalnost	Atrakcija privlači turiste; potrebno redovno održavanje opreme

Vrsta infrastrukture	Broj / opis	Parametri praćenja	Kratka analiza
Utvrde	2 (Mirabela, Fortica)	očuvanost, pristupačnost, interpretacija	Utvrde dobro očuvane, ali pristup i sadržaji zahtijevaju poboljšanja
Vidikovci i odmorišta		pristupačnost, opremljenost, sigurnost	Potencijal za dodatnu interpretaciju i info signalizaciju
Informativne ploče i turistička signalizacija		Jasnoća, lokacija, stanje	Signalizacija postoji, ali potrebna je daljnja popularizacija tematskih staza

Sekundarna infrastruktura ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma. Na području Grada Omiša obuhvaća:

Vrsta infrastrukture	Broj / opis	Parametri praćenja	Kratka analiza
Arheološka nalazišta	3 + arheološka zona Baučići	očuvanost, interpretacija, pristupačnost	Potrebno bolje označavanje i interpretacijski sadržaji
Speleološki objekti	25 pećina i 17 jama	sigurnost, opremljenost, pristupačnost	Dodatna infrastruktura za posjetitelje je preporučena
Javna parkirališta	Gradsko parkiralište na Priku, zone parkirališnih mjesta u uličnom parkiralištu i u vanuličnom	kapacitet, dostupnost	Nedovoljan kapacitet u sezoni; preporučuje se proširenje i optimizacija prometa
Javni sanitarni čvorovi	2 (Fošal – ribarnica, Plaža Punta)	čistoća, dostupnost, opremljenost	Osnovna pokrivenost, ali potrebne dodatne sanitarije na plažama
Sportski objekti	2 sportske dvorane (Gradska sportska dvorana Ribnjak i dvorana OŠ Josip Pupačić)	pristupačnost, održavanje, sezonalnost	Nedovoljno za širi turistički program; potrebno ravnomjernije ulaganje

Vrsta infrastrukture	Broj / opis	Parametri praćenja	Kratka analiza
	sportski centri (Punta, kamp Almissa, Planovo)		
	tenis tereni (kamp Almissa)		
	streljana (Čelina)		
	sportska igrališta u 18 naselja		
Povijesni spomenici i rodne kuće	3 (Gojsalić, Pupačić, Kaštelan)	očuvanost, interpretacija, dostupnost	Potencijal za kulturni turizam; digitalna interpretacija bi poboljšala posjete

3.1. Planinarska i sportska infrastruktura

Grad Omiš ima specifičan prirodni krajolik koji pruža mogućnosti za provođenje aktivnog odmora i prakticiranje velikog broja sportskih aktivnosti na otvorenom. Većina objekata sportske infrastrukture nalazi se u samom naselju Omiš. Kvalitetu sportsko-rekreacijske infrastrukture u Omišu podigla je novosagrađena sportska dvorana Ribnjak koja se koristi za organizaciju različitih sportskih manifestacija poput međunarodnih kampova i turnira.

Penjališta

Stijene u okolini grada nude mnoštvo mogućnosti za iskusne sportaše ali i rekreativce. Penjališta na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru privlače penjače i turiste iz cijele zemlje kao i strane posjetitelje. Moguće je izdvojiti 18 penjališta i 406 smjerova, koja se razlikuju svojim nagibom, sigurnošću, orijentacijom, i dr. Dio njih pogodan je za početnike, poput Planova, Babine bare, Visoke pole, Vojana, Stomorice, Lisičine, Mile Gojsalić, Ilinca, Mimica, Vrulja, Gorica, dok je manji broj namijenjen za naprednije penjače – poput Perivoja, Gospinice, Babjače, Naklice. Većina je penjališta dobre kvalitete stijena i pogodna za penjanje tokom čitave godine.

Pješačke hiking staze

Brojne su i planinarske staze, među kojima se mogu izdvojiti dobro uređena staza s putokazima Ferata Omiš-Fortica koja vodi do srednjovjekovne utvrde Starigrad Fortica te grebenska staza Omiškom

Dinarom, koja prolazi istočnim dijelom Omiške Dinare, s početkom kod crkve sv. Vida, do koje se dolazi iz Starog sela Lokva Rogoznica. Staza Put života, kružna je staza na istočnim padinama Omiške Dinare između prijevoja Dubci i vrha Kozjak. Staza Uvala Vruja započinje kod Piska, a prolazi podnožjem prijevoja Dubci, koje odvaja Biokovo od masiva Omiške Dinare. Ostale markirane staze su Staza Leopolda Manidća, Borak – Kula, Gospa Sniježna, Ilirsko-riječna staza, Bauci – Gorica – Svinišće, Radmanove mlinice.

Kanjon Cetine – rafting, kajaking, canyoning, zipline

Prostor kanjona Cetine pogodan je za adrenalinske aktivnosti poput kajakinga i raftinga. Težina i zahtjevnost aktivnosti ovisi o odabiru rute. Područje je također pogodno za canyoning koji podrazumijeva kretanje kroz kanjon uz korištenje različitih tehnika, poput hodanja uz i kroz Cetinu, penjanja, skakanja i/ili plivanja.

Zipline poligon

Zipline nalazi se u kanjonu rijeke Cetine, oko 3 km od Omiša. Sastoji se od osam čeličnih sajli preko kojih se sudionici, sjedeći u pojasu, spuštaju niz kanjon. Ukupna duljina sajli je 2100 m, od kojih je najduža 700 m i nalazi se 150 m iznad zemlje. Za prelazak cijelog poligona, uz pratnju dva vodiča, grupi od 10 gostiju treba dva i pol sata.

Biciklističke staze i šetnice uz more i Cetinu

Na obalnom području Grada Omiša biciklistička infrastruktura je slabo razvijena. To su ujedno i dionice na kojima su, s druge strane, biciklisti najugroženiji, jer su upravo to područja s najvećim intenzitetom prometa poput državne ceste D8.

Obzirom na geografska i prometna ograničenja postojeće prometne infrastrukture kao i mogućnosti za njeno proširenje i unaprjeđenje, potrebno je poticati što češće korištenje pješačkog i biciklističkog prometa kako bi se izbjegla česta zagušenja osobito na opterećenim dionicama poput D8 i osobito u ljetnim mjesecima, u vrijeme povećanog broja turista i posjetitelja. U okviru provedbe projekata definiranih strategijom Urbane aglomeracije Split, kojoj pripada i Grad Omiš, provodio se projekt *Dužobalna biciklistička staza i šetnica na području Grada Omiša*, u okviru kojeg je unaprijeđena biciklistička i pješačka infrastruktura na području Omiša [izgradnjom biciklističke staze i šetnice](#) ukupne dužine 870 metara u priobalnom pojasu Grada Omiša, povezujući direktno dijelove [naselja Omiš – Mlija, Brzet i Nemira te posredno dio naselja Borak](#) uključanjem vertikalne komunikacije.

U tijeku je realizacija [druge faze projekta](#) koja obuhvaća izgradnju dužobalnih biciklističkih staza i šetnica na trima lokacijama, [Ribnjak, Brzet - Ravnice i Medići – Mimice](#). Izgradnja se financira sredstvima EU fondova a završetak projekta planiran je za rujan 2026. godine.

Na brdskom dijelu omiškog krajolika sve veću važnost dobivaju [brdske biciklističke staze](#) kao jedan od načina za aktivno provođenje slobodnog vremena. Dio razloga leži i u morfologiji terena koja omogućuje obilazak različitih vrsta krajolika u jednom danu / vožnji. Kroz Bike projekt Splitske rivijere, na području od Trogira do Omiša, razvijena je unificirana biciklistička signalizacija, a kojim je na području Omiša obuhvaćeno nekoliko standardiziranih biciklističkih ruta – [Pod Omiškom Dinarom](#) (13,6 km), [Rijeka uzdaha](#) (5,37 km), [Omiš Evergreen](#) (42 km staza), [Omiška serenada](#) (93,3 km), [Cetina blues-rock](#) (68,3 km). TZ Omiš je udružena s još 10 turističkih zajednica na ovome projektu te je potrebno donijeti i odluku o izmjeni odluke o uređenju prometa.

Tablica 3. Biciklističke staze u Omišu

	Dužina staze	Visinska razlika	Teren
Omiš - Zakučac - Zvečanje - Podgrađe - Kučiće - Omiš	42 km	613 m	Asfalt
Vrisovci - Lokva Rogoznica - Vrisovci	13,5 km	450 m	Makadam, asfalt
Cetina - Svinišće - Cetina	5,37 km		Makadam
Omiš - Šestanovac - Cista Provo - Ugljane - Blato na Cetini - Gata - Omiš	93,3 km	391 m	Asfalt
Omiš - Gata - Kostanje - Blato na Cetini - Šestanovac - Zadvarje - Omiš	68,3 km	983 m	Asfalt

Izvor: TZ Grada Omiša, 2025.

Tematske staze, info ploče i turistička signalizacija

Radi poticanja razvoja ruralnog i kulturnog turizma oblikovane su dvije tematske staze: Poučna staza sv. Leopolda Mandića, i Ilirska riječna staza. Postoji i staza prilagođena za osobe s invaliditetom Truša - Gospe od Sniga. Osim staze sv. Leopolda Mandića, ostale staze zasad nisu posve zaživjele, iako bi upravo one, okupljajući resurse ruralne baštine i sakralne arhitekture, mogle postati vrijedan alat za njihovu prezentaciju i promociju.

Poučna staza sv. Leopolda Mandića prolazi kroz područje značajnog krajobraza kanjona rijeke Cetine, ističući prirodne ljepote i kulturnu baštinu tog jedinstvenog prostora. Stazu, koja se dijelom uspinje prema Gatima, uredili su omiški planinari i čuvari prirode kao poučnu kružnu ekološku rutu dugu 2,5 km. Duž nje postavljeno je desetak panoa s opisima geomorfoloških značajki, bogatog biljnog i životinjskog svijeta kanjona Cetine, kao i kulturno-povijesnih posebnosti ovoga kraja. **Ilirska riječna staza** omogućava traganje za povijesnim slojevima Poljica u pejzažnim prizorima rijeke Cetine, kroz razdoblja od prapovijesti do srednjeg vijeka. Staza se proteže paralelno s rijekom Cetinom, na visini od 50 do 100 metara iznad njezine obale. Prije nekoliko godina omiški su je planinari očistili i uredili, te postavili informativne ploče i klupe za odmor. Taj je dio puta nazvan „Ilirska riječna staza“. Nekada je služila kao prometnica kojom su stanovnici Čišala, Ostrvice i Zvečanja s mazgama i tovarima odlazili prema Omišu. Dužina staze je pet kilometara, težina srednja, a trajanje 1 sat i 15 minuta.

3.2. Kupališta i plaže

Omiška obala gotovo je u cijelosti pogodna za kupanje, te su turistima i posjetiteljima na raspolaganju različiti tipovi plaža, od pješčanih bogatih sadržajima do skrivenih uvala u manjim mjestima Omiške rivijere.

Na području Grada Omiša najpoznatija je i najpopularnija **gradska plaža (Punta)**. Pješčana plaža dužine je oko 700 m, ima prirodni hlad i pogodna je za obitelji s djecom zbog plićeg ulaska u more. Plaža je opremljena dječjim igralištem, vježbalištem, odbojkaškim igralištem, skulpturama, klupama, koševima za smeće, pepeljarama, tuševima, kabinama za presvlačenje, plažnom knjižnicom, stazama, rasvjetom, ugostiteljskim objektima, a dostupna je i automobilom. Osigurana je dostupnost i osobama s invaliditetom (platforma za ulazak u more).

Brzet je jedna od najpopularnijih plaža omiške rivijere, nalazi se između Omiša i Nemire. Šljunčana plaža duga je oko 400m i ima prirodni hlad. Opremljena je klupama, koševima za smeće, pepeljarama, tuševima, kabinama za presvlačenje staze, stepenicama, rasvjetom, ugostiteljskim objektima i plažnom knjižnicom. Dostupna je automobilom te pogodna za obitelji s djecom zbog plićeg ulaska u more. U Ravnica postoji **plaža za pse** koja se nalazi na istočnoj strani, uz plažu Brzet, u smjeru plaže Nemira.

Plaža uz kamp Almissa je uz gradsku plažu jedina pješčana plaža u Omišu. Opremljena je dječjim igralištem, tuševima, ugostiteljskim objektom, kabinama za presvlačenje te spasilačkim tornjevima. Na plaži se održava i škola jedrenja na dasci za djecu i odrasle.

Plaža Slavinj u Omišu uređena je šljunčana plaža sa stazom, opremljena klupama, koševima za smeće, tuševima, kabinama za presvlačenje, ugostiteljskim sadržajima, a infrastruktura plaže uključuje staze, stepenice i rasvjetu.

Duž cijelog obalnog područja Rivijere nalaze se **manje plaže**. Plaže su prisutne u svim naseljima, pretežno šljunčane, a ponegdje i popločene. Budući da su stambeni i smještajni objekti često vrlo blizu mora, ostavlja se samo uzak pojas plaže. Privatne strukture poput stepenica, molova i privezišta za plovila također su česte, dok su stjenovite obale često uređene stepenicama za pristup moru.

Plaža Nemira dostupna je automobilom, a u blizini se nalazi mnoštvo sadržaja. Plaža je opremljena tuševima, kabinama za presvlačenje, ugostiteljskim objektima.

U **Stanićima** se nalazi nekoliko plaža, do kojih je moguće doći pješice, a do plaže Velika luka može se doći i automobilom.

U **Lokvi Rogoznici** nalazi se više šljunčanih plaža sa različitim dodatnim sadržajima.

Plaža **Medići** je šljunkovita, sa par stjenovitih nasipa u more.

U **Mimicama** su dvije najpoznatije plaže Juto i Kutleša.

U **Marušićima**, najpoznatija je plaža Borak, koja se smjestila na dnu ograđenog stepeništa koje se spušta od glavne ceste ka moru, strmom padinom..

Na području **Piska** nalazi se nekoliko plaža. U blizini Piska nalazi se i uvala Vruja, po mnogima jedno od najboljih mjesta u Hrvatskoj za ronjenje. Uvala nije lako dostupna te je potrebno pješčiti ukoliko se do Piska dolazi automobilom.

Sukladno PPUGO (2016, čl. 87), uređene morske plaže smještaju se unutar građevinskog područja naselja ili u izdvojenim ugostiteljsko-turističkim zonama. Pri njihovom uređenju potrebno je u potpunosti očuvati prirodne karakteristike obale, uključujući nagib terena, strmine, kamenite gromade i druge prirodne oblike koji pridonose posebnoj krajobraznoj vrijednosti obalnog prostora. Dozvoljene intervencije odnose se na oblikovanje plaže, poput obnavljanja šljunka, uređenja platoa i sunčališta, te na njenu zaštitu putem izgradnje stabilizirajućih pera (tombola) ili drugih zaštitnih elemenata. U sklopu uređene plaže moguće je izraditi otvorena igrališta, dječja igrališta, platoe za sunčanje, staze i slične sadržaje, pri čemu ukupna površina tih elemenata ne smije prelaziti 5% površine plaže. Dopušteno je i postavljanje montažnih nadstrešnica.

Na svakoj uređenoj plaži može se izgraditi jedna plažna građevina, osim na plaži uz kamp Almissa i velikoj gradskoj plaži Punta u Omišu, gdje je moguće smjestiti više plažnih građevina. Te građevine namijenjene su smještaju sanitarnih čvorova, garderoba i tuševa, a njihovo oblikovanje mora biti usklađeno s

vrijednostima krajobraza, uključujući obradu pročelja u kamenu, čime se postiže sklad s prirodnim okolišem.

Na rijeci Cetini također se nalazi nekoliko plaža, poput male plaže uz Čikotinu lađu, u Novim Selima (zaseok Čikotići), sa šljunčanim ulazom i obodnom gustom drvenastom vegetacijom, plaže Stružica u Trnbusima, koja je opremljena kamenim stolovima i klupama te skakaonicom, a do nje vodi i makadamski put. Plaže i kupališta na rijeci Cetini uređuju se na način da se u cijelosti moraju očuvati karakteristike obale, osobito pokosa, strmina, kamenih gromada i drugih prirodnih oblika obale (PPUGO, 2016, čl. 87).

3.3. Interpretacijski centri

U planu razvoja Grada Omiša istaknuta je i potreba povezivanja kulture s turizmom, s obzirom na to da su kapaciteti kulturnih ustanova, a osobito muzeja skromni te se na području Grada ne nalazi niti jedan interpretacijski centar, zbog čega nedostaje sadržaja za posjetitelje u danima s lošim vremenskim prilikama. **Potencijal** razvoja kulturnih sadržaja u aspektu proširenja turističke ponude predstavlja **obnova utvrda** (Mirabela, Fortica) i razvoj popratnih interpretacijskih alata. U strateškim dokumentima Grada Omiša utvrđene su tendencije za uspostavom dva interpretacijska centra (Interpretacijski centar Dalmatinskih klapa, Izgradnja omiškog gusarskog broda i Muzeja omiških gusara). Navode se, također, ideja uspostave Festivalskog centra za realizaciju turističkih događanja i manifestacija, izgradnja nove zgrade gradske uprave s javnim sadržajima - multifunkcionalne dvorane za potrebe svih javnih događanja u Gradu Omišu s naglaskom na kulturna događanja.

U posljednjem Programu razvoja javnih potreba u kulturi (za 2025. godinu), između ostalog je poseban naglasak stavljen na projekt Interpretacijski centar Tvrđava Mirabela. Za ovaj je kapitalni projekt nakon višegodišnjeg rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i izrade glavnog projekta uređenja/sanacije tvrđave, u 2025. godini planiran završetak izrade izvedbenog projekta s troškovnicima kao i konačno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa s provedbom parcelacijskog elaborata u katastru i zemljišnim knjigama. U 2024.g. ishodena je građevinska dozvola za zahvat uređenja/rekonstrukcije i opremanja objekta, tako da će sa završetkom navedenih postupaka u 2025.g. biti stvoreni svi preduvjeti za pokretanje postupka javne nabave za odabir izvođača radova. Projekt je pod nadzorom Ministarstva kulture RH, Konzervatorskog odjela u Splitu te Gradskog muzeja Omiš (arheološki i istraživački radovi).

Za bivši vojni objekt u naselju **Slime-Dovanj**, koji je trenutno nekorišten i u derutnom stanju, strateškim se dokumentima navodi ideja prenamjene u interpretacijski centar adrenalinskog turizma.

Snage	Slabosti
- Bogatstvo i raznolikost elemenata koji čine javnu turističku infrastrukturu - Kontinuirano ulaganje u pojedine elemente tur.infrastrukture (plaže i sl.) - Razvoj elemenata prilagođenih aktivnom odmoru u skladu s porastom potražnje za tom vrstom turizma – razvijena planinarska i sportska infrastruktura	- Neravnomjerna raspodjela objekata sportske infrastrukture - Slaba prilagođenost osobama sa smanjenom pokretljivošću (fokus na aktivni odmor i adrenalinski turizam) - Fokus na elemente koji promiču princip sunce i more (značajno ulaganje u plaže)

Prilike	Prijetnje
- Pozivi i natječaji gradske, županijske i nacionalne razine usmjereni razvoju turističke infrastrukture - Planovi susjednih gradova i općina koji doprinose povezanosti i razvoju turističke infrastrukture u Omišu (npr. povezivanje dužobalne šetnice) - Planovi za izgradnju interpretacijskih centara - Mogućnost korištenja digitalnih tehnologija i alata u promocijske, prezentacijske i edukacijske svrhe - Mogućnost povezivanja sa susjednim gradovima i općinama u svrhu sustavnog razvoja pojedinih elemenata infrastrukture i radi kreiranja kvalitetnije turističke ponude na širem području - Trend razvoja turističke infrastrukture na području zaobalja i zamosorja koji bi mogao smanjiti pritisak na obalno područje	- Osjetljivost pojedinih elemenata turističke infrastrukture na klimatske promjene - Ograničena sredstva za relativno velike iznose koji su potrebni u svrhu ulaganja u obnovu, izgradnju i/ili razvoj pojedinih elemenata turističke infrastrukture (nedostatni iznosi u gradskom proračunu, potreba konkuriranja za nacionalna i EU sredstva) - Pojedini zahvati mogu imati potencijalno značajan utjecaj na okoliš (pr. izgradnja marine u blizini ušća Cetine)

4. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

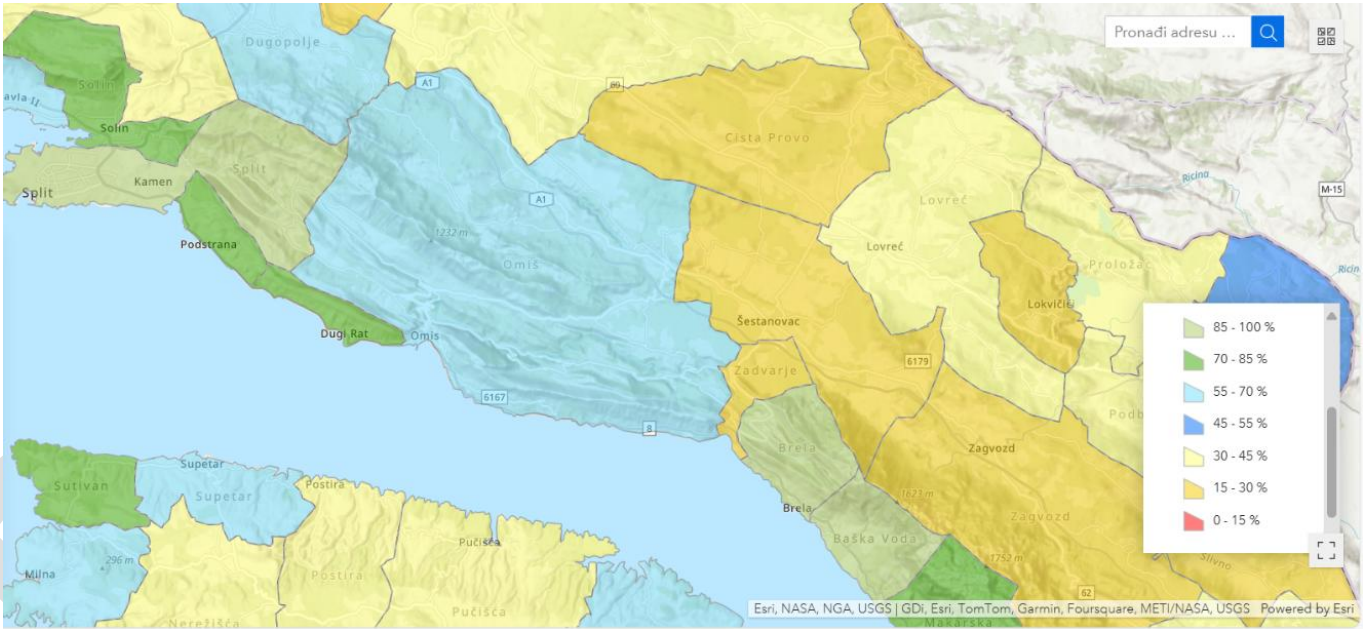
4.1. Energetska infrastruktura

Na području Grada nalazi se HE Zakućac, najveće hidroenergetsko postrojenje na slivu rijeke Cetine. HE Zakućac je po instaliranoj snazi i po mogućoj proizvodnji električne energije najveća hidroelektrana u Hrvatskoj te se Grad Omiš ističe kao centar elektroenergetskog sustava Splitsko-dalmatinske županije. Nakon dovršetka rekonstrukcije HE Zakućac 2017. godine i primjenom novih tehnoloških rješenja, povećana je snaga agregata te uz iste hidrotehničke karakteristike raspoložive vode Cetine, ukupna instalirana snaga iznosi 576 MW. Tijekom 2017. g. u pogon je puštena i MHE Prančevići, mala derivacijska hidroelektrana instalirane snage 1,15 MW (HEP, 2022). U Prostornom planu uređenja Grada Omiša definiran je i projekt MHE Čikotine lađe te magistralni dalekovodi prema Zagvozdu i Konjskom (400 kV). Potencijali za izgradnju dodatnih, malih hidroelektrana na području županije su prepoznati, međutim potrebno je uzeti u obzir suvremene standarde u zaštiti prirodne i kulturne baštine prilikom njihove izrade te provoditi novelaciju spomenutih istraživanja radi definiranja realno iskoristivog potencijala. Također, blizina proizvodnih pogona ne osigurava Omišu kvalitetniju opskrbu, već je potrebno raditi na razvoju prijenosne mreže i transformatorskih postrojenja (Plan razvoja Grada Omiša, 2024).

Obnovljivi izvori energije su prepoznati kao potencijal na području Grada Omiša, međutim još uvijek su nedovoljno iskorišteni. U Izmjeni i dopuni Prostornog plana uređenja Grada Omiša (2016.) predviđeno je racionalno korištenje energije dopunskih izvora, a prvenstveno sunca. Sunčani kolektori dopušteni su za gradnju na svim građevinama izvan zona zaštićenih kao spomeničke cjeline ili na pojedinačnim građevinama koje nemaju obilježje spomenika kulture. Grad Omiš ima visoku stopu potencijalne solarne iskoristivosti koja na području Grada iznosi između 1350 kWh/m² u zaobalju te 1.500 kWh/m² u obalnom dijelu (SolarGis, 2022). Uži prostor priobalja Grada Omiša i dio zaobalja imaju srednji potencijal iskoristivosti energije vjetra što znači da je na tom području moguća isplativa gradnja takvih postrojenja. Na području Grada Omiša postoje tri manje sunčane elektrane u vidu solarnih panela snage 9,6 kW, 24,0 kW te 72 kW te jedna vjetroelektrana snage 10 mW (vjetroelektrana Orjak) (Registar OIEKPP, 2022).

4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM) objavljuje podatke o dostupnosti širokopojasne infrastrukture i broju kućanstava (objekata) koja su na nju priključena. Prema dostupnim podacima 2025. g. (HAKOM, 2025) u Gradu Omišu je na mrežu širokopojasnog pristupa bilo priključeno 69,34% ukupnog broja kućanstava.



Slika 8. Udio kućanstava u Gradu Omišu prema priključenosti na širokopojasnu infrastrukturu i maksimalnoj brzini prijenosa podataka

Izvor: HAKOM, 2025.

Brzina prijenosa podataka na teritoriju Grada Omiša varira između kategorije manjih brzina (2 – 30 Mbit/s), velikih brzina (30 – 100 Mbit/s) i vrlo velikih brzina (100 Mbit/s i više) (HAKOM, 2025).

Tablica 4. Udio kućanstava u Gradu Omišu prema priključenosti na širokopojasnu infrastrukturu i maksimalnoj brzini prijenosa podataka u prvom tromjesečju 2023. godine

Grad/Općina	OMIŠ
≥ 0 Mbit/s do 2 Mbit/s	0%
≥ 2 Mbit/s do 4 Mbit/s	0.02%
≥ 4 Mbit/s do 10 Mbit/s	9.93%
≥ 10 Mbit/s do 20 Mbit/s	4.1%
≥ 20 Mbit/s do 30 Mbit/s	11.02%
≥ 30 Mbit/s do 50 Mbit/s	8.2%
≥ 50 Mbit/s do 100 Mbit/s	14.96%
≥ 100 Mbit/s do 300 Mbit/s	10.49%
≥ 300 Mbit/s do 500 Mbit/s	6.65%
≥ 500 Mbit/s do 1 Gbit/s	2.41%
≥ 1 Gbit/s do 10 Gbit/s	1.57%
≥ 10 Gbit/s	0%
Ukupno	69.34%



Slika 9. Područja planirane gradnje svjetlovodne distribucijske mreže

Izvor: HAKOM, 2025.

Prijenos podataka manjim brzinama moguć je u svim naseljima na području Grada, dok je prijenos podataka velikim i vrlo velikim brzinama moguć u samom centralnom naselju Omiš.

Ulaganje u širenje dostupnosti mreže s prijenosom podataka velikim brzinama potrebno je podupirati u budućim razdobljima, iako ono uvelike ovisi o pružateljima telekomunikacijskih usluga koje financiraju izgradnju i unaprjeđenje infrastrukture (Plan razvoja Grada Omiša, 2024.). U kontekstu dostupnosti, značajni su planovi za gradnju svjetlovodnih distribucijskih mreža.

Izgradnja širokopojasne infrastrukture na projektnom području bitno će utjecati na pružanje povećanog opsega javnih usluga (usluge javne uprave, obrazovne elektroničke usluge), od kojih će neke biti usmjerene prema starijem stanovništvu (npr. telemedicinske usluge), ali i usluga koje su usmjerene na turiste koji borave na području Grada.

4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Grad Omiš dio je Regionalnog vodoopskrbnog sustava Omiš - Brač - Hvar – Šolta-Vis. Voda se zahvaća iz rijeke Cetine, na lokaciji hidrocentrale Zakućac, a u jednom dijelu vodoopskrbnog sustava zahvaća se i s izvorišta Studenci, dok se ostali dijelovi Grada opskrbljuju pomoću vodoopskrbnog sustava Sinja, Splita i Makarske.

Vodovodna infrastruktura na području Grada Omiša izgrađena je u svim naseljima, a najviše se vode potroši u naselju Omiš, koje sudjeluje u potrošnji s oko 50 % od ukupno potrošene vode Grada Omiša. **Potrošnja vode** veća je u ljetnim nego zimskim mjesecima, a gledajući prostorni razmještaj povećana potrošnja vode zabilježena je u naseljima Omiške rivijere istočno od naselja Čelina, čemu je uzrok pojačana turistička djelatnost te koncentracija apartmanskih naselja.

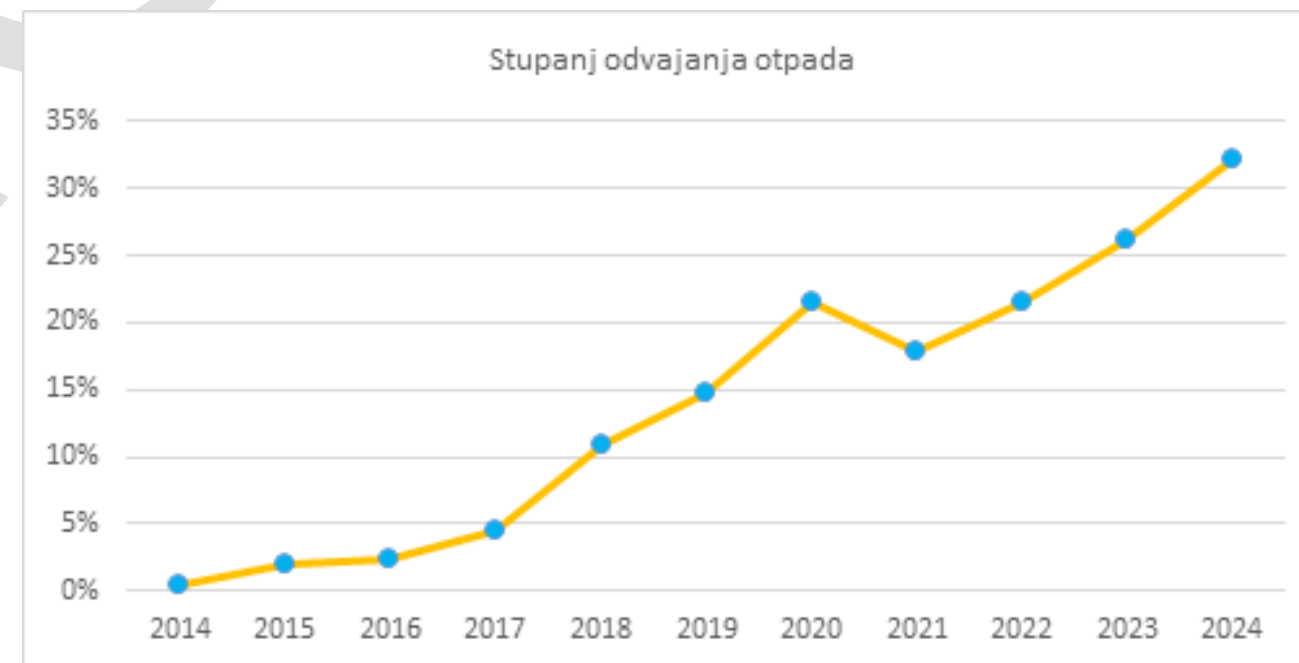
U postojećoj mreži velika je starost cijevi, što uzrokuje gubitke u vodovodnom sustavu, stoga je potrebno planiranje zamjene dotrajalih cijevi kao i drugi zahvati koji omogućuju kvalitetnije praćenje potrošnje vode (nadzorna okna, sustav daljinskog nadzora i dr.)

Odvodnja na području Grada Omiša nije u potpunosti riješena, **odnosno pokrivenost sustavom javne odvodnje** iznosi ispod 30%. S obzirom na to da samo uže gradsko područje ima infrastrukturnu mrežu za odvodnju te da se na ovom području nalaze izvorišta pitke vode i rijeka Cetina, neadekvatni sustavi odvodnje mogu izazvati ekološke i zdravstvene rizike. Grad Omiš i Općina Dugi Rat pokrenuli su projekt Aglomeracije Omiš kojim se planira izgradnja sustava odvodnje za četiri naselja: Duće, Borak, Omiš i Zakućac (Plan razvoja Grada Omiša, 2024).

4.4. Gospodarenje otpadom

Komunalno poduzeće Peovica d.o.o. zaduženo je za sakupljanje komunalnog otpada na području Grada Omiša. Poduzeće svoju osnovnu djelatnost obavlja na području četiri jedinice lokalne samouprave (Grad Omiš, Općina Dugi Rat, Šestanovac i Zadvarje). Odvojeno prikupljanje otpada je riješeno na način da veliki komunalni kontejneri služe za mješoviti otpad, a otpad za reciklažu se prikuplja na određenim lokacijama u gradu u zadano vrijeme (Family frost projekt; mali kamion se nalazi u određeno vrijeme u određenom kvartu, a korisnici donose reciklažni otpad). Sustavom prikupljanja otpada obuhvaćeno je cjelokupno stanovništvo Grada Omiša: u urbanom dijelu otpad se prikuplja putem polupodzemnih spremnika volumena 5,000 litara, na koje je ugrađen uređaj za mjerenje količine otpada, dok su u svim ostalim područjima (priobalje, zaobalje, zamosorje) korisnicima na raspolaganju osobni spremnici za miješani komunalni otpad (crne boje), plastiku (žute boje) te papir i karton (plave boje). Otpad se odvozi na odlagalište Karepovac u Splitu, a pretovarna stanica nalazi se u Furnaži.

U 2024. godini na području Grada Omiša ukupno je prikupljeno 5944,2 tone komunalnog otpada, od čega je na oporabu predano 1913,4 t ili 32,19%.



Slika 10. Stupanj odvajanja otpada u Gradu Omišu za razdoblje 2014.-2024.

Izvor: Peovica d.o.o., 2025.

Zabilježeni **rast prikupljenog otpada** predanog na oporabu ukazuje kako građani sve više razvrstavaju, što potvrđuje i rast stupnja odvajanja otpada unatrag nekoliko godina.

Veliki problem na području Grada Omiša predstavlja nelegalno odložen otpad koji se ostavlja na divljim odlagalištima. Za rješavanje ovog problema predviđen je video nadzor postojećih lokacija, ali i izgradnja reciklažnih dvorišta u kojima bi se omogućilo odlaganje glomaznog otpada. Također je planiran razvoj sustava prikupljanja biootpada po principu „od vrata do vrata“, dok bi se na području zaobalja i zamosorja problematici pristupilo dijeljenjem vrtnih kompostera, uz mogućnost izgradnje male kompostane na predjelu Furnaža (Plan razvoja Grada Omiša, 2024). U pogledu količina prikupljenog otpada, također su značajne razlike u sezonskim mjesecima u odnosu na one vansezonske, čemu se prilagođava i režim prikupljanja.

Snage	Slabosti
- Dostupnost vodovodne infrastrukture u svim naseljima Grada - Porast broja priključaka na vodovodnu infrastrukturu - Sustav prikupljanja otpada dostupan na cijelom području Grada Omiša - Visoka stopa razvrstavanja otpada - Grad Omiš je centar elektroenergetskog sustava Splitsko-dalmatinske županije (HE Zakučac, najveća HE u RH, je na području Grada Omiša) - Povoljna razina dostupnosti i pokrivenosti područja Grada Omiša širokopojasnom infrastrukturom	- Veliki gubici u vodovodnoj mreži za koje ne postoji sustav praćenja - Starost vodovodne mreže - Slaba pokrivenost sustavom javne odvodnje (oko 30%) - Nepostojanje sustava odvodnje u sjevernom i istočnom dijelu Grada- korištenje septičkih jama - Loša kvaliteta kanalizacijske mreže koja uzrokuje smanjenje učinkovitosti sustava odvodnje - Velik broj divljih odlagališta otpada - Nedovoljno iskorišten potencijal obnovljivih izvora energije - Neravnomjerna raspoređenost prijenosa podataka velikim i vrlo velikim brzinama (moguće u centralnom naselju Omiš)
Prilike	Prijetnje
- Aglomeracija Omiš - rekonstrukcija sustava odvodnje i vodoopskrbne mreže u naseljima Duće, Borak, Omiš i Zakučac - Sanacija i zamjena postojećih sekundarnih kolektora - Uvođenje odvajanja otpada u malim komunalnim spremnicima na plažama i šetnicama - Uspostava sustava obrade biootpada - Povećanje iskoristivosti obnovljivih izvora energije - Visoka stopa potencijalne solarne iskoristivosti - Maksimalno iskorištavanje mogućnosti financiranja zelenih aktivnosti putem EU fondova i ostalih mehanizama (poticanje energetske obnove i povećanja energetske učinkovitosti i dr.)	- Potencijalno onečišćenje okoliša zbog neadekvatne odvodnje otpadnih voda - Neadekvatni sustavi odvodnje mogu izazvati i zdravstvene rizike - Nedostatak financijskih sredstava za značajnija infrastrukturna ulaganja - Nedovoljan interes stanovništva za korištenjem obnovljivih izvora energije

5. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Poglavlje obuhvaća analizu dostupnosti destinacije i prometne infrastrukture (javnog prijevoza, cestovne, morske i riječne luke i pristaništa), te obilježja prometa u pokretu (prometnice) i mirovanju (parkirališta) na području turističke destinacije.

5.1. Cestovni promet

Cestovna infrastruktura čini temeljnu prometnu infrastrukturu na području Grada Omiša te se sastoji od mreže prometnica državnog, županijskog i lokalnog značaja. Gradom prolazi i autocesta A1 Zagreb-Split-Dubrovnik koja osigurava kvalitetnu povezanost Srednje Dalmacije s ostalim dijelovima Hrvatske. Njezin je značaj velik i za turizam jer velik broj posjetitelja iz Središnje Hrvatske i Srednje Europe njome dolazi u Dalmaciju. Grad Omiš spojen je na autocestu preko čvora Blato na Cetini, gdje je izlaz s autoceste spojen na državnu cestu D70 Blato na Cetini-Omiš.

Magistrala osigurava prometnu povezanost Omiša sa Splitom kao makroregionalnim središtem. **Prometna preopterećenost** koja je karakteristična za dionicu D8 od Stobreča do Omiša, osobito je izražena u ljetnim mjesecima i od velikog je utjecaja na kvalitetu prometne povezanosti budući da spomenuta prometnica prolazi samim središtem grada. Kako bi se osiguralo potrebno prometno rasterećenje realiziran je **projekt izgradnje obilaznice**, dovršen 2024.g. koji je integrirao obilaznicu te njezino spajanje na županijsku cestu u zaleđu Omiša. Izgradnja obilaznice se ističe kao privremeno rješenje do realizacije brze ceste, koja je u okviru projekta multimodalne platforme Splitske aglomeracije Solin – Stobreč – Dugi Rat – Omiš planirana za lokalni i regionalni promet, a projekt obuhvaća trasu od čvora Mravinci do mosta na Cetini kod Omiša.

Pozitivan utjecaj na protočnost prometa postići će se i realizacijom lokalne ceste na Priku koja je u planu, a koja će pridonijeti prometnom rasterećenju kao i izgradnja kružnog toka na državnoj cesti D8 na Priku te rekonstrukcija državne ceste uz luku. Također, u tijeku su radovi na proširenju parkinga na Priku koji će imati dva ulaza i izlaza što će osobito u sezoni smanjiti gužve na pristupnim točkama.



Slika 11. Projekt Obilaznice Grada Omiša

Izvor: HKIG, 2025.

U Gradu Omišu je u 2023. zabilježena 221 prometna nesreća te je primjetan trend rasta broja nesreća u razdoblju 2018.-2023.. s iznimkom 2020. kada je broj prometnih nesreća bio u padu (godina pandemije bolesti COVID-19). Usporedivši 2023.sa 2018. zamjetno je značajno **povećanje u broju nesreća**, dok je i broj poginulih u prometu u 2023. godini bio veći u odnosu na svaku od prethodnih godina promatranog razdoblja.

Tablica 5 - Broj poginulih u nesrećama na području Grada Omiša

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj prometnih nesreća	158	165	146	194	196	221
Broj poginulih	2	1	2	0	2	3

Izvor: Bilten o sigurnosti cestovnog prometa 2023.

5.2. Promet u mirovanju

Organizacija i naplata parkiranja provodi se temeljem Odluke o organizaciji, načinu naplate i kontrole parkiranja u gradu Omišu (Grad Omiš, 2022). Odlukom su određene i parkirališne zone, vremensko ograničenje trajanja parkiranja i naplate, cijene parkirališnih karata i način korištenja povlaštenih parkirališnih karata te nadzor nad parkiranjem. Trenutno je na raspolaganju oko **1.200 parkirališnih mjesta u** uličnom parkiralištu i vanuličnom parkiralištu (od kojih je najvažniji vanulični parking s rampom na Priku). Prva zona obuhvaća prostor Trga kralja Tomislava i ulice Punta, dok II. zona obuhvaća sva ostala ulična i vanulična parkirališta. Odlukom je dozvoljeno parkiranje u zonama bez vremenskog ograničenja. Naknada za parkiranje razlikuje se u vremenu naplate i iznosu, ovisno o tome radi li se o ljetnim ili zimskim mjesecima.

Problem prometa u mirovanju je **nedostatan kapacitet postojećeg sustava**, osobito na području stare gradske jezgre te pojedinih dijelova grada, a u ljetnim mjesecima i pristupnih prostora plažama te se ukazuje nužnim izgradnja dodatnih izvanuličnih parkirališta.

5.3. Pomorski promet

Luka Omiš pod nadležnosti je Lučke uprave Splitsko-dalmatinske županije i pripada II. kategoriji luka otvorenih za javni promet.

U Gradu Omišu u svibnju 2025.g. završen je **veliki infrastrukturni projekt - rekonstrukcija, dogradnja i opremanje luke Omiš**. Lučka uprava Splitsko-dalmatinske županije bila je nositelj ovog projekta usmjerenog na osiguranje bolje pomorske povezanosti između istočnog dijela otoka Brača i Omiša.



Slika 12: Uređenje luke otvorene za javni promet Omiš II. faza

Izvor: Ce-consultancy 2025

Središnji dio čini izgradnja novog obalnog zida dužine 267 metara, koji je omogućio sezonski prihvrat plovila. Luka Omiš ima kapacitet za prihvrat 40 nautičkih plovila i oko 60 brodica namijenjenih lokalnom stanovništvu. Osim toga, projektom je izgrađena operativna obala koja će služiti za ukrcaj i iskrcaj putnika, čime se dodatno unaprjeđuje pomorski promet i povezanost. U sklopu projekta uređena je i šetnica ukupne površine 7435 m². Ovo uređenje značajno poboljšava urbanu vizuru grada te stvara novu, atraktivnu zonu za rekreaciju i opuštanje, što bi na koncu trebalo dodatno obogatiti turističku ponudu Omiša.

Prema PPUG Omiša, na području Grada Omiša nalaze se još **dvije luke lokalnog značaja**: Luka Mimice i luka Pisak te iskrcajna mjesta za prihvrat ribe u Omišu i Mimicama.

U rujnu 2023. potpisan je Ugovor o koncesiji marine Garma na 20 godina. Projekt uključuje Koncesiju na pomorskom dobru u svrhu izgradnje i gospodarskog korištenja luke za posebne namjene, luke nautičkog turizma i marine na predjelu Garma-Ravnice. Marina se prostire na površini od 32.337m² (budući kopneni dio zauzima 7162 m² dok morski dio zauzima 25 175 m²) i predviđa prihvrat do 167 plovila. Rok izgradnje je ljeto 2026.

Lokacija predviđena za izgradnju **Luke nautičkog turizma** – „Marina Omiš - Ribnjak“ nalazi se na krajnjem južnom dijelu područja obuhvata Urbanističkog plana uređenja Ribnjak („Službeni glasnik Grada Omiša, Općine Dugi Rat i Općine Šestanovac“, broj 3/93 i „Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 2/94, 1/99, 3/03, 6/05, 8/08 i 15/15, 2/19 i 01/22).

Športske luke nalaze se u Brzetu, Nemiri, Stanićima, Čelini – Zavodama (svaka kapaciteta 50 vezova) te u Lokvi Rogoznici: Lokva Rogoznica (kapaciteta do 30 vezova), Plani Rat (do 30 vezova), Ivašnjak (uvala Rape) kapaciteta do 200 vezova te Mimice (do 50 vezova). U Marušićima su sportske luke: Marušići (do 50 vezova) i Uvala Borak (do 30 vezova), a u Pisku luka Pisak kapaciteta do 50 vezova (PPUG Omiša).

Riječni promet Cetinom u Omišu se koristi samo **u turističke svrhe** na pojedinim dijelovima toka u vidu aktivnosti raftinga i kajakinga te izletničkih brodova do Radmanovih mlinica koje organiziraju barkarioli.

5.4. Javni prijevoz

Područje Omiša povezano je **linijama prigradskog prijevoza sa Splitom**, sjedištem aglomeracije te čini **krajnju zonu prigradskog prometa u istočnom dijelu**. Linije 28, 29, 60, 67, 68 i 69 povezuju Grad Split s naseljima s područja Grada Omiša (Omiš, Dubrava, Tugare, Naklice, Gata, Čišla, Ostrvica, Zvečanje, Seoca, Blato na Cetini, Kostanje, Podgrađe, Donji Dolac, Gornji Dolac, Srijane, Trnbusi). Najveću učestalost polazaka ima linija 60 koja povezuje priobalna naselja i središte Grada sa Splitom, a znatno je manja učestalost autobusa koji prometuju kroz naselja u zaobalju i zamosorju.

Tablica 6. Trase linija Prometa Split koje povezuju područje Omiša i broj polazaka

Broj linije	Trasa linije	Broj polazaka u jednom smjeru		
		Radni dan	Subota	Nedjelja i praznik
28	SPLIT - SITNO G. - DUBRAVA	11	7	7
29	SPLIT - TUGARE - NAKLICE	14	10	9
60	SPLIT - OMIŠ - RAVNIČKI MOST	39	39	38
68	ŠESTANOVAC-BLATO-TUGARE-SPLIT	2	1	0
69	ŠESTANOVAC-BLATO-TRNBUSI-BISKO-SPLIT	3	3	1
67	DOLAC G. - DOLAC D. - KOTLENICE - SPLIT	3	1	0

Izvor: Promet Split, 2025

U turističkoj sezoni veći je broj potencijalnih korisnika javnog prijevoza, a **povezanost rivijere s centralnim naseljem Omiš je loša**. Potrebno je razmišljati o već korištenim opcijama unaprjeđenja prijevoza, poput shuttle-a koji bi vozio u odgovarajućim intervalima.

Također, najavljeno je uvođenje županijskih linija javnog prijevoza (iz Imotskog i Makarske prema Splitu) a njihovo intenziviranje (i financiranje) otvorilo bi prostor gradu za financiranje lokalnih linija.



Slika 13: Promet Split – prigradske autobusne linije

Izvor: Promet Split, 2025.

Prigradski prijevoz djeluje kroz pet linija: Omiš – Donji Dolac, Omiš – Gata- Podgrađe, Omiš – Slime – Dubci, Omiš - Kučiće-(Svinišće)-Penšići i Omiš-Gata-Blato na Cetini-Nova Sela. Prigradskim prijevozom sva naselja su povezana sa središnjim, Omišem, a većina čvorišta prigradskog prijevoza nalaze se na državnoj cesti D70.

Snage	Slabosti
- Blizina čvora autoceste A1 omogućila je bolju povezanost i dostupnost prostora zaobalja i zamosorja - Razvijena infrastruktura brdskih biciklističkih staza - Projekti u provedbi usmjereni poboljšanju pješačke i biciklističke infrastrukture - Provedena rekonstrukcija, dogradnja i opremanje luke Omiš -	- Prometna opterećenost dionice državne ceste D8 na relaciji Stobreč – Omiš - Loša sigurnost na cesti D8, loša statistika stradavanja u prometnim nesrećama - Loše stanje ceste Omiš - Blato na Cetini - Velika opterećenost prometne infrastrukture u sezoni (najveći broj turističkih dolazaka u destinaciju je automobilom) - Loša povezanost Omiša s naseljima rivijere (nedostatna osobito u sezoni) - Manje prometovanje linija gradskog i prigradskog prijevoza neradnim danima - Neprilagođenost pješačke infrastrukture osobama s invaliditetom
Prilike	Prijetnje
- Planovi za realizaciju dionice brze ceste Solin-Stobreč-Dugi Rat-Omiš čime bi se smanjila prometna opterećenost priobalnog područja - Poboljšanje sigurnosti dionica visokog rizika - Provedba projekta „Uređenje luke Omiš – II. faza izgradnje" čime su se ostvarili optimalni uvjeti za obavljanje javnog putničkog pomorskog prometa tijekom cijele godine - Mogućnost zelene tranzicije prometa kroz Europski zeleni plan (VFO, NPOO) - Uvođenje županijskih linija autobusnog prijevoza - Koncesija za luku nautičkog turizma Garma s predviđenim rokom izgradnje do 2026. g.	- Visoki financijski izdaci potrebni za daljnji razvoj prometne infrastrukture (ovisnost o drugim izvorima financiranja poput državnog proračuna i sl.) - Razina nezadovoljstva prometnom zagušenosti može smanjiti interes turista za (ponovnim) dolaskom u destinaciju

6. DIGITALIZACIJA

Trenutno stanje digitalizacije u Gradu Omišu utvrđeno je pregledom javno dostupnih podataka sa službenih gradskih stranica, stranica relevantnih institucija (HAKOM i dr.), te će se provjeriti i dopuniti u kontaktu s dionicima kako bi se dobile potpune i ažurne informacije o trenutnom stanju razine kvalitete i dostupnosti digitalnih usluga.

6.1. Infrastruktura digitalne tehnologije

Digitalna povezanost

Nužan preduvjet za razvoj koncepta pametnog grada je robusna, visokodostupna i dugoročno osigurana digitalna infrastruktura, koja predstavlja temelj na kojem se može graditi čitav dijapazon pametnih usluga koje će biti na raspolaganju građanima i posjetiteljima. Dio o dostupnosti elektroničke komunikacijske infrastrukture djelomično je opisan i u poglavlju 4.2.

Projekt Razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa provodio se od 2019. te je obuhvatio četiri jedinice lokalne samouprave - Grad Omiš, Općinu Dugi Rat, Općinu Podstrana i Općinu Zadvarje. Glavni cilj projekta bila je izgradnja NGA (Next Generation Network Access) širokopojasne mreže temeljene na tehnologiji kojom će se osigurati pokrivanje brzim i ultrabrzim širokopojasnim pristupom na teritoriju obuhvata projekta.

U pripremi projekta istaknuto je kako dostupnost širokopojasnog pristupa (i usluga i sadržaja koje su time dostupne) može smanjiti ili čak okrenuti negativne demografske i socijalne trendove kroz podizanje digitalnog standarda življenja u gradu ili općini na razinu velikih gradova u Hrvatskoj, omogućavanje razvitka gospodarskih djelatnosti ili rada od kuće (mlađa populacija), uvođenje usluga e-zdravstva (manji troškovi i brže usluge – starija populacija), te dostupnost usluga e-obrazovanja (učenje na daljinu – svi segmenti populacije).

Projektom čije je trajanje završeno u prosincu 2023.g. predviđeno je ostvarenje ušteda eDržave koje će se u punom opsegu ostvarivati od 2026. godine (za 2025.g. projicirano je 80% uštede). Također, ocijenilo se kako će zbog izgradnje širokopojasne infrastrukture putem veće upotrebe IKT-a doći do povećanja zaposlenosti, posebice u segmentu gospodarstva (npr. proizvodnja, turizam i dr.), povećanja dodatne vrijednosti, ušteda e-Zdravstva te ostvarivanja dodatnih koristi za postojeće i nove korisnike.

Pametni grad i destinacija

Pametne usluge uključuju prikupljanje i analizu podataka vezanih za usluge Grada Omiša, aktivnosti u gradu vezane za kvalitetu života, gospodarstvo, upravljanje i informiranje, zaštitu okoliša i dr. te povratno djelovanje na osnovi prikupljenih podataka, s ciljem proaktivnog i reaktivnog djelovanja.

Pregledom web stranice Grada može se utvrditi kako se neki pozivi i natječaji vezani za dodjelu gradskih sredstava provode u potpunosti *online*, a također je važno spomenuti kako je u prosincu 2024. godine donesena Odluka o transformaciji Prostornog plana uređenja Grada Omiša, čime će se ostvariti zakonska mogućnost transformacije Plana iz analognog u digitalni oblik uz digitalnu transformaciju poslovnih procesa u sustavu ePlanovi.

Ovi procesi kao i izrada novih digitalnih konzervatorskih podloga (opisano u poglavlju 2.1) mogu dati poticaj za daljnje povećanje i analize baza podataka vezanih za usluge Grada Omiša te planiranje novih aktivnosti i usluga u Gradu koji će unaprijediti kvalitetu života, ali i kvalitetu upravljanja destinacijom u svrhu razvoja turizma (više dostupnih podataka pomoći će turistima i posjetiteljima u donošenju informiranih odluka vezanih uz sam dolazak i boravak u destinaciji).

Upravljanje odnosima s turistima (rezervacije, interakcija, povratne informacije i dr.)

Na stranici TZ Grada Omiša moguće je pronaći **ponudu smještaja** te rezervirati isti putem kontakta s pojedinim pružateljem usluge. Tip smještaja, broj osoba i željeni termin filteri su ponuđeni na početnoj stranici TZ čijim se korištenjem dolazi do kontakta pružatelja usluga koji odgovaraju postavljenim kriterijima. Na stranici su oglašene i turističke agencije koje nude razne vrste obilazaka kao i one koje organiziraju sportske aktivnosti i izlete a također i kontakti turističkih vodiča s informacijama na kojem je jeziku moguće slušati određene ture / obilaske čime se usklađuje s potrebama posjetitelja s glavnih emitivnih tržišta. Na stranici su osim navedenog oglašene i razne ostale usluge.

Sustavi su **jednostavni za korištenje i usmjereni na omogućavanje individualnih kontakata** s iznajmljivačima te je njihova funkcionalnost primjerena razini digitalne pismenosti koju prosječan posjetitelj Omiša posjeduje. Usluge u ovom području koriste se standardiziranim konceptima i njihov su pronalazak i upotreba relativno jednostavni.

Analiza interakcija s posjetiteljima primarno je usmjerena na provedbu ciljanih istraživanja stavova turista i posjetitelja. Rezultati provedenih istraživanja objavljuju se na stranicama TZ te predstavljaju relevantne informacije za daljnji razvoj i kreiranje „pametne“ i prilagođene turističke ponude. Daljnji razvoj digitalnih alata omogućit će bolje korištenje dostupnih digitalnih podataka u cilju razvijanja javnih politika temeljenih na dokazima te učinkovitijeg pružanja usluga građanima i turistima koji dolaze u Omiš.

Digitalna transformacija lokalne zajednice

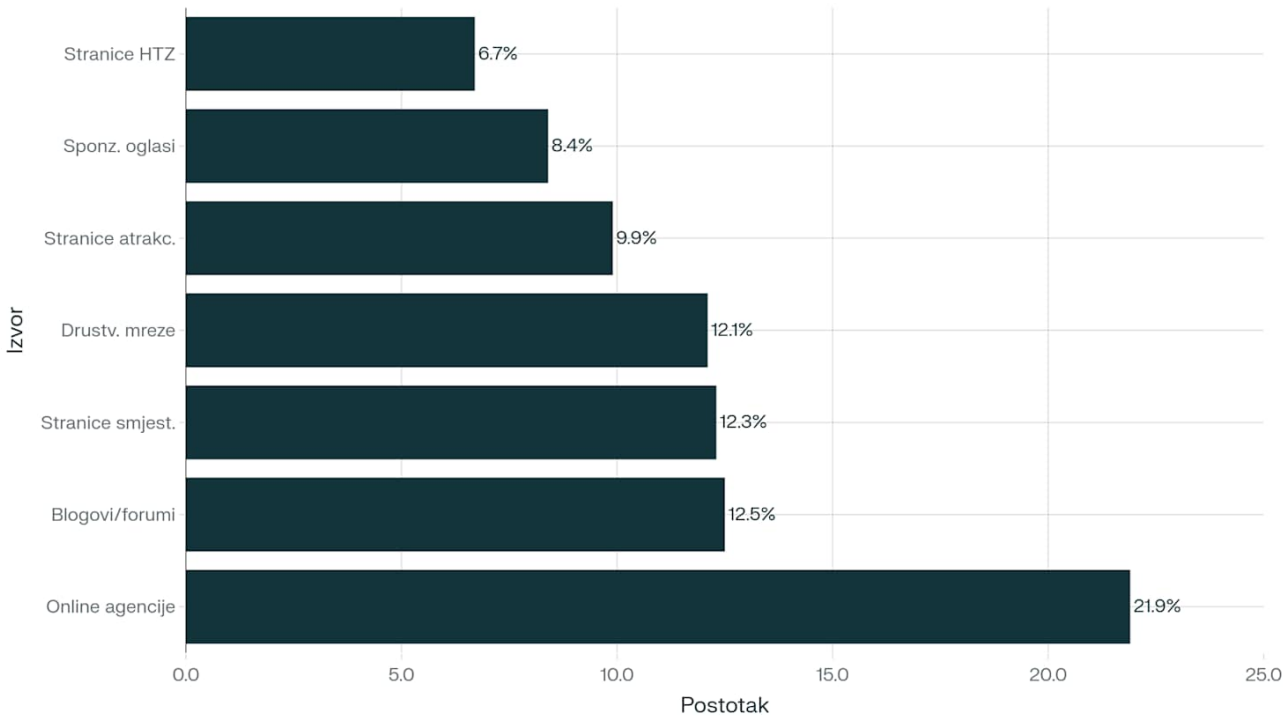
Pametni gradovi zahtijevaju pametnu, učinkovitu i transparentnu gradsku upravu. Takva uprava maksimalno koristi mogućnosti informacijsko-komunikacijskih tehnologija kako bi se potaknula participacija građana u donošenju važnih odluka na razini Grada i pojedinih nižih administrativnih jedinica. Sve potrebne informacije za odlučivanje dostupne su putem raznih medija i oblika informiranja, a moguće je prikupljanje i povratnih reakcija građana na implementaciju pojedinih odluka / programa / projekata. Jedan od ciljeva digitalne transformacije je pružanje **online usluga građanima**, čime procesi postaju jednostavniji i brži. U pripremi i provedbi ovih procesa velik naglasak potrebno je staviti na razmjenu informacija između gradskih odjela, ustanova i institucija.

U procesu digitalne transformacije lokalne zajednice nužno je postaviti nove administrativne strukture i načine suradnje i komunikacije između raznih gradskih ureda, ustanova i tvrtki, ali također i prema građanima, pri čemu je edukacija ključan element za uspješnu provedbu i postizanje cilja pametnog grada.

Uvidom u dostupne podatke, utvrđuje se kako Grad nema izrađen razvojni dokument koji definira ciljeve i određuje ključna strateška područja budućeg razvoja Omiša u smjeru pametnog grada. Inicijative, ideje i određene aktivnosti vezane uz razvoj i unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti digitalnih usluga se provode, ali za sustavno i kvalitetno upravljanje ovim važnim segmentom, koji između ostalog utječe i na razvoj turističke ponude i usluga, poželjno bi bilo izraditi konkretan dokument koji će detaljno razraditi temu digitalizacije i pametnog grada te postaviti strateški, upravljački i provedbeni okvir za implementaciju projekata, programa, mjera i aktivnosti.

Digitalna integracija lokalnih pružatelja usluga

Lokalni pružatelji usluga (iznajmljivači smještaja, turističke agencije, lokalni turistički vodiči) koriste online rezervacijske sustave, a digitalni promotivni materijali TZ Grada Omiša kao i opcija virtualne šetnje mogu se pronaći na stranici turističke zajednice. Važnost integracije lokalnih pružatelja usluga u digitalne platforme potvrdilo je, između ostalog, i TOMAS istraživanje provedeno 2023.g. (Stavovi i potrošnja turista u Gradu Omišu u 2023. godini) koje je pokazalo kako je glavni izvor informacija turistima koji borave u Omišu internet na kojeg se oslanja 59% gostiju. Izvori informiranja putem interneta prikazani su na sljedećem grafikonu.



Slika 14: Glavni izvori turističkih informacija o Omišu

Izvor: Turistička zajednica grada Omiša, Stavovi i potrošnja turista u Gradu Omišu u 2023. godini - TOMAS Omiš 2023

Također, istraživanje je pokazalo kako je većina gostiju (93%) unaprijed rezervirala uslugu smještaja, najčešće posredstvom turističke agencije (56%). Pri tome je 49% gostiju koristilo uslugu online booking-a, a 7% osobni kontakt s agencijom. Izravno sa smještajnim objektom, uslugu smještaja rezerviralo je 36% gostiju – 22% osobnim kontaktom, a 14% koristeći uslugu online booking-a. Najviše gostiju koji

nisu unaprijed rezervirali smještaj je u kampovima (14%), koji se izdvajaju iznadprosječnim udjelom rezervacije osobnim kontaktom izravno sa smještajnim objektom (35%).

Tablica 7: Način rezervacije smještaja u Omišu

Rezervacija smještaja	%
Posredništvom turističke/putničke agencije, turoperatora – osobnim kontaktom, telefonom/telefaksom, e-mailom	7,3
Posredstvom turističke/putničke agencije, turoperatora – online booking (ne e-mailom), uključujući i Booking.com, Expedia, Holidaycheck i dr.	49,2
Izravno sa smještajnim objektom – osobnim kontaktom, telefonom/telefaksom, e-mailom	22,1
Izravno sa smještajnim objektom – online booking (ne e-mailom)	14,3
Na neki drugi način	0,7
Nije unaprijed rezerviran	6,6
UKUPNO	100

Izvor: Turistička zajednica Grada Omiša, Stavovi i potrošnja turista u Gradu Omišu u 2023. godini - TOMAS Omiš 2023

6.2. Sigurnost i privatnost

Prema Pravilniku o sustavu eVisitor (NN 43/20), u Popis turista upisuju se podaci o turistima koji obuhvaćaju osobne podatke: prezime i ime; mjesto, državu i datum rođenja; državljanstvo; vrsta i broj isprave o identitetu; prebivalište (boravište) i adresa i druge podatke propisane Pravilnikom. Člankom 7. je između ostalog propisana desetogodišnja obveza čuvanja podataka iz popisa turista te prijave i odjave turista, dok se statističke analize i podaci čuvaju i pohranjuju trajno.

S obzirom na to da je prema Općoj uredbi (GDPR) ispitanika potrebno jasno i nedvosmisleno informirati o svrsi prikupljanja i obrade osobnih podataka, za potrebe informiranja turista pripremljene su višejezične obavijesti (na hrvatskom, engleskom, njemačkom, talijanskom, francuskom, španjolskom, slovenskom, slovačkom, češkom, poljskom, ruskom, mađarskom i kineskom jeziku) u kojima se navodi pravni temelj za prikupljanje i svrhu obrade osobnih podataka koji se unose u eVisitor. Na taj način su svi ugostitelji i iznajmljivači upoznati s potrebnim organizacijskim mjerama zaštite, načinom informiranja gosta te pravilnom postupanju s osobnim podacima i njihovim korištenjem.

Izazovi i preporuke za poboljšanje

Sveukupno gledajući stanje digitalizacije na području Grada Omiša uočava se više izazova poput fragmentiranosti pojedinih sustava, te potrebe povezivanja dostupnih digitalnih podataka u cjelovit i funkcionalan sustav. Osim povezivanja u interoperabilni sustav, potreban je daljnji rad na učinkovitom prikupljanju i upravljanju setovima i bazama podataka te korištenju unificiranih aplikativnih rješenja.

Navedene aktivnosti omogućit će kvalitetnije pružanje usluge, odnosno brže rješavanje zahtjeva građana, smanjenje troškova postupanja te dovesti do bolje percepcije kvalitete i transparentnosti rada.

Snage	Slabosti
- Dostupnost širokopojasne infrastrukture u Gradu Omišu - Visoka razina zadovoljstva uslugom besplatnog interneta prema Tomas istraživanju iz 2023. - Provedba pojedinih natječaja za dodjelu gradskih sredstava i dostupnost pojedinih usluga <i>online</i>	- Prijenos podataka velikim i vrlo velikim brzinama moguć u samom centralnom naselju Omiš - Nepostojanje strateškog dokumenta za sustavnu provedbu digitalne transformacije u pametni grad (Smart city strategija) - Fragmentiranost pojedinih sustava digitalnih podataka
Prilike	Prijetnje
- Trendovi koji promiču i potiču digitalizaciju alata i usluga - Provedba projekata poput transformacije prostornih planova i e-konzervatorskih podloga - Mogućnost kandidiranja za pojedine certifikate (npr ISO 37120) - Pozivi i natječaji - mogućnosti za pripremu projekata gradske, županijske i nacionalne razine - Mogućnost promoviranja destinacije koristeći nove kanale i modalitete prezentacije kvalitetno prilagođene ciljanim skupinama	- Zaostajanje u digitalnoj transformaciji može negativno djelovati na kvalitetu života i gospodarsku aktivnost (sporije rješavanje određenih problema, dozvola i sl.) - Slabo korištenje dostupnih i inovativnih digitalnih alata može doprinijeti smanjenju interesa za destinaciju (u odnosu na konkurenciju koja je praktički svugdje, i koja boljom prezentacijom može „odvući“ gosta) - Potencijalni gubitak dijela gostiju zbog slabe prilagodbe njihovim specifičnim potrebama (mladi gosti koji žele <i>instagram worthy</i> lokacije)

7. ANALIZA STANJA PRISTUPAČNOSTI DESTINACIJE

Turizam osim što treba biti utemeljen na održivim postavkama, mora biti odgovoran i uključiv. Uključivost, između ostalog, podrazumijeva pristupačnost pojedine destinacije svim grupama potencijalnih posjetitelja, uključujući i osobe s invaliditetom.

Prema dostupnim podacima, 15% svjetske populacije živi s nekim oblikom invaliditeta, do 2050. godine 1 od 4 osobe koje žive u Europi mogle bi imati 65 godina ili više, a više od 46% starijih osoba (iznad 60 godina) već imaju invaliditet, putnici s invaliditetom obično putuju u pratnji 2 do 3 osobe, 70% osoba s invaliditetom u Europskoj uniji ima financijske i fizičke mogućnosti za putovanje, što rezultira tržišnim potencijalom osoba s invaliditetom u Europskoj uniji od više od 80 milijuna ljudi (130 milijuna ako se dodaju starije i prateće osobe) (World Tourism Organization (UNWTO) (2020), Inclusive Recovery Guide – Sociocultural Impacts of Covid-19).

Prema Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine izuzetno je važno osigurati pristupačnost turističkih atrakcija i infrastrukture osobama s invaliditetom. Poticat će se uključivanje osoba s invaliditetom u korištenje turističkih usluga kroz prilagodbu infrastrukture njihovim potrebama (osiguranje pristupačnosti), kao i kroz aktivnosti koje imaju u cilju podizanje svijesti među zaposlenima kako bi se i na taj način osigurala njihova uključenost. Težit će se provođenju aktivnosti koje pružaju jednake mogućnosti za uključivanje u turističke aktivnosti zacrtane i Strategijom o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.g. koju je donijela Europska komisija u ožujku 2021. godine.

Fizička pristupačnost

TOMAS istraživanje iz 2023.g. pokazalo je kako su anketirani turisti za tri elementa – **mogućnost kvalitetnog kretanja pješice u destinaciji, mogućnost za kupnju i prometna dostupnost destinacije** – iskazali srednji stupanj zadovoljstva. Također, osim iskazanog vrlo niskog stupnja zadovoljstva prometom u mjestu i lokalnim javnim prijevozom, gosti su iskazali nizak stupanj zadovoljstva s prilagođenosti destinacije osobama s posebnim potrebama. Osiguranje pristupačnosti osobama sa smanjenom pokretljivosti u Gradu Omišu u pojedinim područjima nije izvedivo zbog specifičnosti povijesne gradnje naselja ali je na javnim površinama izvršena prilagodba dostupnosti. Oba javna gradska toaleta imaju omogućen pristup za osobe s invalidskim kolicima.

Na glavnoj gradskoj plaži (Punta) osiguran je **pristup osobama sa smanjenom pokretljivosti** putem instaliranog dizala za lakši pristup moru koji je smješten na istočnom dijelu plaže. Atrakcije pristupačne osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti su: javne plaže na području naselja Omiš, izgrađene biciklističko pješačke staze Omiš-Pisak (na Brzetu), lokacija „Staro groblje“ (djelomično), stara gradska jezgra, Gradski stadion Anđelko Marušić Omiš, Sportska dvorana Ribnjak, Sportski centar Punta, Crkva sv. Petra Priko, Svetište sv. Leopolda Mandića Zakučac, izletište Radmanove mlinice. Sve nove građevine, odnosno postojeće koje se rekonstruiraju trebaju zadovoljiti Tehnički propis o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 12/2023), što se odnosi i na sve one građevine koje se pripremaju za realizaciju. Iznimke od tehničkog propisa moguće su kad su u pitanju kulturna dobra, npr. Mirabela, koja je zbog specifičnog položaja izuzeta iz prilagodbe.

Komunikacijska pristupačnost

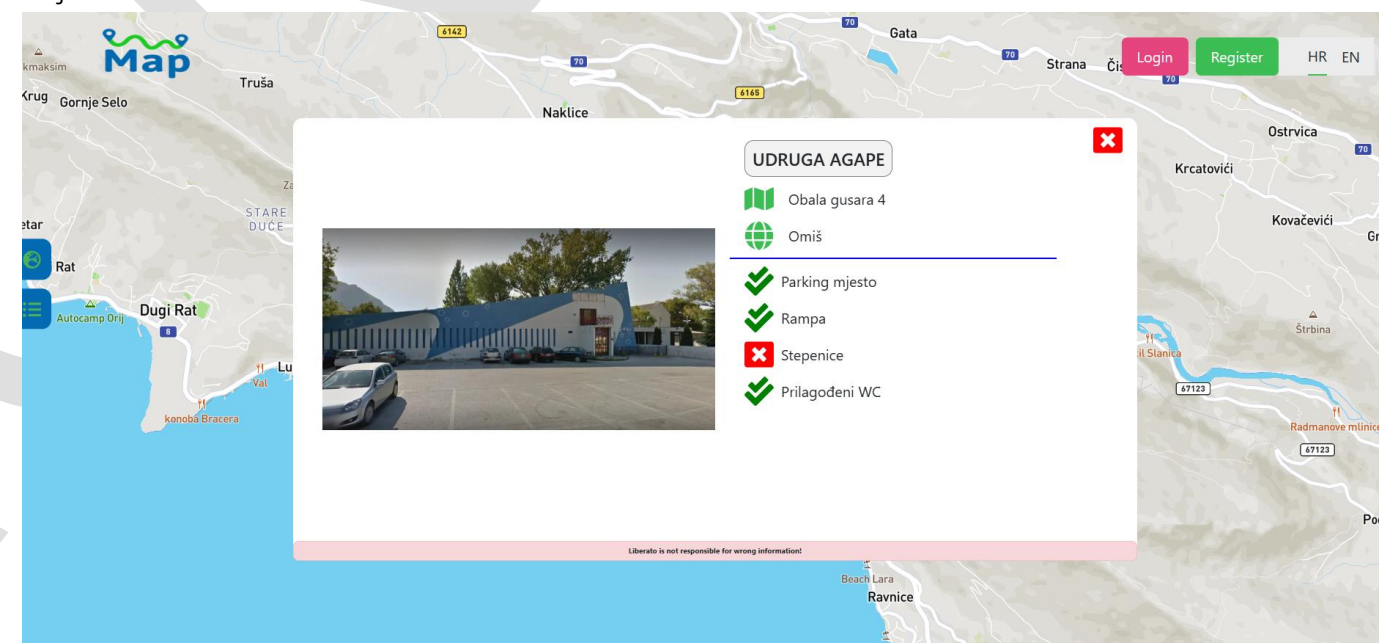
Stranica TZ-a djelomično je prilagođena osobama s invaliditetom, te postoji opcija dodatne prilagodbe pojedinih sadržaja odnosno modaliteta njihovog korištenja (optimiziranje veličine fonta i dr.). Na

službenoj web stranici nisu dostupne informacije na prilagođenim medijima (Brailleovo pismo, zvučni zapisi i sl.), a potrebno je i dopuniti informacije o objektima, smještaju i drugim turističkim uslugama koje su posebno prilagođene osobama s različitim vrstama poteškoća.

Pristupačnost usluga

Grad Omiš je 2022. godine započeo s provedbom projekta IQM destination. Projekt kroz postavljanje standarda kvalitete i praćenje rezultata te razvijanje novih turističkih proizvoda potiče razvoj odgovornog i održivog turizma koji donosi dodatnu vrijednost posjetiteljima, dionicima i lokalnoj zajednici u destinaciji. Projekt se provodio u nekoliko faza koje su uključivale mjerenje početnog stanja, stvaranje standarda IQM Destination Omiš, implementaciju standarda i mjerenje napretka te mjerenje održivog razvoja i odgovornog turizma (TZ Omiš, 2022).

Projekt predstavlja primjer dobre prakse, a u okviru proizašlih preporuka dane su smjernice za ponudu za kampove, hotele i restorane koja bi sadržavala minimalno tri vegetarijanska jela, dva veganska jela, dva jela bez glutena te dva jela bez laktoze. Također je standardima preporučeno, sukladno trendovima u turizmu i načinu rezerviranja smještaja i usluga, prijelazno razdoblje od 3 godine za implementaciju online rezervacijskog sustava za sve usluge i proizvode koji se nude u različitim vrstama smještajnih objekata.



Slika 15. Prikaz interaktivne karte LiberatoMap – informacije o lokacijama sadrže podatke o dostupnosti

Izvor: Liberato map, 2025.

Primjer dobre prakse u ovom području predstavlja i projekt udruge Liberato Split, koji Grad Omiš sufinancira kroz Program javnih potreba u području socijalne skrbi. **Projekt LiberatoMap** prilagođena je interaktivna karta koja **pruža osobama s invaliditetom, starijim osobama i roditeljima s malom djecom informacije o pristupačnosti** različitih lokacija, javnih prostora, usluga, objekata i parking mjesta, radi lakšeg kretanja i organizacije svakodnevnih obveza, u svrhu uspješne integracije u društvo i aktivnijeg sudjelovanja u društvenim aktivnostima. Unaprjeđenje informacija o pristupačnosti u Gradu Omišu, primjenom digitalizacije i mapiranja novih lokacija, izuzetno je važno kako bi se pridonijelo podizanju svijesti o pristupačnosti i dugoročno doprinijelo boljoj kvaliteti života.

LiberatoMapa potiče gradove i institucije da poboljšaju svoju infrastrukturu te pomaže u stvaranju održivog i inkluzivnog turizma. Projekt doprinosi društvenoj zajednici omogućujući osobama s invaliditetom postizanje veće neovisnosti i samostalnosti u svakodnevnim aktivnostima, gradovima da podižu standarde pristupačnosti i unaprjeđuju svoju infrastrukturu, a potiče razvoj inkluzivnog turizma i privlači posjetitelje kojima su ove vrste informacija iznimno važne prije nego započnu planiranje putovanja.

Društvena i kognitivna pristupačnost

U knjizi standarda, razvijenoj u okviru već spomenutog IQM projekta, propisano je kako bi djelatnici u hotelima, kampovima, turističkim agencijama i dr. trebali imati pripremljene, dopunjene i ažurirane informacije o destinaciji, informacije o kulturi, povijesti destinacije s naglaskom na ponudu svih sudionika IQM Destination, mogućnosti koje se pružaju svim skupinama gostiju (djeca, osobe s poteškoćama u kretanju, slabije pokretne osobe).

Snage	Slabosti
- Rast svijesti o potrebama osoba s poteškoćama - Osiguran pristup osobama smanjene pokretljivosti dijelu javnih plaža, kao i mjestima sportske i kulturne namjene - Djelomično mapiranje stanja pristupačnosti pojedinih lokacija kroz projekte poput LiberatoMap - Sufinanciranje pojedinih projekata i aktivnosti kroz program javnih potreba u području soc. skrbi - Relativno razvijena mreža udruga koje se bave potrebama osoba s invaliditetom	- Djelomična prilagođenost web stanice TZ-a osobama s invaliditetom - Nedostupnost dijela javne i turističke infrastrukture osobama s invaliditetom - Konfiguracija terena i pojedine specifičnosti gradnje otežavaju prilagodbu i pristupačnost (npr. uske kuće u gradskoj jezgri, Mirabela)
Prilike	Prijetnje
- Porast svijesti o potrebi razvoja modela uključivog turizma - Provedba projekata koji korištenjem digitalnih alata povećavaju pristupačnost destinacije, poput LiberatoMap - Mogućnost stvaranja specifične prilagođene ponude ovom segmentu gostiju - Mogućnost kandidiranja za pojedine certifikate uključivosti - Pozivi i natječaji - mogućnosti za pripremu projekata gradske, županijske i nacionalne razine usmjereni razvoju svijesti o potrebama osoba i posjetitelja s poteškoćama	- Potencijalni gubitak dijela gostiju zbog slabe prilagodbe njihovim specifičnim potrebama - Značajna financijska sredstva potrebna za pojedine prilagodbe infrastrukture za osobe s invaliditetom

8. ANALIZA ORGANIZIRANOSTI I DOSTUPNOSTI USLUGA U DESTINACIJI

Osnovne usluge u destinaciji podrazumijevaju one usluge kojima se primarno služi lokalno stanovništvo, ali se u ujedno prilagođavaju i turistima. One su nužne za osiguravanje i podizanje kvalitete života lokalnog stanovništva (Šišak, 2023), a neminovno olakšavaju i osiguravaju ugodniji boravak turistima u destinaciji.

Osiguravanje **adekvatne zdravstvene skrbi za turiste** predstavlja jedan od ključnih prioriteta, pogotovo u vrijeme najizrazitijeg opterećenja destinacije tijekom kratkog vremenskog razdoblja u ljetnoj sezoni. Grad Omiš sufinancira dodatni tim Hitne medicinske pomoći gdje u principu osigurava dežurstvo liječnika za sve potrebe kako u turističkoj sezoni tako i izvan nje. Na taj način je osigurana zdravstvena zaštita za sve posjetitelje i goste na području Grada Omiša jer Grad nema turističku ambulantu.

Organiziran je i nad-standard primarne zdravstvene zaštite u djelatnosti izvanbolničke hitne medicinske pomoći lokalnom stanovništvu i gostima na području Grada Omiša, odnosno osiguravaju se za vrijeme od 01. lipnja 2025.g. do 30. rujna 2025.g. dva (2) doktora medicine, odnosno za vrijeme od 1. siječnja 2025.g. do 31. svibnja 2025.g. i od 01. listopada 2025.g. do 31. prosinca 2025.g. jedan (1) doktor medicine u stalnoj 24-satnoj pripravnosti na punktu Omiš te na istom mjestu u razdoblju od 01. srpnja 2025.g. do 31. kolovoza 2025.g. jedan (1) vozač i sanitetsko vozilo u vremenu od 23 – 07 h radnim danima i od 19 – 07 h nedjeljom i blagdanima, te još jedan (1) doktor medicine tijekom 2025.g. kada je potrebna zamjena zbog rekuperacije angažiranog doktora medicine nakon povećanog radnog opterećenja izazvanog dugotrajnim poslovima u njegovom redovnom i dopunskom radu, a sve navedeno kao dopunu normativa Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u izvanbolničkoj hitnoj medicinskoj pomoći.

Na području Grada Omiša, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti djeluje jedan Dom zdravlja s ordinacijama opće/obiteljske medicine, zdravstvene zaštite dojenčadi i predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, dentalne medicine, biokemijski laboratorij i ordinacija radiološke dijagnostike. U Domu zdravlja djeluju Hitna pomoć i Zavod za javno zdravstvo sa Službom za školsku i sveučilišnu medicinu i Službom za epidemiologiju zaraznih bolesti. Najbliže ustanove sekundarne i tercijarne zaštite i drugi zavodi nalaze se u 25 km udaljenom Splitu. Osim navedenih, na području samog naselja Omiš djeluju još i privatne prakse liječnika opće medicine, stomatološke ordinacije te jedna privatna poliklinika (Plan razvoja Grada Omiša, 2023.). Na području Grada Omiša djeluju dvije privatne ljekarne i jedna u vlasništvu Splitsko-dalmatinske županije. Dežurnih ljekarni na području Grada nema, stoga su pacijenti usmjereni na najbliže koje se nalaze u Splitu. Razmatrajući dostupnost drugih upravnih i društvenih funkcija, u gradskom naselju Omišu smješten je Ured državne uprave Splitsko dalmatinske županije s matičnim uredom. Odgojno-obrazovne ustanove također su prostorno najkoncentriranije u samom gradskom naselju Omiš.

Djelatnosti odgoja i obrazovanja obavljaju se u dvije ustanove ranog predškolskog odgoja i obrazovanja (jednoj je osnivač Grad, dok Dječji vrtić Čarobni pianino ima drugog osnivača) te ustanovama primarnog i sekundarnog obrazovanja. Na području Grada Omiša nalazi se jedanaest vrtićkih odjeljenja (od čega šest u naselju Omiš). U Gradu djeluju četiri osnovne škole (od kojih je jedna osnovna glazbena škola) i šest područnih škola. U funkciji je i jedna srednja škola koja nudi raznovrsne trogodišnje i četverogodišnje obrazovne programe, s naglaskom na zanimanja u uslužnom sektoru (kuhari, konobarii). Na stranicama SŠ „Jure Kaštelan“ Omiš, navodi se kako je 16 učenika koji su upisali program za zvanje „kuhar“, za zvanje „konobar“ upisano je njih ukupno osam, a za zvanje „pomoćnog konobara“ odlučilo se pet učenika (u školskoj godini 2025./2026.). Ukupan broj upisanih u četverogodišnji program „Turistički tehničar destinacije“ iznosi 18 učenika, što upućuje na relativno slabiji interes za zanimanja usko vezana uz turistički sektor, u odnosu na druge, pretežito četverogodišnje programe koje upisuje, u pravilu, 20 i više

učenika svake godine. Visoko obrazovanje i srednjoškolsko glazbeno obrazovanje moguće je nastaviti u drugim gradovima, od kojih je najbliži Split.

Od religijskih ustanova, na području Grada Omiša djeluju Poljički i Omiški dekanat Splitsko-makarske nadbiskupije sa 18 župa i 27 crkava u kojima se obavljaju svete mise (Splitsko-makarska nadbiskupija, 2016) te dva samostana (franjevački samostan Gospe od Karmela i samostan sestara Služavki Maloga Isusa). Ostale funkcije i društvene ustanove relativno su ravnomjerno raspoređene po naseljima.

Policijska postaja Omiš je mješovita policijska postaja III. kategorije sa sjedištem u Omišu, a obuhvaća područje Grada Omiša te Općine Dugi Rat, Šestanovac i Zadvarje.

Budući da je Omiš destinacija aktivnog turizma, a u ljetnim mjesecima neke od omiljenih aktivnosti turista podrazumijevaju boravak u prirodi (u vidu planinarenja) te aktivnosti na Cetini (rafting i sl.), iznimno je važno i vrijedno djelovanje Hrvatske gorske službe spašavanja. HGSS Stanica Split je temeljna operativna snaga Civilne zaštite Grada Omiša, koja je u potpunosti osposobljena za provedbu mjera i aktivnosti CZ, te brzu reakciju kod velikih nesreća i katastrofa, za potrebe, poplave, ekstremne vremenske prilike, (a sukladno Operativnom planu CZ). Ima 104 pripadnika i 270 pričuvnika i ukupno 39 vozila, 7 motornih čamaca s prikolicama za transport istih, brzi brod za prebacivanje ljudstva, zapovjedno vozilo, motocikl i paramotorna jedrilica, prikolice za potražne timove i modulske prikolice za spašavanje u poplavama i većim akcijama, dvije pokretne kuhinje, šatore, sustav radio veza i drugu potrebnu opremu. U Omišu djeluje HGSS ispostava Omiš koja je izrazito važna za sigurnost grada i okolice, poglavito jer ima veliku površinu odgovornosti (akvatorij, Cetina, Omiška Dinara i drugo). Svojim kapacitetima i sposobnostima blizinom, u prvom odgovoru pokriva i susjedne JLS (Dugi Rat i Cistu Provo), a često intervenira i na svim ostalim područjima. Ispostavu čine 16 redovitih članova koji za obuke, skladištenje opreme, boravak za vrijeme dežurstava i dugotrajnih akcija privremeno koriste neodgovarajući prostor u Omišu (Plan programskih aktivnosti hrvatske gorske službe spašavanja stanice Split za 2023. godinu).

Tijekom ljetnih mjeseci i učestali(ji)h požara, važnu ulogu ima i Civilna zaštita Grada Omiša. Vatrogasna zajednica Grada Omiša obuhvaća DVD Gata, DVD Kučiće i DVD Omiš. Ukupno, na području Grada Omiša ima oko 1200 vatrogasaca dobrovoljaca, koji su u prethodnoj godini intervenirali u 320 slučajeva (Tablica 8. Tablica 9.; Analiza stanja, plan s financijskim planom i smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Grada Omiša za 2025.g).

Tablica 8. Pregled vatrogasnih intervencija u razdoblju 01.01. – 30.09. 2024.

Jedinica	Intervencije	Vatrogasaca	Utrošeno sati
DVD Omiš	129	497	2038
DVD Gata	126	404	1735
DVD Kučiće	65	305	1247
Ukupno	320	1.206	5020

Izvor: Analiza stanja, plan s financijskim planom i smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Grada Omiša za 2025. godinu

Tablica 9. Vrsta vatrogasnih intervencija u razdoblju 01. 01. – 30. 09. 2024.

Ukupno	Na građevinama	Na otvorenom prostoru	Spašavanje ljudi	Tehničke u prometu i ostale
320	9	78	4	239

Izvor: Analiza stanja, plan s financijskim planom i smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Grada Omiša za 2025.g

Grad Omiš je u postupku donošenja prostorno-planske dokumentacije na više razina, a koja će sadržavati odredbe o sklanjanju stanovništva i planiranju mjera zaštite i spašavanja u prostornom planiranju. Kroz postupke donošenja odgovarajuće prostorno-planske dokumentacije pokušava se predvidjeti lokacija za izgradnju glavnog vatrogasnog doma kao centra cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja Grada Omiša.

Snage	Slabosti
- Dostupnost osnovnoškolskog obrazovanja kroz mrežu matičnih i područnih osnovnih škola - Široka baza srednjoškolskih programa orijentiranih uslužnom sektoru - Funkcioniranje ispostave HGSS-a, razina uvježbanosti i spremnosti djelatnika - Razvijena mreža (dobrovoljne) vatrogasne djelatnosti	- Nepovoljna prostorna distribucija pojedinih funkcija (koncentracija u središnjem naselju Omiš) - Nedovoljni prostorni kapaciteti pojedinih ustanova (obrazovne ustanove, HGSS prostori i dr.) - Nešto slabiji interes učenika za zanimanja koja su izravno povezana s uslužnim sektorom i sektorom turizma, usprkos snažnoj orijentiranosti tržišta rada prema ovim djelatnostima - Nedostatak dežurne ljekarne
Prilike	Prijetnje
- Uspostava regionalnog centra kompetentnosti u turizmu i ugostiteljstvu / u uslužnim djelatnostima - Pozivi i natječaji - mogućnosti za pripremu projekata gradske, županijske i nacionalne razine usmjerenih razvoju pojedinih funkcija, usluga i sadržaja - Donošenje nove prostorno-planske dokumentacije u sklopu čega će se predvidjeti lokacija za izgradnju cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja Grada Omiša	- Značajna financijska sredstva potrebna za pojedine infrastrukturne zahvate - Nastavak centralizacije društvene infrastrukture u naselju Omiš - Starenje stanovništva povećava potrebu smještaja i njege starijih i nemoćnih osoba - Pritisak na zdravstvenu infrastrukturu za vrijeme vršnih turističkih opterećenja

9. ANALIZA STANJA I POTREBA LJUDSKIH POTENCIJALA

Tržište rada jedan je od osnovnih pokazatelja razvoja, a ujedno čini temeljni preduvjet za ukupni socio-ekonomski razvoj. Ono upućuje na dinamiku gospodarskih aktivnosti u prostoru te je povezano s drugim elementima socio-ekonomskog razvoja, poput demografije i poslovnog okruženja. U sektoru turizma i ugostiteljstva, tržište rada na lokalnoj razini suočava se s izazovima sličnim onima na nacionalnoj razini. Prema dostupnim podacima, postoji izražena potreba za kvalificiranom radnom snagom, posebno u zanimanjima poput kuhara i konobara, u periodu sezone gdje je izražen i rast ukupnog broja zaposlenih upravo kao rezultat dodatnog angažmana sezonskih radnika u turizmu.

Iz podataka dostupnih za 2024. g. vidi se kako je broj ukupno zaposlenih u sezoni (lipanj – rujan) gotovo 20% veći u odnosu na broj zaposlenih u zimskim mjesecima (usporedba / prosinac – veljača) (Tablica 10.). Ova sezonalnost posebno je izražena u strukturi zapošljavanja gdje broj zaposlenih u djelatnosti pružanja usluga smještaja i djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića raste kako u apsolutnim iznosima tako i u udjelu u ukupnom broju zaposlenih.

Kvantitativna analiza pokazuje da u zimskim mjesecima udio zaposlenih u **djelatnostima smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića** iznosi gotovo 10% u odnosu na ukupan broj zaposlenih, dok u ljetnim mjesecima raste do gotovo 20%. Ovakva fluktuacija zapošljavanja karakteristična je za turističke destinacije s visokom zastupljenošću sezonskog turizma i predstavlja jedan od strukturnih izazova tržišta rada. Sezonalnost turizma stvara specifičnu situaciju na tržištu rada koja se manifestira kroz **nedostatak radne snage tijekom ljetne sezone i povećanu nezaposlenost u ostalim dijelovima godine**. Ova ciklična priroda zapošljavanja ima značajan utjecaj na ekonomsku stabilnost pojedinaca i zajednice općenito. Važno je napomenuti da se kategorija djelatnosti pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića može smatrati najizravnije povezanom s djelatnošću turizma, međutim, **s turizmom je izravno i neizravno povezan i niz drugih djelatnosti** koje zapošljavaju velik broj djelatnika. Tu spadaju sektori trgovine na malo i veliko, poslovanje nekretninama, građevinarstvo, djelatnosti prijevoza i skladištenja i druge povezane djelatnosti i dr.

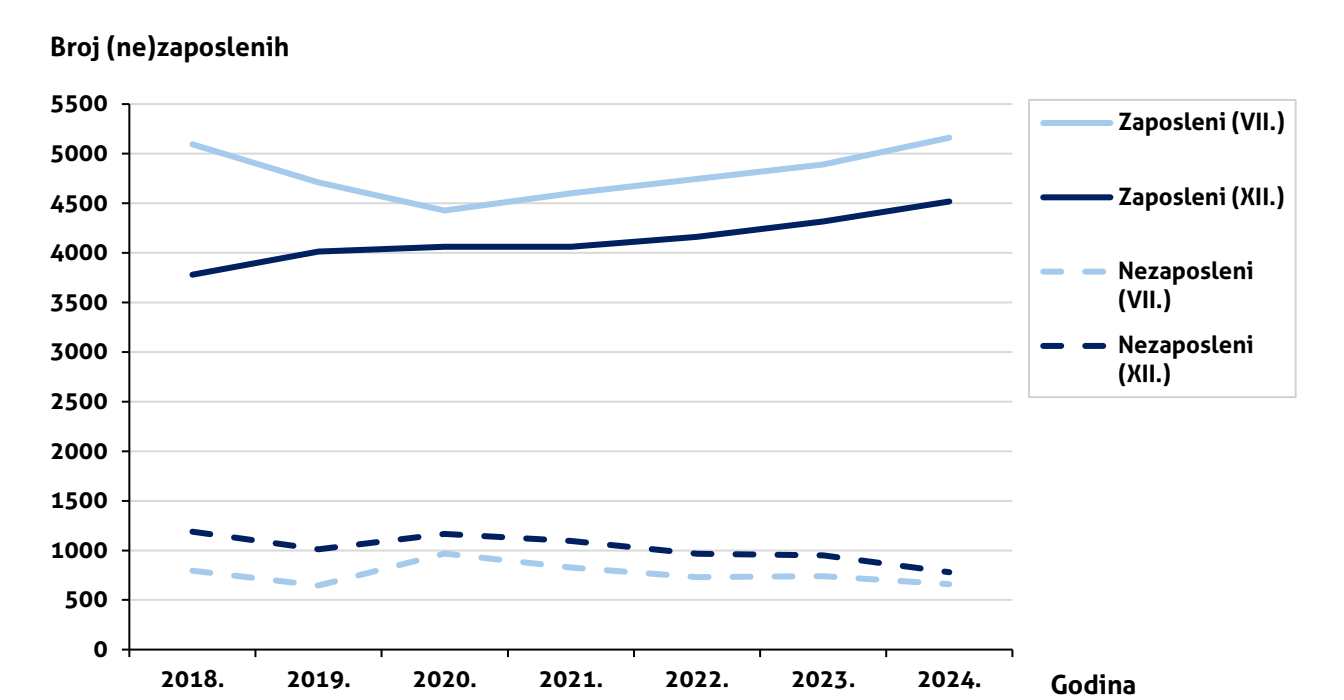
Ovaj multiplikacijski efekt turizma na zapošljavanje proizlazi iz međuzavisnosti privrednih djelatnosti i finalne potrošnje. Povećanje turističkog prometa i potrošnje u ugostiteljstvu, prometu, trgovini i turističkim poduzećima posredno se odražava na povećanje obima proizvodnje u različitim granama industrije, poljoprivrede, zanatstvu, te na povećanje zaposlenosti i društvenog proizvoda u tim djelatnostima.

Tablica 10. Broj zaposlenih u Gradu Omišu u 2024. godini

Mjesec	Broj zaposlenih – ukupno	Broj zaposlenih – djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića
Siječanj	4571	422
Veljača	4591	422
Ožujak	4625	447
Travanj	4796	522
Svibanj	4999	642
Lipanj	5282	843
Srpanj	5467	953
Kolovoz	5442	942
Rujan	5214	939
Listopad	4898	745
Studen	4798	512
Prosinac	4764	491

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, 2025

Glavno obilježje koje se uočava u kretanju broja zaposlenih i nezaposlenih jest **izrazita sezonalnost** (Slika 16.). U srpnju je broj zaposlenih prosječno veći za 15% od istog u prosincu. Značajnija razlika očituje se u broju nezaposlenih – u srpnju je broj nezaposlenih prosječno manji za 25% u odnosu na isti u prosincu. U posljednjem četverogodišnjem razdoblju (2020. – 2024.) primjetan je trend rasta broja zaposlenih te pada broja nezaposlenih, što se može povezati i s pozitivnim kretanjima broja turističkih noćenja.



Slika 16. Kretanje broja (ne)zaposlenih u Gradu Omišu (2018. – 2024.)

Izvor: HZMO, 2018-2024

Jedan od najznačajnijih problema u hrvatskom turizmu je ozbiljan **nedostatak radne snage**. Procjenjuje se da hrvatskom turizmu nedostaje između 30.000 i 35.000 radnika, što je za 10% više nego u prethodnim godinama. U Splitsko-dalmatinskoj županiji bilo je 8.337 stranih radnika u svibnju 2025. godine, što čini značajan dio radne snage u turističkom sektoru; najviše radnih dozvola izdano je državljanima Nepala (17.166), Bosne i Hercegovine (15.029), Srbije (11.337) i Filipina (8.242).

Komparativnu prednost zasigurno predstavlja **djelovanje ustanova usmjerenih na dodatno školovanje i / ili prekvalifikaciju**. Na području Grada Omiša djeluje Pučko otvoreno učilište Žižić koje ima sjedište u Omišu te podružnice u Splitu, Dubrovniku i Zagrebu. Vezano za turističku djelatnost, učilište provodi program prekvalifikacije za zanimanje turističko-hotelijski komercijalist te program za stjecanje srednje stručne spreme i prekvalifikacije za zanimanja kuhar, konobar i slastičar. Osim programa nužno vezanih uz turistički sektor, POU nudi programe usavršavanja u drugim, komplementarnim djelatnostima (ekonomije, trgovine i poljoprivrede) koje pružaju potporu turizmu (usavršavanja u sferi digitalnog marketinga, financijskih izvještaja i knjigovodstva, te u području poljoprivrede).

Srednja škola Jure Kaštelan Omiš dio je Mreže regionalnih centara kompetentnosti, što doprinosi podizanju kvalitete obrazovanja kroz brojne dodatne aktivnosti. Učenicima se olakšava povezivanje s tržištem rada i poslodavcima, a u nastavi se stavlja veći naglasak na projekte i praktičan rad. Škola izvodi **program Turistički tehničar destinacije** koji traje četiri godine. Program osposobljava učenike za rad u hotelima, hotelskim poduzećima, turističkim agencijama i sličnim poduzećima.

Grad Omiš dodjeljuje ukupno 60 stipendija redovnim studentima i učenicima srednjih škola, isključivo na temelju akademskog i školskog uspjeha, bez obveze povrata sredstava. Radi stjecanja praktičnih znanja i vještina, kao uvjet za ostvarivanje prava na stipendiju može se propisati obvezno sudjelovanje u radnoj praksi na području Grada Omiša (ili Splitsko-dalmatinske županije ukoliko adekvatnog radnog mjesta nema u Omišu).

TZG Omiš organizira **"Omiš Edu Frei"** - besplatno višednevno događanje namijenjeno svima koji žele rasti u turizmu i bolje se pripremiti za turističku sezonu. Cilj je prenijeti najnovija znanja iz turizma i srodnih grana svima onima koji od turizma žive te su uključeni u kreiranje turističke ponude na širem području Grada Omiša.

Učinkovito upravljanje turizmom zahtijeva kompetentne i obrazovane zaposlenike u turističkoj zajednici. **Turistička zajednica Grada Omiša** broji trenutno 2 stalno zaposlena djelatnika, 1 djelatnika na određeno i direktor (mandat na 4 godine) + 4 studenta sezonski zaposlena na poslovima Informatora (Turistička zajednica Grada Omiša, 2025), raspodijeljenih u Ured direktora i u Turističko informativni centar. Ured direktora obuhvaća radna mjesta direktora turističke zajednice, stručnog suradnika za administrativno poslovanje i financije, te suradnika za manifestacije, dok Turističko informativni centar (TIC) zapošljava voditelja TIC-a te turističkog informatora (Turistička zajednica Grada Omiša, n.d.). Izvorni prihodi Turističke iznosili su u 2024.g oko 609.000 eura, od čega je većina (71,87%) iz prihoda od turističke pristojbe, a ostatak od članarina. Najveći dio prihoda utrošio se na razvoj turističkih proizvoda (39,97%), dio za komunikaciju i oglašavanje (25,97%), na destinacijski menadžment utrošilo se 13,01%, a na podmirivanje administrativnih rashoda utrošeno je 19,62% proračuna (Turistička zajednica Grada Omiša, Izvješće o izvršenju programa rada za 2024.).

Snage	Slabosti
- Djelovanje ustanove za prekvalifikaciju i usavršavanje odraslih - Smanjivanje broja nezaposlenih - Srednja škola Jure Kaštelan kao dio mreže regionalnih centara kompetentnosti -	- Nepovoljna prostorna distribucija pojedinih funkcija (koncentracija u središnjem naselju Omiš) - Nedovoljni prostorni kapaciteti pojedinih ustanova (obrazovne ustanove, HGSS prostori i dr) - Sezonski uvjetovane promjene u zapošljavanju i nezaposlenosti
Prilike	Prijetnje
- Mogućnost stipendiranja učenika i studenata deficitarnih zanimanja (obveza rada kao uvjet primanja stipendije) - Pozivi i natječaji - mogućnosti za pripremu projekata gradske, županijske i nacionalne razine usmjerenih edukaciji, prekvalifikaciji i drugim modalitetima obrazovanja i podizanja razine kapaciteta -	- Trendovi na tržištu rada koji uključuju korištenje strane radne snage s drugačijim uvjetima rada - Nastavak fokusiranosti na monokulturu turizma s niskom dodanom vrijednosti proizvoda i usluga

10. ANALIZA KOMUNIKACIJSKIH AKTIVNOSTI

Komunikacija s tržištem važna je jer omogućava pravodobno informiranje posjetitelja o ponudi, događajima i atrakcijama u destinaciji. Učinkovitim korištenjem komunikacijskih kanala destinacija postaje prepoznatljiva i lakše se etablira na turističkom tržištu.

Turistička zajednica Grada Omiša koristi uobičajene **komunikacijske kanale** poput **web-stranice, društvenih mreža, a provodi i offline kampanje i aktivnosti**. Web stranica Turističke zajednice Grada Omiša pruža širok spektar informacija potrebnih za planiranje odmora. Osim raspoloživosti smještajnih kapaciteta, moguće je pronaći razne aktivnosti kojima se posjetitelji i turisti mogu baviti za vrijeme boravka u Omišu. Uz sve (organizirane) aktivnosti i usluge dostupni su i pripadajući kontaktni podaci. Stranica se redovito održava i osvježava, a službeno je prevedena na engleski, njemački, poljski i češki jezik. Na web stranici TZ Omiš postoji opcija koja ukazuje na lakšu pristupačnost (promjena veličine fonta slova, promjena kontrasta)

Turistička zajednica Grada Omiša aktivna je i na **društvenim mrežama** – Facebooku, Instagramu i YouTubeu (VisitOmis.hr, n.d.). TZG Omiš ima dvije primarne stranice na Facebooku VisitOmis, na kojoj je komunikacija na engleskom jeziku i namijenjena je turistima/posjetiteljima, i stranicu Turistička zajednica Grada Omiša gdje se komunikacija odvija na hrvatskom jeziku za dionike u destinaciji i lokalno stanovništvo. Na Facebook stranici Visit Omis, profil broji oko 79 tisuća pratitelja i 75 tisuća oznaka "svidi mi se". Uz ustaljene objave koje informiraju o događanjima u Gradu Omišu, na Facebook stranici prevladavaju fotografije s kratkim promotivnim, vizualno-emocionalnim opisom, koje privlače pažnju i potiču interes za posjet Omišu. Publika i pratitelji bolje reaguju na one fotografije koje prikazuju motive poput mora i planina, ruralne unutrašnjosti i kamenih ulica i kuća, zalazaka Sunca, pogleda na Cetinu. U fokusu su oblici turizma temeljenog na prirodi, čija se obilježja isprepliću s avanturističkim turizmom – dakle komunicira se aktivan odmor. Znatno manje su zastupljeni motivi koji prikazuju narodne plesove, lokalnu gastronomiju i povijesne krajolike. Priliku za unaprjeđenje ponude predstavljaju edukacije koji bi bile usmjeren na unaprjeđenje znanja i kompetencija pružatelja turističkih usluga, kao i elementi koji bi omogućili aktivnu javnu komunikaciju s korisnicima, te javne rasprave kojima bi se uključilo korisnike u razvoj i kreiranje turističke ponude. Objavljeni sadržaj je na engleskom jeziku (Visit Omiš – Facebook stranica, n.d.).

Na **Instagram profilu** TZ Grada Omiša ima oko 10,2 tisuće pratitelja i oko 950 objava. Objavljeni sadržaj djelomično se podudara s onim s Facebook profila. Ipak, postoje razlike. Isto tako, kada drugi profili označe TZ Grada Omiša u vlastitim objavama, te se objave automatski prikazuju na njezinom profilu, čime se destinacija dodatno promovira. TZ Grada Omiša redovito objavljuje i Instagram priče koje se sastoje od fotografija Grada Omiša i obavijesti o događanjima. Kako bi se privuklo posjetitelje i istovremeno povećala njihova informiranost o atrakcijama i događanjima, predlaže se veća razina interakcija kroz kratke poučne tekstove i kvizove vezane uz objavljeni sadržaj. Isto tako, nedostaju informacije o turističkim uslugama i iskustvu prijašnjih korisnika usluga, što se može lako sistematizirati putem Instagram naglasaka. Objave su na engleskom jeziku (Visit Omiš – Instagram profil, n.d.).



Slika 17: TZ Grada Omiša i mediji komunikacije – primjer oglašavanja manifestacije Omiš summer frei na Instagramu

Izvor: TZ Grada Omiša, 2025.

YouTube profil broji najmanje pretplatnika u odnosu na ostale platforme za dijeljenje sadržaja – tek oko 380. U proteklih deset godina objavljeno je 47 videozapisa o turizmu u Gradu Omišu. Među najupečatljivijim promotivnim sadržajima izdvaja se višestruko nagrađivan video „Operacija 4“, u kojem sudjeluje proslavljeni nogometaš Ivan Perišić, rodom iz Omiša. Osim promotivnih videozapisa o Gradu, ostali dokumentiraju poznate manifestacije Grada Omiša – Omiški polumaraton, Omiš Summer Frei događanja, Gusarsku bitku i slično. Sadržaj je dostupan na hrvatskom i engleskom jeziku (Visit Omiš – YouTube kanal, n.d.).

U prethodnoj godini (2024. g.), zabilježeno je sveukupno 140 objava na Facebook stranici TZ Grada Omiša s prosječnim brojem od 363,56 oznaka "svidi mi se" (Tablica 11.). Najviše se objavljuje u sezoni (lipanj –

kolovoz) – broj objava u tom periodu značajno je veći nego u ostatku godine (više od 20 objava mjesečno). Zanimljiv je trend koji se uočava – što su objave učestalije, uglavnom je manji prosječan broj reakcija na objavu. Tako objave iz srpnja i kolovoza bilježe najmanji prosječni broj reakcija. S druge strane, objave u proljetnim mjesecima (ožujak – svibanj) bilježe najviše reakcija. Komentari ispod pripadajućih objava uglavnom podrazumijevaju fotografije prikazanog (ali fotografirane od strane posjetitelja), reakcije divljenja i pozitivnog mišljenja o Omišu.

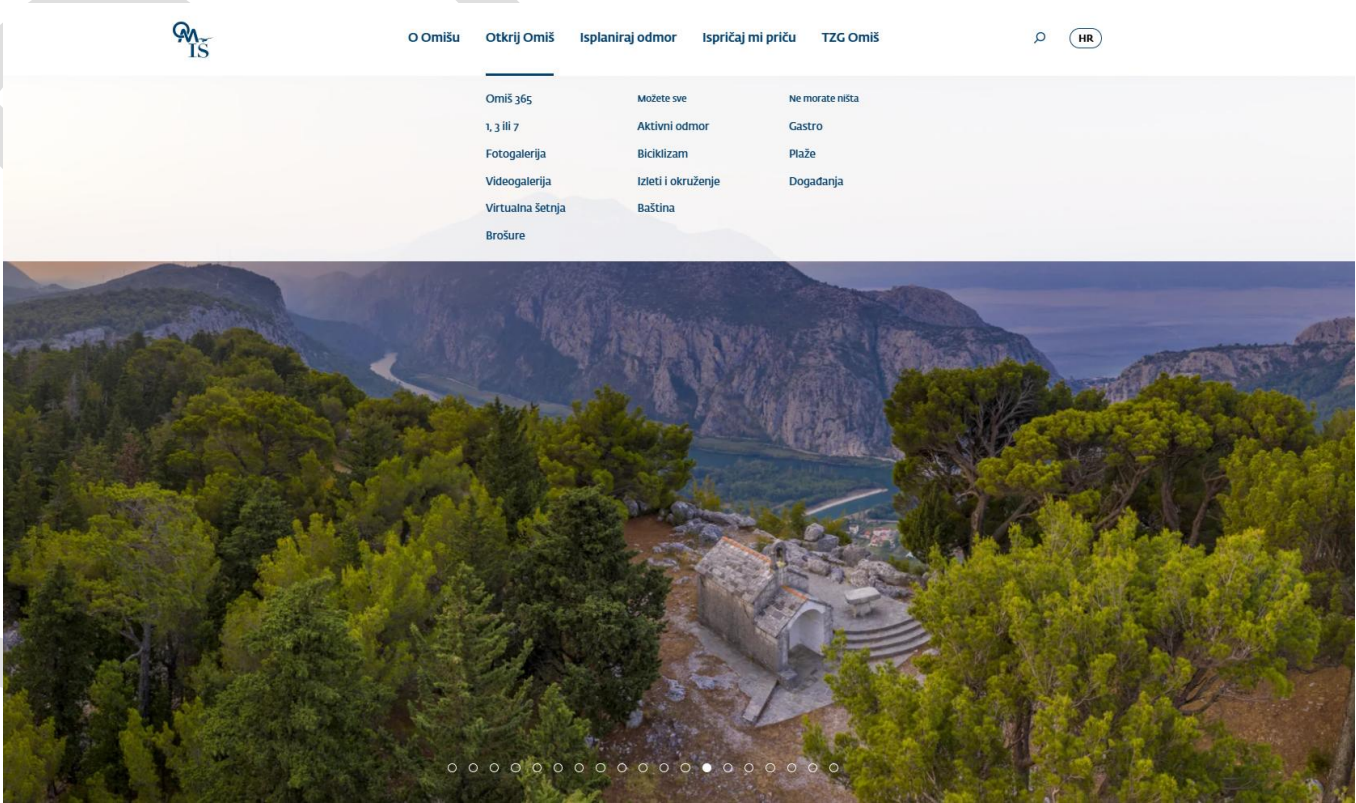
Tablica 11. Broj objava i reakcija na Facebook stranici Visit Omiš u 2024. godini

Mjesec	Broj objava	Prosječan broj reakcija
Siječanj	0	0
Veljača	3	533,33
Ožujak	8	935,75
Travanj	12	575,83
Svibanj	14	648,35
Lipanj	26	292,81
Srpanj	22	184,91
Kolovoz	20	123,3
Rujan	11	172,36
Listopad	9	163,56
Studen	10	317,5
Prosinac	5	233,2
Ukupno	140	363,56

Izvor: Visit Omiš – Facebook stranica, n.d.

Promotivna ponuda Grada Omiša za 2024. g. bila je dostupna i u **tiskanim materijalima** prilagođenima tržištima Hrvatske, Slovenije, Francuske, Austrije i Njemačke, kroz sljedeće publikacije: Vodič najboljih kampova Hrvatske, prilog Like Hrvatska & Slovenia, Petit Fute časopis i vodič, Dnevnik – Hrvaška, Media 24 – Hrvaški turizam i Avto media – fokus plus, časopis Lust auf Kroatien, Discover Omiš i Split novine, Split in your pocket, turističku kartu Splitsko-dalmatinske županije i slične. Oglašavanje Turističke zajednice Grada Omiša obuhvaća i druge online izvore, poput: Tip Travel Magazinea, oglasa na njemačkim i austrijskim regionalnim portalima, portala Family Welcome i turizam.hr. Među događanjima koja su najintenzivnije promovirana izdvajaju se: Dan Grada Omiša, Omiš Summer Frei (kampanja na društvenim mrežama, radijska kampanja, plakati, letci, video materijali i fotografije, PR člancima na lokalnim portalima, reels materijali) te Omiški polumaraton (Instagram i Facebook kampanja, (jumbo) plakati, bannneri). Kako bi se doprinijelo afirmaciji Omiša kao sportsko pustolovnog centra Hrvatske, TZ je u organizaciji s Red Bullom i sportašima braćom Sinković, braćom Fantela i Marinom Rantešom održala press konferenciju uoči Olimpijskih igara. Osim toga, tijekom godine organizirane su različite prezentacije Grada, tematske radionice, vođeni razgledi te povijesne ture posvećene Omišu, na kojima su u kojima su sudjelovali predstavnici medija, organizatora putovanja, blogeri, influenceri i drugi. Od ostalih promo materijala dostupne su razglednice, plakati, *image* brošura (dvojezične verzije), plan grada, *story hunt*, biciklističke brošure, te biciklističke i planinarske karte (Izvešće o izvršenju programa rada za 2024. godinu, Turistička zajednica Grada Omiša, 2025). Iako je Turističku zajednicu Grada Omiša moguće kontaktirati putem e-maila, nema pokazatelja da se koristi e-mail marketing kao alat redovite komunikacije s korisnicima. U 2025.g. kroz 4 mjeseca TZ Omiš provela je kampanju Google Search i Google Display Network te you tube na tržištima Njemačke, Poljske, Austrije, Češke, Slovačke, Skandinavije, Slovenije i Ujedinjenog Kraljevstva.

U okviru suradnje s drugim turističkim zajednicama, TZ Grada Omiša podržava aktivnosti Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije i Hrvatske turističke zajednice. Javne natječaje, edukacije i radionice koje objavljuju nadređene turističke zajednice redovito prenosi putem službene web stranice (VisitOmis.hr, n.d.). Konkretni ugovor suradnje potpisan je između TZG Split, TZG Omiš, TZO Podstrana i TZO Dugi Rat o projektu za razvoj kulturno-turističkog proizvoda Poljička republika (Izvešće o izvršenju programa rada za 2024. godinu, Turistička zajednica Grada Omiša). Također je potrebno spomenuti suradnju na Bike projektu Splitske rivijere koji obuhvaća 1256 km standardiziranih biciklističkih ruta kategoriziranih u 28 brdskih te 17 cestovnih ruta od kojih je 7 obiteljskih, a prolaze od Marine preko Splita i Šolte do Omiša. U projekt je uključena Splitsko-dalmatinska županija, TZ Splitsko-dalmatinske županije te 11 turističkih zajednica, između ostalih i TZ Omiš.



Slika 18: Interaktivno sučelje – internetske stranice TZ Grada Omiša

Izvor: Visit Omiš – internetska stranica, 2025.

Budući da u Hrvatskoj dominira turizam temeljen na konceptu „sunce i more“, čije je glavno obilježje sezonalnost, nužno je repozicioniranje glavnih razvojnih smjerova. Željeni imidž destinacije podrazumijeva diverzifikaciju turističkih proizvoda i ciljanih segmenata tržišta, uz odmak od isključivo kupališno-odmorišnog turizma prema turizmu temeljenom na doživljajima i aktivnostima, pri čemu predsezona i postsezona postaju sve atraktivniji periodi za turističku aktivnost. Opisanim smjerom turizam bi trebao omogućiti i (p)održavati održivi rast i razvoj (Strateški marketinški i operativni plan hrvatskog turizma za razdoblje 2023. – 2027., Hrvatska turistička zajednica, 2025). Grad Omiš destinacija je koja se primarno pozicionira kao mjesto aktivnog odmora oslanjajući se na postojeće prirodne resurse. Iako Turistička zajednica kontinuirano ulaže trud u produljenje sezone (pri čemu se Dalmacija Ultra Trail ističe kao primjer dobre prakse, a u predsezoni se organizira niz sportskih događanja i kampova), većina događanja i aktivnosti još se uvijek odvija u razdoblju glavne turističke sezone.

Snage	Slabosti
- Pregledna, ažurna i informativna web stranica TZG Omiš - Aktivnost na društvenim mrežama - Tiskani promotivni materijali na različitim jezicima - Oglašavanje putem različitih medija - Promišljena suradnja s ključnim poznatim ličnostima u skladu s imidžem destinacije - Suradnja s Turističkom zajednicom Splitsko-dalmatinske županije i turističkim zajednicama iz okolice - Prepoznavanje važnosti selektivnih oblika turizma	- Nepostojanje informacija o radnom vremenu usluga od općeg interesa - Relativno jednosmjerna komunikacija na društvenim mrežama - Izostanak e-mail marketinga
Prilike	Prijetnje
- Razvoj aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenju znanja i kompetencija pružatelja turističkih usluga - Unaprjeđenje informiranja o svakodnevnim uslugama kroz jednostavne i sadržajne prikaze (karte, informacije o lokaciji i radnom vremenu trgovina, ustanova zdravstvene zaštite i ljekarna, poslovnica banaka i bankomate, pošte) - Razvoj participativnog pristupa u kreiranju turističkih usluga i sadržaja - Razvoj novih turističkih proizvoda temeljenih na autentičnom iskustvu uz produživanje sezone	- Opasnost od stagnacije ili pada turističke aktivnosti uslijed nedostatka inovacija i standardizacije ponude - Opasnost od nedostatka usmjerenja u strateškom planiranju - dominacija susjednih destinacija koje nude slične proizvode (obiteljski turizam, sunce i more)

11. ANALIZA KONKURENCIJE

Analiza konkurencije važna je u upravljanju destinacijom jer omogućuje usporedbu turističkih tokova, obilježja posjetitelja, strukture smještajne ponude, tržišnih trendova i komunikacijskih strategija promatrane destinacije s konkurentskim destinacijama. Kao konkurentske destinacije u ovom kontekstu izdvojene su **Makarska, Podstrana i Šibenik**, zbog geografske blizine, ali i zbog sličnosti u strukturi turističke ponude. Sve navedene destinacije predstavljaju etablirana turistička središta koja dijele s Omišem dominantne oblike turizma te ciljana emitivna tržišta.

Usporede li se broj turističkih dolazaka i noćenja (Tablica 12), **Omiš** u 2024.g. bilježi 178.726 dolazaka i 1.098.895 noćenja, što je 45% (dolasci) odnosno 37% (noćenja) manje u odnosu na **Makarsku** (323.664 dolazaka i 1.733.992 noćenja). **Podstrana**, kao manja destinacija, bilježi 131.813 dolazaka i 643.596 noćenja, dok **Šibenik**, kao veći grad, ostvaruje 317.290 dolazaka i 1.383.352 noćenja. Podaci ukazuju na značajne razlike u turističkoj potražnji među destinacijama. U **Omišu** turisti u prosjeku provode šest dana (6,1), što je duže od prosječnog boravka u **Makarskoj** (5,4 dana), **Podstrani** (4,9 dana) i **Šibeniku** (4,4 dana). Dulje trajanje boravka u Omišu sugerira specifičan profil turista koji preferira opušteniji, duži boravak, dok kraći boravak u urbanijim destinacijama poput Šibenika odražava kombinaciju kulturnih aktivnosti i sezonskog kupališnog turizma.

Gledajući turističku gustoću, odnosno broj dolazaka turista u odnosu na lokalno stanovništvo, jasno se ističe značajna razlika među analiziranim destinacijama. Usporedba gustoće turista po stanovniku pruža vrijedan uvid u intenzitet turističkog prometa i njegove potencijalne implikacije pa tako destinacije s većom gustoćom zahtijevaju pažljivije planiranje i upravljanje, dok one s manjom gustoćom imaju prostor za kontroliraniji razvoj turizma. **Makarska** prednjači s gotovo 24 dolaska po stanovniku, što ukazuje na izrazito intenzivan turistički promet i potencijalno visoko opterećenje lokalne infrastrukture i resursa. Takva gustoća sugerira na potrebu za održivim upravljanjem posjetiteljima kako bi se očuvala kvaliteta života stanovnika i turistički doživljaj. **Omiš** i **Podstrana** bilježe sličnu gustoću od oko 12 dolazaka po stanovniku, što ukazuje na umjereni intenzitet turizma. **Šibenik**, s gustoćom od nešto više od sedam dolazaka po stanovniku, ima relativno nisku turističku gustoću, što upućuje na ravnomjerniju raspodjelu turističkog prometa i manji pritisak na lokalne resurse. To može omogućiti održiviji razvoj turizma, ali i potencijal za dodatno privlačenje posjetitelja bez ozbiljnog ugrožavanja kvalitete života lokalnog stanovništva.

Tablica 12. Broj turističkih dolazaka i noćenja u 2024. godini

	Omiš	Makarska	Podstrana	Šibenik
Dolasci	178.726	323.664	131.813	317.290
Noćenja	1.098.895.012	1.733.992	643.596	1.383.352
Prosječno trajanje boravka	6,1	5,4	4,9	4,4

Izvor: TZ grada Makarske, 2025.; TZ Grada Omiša, 2025.; TZ Podstrana, 2025.; Podaci DZS-a, Promet u primorskim gradovima i općinama za 2024., 2025.

Struktura glavnih emitivnih tržišta pokazuje razlike između destinacija – **Omiš i Makarska** dijele čak osam od deset vodećih tržišta (Tablica 13.). Najbrojniji turisti u Omišu su Poljaci, koji čine gotovo četvrtinu svih turista. I u Makarskoj su visokopozicionirani, drugi su po brojnosti, dok u udjelu prednjači regionalno tržište i gosti iz Bosne i Hercegovine (16,4%). U Omišu Poljake slijede Nijemci. U **Podstrani** najveći udio čini domaći promet, koji slijede gosti iz Njemačke. **Šibenik** bilježi najveći udio domaćih turista (26,1%), a zatim slijede Njemačka (12,3%) i Poljska (6,5%). Ovi podaci pokazuju da sve destinacije ciljaju slična emitivna tržišta, ali Makarska, Podstrana i Šibenik bilježe jači regionalni i domaći promet, dok Omiš privlači dulji boravak inozemnih turista.

Tablica 13. Deset najvećih emitivnih tržišta prema broju dolazaka turista (%) u u 2024. godini

RAN G	OMIŠ		MAKARSKA		PODSTRANA		ŠIBENIK	
	Država podrijetla	Broj dolazak a (%)	Država podrijetla	Broj dolazak a (%)	Država podrijetla	Broj dolazak a (%)	Država podrijetla	Broj dolazak a (%)
1.	Poljska	22,29	Bosna i Hercegovina	16,36	Hrvatska	9,80	Hrvatska	26,10
2.	Njemačka	15,82	Poljska	11,38	Njemačka	8,70	Njemačka	12,35
3.	Češka	8,54	Hrvatska	10,79	Poljska	8,05	Poljska	6,51
4.	Hrvatska	6,37	Njemačka	9,53	Ujedinjeno Kraljevstvo	7,62	Slovenija	4,52
5.	Mađarska	5,68	Švedska	5,54	Sjedinjene Američke Države	7,28	Francuska	4,52
6.	Slovačka	4,18	Ukrajina	5,18	Francuska	5,15	Austrija	4,13
7.	Ujedinjeno Kraljevstvo	3,99	Mađarska	4,75	Bosna i Hercegovin a	4,22	Mađarska	4,00
8.	Austrija	3,87	Austrija	4,01	Švedska	3,59	Ujedinjen o Kraljevstv o	3,65
9.	Slovenija	3,79	Slovenija	3,18	Češka	3,11	Češka	3,42
10.	Bosna i Hercegovina	3,76	Ujedinjeno Kraljevstvo	2,99	Ukrajina	2,95	Slovačka	2,99
11.	Ostale države	21,71	Ostale države	26,30	Ostale države	39,50	Ostale države	27,80

Izvor: TZ grada Makarske, 2025.; TZ Grada Omiša, 2025.; TZ Podstrana, 2025.; Podaci DZS-a, Promet u primorskim gradovima i općinama za 2024., 2025.

Proučavanje **obilježja posjetitelja** doprinosi boljem razumijevanju turističke potražnje i njezinih potreba, što omogućava kvalitetnije upravljanje destinacijom. Gotovo polovica (49%) turista u **Omišu** zrele je dobi (30 - 49 godina), trećina (30%) je mlađa od 30 godina, dok je petina (21%) turista starija od 50 godina (TZ Grada Omiša, 2020). U **Makarskoj** su gotovo dvije trećine turista (63,5 %) zrele dobi (30 – 50 godina), četvrtina je starija (≥ 50 godina; 24,5 %), dok je desetina mlađa (> 30 godina; 12 %; Grad Makarska, 2023).

Promatra li se **struktura smještaja** (Tablica 3), na području Omiša i Podstrane dominiraju objekti u domaćinstvu (55,1% i 57,7%), . **Makarska**, bilježi također značajan udio objekata u domaćinstvu (54%), ali i znatno više hotelskih dolazaka (33,4%). U **Šibeniku** se gotovo polovica dolazaka ostvaruje u hotelima (49,1%), a značajan udio u kampovima (15,2%). Usporedi li se **broj smještajnih kapaciteta**, uočava se da Omiš bilježi manji ukupan broj kreveta (17.576) u odnosu na Makarsku (20.192) (TZ Grada Omiša, 2023; Grad Makarska, 2023, n.d.a; Grad Omiš, 2023). Kao što je prethodno prikazano, razlika se očituje ne samo u ukupnom broju, nego i u strukturi smještaja. Podstrana bilježi oko 9.350 kreveta, većinom u privatnom smještaju i manjim objektima uz obalu, dok Šibenik broji oko 13.200 kreveta. Ova razlika u kapacitetima dijelom objašnjava i razlike u broju turističkih dolazaka i noćenja, Makarska, s većim brojem hotela i turističkih kompleksa, može primiti veći broj posjetitelja odjednom, dok Omiš i Podstrana

raspolažu manjim, disperziranim kapacitetima koji omogućuju individualniji boravak turista. Šibenik, s kapacitetima koncentriranim u samom gradu, bilježi kraće trajanje prosječnog boravka (TZ Grada Šibenika, 2024).

Tablica 14. Broj turističkih dolazaka prema vrsti smještajnog kapaciteta u gradovima Omišu, Splitu i Makarskoj u 2024. godini

Vrsta smještajnog objekta	OMIŠ		MAKARSKA		PODSTRANA		ŠIBENIK	
	Broj dolazaka	%	Broj dolazaka	%	Broj dolazaka	%	Broj dolazaka	%
Hoteli	34.384	19,24	1.141.432	33,41	54.794	41,57	155.851	49,12
Kampovi	32.249	18,04	93.045	2,72	14.221	10,79	48.382	15,25
Objekti u domaćinstvu	98.432	55,07	1.846.706	54,05	62.030	47,06	113.057	35,63
Nekomercijalni smještaj	2.464	1,38	93.593	2,74	718	0,01	-	-
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	122	0,07	-	-	53	0,01	-	-
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	11.075	6,2	241.932	7,08	6	0,01	-	-
UKUPNO	178.726	100	3.416.708	100	1131.822	100	317.290	100,00

Izvor: TZ grada Makarske, 2025.; TZ Grada Omiša, 2025.; TZ Podstrana, 2025.; Podaci DZS-a, Promet u primorskim gradovima i općinama za 2024., 2025.

Omiš je, poput Podstrane, Makarske i Šibenika, smješten uz obalu srednje Dalmacije, no svaka od ovih destinacija nosi svoja specifična obilježja i vrijednosti. Podstrana se profilira kao mirna obalna destinacija za obiteljski odmor u neposrednoj blizini Splita, smješena na blagim padinama Peruna. Kao prednosti destinacije izdvajaju se kvalitetna ponuda privatnog smještaja, visoka kvaliteta usluge i stabilni identitet destinacije koja kombinira kupališni odmor s raznolikim sadržajima u okruženju (urbani i kulturni sadržaji grada te aktivnosti povezane s prirodnim ljepotama i aktivnim odmorom u neposrednom okruženju)..

Makarska, s druge strane, pokazuje kako se prirodne ljepote i planinski resursi mogu učinkovito povezati s obalnim turizmom. Rivijera podno Biokova nudi mogućnost uživanja na mnogobrojnim plažama, ali i bavljenje raznolikim aktivnostima - planinarenje, biciklizam, sportski i avanturistički sadržaji. Svoj razvoj temelji na dugoj turističkoj tradiciji, velikim smještajnim kapacitetima, diversificiranim sadržajima i snažnom vidljivošću na međunarodnom tržištu. Ipak, destinacijski profil Makarske i dalje se primarno temelji na iskustvu odmora, a prepoznatljivost na proizvodima "sunca i mora" i slikovitim plažama koje se pružaju duž čitave rivijere. Omiš s druge strane, bilježi manju koncentraciju masovnog turizma, ali sve su snažnije profilirane aktivnosti u prirodi i sportski programi, što mu omogućuje diferencijaciju i mogućnost kreiranja prepoznatljivog imidža aktivnog odmora, diferencirajući ga od Makarske kao više "klasične" ljetne destinacije.

Šibenik predstavlja primjer grada koji uspješno valorizira kulturno-povijesnu baštinu u kombinaciji s prirodnim okruženjem. Usporedivo s tim, Šibenik se također razvio kao grad na ušću, u ovom slučaju rijeke Krke, gdje je rijeka uvelike oblikovala karakter grada i njegovu privlačnost. Sličnost u geografskim obilježjima, prisutnost rijeke i priobalnog pojasa, stvara prirodnu poveznicu između ove dvije destinacije

i otvara prostor za usvajanje primjera dobre prakse. Naime, do prije desetak godina, Šibenik je predstavljao slabije poznatu destinaciju, u usporedbi s gradovima slične veličine i značaja na Jadranu. Međutim, posljednjih je godina snažnije valorizirao svoju gradsku povijest kroz obnovu utvrda, razvoj kulturne infrastrukture i turističkih programa. Iskustvo Šibenika pokazuje kako se kulturna i povijesna komponenta mogu sustavno razvijati u svrhu stvaranja diferenciranog profila destinacije. Na temelju ovog pristupa, Omiš može konkretno usvojiti nekoliko elemenata: valorizaciju povijesnih utvrda kao temelj kulturne ponude, strukturirani kulturni program i događanja koja privlače različite profile turista, te integraciju prirodnih i aktivnih turističkih sadržaja s kulturnom valorizacijom. Također, Omiš može učiti od Šibenika u pogledu sustavnijeg modela upravljanja riječnim resursom, osobito u smislu interpretacije njezinih kulturnih i povijesnih vrijednosti. Naime, Šibenik je razvio sasvim drugačiji odnos prema svojoj rijeci, upravo iz razloga jer je Krka obuhvaćena Nacionalnim parkom i prepoznata u međunarodnim okvirima. Valorizacija Krke temelji se na sustavnoj zaštiti prirode, jasnoj organizaciji posjeta i interpretaciji kulturnih tragova uz rijeku. Cetina je danas prepoznatljiva po aktivnom turizmu, a manje je naglašena kulturno-povijesna dimenzija (mlinice, povijesna upotreba vode, tradicionalni krajolik). Primjena interpretacijskih modela kakvi su razvijeni na Krki mogla bi stoga obogatiti ponudu, doprinijeti značajnijoj edukacijskoj ulozi rijeke i zaštiti kulturno-povijesne vrijednosti Cetine i zaobalja.

U usporedbi s ovim destinacijama, Omiš se nalazi na ušću rijeke Cetine i razvija se kao destinacija koja spaja kupališni turizam s aktivnim i avanturističkim sadržajima - raftingom, canyoningom, ziplineom, planinarenjem i biciklizmom. Komunikacija s tržištem u svim ovim destinacijama temelji se na sličnim modernim kanalima – internet stranicama, društvenim mrežama, brošurama i vodičima, no svaka destinacija ima svoj prepoznatljiv ton kojim ističe svoje ključne vrijednosti. Podstrana promovira spokoj i obiteljski ugođaj, Makarska prirodu i aktivni odmor, Šibenik kulturnu baštinu, dok Omiš spaja sve te elemente u raznolik turistički profil koji privlači i obitelji, i ljubitelje prirode, i avanturiste.

PODSTRANA

Opći podaci o destinaciji

Podstrana je obalna općina smještena južno od Splita, u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Obuhvaća oko 11 km², s približno 10.000 stanovnika. Prostor karakterizira uski obalni pojas s blagim padinama koje se uzdižu prema planini Perun, uz rijeku Žrnovnicu i s pogledom na otok Brač. Obalni dio dužine je oko 6 km, a karakteriziraju ga šljunčane uvale, borove hladovine, maslinici i vinogradi.

Glavne turističke atrakcije

Prirodne: Plaže duž cijele rivijere Podstrane, šetnice uz more, brdo Perun s pješačkim stazama
Kulturne i povijesne: Crkva sv. Ante, lokaliteti iz antičkog razdoblja (ostatci rimske vile u Strožancu), mozaici, tradicionalne kuće i kameni suhozidi na padinama Peruna, ljetnikovac Čindro i Put sv. Jure.
Posebnosti: Legenda o kralju Arturu i podstranskom lokalitetu - promovirano kao tematski motiv u turizmu

Obilježja turizma

Turizam u Podstrani temelji se na ljetnom, kupališnom odmoru uz more, ali sve više uključuje i aktivne oblike odmora. Smještaj je uglavnom u privatnim apartmanima, vilama za najam i nekoliko hotela (npr. Hotel Le Méridien Lav). Turistička sezona traje od svibnja do listopada, s kulminacijom u srpnju i kolovozu. Zbog blizine Splita prometna povezanost je vrlo dobra (autobusne linije, blizina zračne luke i trajekata).

Pozicioniranje

Podstrana se pozicionira kao mirna alternativa Splitu (kompromis između mira i blizine grada); mjesto za

obiteljski i individualni odmor uz more, s mogućnošću kombiniranja kupanja, sporta, planinarenja i kulturnih sadržaja.

Turistički proizvodi

Na stranicama TZ, nude se tematski izleti i ponuda u Podstrani i okolici: plaže, lounge barovi, zatim planinarske staze na Perunu, brdski biciklizam, izleti u kulturne centre (Split, Trogir, Salona, Sinj), rafting (Omiš), jahanje, vožnje brodom na obližnje otoke, sportski i wellness sadržaji u hotelskom smještaju, sadržaji u obiteljskim konobama, sezonske manifestacije (npr. Dani lavande i smokava).

Komunikacija s tržištem

TZ distribuira brošure (Vodič Podstrana, Splitska rivijera, Eat in Podstrana itd.) i mape. Web stranica visitpodstrana.hr, moderna je i višjezična (nudi sadržaje i na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku), s bogatom ponudom informacija o smještaju, događanjima, atrakcijama, kartama i elektroničkim brošurama. Aktivni na Facebooku i Instagramu, s redovitim objavama o događanjima i sezonskim sadržajima.



MAKARSKA

Opći podaci o destinaciji

Makarska je središte Makarske rivijere (50 km dužine do Brela/Gradca) i nalazi se između planine Biokovo i Jadranskog mora. Površina joj iznosi oko 38 km², a broji oko 13.000 stanovnika. Prostor karakterizira snažan kontrast između visokih padina Biokova i razvijene obalne linije s dugim šljunčanim plažama, s lijepim zaljevom i poluotocima Sv. Petar i Osejava.

Glavne turističke atrakcije

Prirodne: pješčane i šljunčane plaže duž rivijere, planina Biokovo (park prirode), šetnica uz more, spomenik parkovne arhitekture Botanički vrt Kotiština, spomenik parkovne arhitekture Sv. Petar

Kulturne: gradska jezgra, ruralne cjeline podbiokovskih sela, franjevački samostan s Malakološkim muzejom, barokne crkve - crkve sv. Marka, sv. Petra, Napoleonov spomenik, stara palača Ivanišević, muzej grada Makarske, arheološki lokaliteti Osejava, zona na poluotoku Sv. Petar, niz gradina, glavica i dr., Torta Makarana

Obilježja turizma

Makarska privlači turiste zbog prepoznatljivog obalnog pojasa s neprekidnim nizom plaža podno Biokova i aktivnog odmora. Smještaj se temelji na velikom broju privatnog smještaja, hotelima srednje kategorije, kampovima. Turizam je izrazito sezonski (lipanj–rujan), uz dominantan udio gostiju iz srednje Europe, BiH i Hrvatske.

Pozicioniranje

Prepoznatljiv hedonistički i prirodni centar Srednje Dalmacije, istaknuta destinacija turizma sunca i mora, koja spaja gastronomiju, prirodne ljepote i kulturnu baštinu. Sadržaji su pogodni za obiteljski odmor, ali i za mlade željne noćnog života.

Turistički proizvodi

Kupališni turizam, gastronomski doživljaji, izleti, kulturne ture, *skywalk* i planarski i biciklistički izleti na Biokovu, festivali (jazz, ljetno, sport), manifestacije poput ribarskih večeri, fešta sv. Petra, Makarsko kulturno ljetno, izleti na okolne otoke.

Komunikacija s tržištem

Web stranica makarska-info.hr i lokalni TIC nude kategorizirane rubrike: smještaj, događanja, aktivnosti, preporuke. Aktivna prisutnost na Instagramu. Mogućnost pretraživanja sadržaja i na engleskom jeziku. Grad se profilira kao *'Mediterranski gradić ispunjen šarmom koji spaja tradiciju i lokalni način života u jedinstvenu priču i 'Najveći mali grad'.*



GRAD ŠIBENIK

Opći podaci o destinaciji

Središte je Šibensko-kninske županije, smješten na ušću rijeke Krke u Jadransko more, s prepoznatljivim kanalom sv. Ante. Grad je velike površine, oko 400 km², te se u njegovom sastavu nalazi 32 naselja (uz grad Šibenik s 30-ak tisuća stanovnika, većim dijelom se radi o manjim naseljima u zaleđu, uz nekoliko obalnih). Prema popisu iz 2021., grad (u cijelosti) broji 42.600 stanovnika.

Glavne turističke atrakcije

Kulturno-povijesne: na UNESCO-voj listi - katedrala sv. Jakova – simbol grada i djelo Jurja Dalmatinca; tvrđava sv. Nikole – vrhunski primjeri venecijanske obrambene arhitekture. Gradska jezgra sa u cijelosti očuvanom renesansnom urbanističkom matricom (i 40-ak pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara - Gradska vijećnica, crkve i samostani, palače), gradske tvrđave: sv. Mihovil (s bogatim programskim sadržajima tijekom čitavog ljeta), sv. Ivan, Barone, Međunarodni dječji festival Šibenik, Večeri dalmatinske šansone i drugi kulturni događaji

Prirodne: rijeka Krka te plitak, miran zaljev za vožnju kroz kanal sv. Ante... do Nacionalnog parka Krka dolazi se vožnjom u trajanju 20ak minuta; plaže Jadrija, Solaris, Zablaće, otočići Krapanj

Obilježja turizma

Turizam ima jaku kulturnu komponentu. Smještaj uključuje hotele, kampove, apartmane i marine (hoteli D-Resort, Bellevue, Armerun, Heritage Life Palace, te niz manjih hotela, privatne apartmane i kuće za odmor, posebno unutar i uz staru jezgru, kampove i marine u širem području (Solaris, Jadrija, Zablaće)). Grad bilježi stalan rast dolazaka, osobito u razdoblju festivala, a ciljna skupina su u najvećoj mjeri kulturni turisti i obitelji. Glavna sezona je lipanj–rujan, ali destinacija sve više razvija sadržaje za cijelu godinu.

Pozicioniranje

Šibenik se pozicionira kao kulturno-povijesna destinacija u srednjoj Dalmaciji, s uravnoteženom ponudom kulture. Grad bogate povijesti (uz jaku interpretacijsku komponentu - osobito zbog revitalizacije tvrđava s multimedijalnim sadržajem), ali i inovativna i suvremena destinacija (kombinacija tradicionalnih manifestacija i suvremenih festivala). Pozicionira se i kao održiva te obiteljski prihvatljiva destinacija, s bogatom prirodnom ponudom u okolici (NP Krka, otoci, šetnice). U zadnjih 10 godina Grad je doživio veliki uzlet kao "novi kulturni i kreativni centar Dalmacije", kada jača i turistička prepoznatljivost grada.

Turistički proizvodi

Kultura i baština: Tvrđave, katedrala, stare gradske ulice i trgovi, festivali.

Festivalski turizam: Šibenski dječji festival, OFF Jazz i Blues, Večeri dalmatinske šansone, Dalmatinsko folklorno ljeto.

Obiteljski turizam: Plaže s blagim ulazom u more, sadržaji za djecu, tematski park Solaris.

Priroda i aktivni odmor: Šetnice uz more, biciklističke staze, izleti u NP Krka i Kornate.

Gastronomija: Lokalni restorani (konobe), ponuda autohtonih vina i ulja, riblji i maslinarski proizvodi.

Komunikacija s tržištem

Web stranica s rubrikama: *Istraži, Doživi, Događanja, Smještaj, Plan puta* itd. Mogućnost preuzimanja brošura ("Šibenik In Your Pocket", "Plan stare jezgre", "Šibenik Card"). Digitalni alati: Visit Šibenik mobilna aplikacija – vodič za turiste; Šibenik Card – digitalna kartica za popuste i besplatne ulaze (katedrala, tvrđave, muzeji). Aktivne su i društvene mreže: Facebook, Instagram, YouTube (promo videa, najave događanja, *reels-i* s kulturnim motivima), a sadržaji se prikazuju na hrvatskom, engleskom, njemačkom, talijanskom i poljskom jeziku. Aktivna

je suradnja s nacionalnim i regionalnim turističkim tijelima, kroz sudjelovanje na sajmovima i kroz Dalmacija storytelling projekte.



GRAD OMIŠ

Opći podaci o destinaciji

Omiš se smjestio na ušću rijeke Cetine, na rubu Omiške Dinare. Broji oko 14.000 stanovnika, a prostire se na 266 km². Specifičnost Grada predstavljaju tri izražene prostorne cjeline – grad Omiš, rivijera i zaobalje. Grad ima izrazito atraktivnu poziciju - na spoju mora, rijeke Cetine i planine. Obala sa slikovitom rivijerom duga je 20-ak km, dok se u zaobalju nalaze brojna sela, iznimno bogate povijesti, koja su se smjestila duž kanjona Cetine i na padinama planine Mosor.

Glavne turističke atrakcije

Prirodne: kanjon rijeke Cetine (rafting, zipline, canyoning i dr.), plaže koje se protežu duž Omiške rivijere, Omiška dinara, Mosor, Poljička planina (speleološki objekti, penjališta, staze i šetnice, planinarska infrastruktura i dr.) i dr.,

Povijest i kultura: stara gradska jezgra, tvrđave (Mirabela i Fortica), kulturno-povijesne cjeline ruralnih cjelina, očuvani elementi tradicijske baštine (stare kućice, mlinovi, crkvice), Festival dalmatinskih klapa, Poljički soparnik, Crkva sv. Mihovila, vidikovac Mile Gojsalić, rodne kuće Mile Gojsalić, Josipa Pupačića i Jure Kaštelana, Crkva sv. Petra, Svetište Leopolda Mandića, Kuća sretnog čovjeka i dr.

Obilježja turizma

Najviše posjetitelja dolazi u ljetnim mjesecima (sunce i more), ali sve veći broj turista dolazi i izvan vršne sezone, zahvaljujući ponudi aktivnog turizma. U ponudi smještaja dominiraju objekti u domaćinstvu . Postoji i nekoliko kampova, uz obalu Infrastruktura još nije visoko razvijena, uočljiv je nedostatak hotelskog smještaja), što pogoduje manjem, individualiziranom turizmu. Uglavnom obiteljski turisti i mlađe aktivne osobe (avanturisti, planinari, sportaši).

Pozicioniranje

U posljednje vrijeme, prepoznaje se kao destinacija aktivnog turizma pri čemu posebnu vrijednost ima očuvana lokalna tradicija i autentični identitet. Destinacija je ujedno i odmorišna oaza, s mnoštvom mogućnosti za rekreaciju i aktivnosti u slobodno vrijeme (*možete sve, a ne morate ništa*). Koncept *Omiš 365* promovira cjelogodišnji turizam, s naglaskom na kvalitetu, održivost i bogatu turističku ponudu. Grad je prepoznatljiv i kao grad gusara, centar klapske pjesme i centar ljetnih kulturnih događanja.

Turistički proizvodi

Paketi aktivnog odmora: rafting, zipline, *outdoor ture*

Kulturna ponuda i festivali: šetnje i kulturne ture, teme gusarske povijesti, Omiško kulturno ljeto, uključujući Omiš Summer Frei, Festival dalmatinskih klapa

Vožnja brodicama po Cetini, do Brača i Šolte

Ponuda lokalnih restorana i konoba u zaobalju i uz obalu, uključujući tradicionalni poljički soparnik

Sezonske sportske manifestacije (Omiški polumaraton, Dalmacija ultra trail, Moto susret – tradicionalne večeri rocka i motora, Omiški plivački maraton)

Komunikacija s tržištem

Destinacija Omiš svoju komunikaciju s tržištem temelji na više kanala i alata promocije, pri čemu središnje mjesto zauzima web stranica visitomis.hr. Stranica je dostupna na više jezika (hrvatski, engleski, njemački, poljski, češki) te strukturirana kroz pregledne i tematski jasno podijeljene sekcije. Sadržaj stranice uključuje i interaktivne vodiče, virtualne ture, foto i video galerije. Destinacija održava aktivnu prisutnost na društvenim mrežama, posebno putem Facebooka, Instagrama i YouTubea. Komunikacija se dodatno proširuje kroz posebne projekte i platforme, poput kulturno-zabavne manifestacije Omiš Summer Frei, kao i kroz suradnje s regionalnim medijima i turističkim portalima.



Snage	Slabosti
- Duži boravak turista u destinaciji Omiš u odnosu na druge destinacije - Razvijen aktivni i avanturistički turizam koji diferencira Omiš od Makarske (klasični turizam sunca i mora) i Šibenika (kulturni turizam) - Omiš ima autentičniji identitet u promociji destinacije u odnosu na Makarsku i Podstranu - Fleksibilna i dinamična komunikacija s tržištem (web, društvene mreže, vodiči) - Specifičan profil turista - visoka zastupljenost stranih tržišta (Poljska, Njemačka, Češka) na koje se može usmjeriti ponuda	- Potreba za sustavnijim planiranjem kulturnih i prirodnih resursa - Manje razvijena hotelska ponuda u odnosu na promatrane destinacije, što može ograničiti privlačenje turista - Konkurencija drugih destinacija s razvijenijom infrastrukturom ili snažnijim globalnim imidžom (Makarska, Šibenik) - Šibenik ima koordinirano djelovanje kroz TZ i Grad u pogledu planiranja strateških razvojnih projekata u turizmu, Omišu taj aspekt nedostaje - Svim destinacijama (izuzev Podstrane) je zajednička pretjerana komercijalizacija prostora gradskog središta, zamiranje sadržaja u zimskim mjesecima
Prilike	Prijetnje
- Učenje iz modela valorizacije Šibenika i NP Krka - sustavno upravljanje resursima, interpretacija kulturne baštine - Razvoj integriranih turističkih proizvoda koji spajaju prirodu i kulturu - Jačanje prepoznatljivosti kroz branding koji ističe jedinstvenu kombinaciju sadržaja, razvoj brenda autentične i inovativne kuhinje - kreativno povezivanje sa specifičnom kulinarskom baštinom Omiša - Suradnja s drugim destinacijama u regiji radi kreiranja mreže iskustava za posjetitelje - Održivi razvoj turizma i diferencijacija u odnosu na visoko opterećene destinacije poput Makarske	- Razvoj trećih destinacija i pad broja turista - Pritisak masovnog turizma i moguće degradacije prirodnih resursa - Prevelika komercijalizacija ponude - Makarska već suočena s ovim problemom; Omiš ima priliku to pravovremeno regulirati - Rast preferencija održivih i specijaliziranih oblika turizma može biti izazov za destinacije koje ne prilagode svoju ponudu (Makarska: kupališni turizam, Šibenik: kulturno-festivalski fokus)

**12. POTENCIJAL ZA
RAZVOJ I PODIZANJE
KVALITETE
TURISTIČKIH
PROIZVODA**

Temeljem provedene analize stanja i resursne osnove Grada Omiša te uvažavajući relevantne strateške dokumente lokalne razine (Strateški plan razvoja turizma za razdoblje od 2020. do 2030., Strateški marketing plan turizma Grada Omiša i drugi), regionalne (županijske) razine kao što je Glavni plan razvoja turizma Splitsko – dalmatinske županije sa strateškim i operativnim planom marketinga turizma te nacionalne razine, prvenstveno Strategiju razvoja održivog turizma do 2030. godine, definirani su turistički proizvodi Grada Omiša, čiji je prikaz dan u tablici.

Ključni proizvodi su:

- Obiteljski turizam / obiteljski boravak / sunce i more
- Aktivni turizam
- Kulturni turizam
- Ruralni turizam

Obzirom na njihov značaj, turistički proizvodi podijeljeni su na primarne, sekundarne i tercijarne. Primarni proizvodi čine temelj razvoja turističke ponude Grada Omiša, te je upravo taj dio ponude čest motiv dolaska turista u destinaciju. Primarni proizvodi ključni su za pozicioniranje destinacije, njeno brendiranje i atraktivnost, dok sekundarni i tercijarni turistički proizvodi sinergijski nadopunjuju turistički doživljaj na lokaciji.

Tablica 15: Turistički proizvodi na području Grada Omiša

Proizvod / modalitet	Primarni	Sekundarni	Tercijarni
Aktivni turizam			
Cikloturizam			
Pješачenje i planinarenje			
Slobodno penjanje			
Rafting, kayaking, canyoning, zipline			
Ronjenje			
Ribolov			
Kulturni turizam			
Turizam baštine			
Manifestacije i događanja			
Gastronomski turizam			
Vjerski turizam			
Poslovni turizam			
Skupovi i sajmovi			
Team building			
Sportski turizam			

Proizvod / modalitet	Primarni	Sekundarni	Tercijarni
Sportske pripreme i kampovi			
Manifestacije			
Zdravstveni turizam			
Medicinski turizam			
wellness			
Nautički turizam			
Obiteljski turizam			
Ruralni turizam			
Tranzitni turizam			

Aktivni turizam



Aktivni turizam usmjeren je na provođenje slobodnog vremena bavljenjem sportskim aktivnostima koje uključuju boravak u prirodi. U Gradu Omišu je moguće provoditi velik broj aktivnosti na otvorenom zahvaljujući specifičnostima krajolika i razvijenoj potpornoj infrastrukturi koja to omogućuje.

Glavne atrakcije i sadržaji:

- Penjališta na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru
- Zipline staza u kanjonu Cetine
- Rafting na Cetini, vožnja kajakom, izleti brodom
- Staze i šetnice uz more i uz Cetinu
- Biciklističke staze na obalnom i brdskom dijelu
- Planinarska infrastruktura na Omiškoj Dinari, Poljičkoj planini i Mosoru
- Pješačke hiking staze, canyoning, paraglajding, lokacije za slobodno penjanje
- Odmorišta i vidikovci
- Speleološki objekti
- Lokacije za ronjenje
- Lokacije za ribolov

Manifestacije

- Omiški polumaraton
- Dalmacija Ultra Trail
- 24 sata Imbera

Razvojni potencijal

- Planiranje, nadogradnja postojećih i izgradnja novih sustava pješačkih staza, uključujući gradnju pješačkih staza uz prometnice, pješačkih nadhodnika i pothodnika (posebice na državnoj cesti D8), biciklističko-pješačkih mostova, uz poboljšanje infrastrukture pješačkih zona (biciklističko pješački most preko rijeke Cetine)
- Biciklističke staze i šetnice na području Grada Omiša (povezivanje dužobalnog pojasa Pisak-Omiš). Uređena je staza Slavinj-Brzet, uredit će se staza Ribnjak, Manćina-Vaga i Medići-Mimice a nastavlja se s projektiranjem dionice Ravnice-Stanići.
- Biciklistička i pješačka staza od Omiša do Radmanovih mlinica (projekt provodi Županijska uprava za ceste Split koja je ostvarila bespovratna sredstva za izradu projektne dokumentacije)
- Provođenje aktivnosti na zaštiti, uređenju i korištenju rijeke Cetine, uz sustavno praćenje aktivnosti koje se obavljanju na području kanjona rijeke Cetini (turizam, sportske aktivnosti, upravljanje vodama i šumama i sl.)
- Unaprjeđenje i razvoj edukativnih programa, poput škola u prirodi, tečajeva/predavanja HGSS-a i dr.
- Uključivanje stručnjaka u osmišljavanje edukativnih i rekreativnih programa
- Razvoj novih proizvoda i programa koji kombiniraju *indoor* i *outdoor* iskustvo u svrhu produženja mogućnosti korištenja prirodnih resursa (produženje sezone)
- Daljnje mapiranje pješačke, biciklističke i dr. sportske infrastrukture i omogućavanje javne dostupnosti ažuriranih podataka
- Povezivanje u širi sustav (pješačke i biciklističke staze u mreže regionalne i nacionalne razine)
- Integriranje u širi raspon ponude, uključujući gastronomsku ponudu, povezivanje lokacija i kombiniranje različitih segmenata turističke ponude (integracija s kulturnim turizmom, zdravstvenim / wellness sadržajima i sl.) prilagođene određenim skupinama turista i posjetitelja
- Potencijal razvoja interpretacijskog centra adrenalinskog turizma (prijedlog lokacije naveden u Planu razvoja Grada Omiša (2023) - lokacija Slime - Dovanj)
- Dostupnost i opremljenost: staze su dostupne s glavnih prometnih pravaca. Na područjima planinarskih i šumskih staza potrebno je unaprjeđivanje obilježavanja, na mjestima polazišta glavnih ruta / pravaca razmotriti mogućnost formiranja parkirališta i mjesta sa sadržajima za odmor i servisne usluge) radi povećanja atraktivnosti lokacija.

Marketinški potencijal

- Dostupnost informacija: poticati suradnju sa specijaliziranim agencijama i drugim subjektima koji organiziraju izlete i druge pakete usluga u segmentu aktivnog turizma
- Na web stranicama i portalima omogućiti dostupnost podataka o stazama i turama, omogućiti davanje povratnih informacija o zadovoljstvu posjetom, razini opremljenosti i drugim karakteristikama lokacija aktivnog turizma
- Provoditi *online* i *offline* kampanje usmjerene specifičnom segmentu gostiju (mladi, cikloturisti, obitelji s djecom)

Kulturni turizam



Kulturni turizam u Gradu Omišu uključuje više modaliteta koji obuhvaćaju turizam baštine, manifestacije i događanja, gastronomski turizam i vjerski turizam.

▪ Turizam baštine

Nakon elemenata sunca i mora, turizam baštine jedan je od ključnih razloga dolaska gostiju u Omiš. Brojnost i raznovrsnost elemenata ovog modaliteta turizma očituje se u kulturnoj i prirodnoj baštini, kao i tradiciji i običajima koji nude autentična iskustva turistima i posjetiteljima.

Glavne atrakcije i sadržaji:

- Urbanistička cjelina grada Omiša
- Ostaci fortifikacija Tvrdave Starigrad (Fortica), Kule Peovica (Mirabela) s kaštelom iznad Omiša
- Povijesni spomenici i popratna infrastruktura
- Gradski muzej Omiš, Pinakoteka - Muzej franjevačkog samostana Omiš, Gradska knjižnica Omiš, Centar za kulturu Omiš i Festival dalmatinskih klapa Omiš

Manifestacije

- Festival dalmatinskih klapa
- Omiško kulturno ljeto
- Omiš Summer Frei
- Gusarski dani i Gusarska bitka

▪ Vjerski turizam

Glavne atrakcije i sadržaji

- Župna crkva sv. Mihovila
- Crkva sv. Petra na Priku
- Svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića (Zakućac)

Manifestacije koje slave lokalne zaštitnike poput Jurjeva, proslave Gospin prinos u Kostanju - Podgrađu i dr.

▪ Gastronomski turizam

Glavne atrakcije i sadržaji

- Tradicija proizvodnje soparnika (nematerijalna baština)
- Proizvodi domaćih OPG-a (maslinovo ulje, voće...)

Manifestacije poput Kućičke špice, Vridne ruke, ribarske večeri koje se tijekom ljeta održavaju na području Grada Omiša.

Razvojni potencijal

Turizam baštine

- Sanacija/uređenje i opremanje tvrđave Mirabela sa svrhom stavljanja kulturne baštine u funkciju turističke atrakcije
- Širenje mreže turističke (smeđe) signalizacije
- Podrška prilagodbi turističke infrastrukture osobama s invaliditetom
- Umrežavanje radi formiranja složenih tematskih proizvoda
- Osvjetljavanje interpretacije baštine (interaktivni sadržaji, *storytelling*, povezivanje lokacija u mrežu temeljem inovativnih i kreativnih koncepata);
- Razvoj i opremanje interpretacijskih centara (Mirabela i tvrđave, interpretacijski centar Poljica, gusarska baština, klapska pjesma)
- Opremljenost i dostupnost: raditi na daljnjoj prilagodbi pojedinih lokacija osobama sa specifičnim potrebama (fizička dostupnost osobama sa smanjenom pokretljivošću)
- Kulturno-povijesne cjeline naselja Ume, Čažin Dolac, Gorice, Zakućac i Rodići

Gastronomski turizam

- Poticati daljnje istraživanje, sistematiziranje i dokumentiranje autohtonih gastronomskih proizvoda i običaja
- Uspostavljanje partnerstava i interesno udruživanje i povezivanje sa lokalnom zajednicom (programi obilazaka OPG-a i specijalizirane ture usmjerene na baštinu i gastronomiju kraja)
- Poticati uvođenje tradicionalnih, specifičnih proizvoda (soparnik, proizvodi lokalnih OPG) u ponudu ugostiteljskih objekata
- Raditi na daljnjoj prilagodbi pojedinih lokacija osobama sa specifičnim potrebama (ponuda ugostiteljskih objekata prilagođena osobama sa određenim ograničenjima u prehrani)

Vjerski turizam

- Potencijal predstavljaju male crkvice u zaobalju i zamosorju – mapiranje i prezentiranje sakralne baštine (tematske staze i sl.)
- Razvoj specijalizirane ponude i paketa kroz povezivanje elemenata kulturne ponude u kombinaciji s duhovnim praksama / sadržajima

Marketinški potencijal

- Dostupnost informacija: provoditi *online* i *offline* kampanje, poticati korištenje novih tehnologija u svrhu promoviranja te održivog korištenja i monetizacije kulturnih i baštinskih resursa

Vjerski turizam

- Daljnja online i offline promocija lokacija poput svetišta sv. Leopolda Mandića u Zakućcu i tradicije duhovnih manifestacija poput Gospinog prinosa
- Oglašavanje na portalima i kanalima posvećenima vjerskom turizmu

Gastronomski turizam

- Poticati pisanje blogova, snimanje videa na temu lokalne gastronomije i objavljivanje na društvenim mrežama
- Organiziranja događanja i natjecanja usmjerenih promociji gastronomske baštine

Poslovni turizam

U Omišu, iako nije poznat kao velika kongresna destinacija, poslovni turizam ipak čini značajan element turističke ponude, kroz odvijanje poslovnih skupova sa manjim brojem sudionika, te organizaciju *team buildinga* i *incentive* programe.

Glavne atrakcije i sadržaji:

- Hotel Plaža Omiš ima sale za sastanke i tehničku opremu pogodnu za organiziranje seminara, radionica i stručnih predavanja; hotel Villa Dvor također ima manju kongresnu dvoranu
- Manji hoteli i apartmani također surađuju s agencijama za organizaciju poslovnih događanja
- Ponuda vezane uz provedbu aktivnosti na otvorenom (rafting, penjanje, kayaking...) često je dio *team building* paketa

Manifestacije

- Omiš Edu Frei – višednevni je program radionica i događanja koji je u 2024. prvi put organizirala Turistička zajednica Grada Omiša

Razvojni potencijal

- Raditi na razvoju *boutique* poslovnog turizma – organiziranje manjih, personaliziranih događaja u specifičnom, autentičnom okruženju
- Organiziranje radionica u suradnji s gradskom upravom i dionicima iz turističkog sektora
- Iskorištavanje blizine Splita za slaganje šire i kvalitetnije ponude prilagođene specifičnim grupama (mogućnost jednodnevnih izleta i sl.)
- Mapirati kapacitete koji su na raspolaganju za provedbu poslovnih sastanaka, manjih konferencija i sl.

Marketinški potencijal

- Javna objava podataka o resursima na raspolaganju na službenim web stranicama Grada
- Priprema informativnog letka / brošure o prednostima Omiša kao destinacije poslovnog turizma

Sportski turizam

Sportske pripreme, natjecanja i kampovi kao oblik sportskog turizma u Omišu poprimaju sve veće značenje unatrag nekoliko godina.

Glavne atrakcije i sadržaji:

- Sportski objekti: gradski stadion „Anđelko Marušić Ferata”,
- Gradska sportska dvorana (Ribnjak),
- Sportska dvorana Osnovne škole Josip Pupačić,
- Sportski centri Punta i Planovo
- Sadržaji u kampu Almissa; teren za nogomet na umjetnoj travi, teniski tereni pogodni i za noćno korištenje, teren za odbojku na pijesku, dječje igralište, stolni tenis, mala penjačka stijena.
- Sportski tereni i igrališta u naseljima Blato na Cetini, Borak, Čišla, Dočine, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Kostanje, Kučiće, Naklice, Nemira, Nova sela, Podgrađe, Seoca, Srijane, Trnbusi, Tugare i Slime

Manifestacije i sportska natjecanja međunarodne, nacionalne i lokalne razine

- Dalmacija Ultra Trail
- IBC Croatia - internacionalni košarkaški kamp
- Međunarodni kamp rukometnih vratara
- Adriatic Summer Camp (ljetni taekwondo kamp)
- Masters Handball World Cup - najveći rukometni veteranski turnir
- Masters Basketball World Cup – veteranski turnir u košarci
- Plivački maraton – događaj koji je ujedno i Prvenstvo Hrvatske u daljinskom plivanju na 10 000 m
- Rafting prvenstvo Hrvatske i Europski rafting kup
- Manifestacije lokalnog karaktera poput malonogometnog turnira Kostanje kup i MNT "Ivo Bradarić Brada"- malonogometni turnir u Omišu
- Omiški polumaraton
- 24 sata Imbera
- Sportski kamp za djecu

Razvojni potencijal

- Ulaganje u infrastrukturu i opremanje sportsko-rekreacijskih centara i lokaliteta (Izgradnja pomoćnog igrališta u sklopu Gradskog stadiona Anđelko Marušić-Ferata i izgradnja atletske staze uz postojeći središnji teren, sanacija i uređenje Sportskog centra Punta)

Marketinški potencijal

- Korištenje prepoznatljivosti i utjecaja pojedinih posjetitelja/sudionika sportskih događanja u svrhu daljnje promocije
- Povezivanje sa specijaliziranim portalima

Obiteljski turizam / obiteljski boravak / sunce i more



Obiteljski turizam odnosi se na obiteljski boravak koji je prema dosadašnjim istraživanjima najčešći oblik turističke aktivnosti u Gradu Omišu. Prosječan gost dolazi s obitelji, srednje je životne dobi i ostaje u destinaciji 7 dana. Odmor je usmjeren na kupanje i sunčanje, sa manjim udjelom drugih aktivnosti poput razgledavanja, rekreacije, kupovine i dr.

Glavni sadržaji i atrakcije

- Plaže u Omišu i dužobalnim naseljima s popratnom infrastrukturom
- Staze i šetnice uz more i uz Cetinu
- Sportske aktivnosti (biciklizam, vožnja čamcem, izleti)
- Omiš Summer Frei

Smještaj mora biti prilagođen obiteljima, a poželjno je da objekti poput hotela imaju dodatne sadržaje za djecu. Obzirom da se na destinaciju u ovom modalitetu turizma najčešće dolazi autom, važan je osiguran pristup parkingu i javnom prijevozu.

Razvojni potencijal

- Edukativni sadržaji i radionice za djecu
- Razvoj ponude sa dodatnim opcijama kao što su posjete OPG -ima i lokalnim manifestacijama
- Razvoj interaktivnih tura i vodiča prilagođenih djeci
- Povezivanje sa okolnim destinacijama na obali i otocima (jednodnevni, poludnevni izleti i dr.)

Marketinški potencijal

- Oglašavanje na specijaliziranim portalima
- Objavljivanje novih sadržaja, aktivnosti i događanja na web stranici TZ

Nautički turizam

Potencijal za razvoj ovog oblika turizma predstavlja upravo završen projekt nove luke i šetnice u Omišu. Duljina obale sa sanacijom starog gata iznosi oko 270 metara, te se projektom dobilo 50 novih komunalnih vezova, 40 nautičkih vezova i 250 metara operativne obale, koja će dijelom služiti kao sezonski i godišnji vez. U planu je da se Luka u Omišu poveže s otokom Brač, odnosno s lukom u Postirama brzobrodskom linijom, a najavljene su i linije koje će ju povezivati s Trogirom, Kaštelima i Splitom.

Glavni sadržaji i atrakcije

- Plovila namijenjena za prijevoz posjetitelja turističkih atrakcija
- Manja privezišta i sidrišta za jahte i brodice
- Novootvorena Luka Omiš sa komunalnim i nautičkim vezovima
- Jednodnevni i višednevni izleti prema otocima (Brač, Hvar i dr.)

Razvojni potencijal

- Korištenje povoljnog geoprometnog položaja na ruti između Splita i Makarske (zaustavljanja nautičara u tranzitu)
- Korištenje infrastrukturnih preduvjeta ostvarenih završetkom projekta Luke Omiš (operativna obala za ukrcaj i iskrcaj putnika omogućuje daljnji razvoj ponude i proizvoda koji uključuju povezivanje sa okolnim destinacijama na obali i otocima)

Marketinški potencijal

- Oglašavanje na specijaliziranim (nautičkim) portalima
- Objavljivanje novih sadržaja, aktivnosti i događanja na web stranici TZ

Ruralni turizam



U omiškom zaobalju i zamosorju u nekoliko posljednjih godina razvija se ruralni turizam koji zahvaljujući prirodnim i kulturnim resursima ima velik prostor za daljnji napredak i unapređenje pojedinih elemenata turističke ponude karakteristične za ovaj tip turizma.

Glavni sadržaji i atrakcije

- Seoska domaćinstva i OPG – i koji nude smještaj

- Očuvani elementi tradicionalne baštine, uključujući kamene kuće, stare mlinove i crkvice
- Poljička kneževina i njezina povijest često su uključeni u turističke ture.
- Elementi gastroponude poput poljičkog soparnika (zaštićeno nematerijalno kulturno dobro)
- Planinarenje, biciklizam, šetnje kroz prirodu
- Rijeka Cetina nudi mogućnosti za rafting, kajak i ribolov, što se često kombinira s boravkom u ruralnim domaćinstvima
- Povijesni muzej Poljica, Gata

Manifestacije

- Kućićka špica
- Jurjevo – dan proslave zaštitnika Poljica
- Dani Ive Marjanovića - Gatsko kulturno ljeto
- Advent u Kostanjama, Podgrađu, Kućićima i Trnbusima
- Kostanje kup
- Kućićko lito
- LegendFest
- Međunarodna likovna kolonija u Gornjim Poljicima
- Božićno selo

Razvojni potencijal

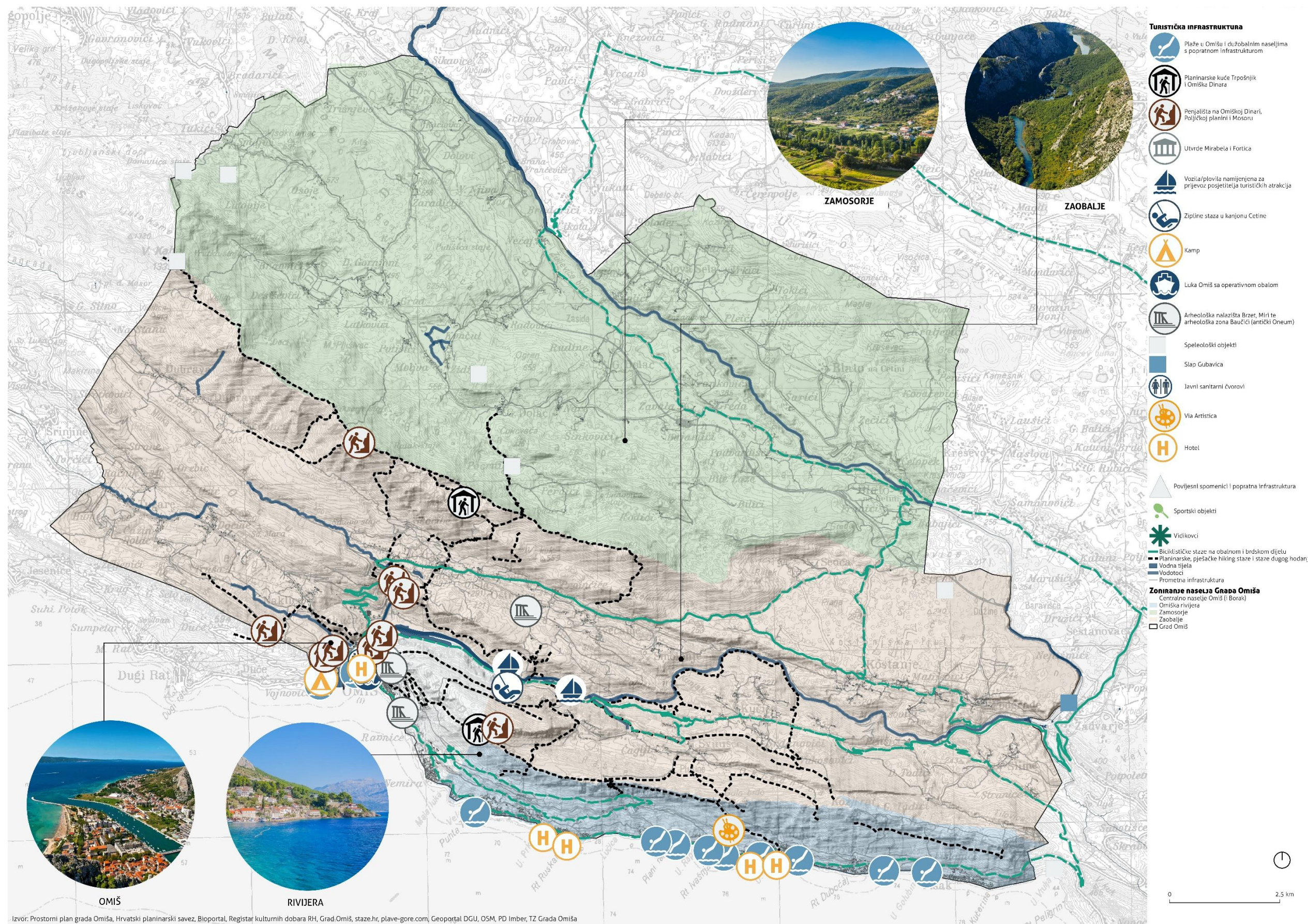
- Mogućnost obnove starih kuća za odmor u ruralnim područjima
- Razvoj *eco-friendly* i *boutique* smještaja u skladu s prirodom
- Organizacija etno manifestacija, radionica, festivala i kulturnih večeri
- Uključivanje turista u seoske aktivnosti i tradicijske običaje - nuđenje autentičnih doživljaja i iskustava naslonjenih na tradiciju
- Razvoj OPG-ova koji nude domaću hranu, smještaj i iskustva (npr. berba maslina, priprema tradicionalnih jela),
- Uključivanje lokalnih proizvoda u turističku ponudu
- Razvoj specifičnih, tematskih ruta i obilazaka (npr. terenski obilasci na temu baštine, arheologije i sl.)

Marketinški potencijal

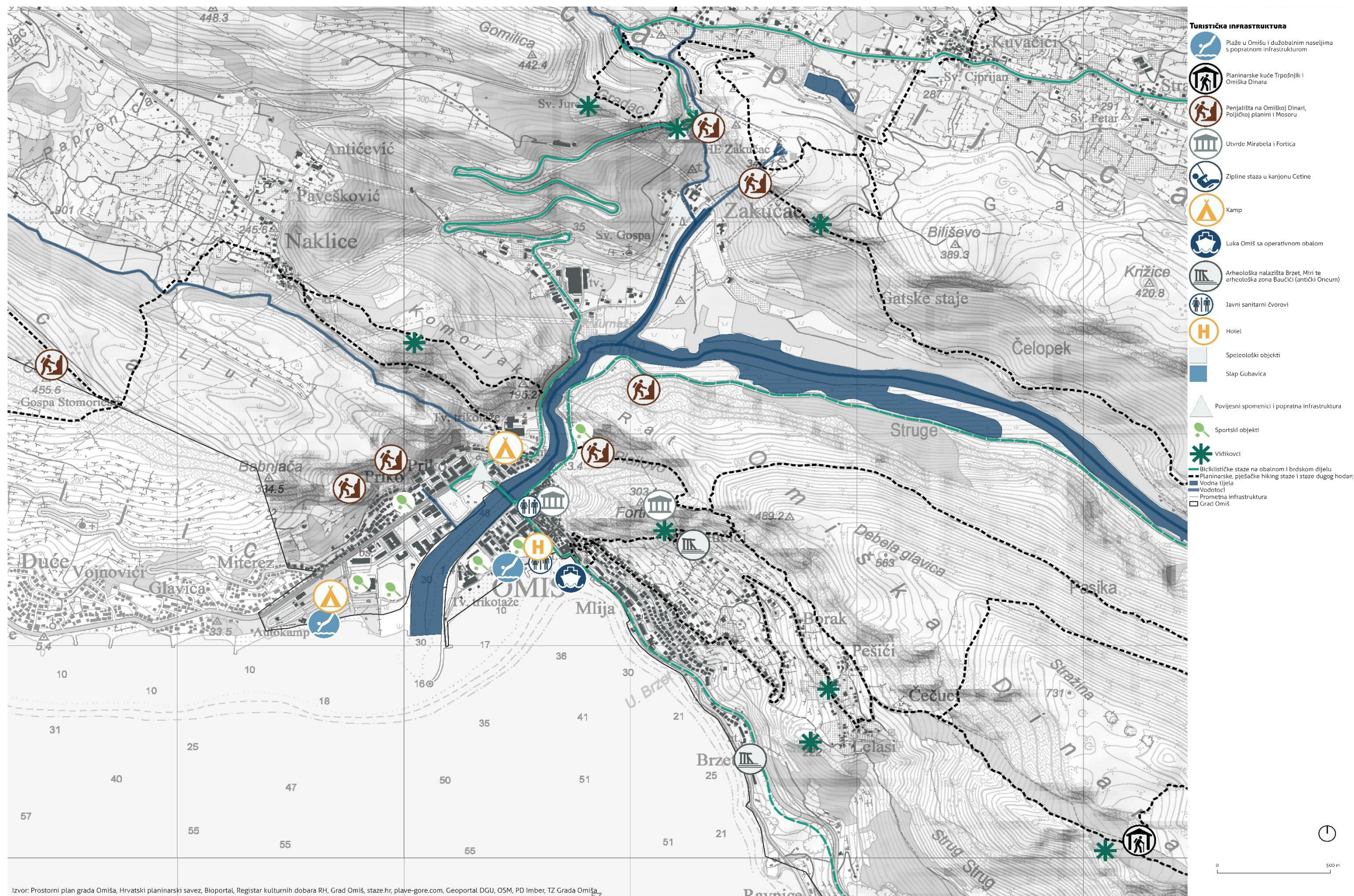
- Intenziviranje promoviranja putem društvenih mreža koristeći vizualno atraktivne sadržaje
- Povezivanje seoskih domaćinstava i OPG-ova sa TZ radi širenja vidljivosti i dosega promotivnih aktivnosti
- Umrežavanje dionika radi stvaranja novih inovativnih usluga i paketa (kombinacija elemenata gastronomske ponude, tradicije, aktivnog turizma, i drugih sastavnica u nove koncepte)

Tranzitni turizam

Omiš je destinacija boravišnog turizma, ali može imati sekundarne elemente tranzitnog turizma, osobito u ljetnim mjesecima kada je promet intenzivan te putnici koji idu prema destinacijama poput Makarske rivijere ili Dubrovnika mogu proći kroz Omiš i kratko se u njemu zaustaviti. Također je moguće kraće zadržavanje npr. izletnika iz Splita koji mogu doći u kraći, jednodnevni posjet. Posebice je relevantno i uvođenje nove brzobrodске linije koja će povezati Omiš s Bračom (Postirima), čime se osnažuje uloga Omiša kao tranzitne točke.



Slika 19: Postojeći turistički proizvodi, atrakcije i sadržaji na području Grada Omiša



Slika 20: Postojeći turistički sadržaji na području naselja Omiš

13. IZRAČUN PRIHVATNOG KAPACITETA

13.1. Koncepti održivosti destinacije i definicija nosivih kapaciteta

Turistički nosivi kapacitet razumijeva se kao informirana, ali subjektivna procjena „granice prihvatljive promjene“ pod utjecajem turizma – granice koju različiti dionici u zajednici, uključujući lokalno stanovništvo i turiste, mogu prihvatiti. Ta granica djeluje kao signalni mehanizam koji uspostavlja platformu za pravodobno djelovanje usmjereno na očuvanje dugoročno održivog razvoja destinacije. Turistička nosivost kao koncept temeljni razlog ograničavanja korištenja vidi u očuvanju posebitosti pojedinog mjesta, zaštiti jedinstvenosti, privlačnosti, vrijednosti ili kvalitete. Koncept održivosti destinacije i definiranje nosivih kapaciteta postupno se mijenjao i razvijao – od fiksne granice broja posjetitelja prema fleksibilnijem modelu koji nosivom kapacitetu pristupa na način da se sagledavaju varijable koje uzrokuju negativne posljedice za društvo i okoliš. Prihvatni kapacitet više nije apsolutni, kvantitativni iskaz već se shvaća kao ciljana razina kvalitete određenog pokazatelja promjene/utjecaja na definiranom području koja se također kroz vrijeme može mijenjati.



Slika 21. Transformacija prihvatnog kapaciteta

izvor: Upravljanje turističkom destinacijom - Udžbenik za polaznike, Ministarstvo turizma i sporta, 2025.

Prihvatni kapacitet turističke destinacije može se podijeliti u pet glavnih kategorija

1) Ekološko-okolišni kapacitet – razina turističke aktivnosti koja ne narušava prirodne ekosustave, kvalitetu zraka, vode, tla i bioraznolikost destinacije.

2) Fizičko-infrastrukturni kapacitet – maksimalan broj turista koji dostupna infrastruktura može podnijeti bez smanjenja funkcionalnosti (npr. smještajni kapaciteti, prometna i komunalna infrastruktura).

3) Društveno-perceptivni kapacitet – broj posjetitelja koji ne izaziva negativne percepcije lokalne zajednice u pogledu prekomjerne turističke aktivnosti i ne umanjuje kvalitetu života stanovnika.

4) Ekonomski nosivi kapacitet – razina turističkog razvoja koja doprinosi ekonomskoj održivosti destinacije, bez ugrožavanja drugih sektora gospodarstva ili stvaranja prekomjerne ovisnosti o turizmu.

5) Psihološki kapacitet – broj posjetitelja koji ne narušava turističko iskustvo zbog prevelike gužve, čekanja u redovima ili smanjenja kvalitete usluga.

U praksi izračun prihvatnog kapaciteta kombinacija je spomenutih kategorija, a fokusom na one segmente koji predstavljaju najveća ograničenja za rast i razvoj te u kojima je potrebno formulirati ključne mjere kako bi se učinkovitije upravljalo samom destinacijom.

Prilikom definiranja prihvatnog kapaciteta, važno je uzeti u obzir:

- **Vrstu destinacije** (npr. obala, ruralna područja, povijesni gradovi, zaštićena područja)

Vrsta turističke destinacije utječe na izračun prihvatnog kapaciteta jer svaka vrsta ima specifične karakteristike, ograničenja i osjetljivosti.

Obalne destinacije često imaju razvijenu infrastrukturu i veliki broj smještajnih kapaciteta a izračun prihvatnog kapaciteta mora uzeti u obzir nosivost plaža, prometnu zagušenost i zaštitu obalnog pojasa.

Ruralna područja nude mir, autentičnost, prirodnu baštinu ali su često slabije prometno povezana i nedostatnih turističkih sadržaja. Kapacitet mora uzeti u obzir nosivost lokalne zajednice i očuvanje ruralnog karaktera.

Povijesni gradovi i naselja uz nesumnjivu atraktivnost baštine posjeduju ograničenja poput uskih ulica i prenapučenosti, a izračun prihvatnog kapaciteta se mora temeljiti na zaštiti kulturne baštine i regulaciji broja posjetitelja.

Zaštićena područja (nacionalni parkovi, rezervati) imaju visoku prirodnu vrijednost i edukativni potencijal, a zbog očuvanja ekosustava i bioraznolikosti prihvatne kapacitete je potrebno pažljivo dimenzionirati i ograničiti.

- **Stupanj razvijenosti destinacije**

Destinacije višeg indeksa razvijenosti imaju bolju prometnu povezanost, smještajne kapacitete, kanalizaciju, zbrinjavanje otpada itd., pa mogu podnijeti veći broj turista dok s druge strane, slabo razvijene destinacije (npr. ruralna ili izolirana područja) imaju ograničene resurse, pa je njihov prihvatni kapacitet niži.

U razvijenim destinacijama lokalna zajednica je često naviknuta na turizam, pa je veća tolerancija na broj posjetitelja, dok u manje razvijenim područjima turizam može izazvati smetnje u svakodnevnom životu, promjene u kulturi i društvenim odnosima, što smanjuje prihvatni kapacitet. Razvijene destinacije često

imaju sustave za zaštitu okoliša, dok manje razvijene nemaju dovoljno kapaciteta za upravljanje otpadom, zaštitu prirode i sl. Viši stupanj razvijenosti znači i veće resurse i kapacitete za bolje planiranje turizma, uključujući monitoring, regulaciju broja posjetitelja, edukaciju turista itd.

- **Resursno-atrakcijsku osnovu** na kojoj se temelji turistička ponuda

Resursno-atrakcijska osnova je temeljni element u određivanju prihvatnog kapaciteta jer definira što destinacija nudi, koliko je to osjetljivo i kako se može održivo koristiti.

- **Razvojna usmjerenja** koja destinacija želi postići

Razvojna usmjerenja koja destinacija želi postići imaju direktan utjecaj na izračun prihvatnog kapaciteta jer oblikuju strateški okvir unutar kojeg se turizam razvija. Ovisno o ciljevima destinacije, kapacitet se može prilagoditi kako bi podržao održivost, kvalitetu iskustva, ekonomsku dobit ili zaštitu resursa.

13.2. Faze izračuna prihvatnog kapaciteta

Plan upravljanja destinacijom na lokalnoj razini, za turističke zajednice razvrstane u kategoriju I i II indeksa turističke razvijenosti (ITR) mora biti temeljen na izračunu prihvatnih kapaciteta. Prema trenutnim podacima Omiš se nalazi u I. kategoriji ITR s indeksom 30.45 (podaci za 2024. godinu).

Za destinacije koje izrađuju izračun prihvatnog kapaciteta važno je da se taj dokument integrira u Plan upravljanja destinacijom, odnosno, da se rezultati dobiveni procjenom uzimaju kao temeljna podloga za promišljanje razvojnog smjera i budućih mjera i aktivnosti.

Izračun prihvatnog kapaciteta provodi se kroz sljedeće faze:

- definiranje i zoniranje područja obuhvata; odabir metodologije procjene prihvatnog kapaciteta; analiza razine nosivosti destinacije; procjena dostignute razine prihvatnog kapaciteta; analiza scenarija; donošenje zaključaka i preporuka

Zoniranje

Prema Pravilniku o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta, područje obuhvata za koji se izrađuje prihvatni kapacitet potrebno je podijeliti na prostorno – funkcionalne zone.

Temelj za utvrđivanje zona su provedene analize iz dostupnih podloga i prikupljenih podataka, temeljem uvažavanja kriterija koji uključuju administrativni obuhvat, te sličnosti u prostornoj tipologiji, razini turističke aktivnosti i ponude te u portfelju turističkih proizvoda.

Sukladno analizama provedenima u prethodnom dijelu ovog dokumenta, te kroz razgovor s članovima Turističkog vijeća Grada Omiša (inicijalni sastanak), predložene su dvije varijante zoniranja, uvažavajući kriterije dijeljenja određenih prostornih obilježja, sličnosti intenziteta i karaktera turističkih aktivnosti te zajedničke karakteristike elemenata turističke ponude kojima određeno područje raspolaže. Budući da su statistički podaci u pojedinim kategorijama za Grad Omiš dobiveni na razini naselja, uzeta su u obzir i

naselja Grada Omiša odnosno njihov je administrativni obuhvat bio relevantan kriterij za definiranje obuhvata pojedinih zona.

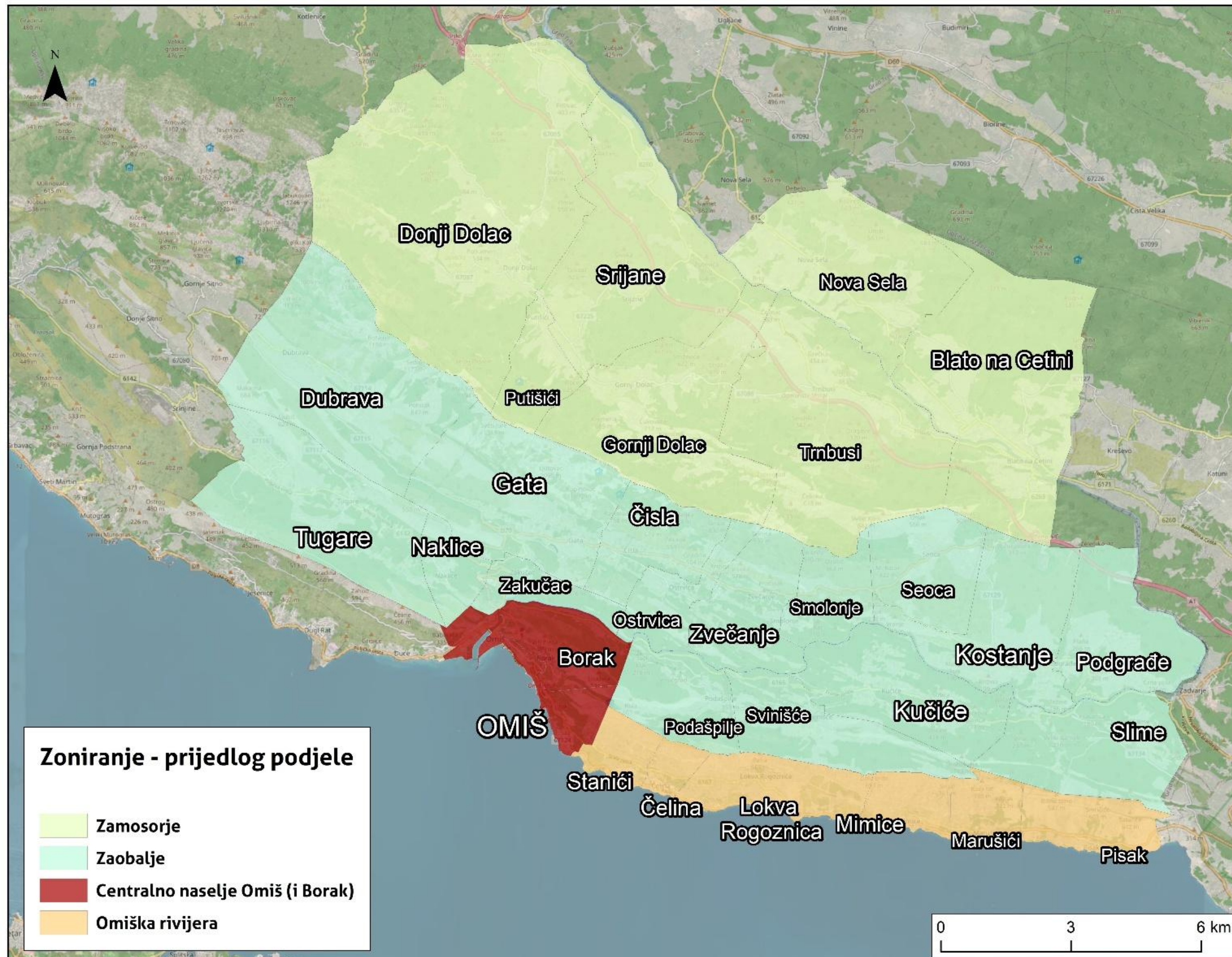
Prijedlog zona raspravljen je i usuglašen s članovima Turističkog vijeća Grada Omiša na sjednici održanoj 8. svibnja 2025. Nastavno na prijedloge izrađivača Plana upravljanja destinacijom i Studije prihvatnih kapaciteta, usuglašene su manje izmjene i dopune obuhvata predloženih područja te su definirane sljedeće zone:

Centralno naselje Omiš (Omiš i Borak) koje predstavlja urbano i kulturno-povijesno središte Grada s najvećom koncentracijom turističkih kapaciteta i ponude (odvijanje glavnine društvenih i kulturnih aktivnosti), područje gdje se susreću rijeka Cetina, more i planinsko zaleđe kao temelji atrakcijske osnove destinacije

Rivijera (Stanići, Čelina, Lokva Rogoznica, Mimice, Marušići, Pisak) obuhvaća obalna naselja s razvijenom turističkom ponudom, primarno usmjerena na ljetni i kupališni turizam, s brojnim plažama, prirodnim atrakcijama i apartmanskim smještajnim kapacitetima; unatoč tome, postojeći infrastrukturni kapaciteti u zoni ponajviše osjećaju aktualni pritisak turističkog razvoja, što odražava visoku sezonalnost i koncentraciju boravka turista

Zaobalje (Tugare, Dubrava, Naklice, Gata, Zakućac, Čisla, Ostrvica, Zvečanje, Podašpilje, Svinišće, Smolonje, Seoca, Kostanje, Kučiče, Podgrađe, Slime) uključuje predjele uz rijeku Cetinu te okolna naselja. Područje posljednjih godina doživljava rast turističkog intenziteta, prvenstveno zahvaljujući razvoju aktivnog turizma i smještaja u kućama za odmor; istovremeno, zona je podložna značajnim ekološkim pritiscima, dok su posjetitelji pretežito jednodnevni i dolaze iz priobalnih područja

Zamosorje (Donji Dolac, Putišići, Srijane, Gornji Dolac, Trnbusi, Nova Sela, Blato na Cetini) populacijski je najmanja i trenutno najmanje turistički razvijena zona te u ovom trenutku marginalno uključena u turističke tokove, iako posjeduje potencijal za budući razvoj, posebice u pogledu ruralnog turizma.



Odabrana metodologija i podaci za izračun prihvatnog kapaciteta

Kod utvrđivanja i procjene prihvatnog kapaciteta, moguće je koristiti nekoliko metodologija. Prema *Upravljanju turističkom destinacijom - Udžbeniku za polaznike* (MINTS, 2025) metodološki pristupe karakterizira sljedeće:

Kvantitativna metodologija fokusira se na brojučano iskazivanje relevantnih podataka te uključuje analizu broja posjetitelja, infrastrukture i sezonalnosti. Obično se koristi u urbanim sredinama, kulturno-povijesnim lokalitetima, otocima i drugim prostorno ograničenim područjima kad postoji mogućnost preciznog mjerenja.

Kvalitativna metodologija temelji se na analizi percepcije i iskustava posjetitelja i stanovnika te u obzir uzima podatke prikupljene istraživanjima, anketama, intervjuima i sličnim modalitetima ispitivanja mišljenja, potreba i preferencija.

Kombinirana metodologija uključuje dijelove kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja. Najčešće je korištena metoda, a osobito se primjenjuje u destinacijama s visokim turističkim pritiskom, gdje je potrebno definirati optimalni broj posjetitelja i utjecaje na lokalnu zajednicu.

Za potrebe izrade Studije prihvatnih kapaciteta Omiša korištena je kombinirana metodologija za koju je procijenjeno da će dati optimalnu podlogu za definiranje okvira za upravljanje prihvatnim kapacitetom destinacije. Metodologija procjene uključuje analizu trenutnog stanja, identifikaciju pokazatelja utjecaja, simulaciju scenarija i prijedloge korektivnih mjera.

Prikupljanje podataka

Način prikupljanja podataka za izračun pokazatelja prihvatnog kapaciteta propisan je Pravilnikom o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (NN 112/24), uz koji su, između ostalog, izrađene i Smjernice za izračun obaveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta destinacije (MINTS, veljača 2025.). Spomenuti propisi i smjernice, uključivo i Smjernice za istraživanja stavova relevantnih grupa dionika (lokalnih stanovnika, turista, jednodnevnih posjetitelja i gospodarskih subjekata) daju detaljan i opsežan okvir za prikupljanje potrebnih podataka i njihovu interpretaciju u svrhu kreiranja argumentiranih preporuka za poboljšanje kvalitete i održivosti turističke destinacije.

Podaci za izračun obveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta prikupljeni su od gradskih i županijskih ustanova i institucija, javnih poduzeća, ekstrahiranjem podataka iz sustava e-Visitor i kroz druge izvore navedene u gore spomenutoj regulativi. Za podatke koji nisu bili dostupni, a gdje je bilo primjenjivo (prostorni podaci) izvršena je ekspertna procjena te izvlačenje podataka o površinama zona temeljem dostupnih prostornih podloga uz korištenje analitičkih alata (GIS).

Također, za potrebe izrade procjena moguće izgrađenosti korištene su formule i podaci studije *Model projiciranja mogućnosti novoizgrađenog broja stambenih jedinica na razini jedinica lokalne samouprave Republike Hrvatske*. U okviru izrade pokazatelja prihvatnog kapaciteta provedene su i online ankete istraživanja stavova lokalnog stanovništva, turista i jednodnevnih posjetitelja te gospodarskih subjekata.

Anketiranje se provodilo u razdoblju od travnja do kraja srpnja 2025. godine te je time obuhvatilo i predsezonu i razdoblje vrhunca sezone.

Primarna kvalitativna istraživanja

Kvalitativna primarna istraživanja provedena u okviru projekta uključivala su i dubinske intervju s dionicima te obilazak terena. Dubinski intervjui provedeni su s odabranim predstavnicima gradskih upravnih tijela, te dionika koji se bave turizmom, s ciljem stjecanja uvida u ključna ograničenja i uska grla turističkog razvoja te potencijala za daljnji razvoj i unapređenje destinacije. Intervjui su provedeni u prvoj fazi analize stanja i prikupljanja/provjere podataka iz sekundarnih izvora, osobno i/ili telefonom s odabranim predstavnicima relevantnih dionika. Tijekom prve faze projekta (analize stanja), odrađen je i terenski obilazak, prvenstveno kako bi se stekao neposredan uvid u opterećenja turističke, prometne (i druge javne) infrastrukture, kroz više navrata uključujući predsezonu (ožujak) te razdoblje u vrhuncu sezone (lipanj / srpanj).

Specifična primarna istraživanja

Za izračun prihvatnog kapaciteta bilo je potrebno provesti primarna istraživanja tri grupe ispitanika u Gradu Omišu:

- Turista i jednodnevnih posjetitelja
- Gospodarskih subjekata
- Lokalnog stanovništva

Spomenuta istraživanja provedena su online anketiranjem ciljanih skupina ispitanika u periodu od sredine travnja do kraja srpnja 2025. godine. Važno je naglasiti kako su koraci provedeni u anketiranju kao i sami upitnici slijedili smjernice koje je izradilo Ministarstvo turizma i sporta¹

Smjernice detaljno opisuju postupke prikupljanja podataka i provođenja primarnih istraživanja uz uvažavanje lokalnih specifičnosti, te sadrže prijedlog upitnika za provođenje istraživanja zadovoljstva lokalnog stanovništva turizma za obavezne i specifične pokazatelje prema Pravilniku o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/2024) kao i prijedlog upitnika za izračun obveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta prema Pravilniku o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (NN 112/2024) koji je za potrebe provedbe istraživanja u Gradu Omišu minimalno dopunjen podacima u odnosu na izvorni format. Smjernice za istraživanje gospodarskih subjekata također sadrže upitnik koji je korišten za anketiranje gospodarskih subjekata kao i Smjernice za provođenje istraživanja zadovoljstva cjelokupnim boravkom u destinaciji - Ankete turista i jednodnevnih posjetitelja (MINTS, 2025.). Anketiranje je provedeno na području Grada Omiša te su ključni rezultati ugrađeni u izračune obveznih i dodatnih pokazatelja.

¹ Smjernice za provođenje istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i njegovom utjecaju na kvalitetu života, .

13.3. Stavovi turista i jednodnevnih posjetitelja

Istraživanje zadovoljstva posjetitelja boravkom u destinaciji provedeno je u razdoblju od početka travnja do kraja srpnja 2025. godine. Anketno istraživanje provedeno je prema metodologiji Ministarstva turizma i sporta te je obuhvatilo 137 ispitanika, među kojima su bili turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju, kao i jednodnevni posjetitelji. Cilj istraživanja bio je dobiti uvid u sociodemografski profil posjetitelja, njihovo ponašanje i potrošnju, razinu zadovoljstva boravkom te percepciju ključnih izazova i prednosti destinacije.

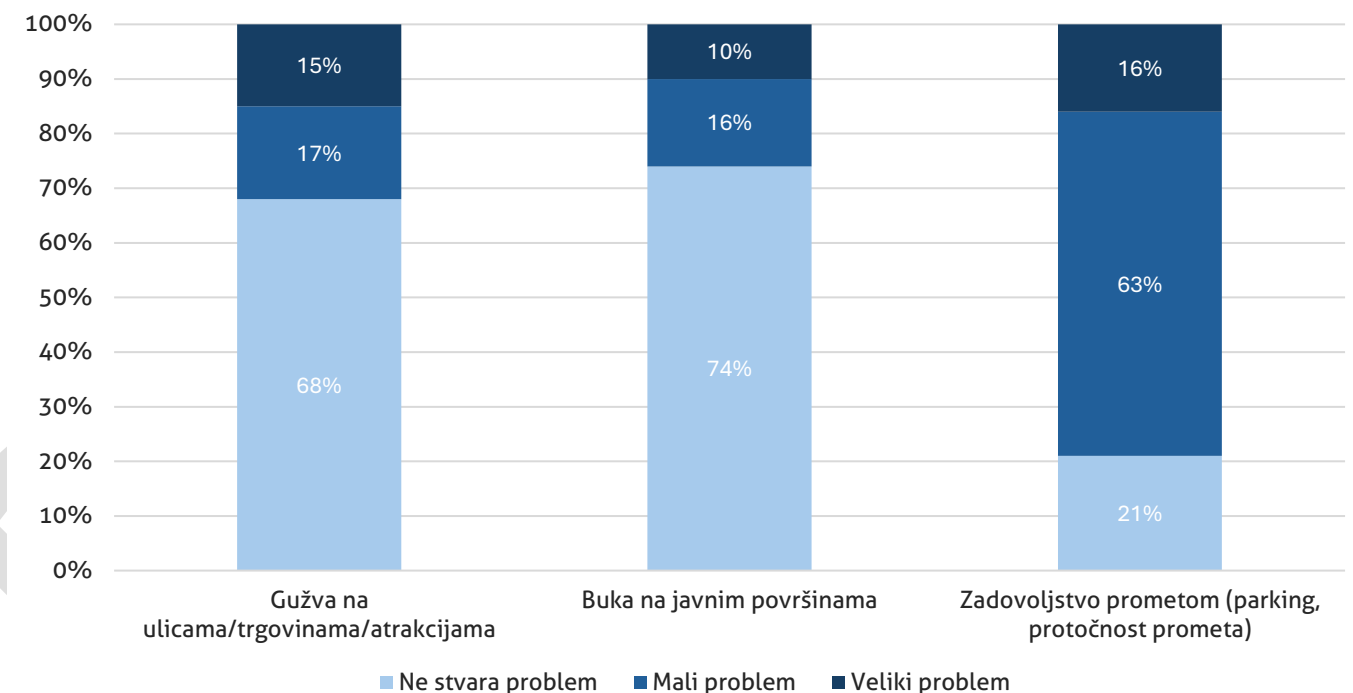
Većina anketiranih posjetitelja boravila je u komercijalnom smještaju (73,72%), dok je manji dio boravio u vlastitim objektima ili kod prijatelja/rodbine (11,68%). Jednodnevni turisti činili su 14,60% ispitanika. Među onima koji su ostvarili noćenje, najviše ih je odabralo obiteljski smještaj (50%), a slijede hoteli (27%) i kampovi (21%) te turistička naselja (2%).

Spolna struktura ispitanika bila je uravnotežena (54% žena i 46% muškaraca). Najzastupljenija dobna skupina su posjetitelji između 56 i 65 godina (26%), dok su značajni i turisti u dobi od 26–35 i 46–55 godina (po 20%). Većina ispitanika visoko je obrazovana (fakultet ili viši stupanj (42%)), dok ih 31% ima višu školu, a 27% srednju školu ili niže. Prema dohotku, najviše ispitanika dolazi iz kućanstava s primanjima između 3.001 i 5.000 € mjesečno (45%).

Prosječan broj noćenja iznosio je 5,4 noći, a prosječni trošak po osobi 238 €, pri čemu se 25% odnosi na djecu u pratnji. Domaćim turistima prosječan trošak po osobi iznosio je 168 €, dok je za strane posjetitelje ta brojka za 100 € viša te iznosi 262 € po osobi. Za 40% posjetitelja ovo je bio prvi posjet Omišu, dok je 60% u Gradu već boravilo ranije. Prosječan broj dolazaka u posljednjih pet godina iznosio je 3,4 puta, što upućuje na visok broj zadovoljnih povratnih turista.

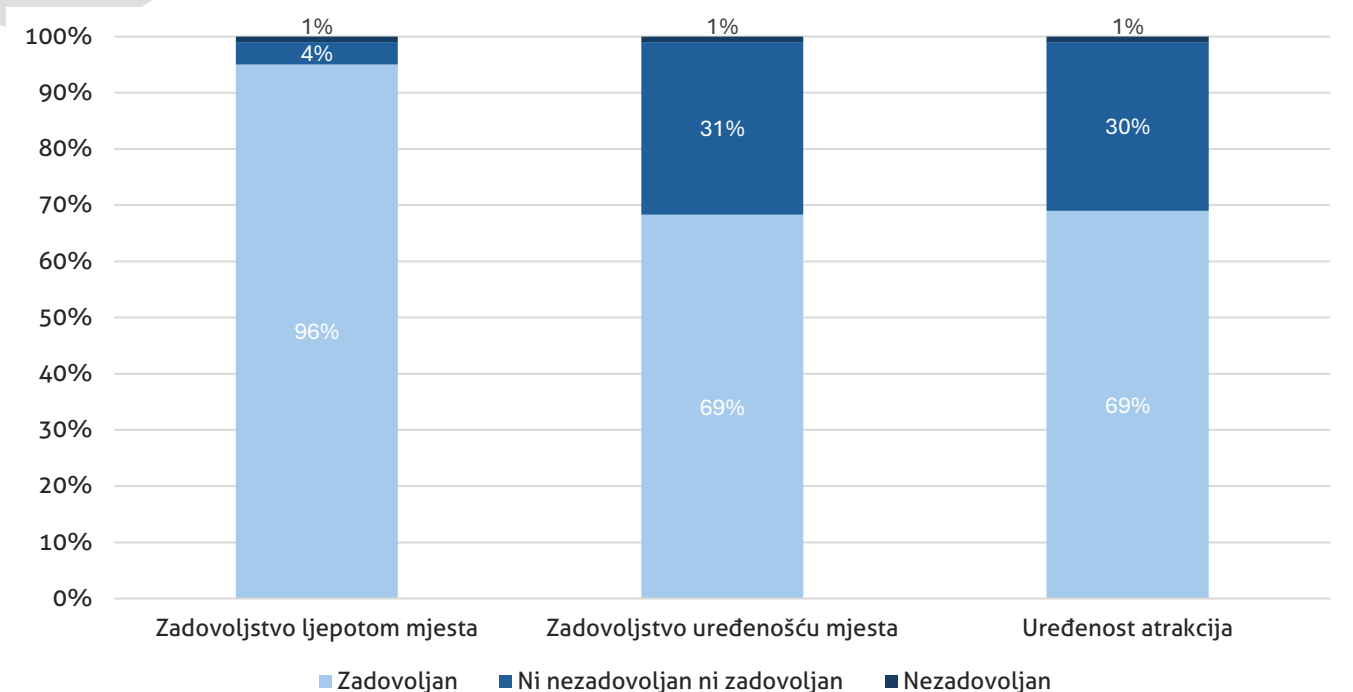
Rezultati pokazuju vrlo visoku razinu zadovoljstva posjetitelja Omiša, **95% ispitanika izjavilo je da su zadovoljni svojim boravkom, 93% navodi da je boravak bio iznad njihovih očekivanja, a 91% ga ocjenjuje izvrsnim**. Prosječna ocjena spremnosti preporuke iznosi 8,2/10, što ukazuje na snažan potencijal za pozitivnu usmenu promociju destinacije.

Doživljaj destinacije u aspektima koji značajno utječu na održivost turizma u Omišu pokazuje kako posjetitelji percipiraju ključne elemente poput gužvi, buke i prometa, a upravo ti čimbenici imaju važnu ulogu u ukupnom doživljaju i održivom razvoju turizma. Rezultati istraživanja pokazuju da **gužva na ulicama i atrakcijama nije predstavljala problem za većinu posjetitelja (68%)**, iako 15% navodi da je to velik problem. Buka na javnim površinama većini ne smeta (74%), dok ju 10% prepoznaje kao veliki problem. Promet i parkiranje, međutim, predstavljaju najslabiju točku. Čak **63% posjetitelja ocjenjuje prometnu situaciju neutralno**, a 16% nezadovoljno, dok je samo 21% zadovoljno.



Slika 22: Doživljaj održivosti destinacije

Percepcija uređenosti i ljepote destinacije jedan je od najvažnijih elemenata ukupnog doživljaja Omiša, a rezultati pokazuju izrazito pozitivnu sliku među posjetiteljima. **Gotovo svi ispitanici zadovoljni su ljepotom mjesta (96%)**, što potvrđuje da prirodni i krajobrazni resursi čine jednu od ključnih prednosti destinacije. Zadovoljstvo uređenošću mjesta izražava 69% posjetitelja, no značajan udio (31%) ostaje neutralan. Slično vrijedi i za uređenost atrakcija - 69% posjetitelja je zadovoljno, a 30% neutralno.



Slika 23: Percepcija uređenosti i ljepote destinacije

Unatoč visokoj razini zadovoljstva boravkom, u komentarima posjetitelja prepoznaju se određeni izazovi i područja za unapređenje turističke ponude Omiša. **Kao najslabija točka ističu se visoke cijene u ugostiteljskim objektima, trgovinama i na tržištu osnovnih namirnica**, što brojni turisti navode kao prepreku za dulji boravak i veći stupanj potrošnje. S prometnim opterećenjem i nedostatkom parkirališnih kapaciteta podudaraju se i dojmovi iz ankete – **upravo su promet i parkiranje najčešće spominjani kao problematični**. Pojedini turisti ističu i **prevelik broj apartmana uz manjak kvalitetnih sadržaja**, dok **gastronomska ponuda nije dovoljno autentična** te se većinom svodi na generična jela (pizze, tjestenine, hamburgere).

Osim kritika, turisti iznose i niz preporuka: veća ponuda lokalne hrane i autohtonih proizvoda, češće kulturno-zabavne manifestacije izvan srca sezone, te razvoj sadržaja za mlade i obitelji (noćni klubovi, živa glazba, lunapark, sportski sadržaji, muzeji i izložbe). Pojavljuju se i prijedlozi infrastrukturnih ulaganja poput pješačkog mosta preko Cetine, boljeg prometnog povezivanja zaleđa s obalom te uvođenja trajektnih linija prema otocima.

Analiza rezultata istraživanja pokazuje da Omiš posjetitelji doživljavaju kao destinaciju visoke atraktivnosti, pri čemu se posebno ističe ljepota prostora i ukupna ugodnost boravka. Zadovoljstvo turista vrlo je izraženo, a značajan udio čine povratni posjetitelji, što ukazuje na **stabilnu lojalnost prema destinaciji**. Iako gužva i buka nisu prepoznate kao ozbiljan problem, prometna protočnost i parkirališni kapaciteti izdvajaju se kao aspekti koji su ocijenjeni neutralno ili negativno.

13.4. Stavovi gospodarstvenika

Istraživanje stavova gospodarskih subjekata provedeno je u razdoblju od početka travnja do kraja srpnja 2025. godine na području Grada Omiša. Cilj istraživanja bio je prikupiti podatke o praksi poslovanja, stavovima i razini uključenosti gospodarskih subjekata u održivi razvoj turizma, s naglaskom na pitanja upravljanja resursima, klimatskih promjena, lokalne nabave te zapošljavanja.

Ispitivanje je provedeno standardiziranim upitnikom Ministarstva turizma i sporta Republike Hrvatske te je u uzorku sudjelovalo 37 gospodarskih subjekata. Zabilježena je nešto viša stopa odustajanja tijekom ispunjavanja upitnika, što je smanjilo broj valjanih odgovora. Premda uzorak nije velik, prikupljeni podatci daju vrijedan uvid u način poslovanja i stavove gospodarskih objekata o razvoju turizma u Omišu. Uzorak čine ponajprije subjekti iz sektora smještaja (89 %), koji čine većinu, uz manji broj turističkih agencija (8 %) i ugostiteljskih objekata (3 %).

Specifičnost destinacije jest vrlo niska prisutnost objekata koji su dio neke franšize ili lanca (3 %). Osim toga, velika većina subjekata ima registrirano sjedište u Omišu (84 %). Ovakva struktura ukazuje na to da se razvoj turizma u Omišu u velikoj mjeri oslanja na male poduzetnike, čije poslovne odluke i razina uključenosti u održive prakse mogu imati značajan kumulativni učinak na destinaciju. Upravo zbog toga važno je razumjeti njihove percepcije i dosadašnje aktivnosti u području održivosti.

Rezultati istraživanja potvrđuju da poslovanje gospodarskih subjekata u Omišu obilježava izražena sezonalnost. Gospodarski subjekti koji se bave djelatnošću smještaja su istaknuli da najveći broj noćenja ostvaruju u ljetnim mjesecima (kraj svibnja, lipanj, srpanj, kolovoz i početak rujna), dok najmanji broj noćenja ostvaruju u kasnu jesen, zimi i u rano proljeće. Sezonalnost se jasno očituje i u potrošnji vode. U

mjesecima s najvećim brojem noćenja prosječna potrošnja iznosila je gotovo tri puta više (320 %) nego u mjesecima s najmanjim brojem noćenja, što pokazuje snažan sezonski pritisak na komunalnu infrastrukturu.

Većina subjekata (56 %) rublje za potrebe smještajnog objekta obrađuje putem vanjskih pružatelja usluga, dok nešto manji dio (44 %) taj proces obavlja unutar objekta. Rezultati pokazuju da je razina implementacije mjera održivog upravljanja resursima u Omišu vrlo niska. Samo 32 % subjekata navodi da imaju protokole za štednju vode, dok je recikliranu vodu koristi svega 9 % objekata. Svega **32 % gospodarskih subjekata primjenjuju rješenja za ublažavanje klimatskih promjena** (tablica 1.), dok su se najviše primjenjuju mjere gospodarenja otpadom (29 %), energetske učinkovite rasvjete (23 %), štednja i recikliranje (20 %) te odabir biljaka koje zahtijevaju manje vode (20 %). Najmanje se primjenjuju mjere procjene ugljičnog otiska (3 %), održivi transport (3 %) i solarne elektrane (3 %).

Tablica 16. Rješenja za ublažavanje klimatskih promjena

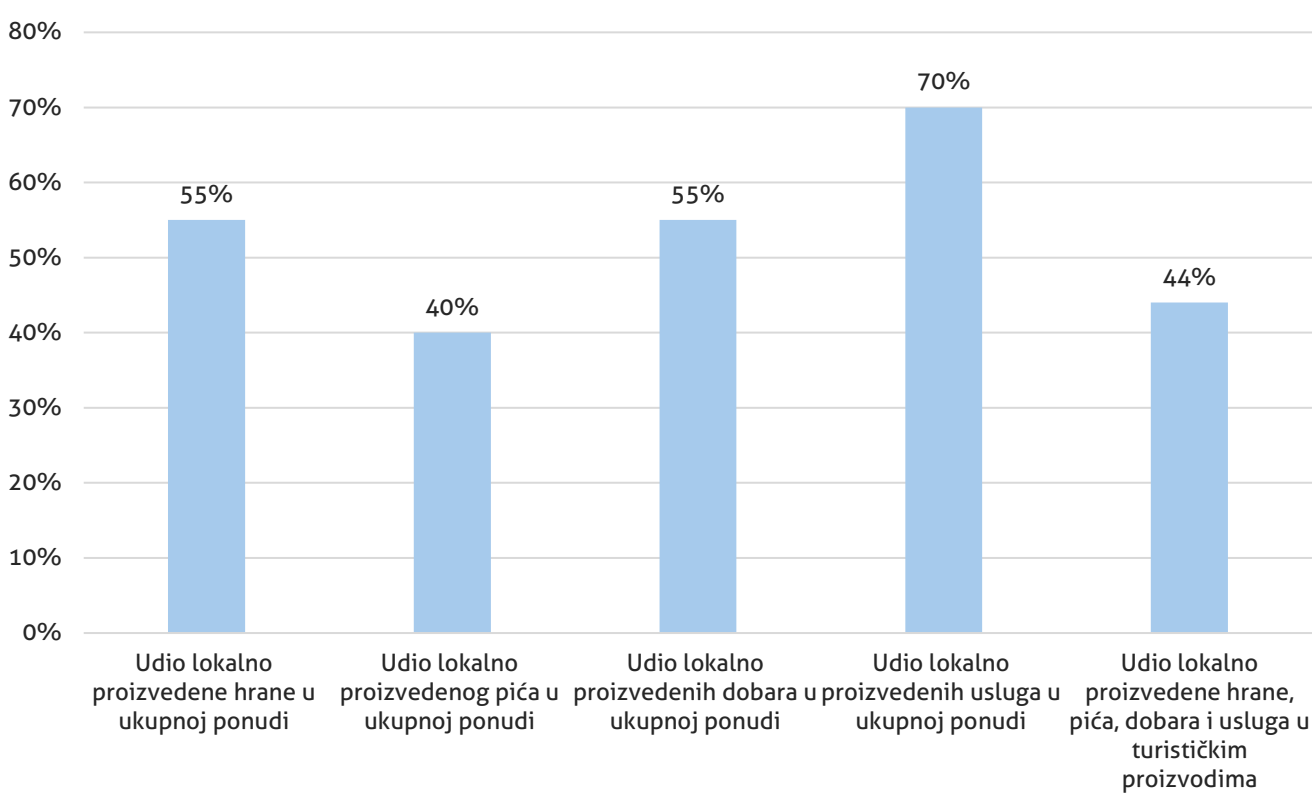
Nazivi rješenja za ublažavanje klimatskih promjena	Udio subjekata koji primjenjuje rješenja
Procjena ugljičnog otiska	3 %
Procjena uštede energije i emisije CO2	6 %
Provjera usklađenosti s EU-ovim ciljevima smanjenja emisija stakleničkih plinova za 2030. i 2050.	9 %
Mjere energetske učinkovitosti i ušteda energije, dekarbonizacija	6 %
Niskoenergetske zgrade	14 %
Energetski učinkovita rasvjeta (niskoenergetske rasvjetne lampe, vanjska rasvjeta na solarnu energiju)	23 %
Održivi transport (npr. punionice za punjenje el.automobila, najam e-bicikla i skutera, i dr)	3 %
Gospodarenje otpadom	29 %
Tehnologije vezane uz vodu	14 %
Štednja i recikliranje	20 %
Smanjivanje površinsko otjecanje vode	11 %
Odabir biljaka koje zahtijevaju manje vode	20 %
Solarna elektrana	3 %

Rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama primjenjuje još manje objekata, njih svega 17 % (Tablica 16.). Najviše se primjenjuje mjera osposobljavanja osoblja u svrhu prijenosa i razvoja vještina (14 %), a najmanje izmještaj lokacije (0 %).

Tablica 17. Rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama

Nazivi rješenja za ublažavanje klimatskih promjena	Udio subjekata koji primjenjuje rješenja
Poboljšana (alternativna) tehnička rješenja projekta (fizička imovina)	11 %
Izmještaj lokacije	0 %
Primjena rješenja baziranih na prirodi	11 %
Osposobljavanje osoblja– prijenos i razvoj vještina	14 %
Razvoj strateških/korporativnih okvira za procjenu rizika	6 %
Planiranje upotrebe zemljišta	6 %
Financijska rješenja (npr. osiguranje od prekida u lancu opskrbe)	6 %
Alternativne usluge	6 %
Stručne radionice, sastanci i evaluacije	3 %
Planovi u slučaju iznenadnih događaja	9 %
Sustavi upozorenja	6 %
Programi praćenja	9 %

Ovi rezultati potvrđuju da **klimatske politike u turizmu Omiša još nisu postale sastavni dio poslovnih praksi**. S obzirom na to da destinacija već sada osjeća posljedice klimatskih promjena (ekstremne vrućine, rizici od požara...), uključivanje gospodarskih subjekata u ovaj segment bit će ključno za dugoročnu održivost. Istraživanje je pokazalo da gospodarski subjekti u Omišu u prosjeku nabavljaju **manje od polovice (44 %) hrane, pića, dobara i usluga iz lokalnih izvora**. Najveći udio (70 %) odnosi se na lokalne usluge, dok je udio lokalnih pića najmanji (40 %).



Slika 24. Udio lokalno proizvedene hrane, pića, dobara i usluga u ukupnoj ponudi

Prema prikupljenim podacima, većina subjekata zapošljava vrlo mali broj radnika, što je u skladu s prevladavajućom strukturom malih poduzeća. Udio radnika u dobi od 24-49 godina iznosi 40 %, dok polovica radnika ima završenu strukovnu srednju školu u području djelatnosti kojom se bave. Na svakog stalno zaposlenog radnika ljeti je zaposleno još dva sezonska.

U upitniku je bilo predviđeno i polje za slobodne odgovore, iz kojih se mogu iščitati učestali komentari i preporuke gospodarskih subjekata za budući razvoj turizma u destinaciji: nedostatak sadržaja za djecu i trgovačkih lanaca (preveliko oslanjanje na opskrbu iz Splita i Makarske), ograničenu vodoopskrbu u okolnim naseljima, manjak radne snage i sadržaja izvan sezone, te potrebu za nastavkom kapitalnih projekata i razvojem poljoprivrede i lokalnih mediteranskih proizvoda. Također izražavaju **interes za razvojem zdravstvenog i sportskog turizma, održivog turizma te naglašavaju važnost kvalitete nad kvantitetom**.

Analiza stavova i praksi gospodarskih subjekata u Omišu ukazuje na nekoliko ključnih zaključaka. Turizam u Omišu počiva na malim poduzetnicima sa sjedištem u destinaciji, uz minimalnu prisutnost franšiza i lanaca. Poslovanje i potrošnja resursa izrazito su sezonski uvjetovani, s najvećim pritiscima tijekom ljeta. Razina implementacije mjera štednje vode i gospodarenja otpadom je vrlo niska, kao i provedba mjera klimatske politike. Vlasnici gospodarskih objekata bi voljeli vidjeti razvoj turizma u smjeru poljoprivrede i više lokalno proizvedene hrane i pića.

13.5. Stavovi lokalnog stanovništva

Istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turizmu provedeno je od početka travnja do kraja srpnja 2025. godine. Cilj istraživanja bio je dobiti uvid u stavove građana o utjecaju turizma na kvalitetu života, identitet i kulturu mjesta te svakodnevni život.

Pri interpretaciji rezultata ove ankete potrebno je uzeti u obzir određena metodološka ograničenja. Uzorak je relativno malen, što ograničava mogućnost generalizacije nalaza na cjelokupnu populaciju te je zabilježena umjerena stopa odustajanja. Unatoč tim ograničenjima, rezultati pružaju informativan uvid u percepcije lokalne zajednice o razvoju turizma u Omišu te pružaju osnovu za strateško planiranje u području turističkog razvoja.

U istraživanju je sudjelovalo 180 ispitanika, raspoređenih u tri zone: Centralno naselje Omiš (69 %), Rivijera (24 %) i Zaobalje (7 %). U zoni Zamosorje, koja je populacijski najmanje područje destinacije, zabilježena su dva ispitanika. Prostorna raspodjela ispitanika stoga služi prvenstveno kao okvirni uvid u percepcije različitih dijelova destinacije, bez namjere za statistički značajne usporedbe među zonama.

Većina ispitanika (90 %) ima prebivalište u Gradu Omišu. Gotovo 89 % stanovnika živi u Omišu dulje od 10 godina. Prema spolu, 65 % čine žene, a 33 % muškarci. Najveća skupina ispitanika pripada dobnom rasponu od 46 do 55 godina (24 %), a slijede osobe od 36 do 45 godina (20 %). Mladi do 35 godina čine udio od 21 %. Obrazovna struktura pokazuje da većina ispitanika ima završenu srednju školu, dok je udio osoba sa završenim fakultetom ili višim stupnjem 48%. Prema prihodima kućanstva, najveći broj ispitanika (62%) nalazi se u srednjem rasponu, od 1.000€ do 3.000€.

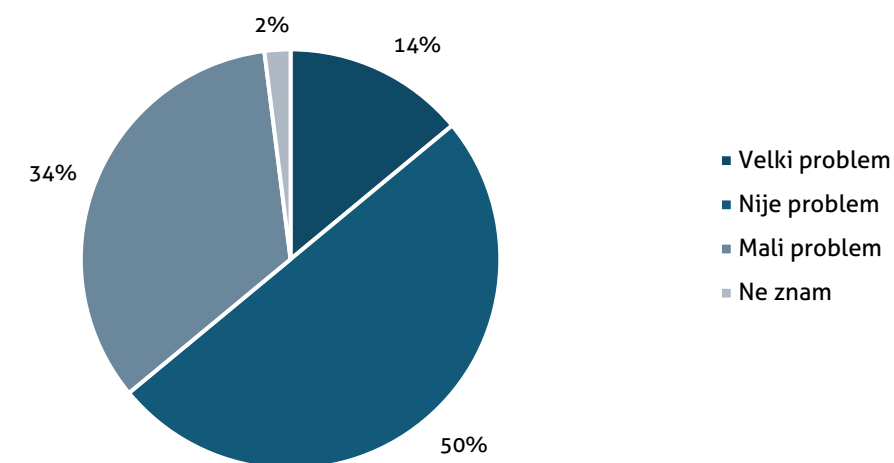
Trećina ispitanika (30 %) izjavila je da je zadovoljna razvojem turizma u Omišu, dok je nezadovoljnih 24 %. Nezadovoljstvo je najviše izraženo među stanovnicima Zaobalja (33 %) i Rivijere (30 %), a najmanje u centralnom naselju (20 %).

Što se tiče percepcije utjecaja turizma na kvalitetu života, 51 % ispitanika smatra da turizam održava njihovu kvalitetu života, 26% smatra da ju unaprjeđuje dok se 18 % slaže da turizam donosi negativne posljedice. Uz to je bitno naglasiti da 64% ispitanika ostvaruju prihod od turizma, a među njima 8 % kroz turizam ostvaruje glavni izvor prihoda.

Rezultati pokazuju da je **45% stanovnika zadovoljno životom u njihovom mjestu** dok ih je 12% izrazilo nezadovoljstvo. Razlike među zonama u ovom aspektu nisu značajne, što znači da kvaliteta života nije isključivo uvjetovana razvijenošću turizma.

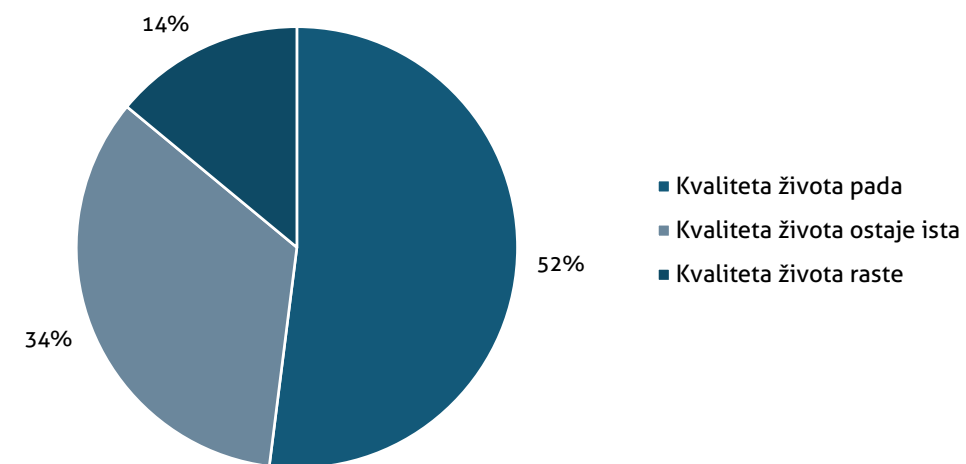
Ispitanici u većoj mjeri percipiraju turistički razvoj pozitivno kada je riječ o izgledu mjesta. Gotovo dvije trećine (**59 % stanovnika smatra da je Omiš zahvaljujući turizmu postao ljepši**), dok je 15 % zauzelo suprotno stajalište. Ovi rezultati upućuju na to da se turizam u većem dijelu populacije povezuje s uređenjem i obnovom prostora, premda dio ispitanika i dalje vidi negativne promjene.

Čak 32 % stanovnika smatra da je turizam javne prostore učinio manje prikladnima za potrebe lokalne zajednice, dok je 26 % navelo suprotno, odnosno da su prostori postali pogodniji. Buka je prepoznata kao važan izazov u turističkoj sezoni međutim 84% ispitanika je izjavilo da im buka stvara maleni problem ili da im ne stvara problem uopće.



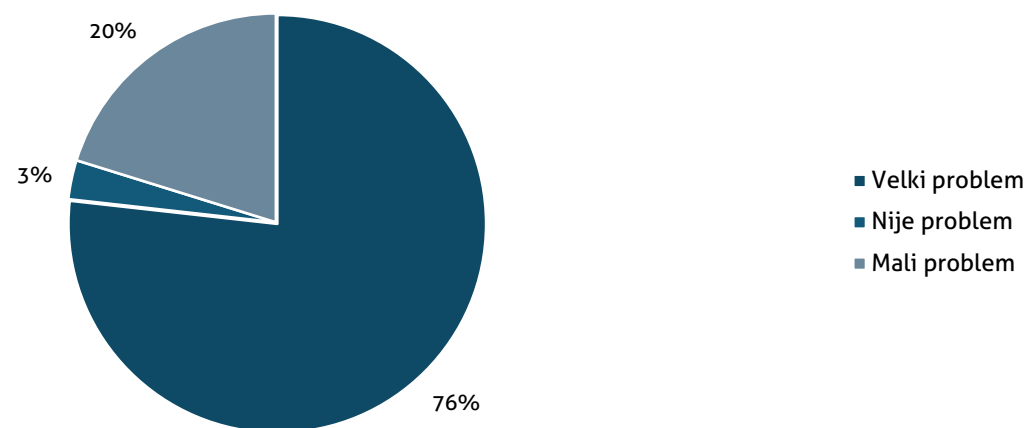
Slika 25: Stav stanovnika o problemu s bukom u destinaciji

Pretvaranje stanova i kuća u turističke apartmane izaziva uglavnom negativne stavove pri čemu polovina ispitanika (52 %) ocjenjuje da ovakav trend pogoršava kvalitetu života u mjestu, dok 14 % u tome vidi pozitivne promjene.



Slika 26: Stav stanovnika o promjenama u kvaliteti života u mjestu zbog pretvaranja nekretnina u turističke apartmane

Problem otpada u sezoni također je snažno izražen. 55 % stanovnika smatra da je riječ o velikom problemu, dok 34 % navodi da je riječ o manjem problemu. Tek manji udio stanovnika ističe da odlaganje otpada nije problem (9 %). **Prometne gužve najočitiji su problem turizma u Omišu**. Čak 76 % ispitanika navelo je da su gužve veliki problem, dok ih je 20 % označilo kao manji problem.



Slika 27: Stav stanovnika o gužvama u prometu

Slično prometu, i gužve na ulicama te javnim površinama prepoznaju se kao jedan od problema u svakodnevnom životu stanovnika Omiša. 41 % stanovnika smatra ih velikim problemom, dok ih je 31 % smatra manjim problemom.

Stavovi o **utjecaju turizma na duh i autentičnost mjesta ukazuju na generalno pozitivan stav**, 45 % ispitanika smatra da turizam pridonosi očuvanju duha mjesta, a 12 % vjeruje da ga narušava.

Kada se govori o **očuvanju tradicije, običaja i kulture, većina stanovnika (57 %) smatra da turizam ima pozitivan doprinos**, dok 12 % ima suprotno mišljenje. Posebno je zanimljivo da stanovnici zaobalja u najvećoj mjeri naglašavaju pozitivne učinke (83%).

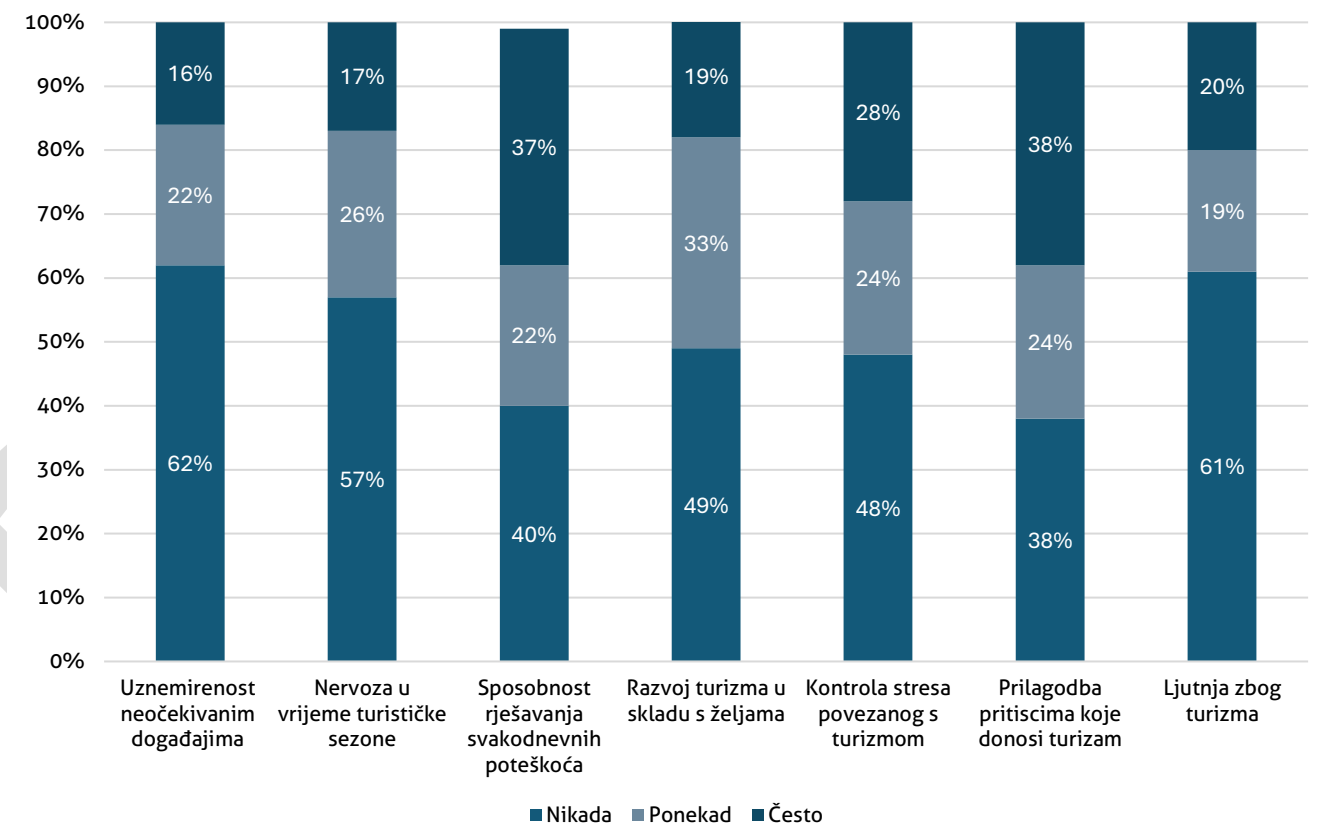
Gotovo dvije trećine stanovnika (62 %) ističu da turistička sezona kod njih nikada ne izaziva uznemirenost neočekivanim događajima, dok ih 22 % navodi takva iskustva povremeno, a 16 % često. Navedeno ukazuje na relativno stabilnu percepciju sigurnosti i predvidivosti događanja povezanih s turizmom kod većine stanovništva, ali i na postojanje manjeg, no značajnog dijela populacije koja je trajno izložena dodatnim, negativnim pritiscima.

Slično se očituje i u pogledu nervoze. **Više od polovice ispitanika (57 %) nikada ne povezuje turizam s osjećajem nervoze**, dok ih 26 % to doživljava povremeno, a 17 % često. Premda dominira stav da turizam ne generira nervozu, rezultati potvrđuju prisutnost manjine koja na sezonske okolnosti reagira kontinuiranom napetošću.

Percepcija razvoja turizma izražava veći raskorak između očekivanja i stvarnog iskustva. **Gotovo polovica ispitanika (49 %) smatra da se turizam ne razvija u skladu s njihovim željama**, 33 % procjenjuje da se to događa povremeno, a tek 19 % često. Razlike su najuočljivije prema prostornim zonama, nezadovoljstvo je osobito naglašeno u zaobalju, gdje ga iskazuje 56 % stanovnika, dok zadovoljstvo izražava svega 8 %. Nalazi ukazuju na dojam isključenosti lokalne zajednice iz procesa odlučivanja, pri čemu je ta percepcija osobito snažna izvan užeg obalnog područja.

Sposobnost suočavanja sa stresom pokazuje snažnu podjelu unutar zajednice. Gotovo polovica stanovnika (48 %) navodi da nikada ne uspijeva kontrolirati stres povezan s turizmom, dok njih 28 % to uspijeva često, a 24 % povremeno.

Ljutnju kao emocionalni odgovor na turizam većina ispitanika (61 %) navodi da ne osjeća nikada, dok 19 % to priznaje povremeno, a 20 % redovito osjeća ljutnju zbog turizma. To znači da otprilike petina stanovnika turizam doživljava kao stalni izvor iritacije, što može imati dugoročne posljedice na društvenu koheziju i prihvaćenost turističkog razvoja.



Slika 28: Percepcija utjecaja turizma na stres i svakodnevni život

Na temelju prikupljenih komentara može se zaključiti da stanovnici Omiša prepoznaju niz problema, ali i prilika za budući razvoj turizma. Posebno ističu potrebu za poboljšanjem cestovne infrastrukture, dok se kao značajni izazovi navode nedostatak parkirališta i previsoka koncentracija turističkih sadržaja u središtu grada uz zanemarivanje njegovih perifernih dijelova. Ujedno se ukazuje na nedostatak ponude za mlade, osobito sadržaja poput noćnih klubova te na općeniti manjak zabavnog i rekreativnog sadržaja. Dio stanovnika naglašava i potrebu za više zelenih površina, očuvanjem prostora i jasnim protivljenjem betonizaciji. Kao važan smjer razvoja vidi se sportski i agroturizam, kao i podizanje kvalitete postojeće ponude.

U pogledu budućeg razvoja, stanovnici se zalažu za produljenje turističke sezone i opći zaokret prema održivosti, uz ravnomjernije prostorno planiranje i bolju kontrolu turističkih aktivnosti. Može se zaključiti kako stavovi pokazuju da lokalna zajednica podupire turizam, ali uz jasne zahtjeve za kvalitetnijim upravljanjem i dugoročnom održivošću destinacije.

Istraživanje pokazuje da otprilike trećina lokalnog stanovništva u Omiš percipira turizam pozitivno, osobito u pogledu uređenja prostora, očuvanja kulture i doprinosa kvaliteti života. Istovremeno, stanovnici prepoznaju niz izazova povezanih s turizmom, uključujući prometne gužve, problem otpada, pretvaranje stanova u turističke apartmane i neravnomjernu razvijenost turističkih zona. Dok većina stanovnika ne doživljava turizam kao izvor značajne nervoze ili stresa, značajan dio populacije osjeća poteškoće u prilagodbi i rješavanju svakodnevnih problema tijekom turističke sezone. Stavovi variraju prema zonama, pri čemu su nezadovoljstvo i percepcija negativnih učinaka turizma izraženiji u Zaobalju i na Rivijeri nego u centralnom naselju. Generalno, stanovnici prepoznaju i pozitivne i negativne učinke turizma te njegov utjecaj na svakodnevni život i društveni identitet mjesta.

14. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI

U skladu s odredbama ZOT-a Plan upravljanja destinacijom mora biti temeljen na pokazateljima održivosti destinacije.

Pokazatelji održivosti na razini destinacije odnose se na mjerenje i praćenje različitih aspekata održivog razvoja u turističkoj destinaciji. Pomažu razumjeti kako turizam utječe na lokalnu ekonomiju, okoliš, društvo i kulturu, te kako destinacija upravlja tim utjecajima kako bi osigurala dugoročnu održivost. Pružaju strukturu i smjernice kako bi turističke destinacije mogle sustavno pratiti, ocjenjivati i poboljšavati svoje održivosti. Plan mora sadržavati obvezne pokazatelje održivosti destinacije, a može sadržavati i specifične pokazatelje održivosti destinacije, koji moraju biti utemeljeni na analizi stanja destinacije i povezani s razvojnim smjerom.

Popis obveznih i specifičnih pokazatelja za praćenje održivosti, izvor i evidentiranje podataka koji su potrebni za izračun navedenih pokazatelja uređen je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24). Obvezni pokazatelji su oni koje destinacije moraju pratiti prema zakonskim propisima. Specifični pokazatelji detaljnije mjere specifične aspekte održivosti, prilagođene različitim destinacijama te omogućuju dublje razumijevanje specifičnih izazova i prilika u određenim područjima. Uz spomenuti Pravilnik, izrađene su i smjernice koje detaljno opisuju korake u procesu prikupljanja podataka iz različitih izvora potrebnih za izračun pokazatelja.

Izračuni većeg dijela pokazatelja održivosti rađeni su s podacima dostupnima za 2024. i 2025., temeljem primarnih istraživanja i sekundarnih izvora podataka. Rezultati pokazatelja odražavaju trenutno stanje, te će njihova interpretacija biti moguća nakon drugog mjerenja koje će se prema propisanom vremenskom okviru provesti za četiri godine.

14.1. Obavezni pokazatelji za praćenje razvoja i održivosti turizma

Svaka destinacija obvezna je pratiti određene ključne pokazatelje održivosti turizma, među kojima su: zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetitelja, uključujući i jednodnevne turiste; pristupačnost i sigurnost destinacije; načini održivog upravljanja destinacijom, vodnim resursima i otpadnim vodama; učinkovito gospodarenje otpadom; zaštita bioraznolikosti; održivo upravljanje energijom; mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama; održivo korištenje prostora; kao i praćenje turističkog prometa, turističke infrastrukture i poslovanja gospodarskih subjekata u sektoru turizma.

Razlikujemo četiri velike kategorije obaveznih pokazatelja:

- 1) DRUŠTVENI
- 2) OKOLIŠNI
- 3) EKONOMSKI
- 4) UPRAVLJAČKI I PROSTORNI

Interpretacija ovih podataka od izuzetne je važnosti jer same brojke ili indeksi ne pružaju cjelovitu sliku stanja. Detaljna analiza i elaboracija rezultata omogućuje prepoznavanje izazova i prilika te pruža temelje za definiranje konkretnih mjera. Stoga je u nastavku poglavlja dan pregled i interpretacija dobivenih rezultata, kako bi se mogle razumjeti njihove implikacije i praktična primjena.

Tablica 18. Popis obveznih pokazatelja:

Rbr	Pokazatelj
1	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone
2	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
3	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji
4	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom
5	Broj organiziranih turističkih ambulanti
6	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)
7	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)
8	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)
9	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije
10	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
11	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem
12	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji
13	Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
14	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
15	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija
16	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom
17	Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS

A) OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOST

U kolovozu koji predstavlja vrhunac turističke sezone, u Omišu se ostvaruje oko 82 turistička noćenja na svakih 100 stanovnika. Broj noćenja turista gotovo je jednak broju stalnih stanovnika (gotovo 13.000 noćenja ostvari se u vršnim danima sezone). U aspektu stanovanja, navedeno se odražava na svakodnevni život, promet te korištenje javnih usluga. U pogledu prostora, utječe na značajan pritisak na prometnu i komunalnu infrastrukturu. Za upravljanje turizmom vrijednost potvrđuje potrebu za usmjeravanjem turističkog toka i sustavnim upravljanjem opterećenjima.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.	
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizma, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.	
	Izvor podataka	e-Visitor, DZS	
Metodologija izračuna pokazatelja	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika $\text{pokazatelj} = \frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u vršnom mjesecu} \times \text{broj stalnih stanovnika u destinaciji}} \times 100$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.
81,61			

Sljedeći je pokazatelj percepcije, o tome kako stanovnici doživljavaju turizam u Gradu Omišu. Samo trećina stanovnika izjavila je da je zadovoljna turizmom u destinaciji, što predstavlja nisku razinu zadovoljstva. Ni među onima koji imaju izravne koristi (npr. prihodi od smještaja, ugostiteljstva, trgovine) zadovoljstvo nije osobito visoko, tek je malo više od prosjeka. Odnosno, dio te populacije i dalje jasno primjećuje negativne posljedice. Kod skupine koja ne ostvaruje koristi od turizma, zadovoljstvo je, očekivano, još niže, tek svaki četvrti stanovnik bez turističkih prihoda pozitivnog je stava prema turizmu.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalni stanovnika u destinaciji		
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.		
	Podpokazatelji	a) udio lokalnog stanovništva zadovoljnog turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma b) udio lokalnog stanovništva zadovoljnog turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma		
Metodologija izračuna pokazatelja	Izvor podataka	Anketa lokalnog stanovništva		
		Udio lokalnog stanovništva zadovoljnog turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnog turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine		
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.	2037.
ZL -2: 30 %				
ZL-2 a): 32,48 %				
ZL-2 b): 25,4%				

Pokazatelj ZT-1 daje sliku koliko su turisti i jednodnevni posjetitelji zadovoljni boravkom u destinaciji. Ostvarena vrijednost iznad 80 % pokazuje kako destinacija u cjelini pruža kvalitetno iskustvo koje uglavnom ispunjava ili premašuje očekivanja turista. Kod turista u komercijalnom smještaju i jednodnevnih posjetitelja, gotovo 4 od 5 turista zadovoljno je svojim iskustvom - nešto niže od ukupnog prosjeka. Tijekom glavne sezone zadovoljstvo je neznatno niže, što je očekivano jer se u vršnim mjesecima češće javljaju gužve, veći je pritisak na infrastrukturu, cijene su više, a što potencijalno smanjuje ukupni dojam dijela posjetitelja. Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni je relativno niska u odnosu na razinu općeg zadovoljstva, što upućuje da premda je većina turista zadovoljna, manji dio njih bi aktivno preporučio destinaciju drugima.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.		
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.		
	Podpokazatelji	– a) Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – b) Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – c) Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – d) Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – e) Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni		
	Izvor podataka	Anketni upitnik		
Metodologija izračuna pokazatelja	Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije. Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.			
Učestalost Mjerenja	Svake četiri godine			
Početna vrijednost 2025.	2029.		2033.	2037.
ZT-1 – ukupno: 82 %				
ZT-1 – a): 78,99%				
ZT-1 – b): 78,99%				
ZT-1 – d): 38,41				

Prema prikupljenim informacijama, u Omišu je od ukupno 145 atrakcija, koliko ih je izdvojeno u analitičkom pregledu stanja, samo 10 pristupačno osobama s invaliditetom, što čini tek 6,9 %. Navedeno pokazuje kako većina atrakcija još uvijek nije dostupna osobama s tjelesnim, intelektualnim, mentalnim ili osjetilnim oštećenjima, što ograničava mogućnosti njihovog posjeta u destinaciji. Važno je planirati redovite nadogradnje infrastrukture i edukaciju osoblja te postaviti jasne ciljeve za postupno povećanje udjela pristupačnih atrakcija u nadolazećem razdoblju. Preporuka je se da se primarno nastoje prilagoditi najposjećenije i ključne atrakcije, uz uvođenje sustava evidencije pristupačnosti koji uključuje i fizičke prilagodbe i informacijsko-komunikacijsku dostupnost.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatih planom upravljanja		
	Opis	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.		
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom, – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom		
	Izvor podataka	Evidencija JLS o pristupačnosti atrakcijama		
Metodologija izračuna pokazatelja		EA – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji EAP – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $\text{Udio pristupačnih atrakcija} = \frac{\text{EAP}}{\text{EA}} \times 100$		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)		2027.	2029.	2031.
6,9 %				

U Omišu nije uspostavljena organizirana turistička ambulanta, odnosno ne postoji zasebna zdravstvena služba namijenjena isključivo turistima. Međutim, Grad Omiš sufinancira dodatni tim Hitne medicinske pomoći, čime je osigurano dežurstvo liječnika tijekom cijele godine te adekvatna zdravstvena zaštita za sve posjetitelje i goste na području Grada.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.		
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.		
	Podpokazatelji	N/P		
	Izvor podataka	JLS		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji, te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
2025.	2026.	2027.	2028.	
0				

B) OBAVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

Pokazatelj omjera potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku daje uvid u opterećenje vodnih resursa koje generira turizam u destinaciji. Rezultat (343 %) upućuje da se prilikom prosječno jednog noćenja turista u smještajnim objektima koristi više od tri puta više vode nego li što potroši prosječan stanovnik Omiša u istom razdoblju. Rezultat pokazuje da turizam značajno opterećuje lokalne vodne resurse, osobito tijekom razdoblja vršne sezone kada potrošnja vode dodatno raste.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.		
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama.		
	Podpokazatelji	N/P		
	Izvor podataka	Javni isporučitelji vodne usluge - interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode e-Visitor DZS		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m3). F1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)			
	N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji			
	potrošnja vode po noćenju turista $\frac{F2N1 - F1N2}{T2N1 - T1N2}$			
	potrošnja vode po noćenju stanovnika $= \frac{1}{S} \left(\frac{T2F1 - T1F2}{T2N1 - T1N2} \right)$			
	omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika $= \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika}} \times 100$			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
2024.	2026.	2028.	2030.	
343				

Omjer količine komunalnog otpada po noćenju turista u Omišu iznosi 101,44 %, što pokazuje da turizam generira količinu otpada usporedivu s dnevnom proizvodnjom otpada lokalnog stanovništva. Međutim, sezonska koncentracija turista višestruko povećava ukupni pritisak na sustav gospodarenja otpadom, zbog čega je nužno kontinuirano prilagođavati kapacitet sustava i implementirati mjere za prevenciju i smanjenje otpada kako bi se očuvala okolišna održivost.

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja).		
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećeno (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.		
	Podpokazatelji	N/P		
	Izvor podataka	Pružatelj javne usluge, eVisitor DZS		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) WTN – količina otpada po turističkom noćenju, WRN – količina otpada po noćenju stanovnika, WT – količina otpada nastalog zbog noćenja turista u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T2) i količine otpada po turističkom noćenju (WTN), $WT = T2 \times WTN$ WR – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N2) i količine otpada po noćenju stanovnika (WRN), $WR = S \times N2 \times WRN$ omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo,			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
2024.	2026.	2028.	2030.	
101,44				

U 2025. udio zaštićenih područja u Omišu iznosi 19,97 % ukupne površine destinacije, pri čemu je najvrijednije područje Značajni krajobraz kanjona Cetine. Od ukupne površine Grada, 61,49 % pripada područjima ekološke mreže Natura 2000, dok su preostala zaštićena područja kategorizirana u dvije zakonom definirane kategorije (spomenik prirode i značajni krajobraz). Strateška važnost kanjona Cetine ogleda se u pogledu turističkog doživljaja, ali i dugoročnog očuvanja ekosustava i održive uporabe prirodnih resursa u destinaciji.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.	
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.	
	Podpokazatelji	a) udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinacije b) kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji	
	Izvor podataka	Bioportal, Podaci JLS	
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode		
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Početna vrijednost (2025.)	2029.	2033.	2037.
BR-1: 19,97%			
BR-1 a): 61,49%			
BR-1 b): 2 kategorije			

Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u Omišu iznosi 37,22 % u odnosu na prosječnu dnevnu potrošnju električne energije po stanovniku destinacije. Rezultat pokazuje da, iako turizam povećava ukupnu potrošnju električne energije tijekom vršne sezone, trenutno ne stvara izuzetno veliko opterećenje na energetska infrastrukturu u odnosu na potrošnju koje generira lokalno stanovništvo. Usprkos tome, postoji potreba za praćenjem energetske potrošnje povezanih sa sezonskim oscilacijama, kao i promicanjem održivih oblika energije u smještajnim objektima.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.	
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.	
	Podpokazatelji	N/P	
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) potrošnja električne energije po noćenju turista = $\frac{F2N1 - F1N2}{T2N1 - T1N2}$		
	potrošnja električne energije po noćenju turista = $\frac{1}{S} \left(\frac{T2F1 - T1F2}{T2N1 - T1N2} \right)$ omjer potrošnje električne energije po noćenju turista i stanovnika = $\frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100$		
Izvor podataka	Pružatelj javne usluge-HEP, ODS, eVisitor DZS		
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Početna vrijednost (2024.)	2028.	2032.	2036.
37,22			

U Omišu je uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika, odnosno Grad je usvojio odgovarajući dokument te je pokrenuta provedba mjera za prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena, što omogućava planirano praćenje izloženosti i ranjivosti, prioritizaciju mjera prilagodbe i učinkovitiju koordinaciju resursa.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)				
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika			
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.			
Metodologija izračuna pokazatelja	Podpokazatelji	N/P			
	Izvor podataka	JLS			
	Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih				
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine				
Početna vrijednost (2025.)	2027.		2029.		2031.
DA					

C) OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA EKONOMSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

U Omišu je u mjesecu s najvećim turističkim opterećenjem, kolovozu 2024., zabilježeno 51.134 dolazaka turista.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.		
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.		
	Podpokazatelji	N/P		
	Izvor podataka	eVisitor		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih noćenja, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.		
Učestalost Mjerenja		Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)		2025.	2026.	2027.
51.134				

Prosječna duljina boravka turista u Omišu iznosi 6,15 noćenja, pri čemu se u mjesecu s najvećim brojem noćenja bilježi prosjek od 7 noćenja, a u mjesecu s najmanjim brojem noćenja 3,41 noćenje. U komercijalnom smještaju prosječna duljina boravka iznosi 6,02 noćenja, dok u nekomercijalnom smještaju iznosi znatno više, 15,38 noćenja. Rezultati ukazuju na heterogen obrazac boravka, pri čemu nekomercijalni smještaj doprinosi znatno dužim boravcima, dok prosječna duljina boravka od 6 noćenja sugerira relativno stabilno sezonsko opterećenje destinacije. Istovremeno naglašava i potrebu za diferenciranim pristupom u upravljanju različitim segmentima smještaja kako bi se osigurala kvalitetna turistička usluga.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.		
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćivanja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.		
	Podpokazatelj	– a) Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja – b) Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – c) Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – d) Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju		
	Izvor podataka	e-visitor		
	Metodologija izračuna pokazatelja	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji = $\frac{\text{ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$		
Učestalost Mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.	
TP-2 - 6,15				
TP-2 (a) - 7				
TP-2 (b) - 3,41				
TP-2 (c) - 6,02				
TP-2 (d) - 15,38				

U Omišu je u 2024. godini prosječno bilo zaposleno 657 osoba mjesečno u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. U strukturi zaposlenosti veći je broj žena (367) u odnosu na muškarce (290). S obzirom na ukupno 14.139 stanovnika (2021.), broj zaposlenih u ovim djelatnostima predstavlja značajan udio lokalnog radno aktivnog stanovništva. Pokazatelj stoga ujedno odražava ne samo gospodarski značaj turizma za destinaciju već i potencijalnu ranjivost lokalne ekonomije na sezonske oscilacije turističke potražnje.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD).		
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.		
	Podpokazatelji	- a) Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada - b) Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, Godišnji prosjek - c) Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)		
	Izvor podataka	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje Gospodarska komora		
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.	
PGS-1: 657 (prosječan broj zaposlenih na mjesečnoj razini)				
Pgs-1 (a): prosječno 289,4, ukupno 3473 kroz 12 mjeseci				
PGS-1 (b): Muškarci: 289,92; Žene: 366,75				
PSG-1 (c): 13,26%				

U 2024. poslovni prihodi gospodarskih subjekata u turizmu u Omišu iznosili su 19,4 milijuna eura. Daljnje kretanje ovog pokazatelja omogućit će praćenje konkurentnosti lokalnih poduzetnika, a analiza dodane vrijednosti i dobiti, procjenu održivosti poslovanja.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području - I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u	
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.	
	Podpokazatelji	a) dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine b) bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine	
	Izvor podataka	FINA	
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu financija		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.
PGS-2: 19.445.948 EUR (u djelatnosti 55 (smještaj) - 13.826.622, a u djelatnosti 56 (priprema i usluživanje hrane) - 5.619.326)			
PGS-2-b: 3.032.530 EUR (u djelatnosti 55 (smještaj) - 2.598.899 EUR, a u djelatnosti 56 (priprema i usluživanje hrane) - 433.631 EUR)			

D) OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE I ORGANIZACIJU TURIZMA

U destinaciji su evidentirane ukupno 144 atrakcije različitih tipova. Prirodnu osnovu čine 3 reljefne atrakcije, 5 prirodnih plaža i 2 zaštićena područja prirodne baštine. Kulturna baština posebno je istaknuta te se u ovoj kategoriji atrakcija nalazi 1 pokretni spomenik, 3 arheološka nalazišta, 6 spomeničkih cjelina, 6 memorijalnih područja i građevina, 27 pojedinačnih sakralnih građevina te 10 pojedinačnih profanih građevina. Nematerijalni i tradicijski segment obuhvaća 3 folklorna elementa, 1 primjer tradicijskog građenja i uređenja vrtova, 3 atrakcije vezane uz vinarstvo i gastroenologiju, 3 gastronomska resursa, 7 primjera suvremene kulturne produkcije, 3 industrijske produkcije suvremenog doba, 5 znamenitih osoba, 1 obitelj i 1 crkveni red.

U događajima i manifestacijama ističe se 8 kulturnih i kulturno-zabavnih manifestacija te 6 sportskih manifestacija, dok sport i rekreaciju nadopunjuju 8 sportskih atrakcija (ostalo), sportsko-rekreacijsko igralište u 18 naselja, 7 građevina na otvorenom, 2 sportske dvorane, 3 planinarska i lovačka doma, 12 planinarskih staza, 5 biciklističkih staza i 2 tematske staze. Institucije kulture čine dodatnu vrijednost kroz 6 muzeja, galerija i zbirke 2 kazališta te 1 svetište i prošteništa.

Sveukupno, struktura atrakcija ukazuje na bogatu i raznoliku ponudu koja objedinjuje prirodne vrijednosti, kulturno nasljeđe i suvremene sadržaje, stvarajući osnovu za razvoj održivih i diferenciranih turističkih doživljaja.

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) kulturno-povijesne / antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).	
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.	
	Podpokazatelji	– (a) popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) – (b) identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – (c) popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.	
Metodologija izračuna pokazatelja	Izvor podataka	Registar kulturnih dobara RH Bioportal Turistička zajednica	
	/		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2025.)	2026.	2027.	2028.
TI-1: 144			
TI-1 (a): 67 (u pogledu ranjivosti, 27 spomenika unutar kulturno-povijesne cjeline Omiša te njezine kontaktne zone, kao i sljedeća kulturna dobra: Franjevački samostan i crkva na Skalicama, Arheološko nalazište Brzet, Ruralna cjelina Zakučac - u riziku su od poplava, u scenariju pri dubini < 0,5m)			
TI-1 (b): 3			
TI-1 (c): 2 (Značajni krajobraz Kanjon Cetine – ocjena stanja područja 2 (ugroženo područje), zbog prevelikog turističkog pritiska i neriješene komunalne infrastrukture okolnih mjesta); Spomenik prirode Ruskamen – ocjena stanja područja 1 (područje je nepovratno izgubilo vrijednost) – uništeno devastacijom uslijed prevelike i nelegalne izgradnje okolnog prostora)			

Početna vrijednost za 2025. godinu iznosi 0, budući da je Plan upravljanja destinacijom još u izradi. Time se jasno definira polazište, a tek donošenjem i objavom Plana stvorit će se okvir za sustavno i održivo upravljanje destinacijom. Očekuje se da će već od 2026. godine pokazatelj bilježiti prve pomake, najprije kroz objavu i dostupnost Plana, a zatim i kroz postupni rast udjela implementiranih aktivnosti. Pokazatelj time služi kao ključni alat za procjenu učinkovitosti destinacijskog upravljanja te omogućuje redovito (godišnje) praćenje stupnja provedbe planiranih mjera.

Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije.	
	Opis	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.	
	Podpokazatelji	– Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online – Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)	
	Izvor podataka	Turistička zajednica /JLS	
Metodologija izračuna pokazatelja	Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom x 100		
	Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2025.)	2026.	2027.	2028.
0 (Plan u izradi)			

Pokazatelj OUP-1 mjeri intenzitet korištenja prostora za turističke aktivnosti kroz omjer ukupnog broja ostvarenih noćenja u smještajnim objektima po hektaru izgrađenih građevinskih zona (stambene, mješovite i ugostiteljsko-turističke namjene).

Trenutni podaci za Omiš ukazuju na nedostatak ažuriranih podataka o površinama jer dostupni podaci o izgrađenim površinama potječu iz 2004. godine (premda se radi o izvješćima o stanju u prostoru razdoblje do 2020. godine). Odnosno, moguće je kako izračun pokazatelja prema trenutno dostupnim podacima podcjenjuje stvarni pritisak turizma na prostor, a sukladno kojima je u 2024. godini ostvareno prosječno oko 1.200 turističkih noćenja po hektaru izgrađenog građevinskog područja (872 ha), što ukazuje na srednje visok intenzitet turističkog korištenja prostora.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.		
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko- turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana (neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.		
	Podpokazatelj	N/P		
	Izvor podataka	eVisitor JLS		
Metodologija izračuna pokazatelja		TN – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini PS – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) PM – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene (pretežito stambene namjene) (ha) PT – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini = TN / (PS + PM + PT)		
Učestalost	mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2024.)		2026.	2028.	2030.
1.203,7				

14.2. Specifični pokazatelji za praćenje razvoja i održivosti turizma

Specifični pokazatelji održivosti odabrani su i izrađeni u skladu s potrebama Grada Omiša te vodeći računa o mogućnostima prikupljanja potrebnih podataka. Cilj je omogućiti praćenje ključnih aspekata održivog razvoja u svih područjima (društveni, okolišni, ekonomski, prostorni), koristeći dostupne izvore podataka i postojeće sustave monitoringa:

BROJ IND.	TEMA	POKAZATELJ	PODRUČJE
4	ZADOVOLJSTVO LOKALNOG STANOVNIŠTVA TURIZMOM	Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta	društveni
5	ZADOVOLJSTVO TURISTA I JEDNODNEVNIH POSJETITELJA DESTINACIJOM	Postotak ponovljenih/stalnih turista u smještajnim objektima destinacije	društveni
14	SIGURNOST DESTINACIJE	Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnosti	društveni
17	UPRAVLJANJE VODNIM RESURSIMA	Udio turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu	okolišni
27	ZAŠTITA BIORAZNOLIKOSTI	Dostupne smjernice za ponašanje posjetitelja u destinaciji	okolišni – priroda
28	ODRŽIVO UPRAVLJANJE ENERGIJOM	Udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali neka od rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama	okolišni – klima
39	POSLOVANJE GOSPODARSKIH SUBJEKATA U TURIZMU	Postotak muškaraca i žena zaposlenih u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	ekonomski
46	TURISTIČKA INFRASTRUKTURA	Broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima se stalno živi	prostorni/upravljanje
	ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM	Razvijen i implementiran sustav praćenja i ublažavanja utjecaja turizma na atrakcije	prostorni/upravljanje

Početna vrijednost pokazatelja ukazuje da pozitivno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta izražava 41,34 % stanovnika, dok negativno mišljenje zauzima 16,76 %. Među stanovnicima koji ostvaruju koristi od turizma, pozitivan stav bilježi 29,05 %, a negativan 9,50 %, što upućuje da i oni koji imaju izravne koristi nisu nužno snažno pozitivno orijentirani. Kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma, pozitivan stav (35,20 %) također prevladava nad negativnim (12,29 %). Promatrajući rezultate prema dobnim skupinama, može se zaključiti da su stavovi konzistentno pozitivni u svim dobnim kategorijama, pri čemu s godinama raste udio pozitivnih percepcija. Najizrazitije pozitivno mišljenje iskazuju skupine 56–65 godina (78,9 %) te 66–75 godina (75 %), dok je kod najmlađih i srednjih skupina (18–45 godina) odnos stabilan, ali nešto uravnoteženiji (oko dvije trećine pozitivnih i trećina negativnih). Najstarija skupina (76+) u potpunosti izražava pozitivan stav, iako na temelju malog broja ispitanika

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-3)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta u ukupnom broju stalnih stanovnika		
	Opis	Percepcija učinaka turizma i stavovi koje lokalna zajednica ima prema turističkom razvoju usko su povezani s percepcijom identiteta mjesta. Promjene uslijed intenzivnog turističkog razvoja mogu uzrokovati gubitak autentičnosti mjesta i narušiti njegov kulturni identitet. Degradacija identiteta mjesta pridonosi negativnim reakcijama prema turistima i može smanjiti zadovoljstvo životom u mjestu. Identitet mjesta ujedno je i bitan faktor u privlačenju posjetitelja, koji sve češće traže autentično iskustvo i doživljaj lokalne kulture. S druge strane, interakcija s posjetiteljima može imati i pozitivan učinak na identitet mjesta, jačanjem društvene identifikacije kroz veću percepciju posebnosti unutar lokalne zajednice ili povećanu svijest o baštini.		
	Podpokazatelji	– a) Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – b) Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma – c) Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta prema socio-demografskim pokazateljima		
	Izvor podataka	Anketa lokalnog stanovništva		
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I i II		
Početna vrijednost (2025.)		2027.	2029.	2031.
SZL-3 – pozitivno mišljenje: 41,34%, negativno mišljenje: 16,76%				
SZL-3 (a) - pozitivno mišljenje: 29,05%, negativno mišljenje: 9,50%				
SZL-3 (b) - pozitivno mišljenje: 35,20% negativno mišljenje: 12,29%				
SZL-3 (c) – 18–25 godina: pozitivno mišljenje izražava 66,7 % (6 od 9), dok negativno 33,3 % 26–35 godina: isti omjer kao kod mlađe skupine – 66,7 % pozitivnih i 33,3 % negativnih stavova 36–45 godina: pozitivno mišljenje izražava 66,7 % (18 od 27), negativno 33,3 %				

Početna vrijednost pokazatelja ukazuje da pozitivno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta izražava 41,34 % stanovnika, dok negativno mišljenje zauzima 16,76 %. Među stanovnicima koji ostvaruju koristi od turizma, pozitivan stav bilježi 29,05 %, a negativan 9,50 %, što upućuje da i oni koji imaju izravne koristi nisu nužno snažno pozitivno orijentirani. Kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma, pozitivan stav (35,20 %) također prevladava nad negativnim (12,29 %). Promatrajući rezultate prema dobnim skupinama, može se zaključiti da su stavovi konzistentno pozitivni u svim dobnim kategorijama, pri čemu s godinama raste udio pozitivnih percepcija. Najizrazitije pozitivno mišljenje iskazuju skupine 56–65 godina (78,9 %) te 66–75 godina (75 %), dok je kod najmlađih i srednjih skupina (18–45 godina) odnos stabilan, ali nešto uravnoteženiji (oko dvije trećine pozitivnih i trećina negativnih). Najstarija skupina (76+) u potpunosti izražava pozitivan stav, iako na temelju malog broja ispitanika

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-3)		
46–55 godina: nešto povoljniji odnos – 70,4 % pozitivnih i 29,6 % negativnih stavova 56–65 godina: još izraženije pozitivno – 78,9 % naspram 21,1 % negativnih 66–75 godina: isti omjer kao kod mlađih skupina – 75,0 % pozitivnih i 25,0 % negativnih 76 i više godina: 100 % pozitivnih stavova (1 osoba), bez negativnih mišljenja			

Pokazatelj SZT-1 pokazuje da 59,54 % turista u ukupnim smještajnim kapacitetima destinacije čine ponovljeni posjeti unutar posljednjih 5 godina, što ukazuje na značajnu lojalnost i stabilnost turističkog prometa. Najveći udio stalnih turista evidentiran je u objektima u domaćinstvu (56,41 %) i kampovima (15,38 %), dok hoteli (10,26 %) i turistička naselja (2,56 %) ostvaruju znatno manji udio. Rezultati upućuju na visoku razinu zadovoljstva posjetitelja i sugeriraju da destinacija uspješno zadržava povratnike.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Postotak ponovljenih/stalnih turista u smještajnim objektima destinacije (SZT – 1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena broja turista u smještajnim kapacitetima koji su već posjetili odredište tijekom posljednjih 5 godina u ukupnom broju turista u smještajnim kapacitetima u destinaciji (u %).		
	Opis	Cilj destinacije je privlačiti nove goste, ali i zadržavati one stare. Stalni ('vjerni') gosti često donose i veću korist destinaciji, te pridonose stabilnosti destinacije u kriznim razdobljima. Prijedlog je (ETIS) pratiti udio gostiju koji se vraćaju unutar posljednjih 5 godina i usmjeriti se na praćenje ponovljenih dolazaka turista u oblicima smještaja. Kvantitativno istraživanje turističke potražnje koje se provodi na reprezentativnim uzorcima turista u smještajnim kapacitetima (anketa). Ukoliko su rezultati takvih istraživanja na raspolaganju, pokazatelj se izravno preuzima iz istraživanja. Inače je potrebno provesti istraživanje.		
	Podpokazatelji	/		
	Izvor podataka	Anketa o zadovoljstvu turista		
Metodologija izračuna pokazatelja		Izračun se temelji na odgovorima ispitanika (poželjna segmentacija posjetitelja po vrsti smještajnih objekata) BIP – broj ispitanika u smještajnim objektima u koji su već posjetili odredište tijekom posljednjih 5 god. BI – ukupni broj ispitanika u smještaju destinacije $\text{Postotak} \frac{\text{ponovljenih}}{\text{ukupnih}} \text{ turista u smještaju} = \frac{BIP}{BI} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)		2027.	2029.	2031.
SZT – 1: 59,54% je ponovljenih turista (78/131)				
Od toga:				

Hotel 10,26% (8) Kamp 15,38% (12) Turističko naselje 2,56% (2) Obiteljski smještaj 56,41% (44) Nešto drugo (jednodnevni posjetitelji) 3,85 % (3) Bez odgovora 11,54% (9)			
--	--	--	--

MAJOR

Pokazatelj SSD-6: Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću pokazuje da je na području Grada Omiša u razdoblju od lipnja do rujna 2024. zabilježen jedan optužni prijedlog prema članku 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, koji se odnosi na narušavanje mira, viku ili neprimjereno ponašanje na javnom mjestu. Može se utvrditi kako su ponašanja ovoga tipa u Omišu rijetka te nisu nužno povezana s turističkom aktivnošću, a Grad u pravilu predstavlja mirnu, sigurnu destinaciju.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću (SSD-6)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o opterećenju lokalne zajednice radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću u destinaciji temeljem prekršajnih postupaka (prekršajni nalozi PU destinacije i optužni prijedlozi oštećenih osoba) tijekom mjeseca u kojem je, u odnosu na cjelokupnu kalendarsku godinu, evidentiran najveći broj turista u destinaciji.		
	Opis	Prekršaji protiv javnog reda i mira su djela kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, kao i druga djela sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira. Policija može pokrenuti prekršajni postupak izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem optužnog prijedloga, a osobe oštećene prekršajem mogu same pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga pred mjesno nadležnim Općinskim sudom ili Općinskim prekršajnim sudom. Pokazatelj prati udio (%) broja prekršajnih postupaka u destinaciji radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću koji su evidentiranu u PU i/ili u Općinskom sudu ili Općinskom prekršajnom sudu destinacije, <u>u tri mjeseca s najvećim brojem turista u godini</u>. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima dužno je voditi tijelo državne uprave nadležno za unutarnje poslove (MUP), odnosno policijska uprava (PU) u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima i podnesenim optužnim prijedlozima oštećenih osoba dužan je voditi Općinski sud ili Općinski prekršajni sud u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Napomena: prikuplja se isključivo broj prekršajnih postupaka (naloga PU i optužnih prijedloga oštećene osobe), dok se informacije o sadržaju postupaka ne prikupljaju.		
	Podpokazatelj	N/P		
	Izvor podataka	Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU		
	Pokazatelj se izračunava kao udio broja prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti u destinaciji u odnosu na ukupan broj prekršajnih postupaka radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji u mjesecu u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom jedne kalendarske godine:			
Metodologija izračuna pokazatelja		udio prekršaja radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji uzrokovano turističkom aktivnosti = broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira radi turističke djelatnosti u destinaciji ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira u destinaciji × 100%		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2024.)		2026.	2028.	2030.
Jedan optužni prijedlog				

Rezultat pokazatelja SGOV-1 pokazuje da je samo 8,82 % turističkih poslovnih subjekata u destinaciji trenutno implementiralo sustave za korištenje reciklirane vode. Navedeno uključuje aktivnosti u sektorima smještaja, hrane i pića, prijevoza, putničkih agencija. Implementacija sustava recikliranja doprinijela bi smanjenju potrošnje i opterećenja okoliša, a ujedno i jačala imidž destinacije kao ekološki odgovorne.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Udio turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu (SGOV-1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o mjerama za korištenje reciklirane vode, koje su u destinaciji implementirali gospodarski subjekti u turizmu u području gospodarenja otpadnim vodama, održivom upravljanju vodama i posredno u području kružnog gospodarstva.		
	Opis	Pokazatelj prati uspješnost turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u područjima gospodarenja otpadnim vodama i održivom upravljanju vodama i informacije o osiguranju kružnosti recikliranih (sivih i crnih) voda te posredno o smanjenju onečišćenja vodnih i morskih resursa, osobito u destinacijama u kojima su ti resursi osnova turističkih djelatnosti. Napredni sustavi omogućuju recikliranje vode i ponovnu upotrebu, čime se smanjuje potrošnja svježe vode. Sive vode predstavljaju sanitarne otpadne vode iz perilica, tuševa, umivaonika odnosno one koje nastaju za vrijeme pranja, zatim iz prostora namijenjenih pripremi hrane, skladištenju hrane i čišćenju namirnica, bazena sl. Crne vode su fekalne otpadne vode ljudskog i životinjskog porijekla, odnosno vode koje potječu iz toaleta te ostalih izljevova takve vode. Crne i sive vode se prikupljaju u posebnim spremnicima, nakon čega se podvrgavaju obradi prije ispuštanja u okoliš.		
	Podpokazatelji	/		
	Izvor podataka	Anketa gospodarskih subjekata		
	Metodologija izračuna pokazatelja	Broj turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu, u odnosu na ukupan broj gospodarskih subjekata u turizmu prema turističkim djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila BA – broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila koja koriste recikliranu vodu, BT – ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila <i>Udio turističkih poduzeća koja koriste recikliranu vodu</i> $= \frac{BA}{BT} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.	2028.
SGOV-1: 8,82%				

Pokazatelj SZB-2: Dostupne smjernice za ponašanje posjetitelja u destinaciji upućuje kako postoje osnovne preporuke o odgovornom ponašanju turista (pr. u okviru promotivnog letka „Odgovorno uživajte u ljetovanju“, javno istaknutih pravila ponašanja na plažama i sl.). Iako navedeno predstavlja dobru osnovu za usmjeravanje posjetitelja prema održivim praksama i odgovornom ponašanju, smjernice su trenutno detaljnije definirane samo za pojedine oblike ponašanja. Posebice bi smjernice ovoga tipa bile korisne i potrebne za usmjeravanje ponašanja posjetitelja prilikom prakticiranja sportsko-rekreacijskih aktivnosti na otvorenom, uključujući aktivnosti na Cetini.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Dostupne smjernice za ponašanje posjetitelja u destinaciji (SZB-2)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup pravila i preporuka koje su dostupne turistima i posjetiteljima, a koje objašnjavaju prihvatljive obrasce ponašanja i interakcije unutar turističke destinacije.		
	Opis	Smjernice uključuju informacije o lokalnim običajima, zakonima, zaštiti okoliša, i interakciji s lokalnom zajednicom. Cilj je promicanje održivog turizma i osiguravanje da posjetitelji pozitivno doprinose destinaciji, umjesto da je opterećuju. Pružaju ključne informacije za očuvanje kulturnog i prirodnog nasljeđa destinacije te zaštite prava i dobrobiti lokalnog stanovništva.		
	Podpokazatelji	– a) objavljen i javno dostupan dokument na području destinacije (lokaliteta) i virtualno na web-stranici destinacije (lokaliteta) koji sadrži smjernice za ponašanje posjetitelja. – b) pokrenuta kampanja s ciljem upoznavanja posjetitelja sa smjernicama za prihvatljivo ponašanje.		
	Izvor podataka	Turistička zajednica / JLS / lokalitet		
Metodologija izračuna pokazatelja		Kvalitativni pokazatelj		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)		2027.	2029.	2031.
SZB-2 – DA				
SZB-2 (a) – DA				
SZB-2 (b) – NE				

Pokazatelj SOE-1: Udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama pokazuje da je u početnoj godini mjerenja (2025.) 37,14% poslovnih subjekata u destinaciji uvelo barem neko rješenje iz ovog područja. Za daljnji razvoj, rezultat sugerira potrebu za: jačom edukacijom i podrškom poslovnim subjektima (financijskim i savjetodavnim mjerama - usmjeravanjem poslovnih subjekata prema zajedničkom cilju smanjenja emisija i povećanja otpornosti na klimatske rizike), sustavnijim promoviranjem dostupnih inicijativa i standarda (npr. EU Ecolabel, ISO 14001, GSTC kriteriji).

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali neka od rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama (SOE-1)		
Obilježja Pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o udjelu turističkih poslovnih subjekata koji sustavno provode mjere i aktivnosti ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u odnosu na ukupan broj poslovnih subjekata u destinaciji.		
	Opis	Većina turističkih poslovnih subjekata u svom poslovanju koristi u cijelosti ili djelomično neobnovljive izvore energije. Mnogi se turistički poslovni subjekti nalaze u područjima osjetljivim na poplave, sušu i druge štetne utjecaje klimatskih promjena. Za uspostavu i provođenje mjera i aktivnosti u područjima ublažavanje klimatskih promjena (npr. smanjenje emisija CO2 iz smještajnih kapaciteta, uvođenje obnovljivih oblika energije u prometu i smještaju, poticanje korištenja nisko-energetskih sustava, smanjenje korištenja jednokratne plastike kao jednog od proizvoda fosilnih goriva) te za prilagodbu klimi (odgovor na neke od neizbježnih utjecaja i rizika, npr. na poplavu, sušu, podizanje razine mora) poslovni subjekti mogu implementirati neke od rješenja za dekarbonizaciju (ublažavanje) i prilagodbu klimatskim promjenama. Za njihovu implementaciju turistički poslovni subjekt može primijeniti smjernice pravnog okvira (Nadležno ministarstvo https://mingor.gov.hr/djelokrug/uprava-za-procjenu-utjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/procjena-utjecaja-na-okolis-puo-spuo/smjernice-7641/smjernice-za-pripremu-infrastrukture-klimatskim-promjenama/7643), inicijative (npr. GSTC Destination criteria, Glasgow Declaration i sl.), programe (npr. GEF Global Program to Support Electric Mobility), kao i sustave upravljanja okolišem (EMAS; ISO 14001) ili smjernice ekološkog označavanja (npr. EU Ecolabel) verificirane od treće strane i sl. Svrha pokazatelja je na angažiranost destinacije u planiranju i upravljanju klimatski održivim poslovanjem te razinu integracije izazova i rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama u svijesti šire zajednice.		
	Podpokazatelji	N/P		
	Izvor podataka	Anketa gospodarskih subjekata u turističkim djelatnostima		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali rješenja za ublažavanje (PS _r) i/ili prilagodbu klimatskim promjenama u odnosu na ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji (PS _u). <i>Udio PS s implementiranim rješenjima</i> $= \frac{PS_r}{PS_u} \times 100\%$		
Učestalost	mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)		2027.	2029.	2031.
SOE-1: 37,14%				

Pokazatelj SPGS-5 pokazuje da žene čine 55,85%, a muškarci 44,15% zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (2024.). Podpokazatelj za razdoblje najveće gospodarske aktivnosti (SPGS-5a) potvrđuje gotovo istu strukturu (žene 54,97%; muškarci 45,03%). Odnosno, zapošljavanje proporcionalno uključuje oba spola te da je spolna struktura zaposlenih u ovoj djelatnosti relativno uravnotežena, s blagom prevagom žena.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Postotak muškaraca i žena zaposlenih u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (SPGS-5)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati spolna struktura zaposlenih u JLS u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma)		
	Opis	Pokazatelj omogućava analizu gospodarske strukture s obzirom na spolnu strukturu zaposlenih. Definiraju se dva pokazatelja: 1. Udio žena zaposlenih na području destinacije u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koji se definira se kao razlomak u kojem je brojnik prosječan broj zaposlenih žena tijekom godine, a nazivnik ukupno prosječan broj zaposlenih tijekom godine 2. Udio muškaraca zaposlenih na području destinacije u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koji se definira kao razlomak u kojem je brojnik prosječan broj zaposlenih muškaraca tijekom godine, a nazivnik ukupno prosječan broj zaposlenih tijekom godine		
	Podpokazatelji	- a) Postotak muškaraca i žena zaposlenih u djelatnostima iz Područja I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane tijekom 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti u djelatnosti mjerene ostvarenim poslovnih prihodom ili ostvarenim brojem noćenja		
	Izvor podataka	Državni zavod za statistiku, posebna obrada podataka Prosječan godišnjih broj ukupno zaposlenih prema područjima djelatnosti važećeg NKD-a i po županijama, administrativni izvori (prema ZAPOSLENOST I PLAĆE – PREGLED PO ŽUPANIJAMA) za jedinice lokalne samouprave Alternativni izvor: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (MMRMSOP) – Portal za napredno praćenje tržišta rada		
Metodologija izračuna pokazatelja		Sve spomenute veličine se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora. Podrazumijeva se da se odnose na poslovne subjekte u djelatnostima iz područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa sjedištem na teritoriju destinacije. ZPUK – Ukupan broj zaposlenih, prosjek godine ZPŽ – Broj zaposlenih žena, prosjek godine ZPM – Broj zaposlenih muškaraca, prosjek godine <i>Udio zaposlenih muškaraca u djelatnostima</i> $\text{iz Područja I} = \frac{ZP_M}{ZP_{UK}} \times 100\%$		
Učestalost	mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)		2025.	2026.	2027.
SPGS-5: Žene: 55,85%, muškarci: 44,15%				
SPGS-5 a): Žene: 54,97%, muškarci: 45,03%				

Pokazatelj za 2025. iznosi 59,14, što znači da na svakih 100 stalno nastanjenih objekata dolazi više od 59 kuća i stanova za odmor. Vrijednost upućuje na značajnu prisutnost sekundarnih nekretnina u destinaciji, koje već imaju vidljiv utjecaj na prostornu i funkcionalnu strukturu naselja. Stoga je nužno sustavno praćenje i pravovremeno upravljanje trendom kroz prostorne i porezne politike.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima se stalno živi (SOUP-1)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira odnos između broja kuća i stanova za odmor i broja stalnih stambenih objekata u destinaciji		
	Opis	Veliki broj nekretnina koje služe kao kuće i stanovi za odmor može promijeniti prirodu destinacije, naročito kada broj kuća i stanova za odmor preraste broj objekata za stalno stanovanje. Zbog toga ovaj indikator može pomoći prepoznavanju tog fenomena prije nego što postane problem.		
	Podpokazatelji	/		
	Izvor podataka	Podaci JLS o broju stambenih objekata koji se koriste za odmor, podaci institucija (npr. Porezna uprava) koje provode naplatu poreza na kuće za odmor /DZS popis kućanstava		
Metodologija izračuna pokazatelja		A – broj kuća i stanova za odmor u destinaciji. U jedinicama lokalne samouprave koje ne prikupljaju porez na kuće za odmor ovaj podatak ne mora biti poznat. B – broj objekata koji se koriste za stalno stanovanje (uključujući i objekte za dugotrajni najam) C – broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima se stalno živi, $C = \frac{A}{B} \times 100$		
Učestalost	mjerenja	U jedinicama lokalne samouprave koje prikupljaju porez na kuće za odmor – svake godine. U ostalim jedinicama lokalne samouprave – svake tri godine.		
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.	2028.
59,14				

Rezultati pokazatelja SOUP-3 pokazuju da destinacija trenutno nema u potpunosti razvijen sustav za praćenje i ublažavanje utjecaja turizma na prirodne i kulturne atrakcije. Turistička zajednica redovito vodi i objavljuje analitiku podataka iz sustava eVisitor, provodi istraživanja stavova posjetitelja, a na snazi je i Strateški plan razvoja turizma Grada 2020-2030. godine. Međutim, još nije u cijelosti razvijen integrirani sustav s jasno definiranim aktivnostima, nadležnostima i referentnim vrijednostima koji bi omogućio kontinuirano praćenje i planiranje mjera za zaštitu atrakcija.

Pokazatelj (kod pokazatelja)		Razvijen i implementiran sustav praćenja i ublažavanja utjecaja turizma na atrakcije (SOUP-3)		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup mjera i procesa koji su usmjereni na identifikaciju, praćenje i smanjenje negativnih učinaka turističkih aktivnosti na prirodne i kulturne atrakcije.		
	Opis	Sustav uključuje redovito praćenje broja posjetitelja, utjecaja na okoliš, infrastrukturu i lokalnu zajednicu. Cilj je razviti strategije koje omogućuju održiv turizam, štiteći atrakcije od prekomjerne eksploatacije. Implementacija takvog sustava zahtijeva suradnju između tijela zaduženih za upravljanje razvojem turizma i destinacijom, javnih tijela i lokalnih zajednica.		
	Podpokazatelji	– a) Razvijen i implementiran sustav za praćenje utjecaja turizma na atrakcije s jasno definiranim aktivnostima i nadležnostima. – b) Razvijen sustav pokazatelja za praćenje utjecaja turizma na atrakcije uz referentne vrijednosti (primjerice kroz studije prihvatnog kapaciteta) – c) Definirana obveza prikupljanja podataka vezano za pokazatelje utjecaja turizma na atrakcije uz godišnju analizu i izradu izvještaja.		
	Izvor podataka	JLS/TZ		
Metodologija izračuna pokazatelja		Kvalitativni pokazatelj		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)	2027.		2029.	2031.
SOUP-3: NE				
SOUP-3 – a): NE				
SOUP-3 – b): NE				
SOUP-3 – c): NE				

14.3. Analiza razine nosivosti destinacije – izračun pokazatelja prihvatnog kapaciteta

Analiza razine nosivosti destinacije provodi se kako bi se identificirala uska grla i ograničenja turističkog razvoja te sagledali utjecaji turizma na destinaciju u posljednjih najmanje pet godina, a obuhvaća pregled, analizu i interpretaciju pokazatelja prihvatnog kapaciteta koji ilustriraju granice opterećenja destinacije. Za potrebe ove analize primjenjuju se deset kategorija pokazatelja prihvatnog kapaciteta: institucionalni i strateški okvir, smještajni kapaciteti, turistička potražnja, resursno atrakcijska osnova, priroda i okoliš, prostor, komunalna i prometna infrastruktura, stanovništvo i kvaliteta života, te zaposlenost, gospodarstvo i važnost turizma. Podaci za izračun ovih pokazatelja prikupljani su za posljednje raspoloživu godinu. Na temelju prikupljenih podataka, za svaku godinu i za svako analizirano područje izračunati su pokazatelji utjecaja turizma. Pri izradi procjene dostignute razine prihvatnog kapaciteta valja istaknuti da za pojedine pokazatelje podaci nisu bili dostupni u trenutku izračuna. To se posebno odnosi na situacije kada su se analize provodile na razini zona, budući da značajan udio relevantnih podataka nije evidentiran po naseljima. U sljedećem poglavlju (6.1.) prikazuje se procjena dostignute razine prihvatnog kapaciteta destinacije. Procjena omogućava usporedbu stvarnog stanja pojedinih obilježja turističke aktivnosti, izmjerenih kroz odabrane pokazatelje utjecaja, s postavljenim standardima prihvatljivosti.

Kategorija 1 – Institucionalni i strateški okvir

1.1. Stav o turizmu kao faktoru povećanja blagostanja stanovnika

podatci	Naziv podataka	Percepcija cjelokupnih učinaka turizma na kvalitetu života u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) lokalnih stanovnika s pozitivnom percepcijom cjelokupnih učinaka turizma na kvalitetu života u destinaciji	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnih stanovnika s pozitivnom percepcijom cjelokupnih učinaka turizma na život u destinaciji procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH1. Razmislite kako sve turizam utječe na svakodnevni život u Vašem mjestu – na lokalno gospodarstvo, okoliš, dostupnost javnih sadržaja, sigurnost u mjestu, društveni život, cijene i slično. <i>Uzimajući u obzir i dobre i loše strane turizma, smatrate li da je život u Vašem mjestu: Označite samo jedan odgovor! 1) Smanjuje kvalitetu života 2) Pomaže u održanju kvalitete života 3) Pomaže u unaprijeđenju kvalitete života 4) Nema nikakav učinak</i> Udio lokalnog stanovništva s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da turizam pomaže u održanju ili unapređenju kvalitete života u mjestu i ukupnog broja ispitanika	
		$\% \text{ stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života} = \frac{\text{broj ispitanika koji su odgovorili 2 ili 3 na pitanje PH1}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH1}} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju, izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 81,92%			
- Centralno naselje Omiš: 79,50%			
- Rivijera: 88,37%			
- Zaobalje: 83,33%			
- Zamosorje: 50%			

Kategorija 2 – Smještajni kapaciteti

2.1. Omjer broja kreveta u komercijalnom smještaju te kućama i stanovima za odmor u odnosu na 100 stanovnika

podatci	Naziv podataka	1. Broj turističkih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 2. Procijenjeni broj turističkih kreveta u kućama i stanovima za odmor u destinaciji koji se ne koriste za kratkoročni najam (kuće i stanove za odmor iz podataka Porezne uprave umanjene za kuće i stanove za odmor s rješenjem o pružanju komercijalnih usluga smještaja) u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj stanovnika destinacije
		Pokazateljem se definira omjer ukupnog broja kreveta u komercijalnom smještaju te kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam (kuće i stanove za odmor iz podataka Porezne uprave umanjene za kuće i stanove za odmor s rješenjem o pružanju komercijalnih usluga smještaja) u destinaciji/zoni, u odnosu na stotinu stalnih stanovnika
	Mjerna jedinica	1. Krevet 2. Krevet 3. Stanovnik
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. eVisitor / podaci JLS o broju stambenih objekata koji se koriste za odmor, podaci institucija (npr. Porezna uprava) koje provode naplatu poreza na kuće za odmor 3. Državni zavod za statistiku, baza „Gradovi u statistici“- Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-ustatistici.xlsx)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podaci su dostupni 2. Podaci su djelomično dostupni 3. Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>broj kreveta u komercijalnom smještaju i kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam na 100 stalnih stanovnika</i> $= \frac{K_{KK} + K_{KO}}{S} \times 100$ gdje je <i>KKK</i> – broj turističkih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja, <i>KKO</i> – procijenjeni broj kreveta u kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam u destinaciji, <i>S</i> – broj stalnih stanovnika u destinaciji, pri čemu se <i>KKO</i> procjenjuje kao umnožak broja kuća i stanova za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam, <i>ON</i>, i prosječnog broja kreveta u objektima koji su u sustavu eVisitor registrirani kao Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica), Kuća za odmor (vikendica) ili Stan za odmor (vikendica), <i>ØKKO</i>, <i>broj kreveta u objektima koji su u sustavu eVisitor registrirani kao Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica), Kuća za odmor (vikendica) ili Stan za odmor (vikendica)</i> $\varnothing K_{KO} = \frac{\text{broj objekata koji su u sustavu eVisitor registrirani kao Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica), Kuća za odmor (vikendica) ili Stan za odmor (vikendica)}}{\text{broj objekata koji su u sustavu eVisitor registrirani kao Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica), Kuća za odmor (vikendica) ili Stan za odmor (vikendica)}}$ $K_{KO} = O_N \times \varnothing K_{KO}$

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Zoniranje	izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2024.)	2029.	2033.
- UKUPNO: 70,2 - u cijelom području bilježi se oko 70 kreveta na 100 stanovnika		
- Centralno naselje Omiš: 112,1 – broj kreveta u komercijalnom smještaju u zoni premašuje broj stanovnika		
- Rivijera: 628,5 – više od šest kreveta u komercijalnom smještaju po svakom stanovniku, odnosno, vrlo je mali udio stalnih stanovnika u odnosu na turistički kapacitet		
- Zaobalje: 25,1 - vrlo niska vrijednost		
- Zamosorje: 7,8 - nešto više od 1 kreveta na 4 stanovnika – turizam je prisutan, ali zona i dalje predstavlja primarno rezdencijalni prostor		

2.2. Omjer broja kreveta u nekomercijalnom smještaju u odnosu na 100 stanovnika

podatci	Naziv podataka	1. Broj turističkih kreveta u nekomercijalnom smještaju 2. Broj stanovnika destinacije
	Definicija	Pokazateljem se definira omjer broja kreveta u nekomercijalnom smještaju (kućama i stanovima za odmor) u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika.
	Mjerna jedinica	1. Krevet 2. Stanovnik
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Državni zavod za statistiku, baza „Gradovi u statistici“- Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
	Metodologija izračuna pokazatelja	$\text{broj kreveta u nekomercijalnom smještaju na 100 stalnih stanovnika} = \frac{K_{NO}}{S} \times 100$ gdje su K_{NO} – broj kreveta u nekomercijalnom smještaju S – broj stalnih stanovnika u destinaciji
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Zoniranje	izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)	2029.	2033.
- UKUPNO: 14,74% - na svakih 100 stanovnika destinacije dostupno je 14,74 kreveta u nekomercijalnom smještaju		
- Centralno naselje Omiš: 11,86% - relativno prisutnost nekomercijalnog smještaja u odnosu na broj stanovnika		
- Rivijera: 131,15% - Izuzetno visok omjer, više kreveta nego stanovnika		

- Zaobalje: 8,08% - niska prisutnost nekomercijalnog smještaja u odnosu na broj stanovnika		
- Zamosorje: 1,11% - minimalna prisutnost nekomercijalnog smještaja u odnosu na broj stanovnika		

2.3. Omjer broja smještajnih objekata u domaćinstvu te kućama i stanovima za odmor u odnosu na broj stanova za stalno stanovanje

podatci	Naziv podataka	1. Broj komercijalnih smještajnih objekata registriranih u eVisitoru kao podvrste Objekti u domaćinstvu, Apartman, Kuća za odmor, Sobe za iznajmljivanje i Studio apartman. 2. Broj kuća i stanova za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam 3. Broj stanova za stalno stanovanje	
	Definicija	Pokazateljem se definira odnos broja smještajnih objekata za iznajmljivanje u domaćinstvu te kuća/stanova za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam prema broju stanova za stalno stanovanje u destinaciji	
	Mjerna jedinica	1. Broj smještajnih objekata 2. Broj objekata 3. Broj stanova	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. eVisitor/ podaci JLS o broju stambenih objekata koji se koriste za odmor, podaci nadležnog poreznog tijela koje je člankom 2. stavkom 1. Zakona o lokalnim porezima definirano kao porezno tijelo JLP(R)S u čijem su djelokrugu poslovi utvrđivanja, nadzora i naplate poreza ili ispostava Porezne uprave. 3. Podaci JLS.	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1.-3. Dostupno	
	Periodičnost prikupljanja podataka	1.-3. Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		$\text{Broj smještajnih objekata u domaćinstvu te kuća i stanova za odmor na broj stanova za stalno stanovanje} = \frac{O_{SD} + O_N}{O_{SS}}$ Gdje su: O_{SD} – broj komercijalnih smještajnih objekata registriranih u eVisitoru kao podvrste Objekti u domaćinstvu, Apartman, Kuća za odmor, Sobe za iznajmljivanje i Studio apartman. O_N – broj kuća i stanova za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam O_{SS} – broj objekata koji se koriste za stalno stanovanje	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 0,6			
- Centralno naselje Omiš: 0,63 - odnos je gotovo isti kao ukupni prosjek			
- Rivijera: 1,6 - na 10 stanova za stalno stanovanje dolazi čak 16 objekata za turizam/odmor			
- Zaobalje: 0,13 - tek 1 objekt za turizam/odmor na 10 stalnih stanova			
- Zamosorje: 0,04 – gotovo je zanemariv fond namijenjen najmu/odmoru			

2.4. Broj kreveta u komercijalnom smještaju te kućama i stanovima za odmor na 100 m2 građevinskog područja naselja

podatci	Naziv podataka	1. Broj turističkih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja – <i>KKK</i> 2. Procijenjeni broj turističkih kreveta u kućama i stanovima za odmor u destinaciji koji se ne koriste za kratkoročni najam (kuće i stanove za odmor iz podataka nadležnog poreznog tijela umanjene za kuće i stanove za odmor s rješenjem o pružanju komercijalnih usluga smještaja) u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja -<i>KKO</i> 3. Površina izgrađenog dijela zona stambene i mješovite namjene JLS (<i>Ps</i>)	
	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj registriranih stalnih kreveta u komercijalnom smještaju i kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam po izgrađenih 100 m2 građevinskog područja naselja	
	Mjerna jedinica	1. Krevet 2. Krevet 3. m2	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. JLS/nadležno porezno tijelo/druge ekspertne procjene 3. JLS + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je djelomično dostupan 3. Podatak je dostupan uz posebnu obradu	
	Periodičnost prikupljanja podataka	1.-3. Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		$\frac{\text{broj turističkih kreveta u komercijalnom smještaju i kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam na 100 m}^2 \text{ građevinskog područja naselja}}{P_s} \times 100 = \frac{K_{KK} + K_{KO}}{P_s} \times 100$ gdje je <i>KKK</i> – broj turističkih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja, <i>KKO</i> – procijenjeni broj kreveta u kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam u destinaciji, <i>Ps</i> – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja i mješovite namjene (m2). Brojevi <i>KKK</i> i <i>KKO</i> preuzimaju se iz pokazatelja 2.1	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 0,00239			
- Centralno naselje Omiš: /			
- Rivijera: /			
- Zaobalje: /			
- Zamosorje: /			

2.5. Struktura smještajnih kapaciteta izražena u postotnim udjelima

podatci	Naziv podataka	1. Broj kreveta u hotelima 2. Broj kreveta u kampovima 3. Broj kreveta u objektima u domaćinstvu 4. Broj kreveta u ostalom komercijalnom smještaju 5. Procijenjeni broj kreveta u kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam destinaciji (KKO se preuzima iz 2.1) Pokazatelj predstavlja postotne udjele stalnih kreveta po vrstama komercijalnih smještajnih objekata iz eVisitora (hoteli, kampovi, objekti u domaćinstvu i ostalo) te kuće i stanovi za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam (KKO iz pokazatelja 2.1) u ukupnoj brojci raspoloživih stalnih kreveta u destinaciji.	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja postotne udjele stalnih kreveta po vrstama komercijalnih smještajnih objekata iz eVisitora (hoteli, kampovi, objekti u domaćinstvu i ostalo) te kuće i stanovi za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam (KKO iz pokazatelja 2.1) u ukupnoj brojci raspoloživih stalnih kreveta u destinaciji.	
	Mjerna jedinica	1.-5. Broj kreveta	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1.-4. eVisitor 5. Pokazatelj 2.1	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je kontinuirano dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	1.-4. Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava za zonu za svaku godinu. HOT – broj kreveta u hotelima KMP – broj kreveta u kampovima DOM – broj kreveta u objektima u domaćinstvu PKS – broj kreveta u preostalom komercijalnom smještaju KKO – procijenjeni broj kreveta u kućama i stanovima za odmor koji se ne koriste za kratkoročni najam (preuzima se iz pokazatelja 2.1.) $\begin{aligned} & \text{Udio smještajnog kapaciteta u HOT} \\ &= \frac{HOT}{HOT + KMP + DOM + PKS + KKO} \times 100 \\ & \text{Udio smještajnog kapaciteta u KMP} \\ &= \frac{KMP}{HOT + KMP + DOM + PKS + KKO} \times 100 \\ & \text{Udio smještajnog kapaciteta u DOM} \\ &= \frac{DOM}{HOT + KMP + DOM + PKS + KKO} \times 100 \\ & \text{Udio smještajnog kapaciteta u PKS} \\ &= \frac{PKS}{HOT + KMP + DOM + PKS + KKO} \times 100 \\ & \text{Udio smještajnog kapaciteta u KKO} \\ &= \frac{KKO}{HOT + KMP + DOM + PKS + KKO} \times 100 \end{aligned}$	
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Zoniranje		izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.
- UKUPNO: hoteli (5,12), kampovi (8,67), nekomercijalni smještaj (19,54), objekti na OPG-u (0,08), objekti na domaćinstvu (59,53), ostali komercijalni smještajni objekti (7,03)			
- Centralno naselje Omiš: hoteli (5,94), kampovi (19,46), nekomercijalni smještaj (20,23), objekti na OPG-u (0), objekti u domaćinstvu (46,31), ostali komercijalni smještajni objekti (8,07)			
- Rivijera: hoteli (5,44), kampovi (9,77), objekti u domaćinstvu (65,69), nekomercijalni smještaj (19,10), ostali nekomercijalni objekti (0)			

- Zaobalje: hoteli (0), nekomercijalni smještaj (20,80), objekti na OPG-u (1,15), objekti u domaćinstvu (75,11), ostali komercijalni smještajni objekti (2,94)		
- Zamosorje: hoteli (0), kampovi (0), nekomercijalni smještaj (21,41), objekti na OPG-u (0), objekti u domaćinstvu (76,92), ostali komercijalni smještajniobjekti (1,67)		

Kategorija 3. Turistička potražnja

3.1. Intenzitet stacionarnog, komercijalnog i nekomercijalnog, turizma kao omjer prosječnog broja turista po stanovniku u vršnim danima turističke sezone

podatci	Naziv podataka	1. Prosječan dnevni broj turista 2. Stalni stanovnik destinacije
	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan dnevni broj turista u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u odnosu na ukupan broj stalnih stanovnika i to u vršnim danima turističke sezone.
	Mjerna jedinica	1. Prosječni dnevni broj turista 2. Stalni stanovnik destinacije
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Procjena stanovništva - Gradovi u statistici, DZS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1.-2. Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	1.-2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava za JLS i zonu za svaku godinu, a ukoliko destinaciju čini više JLS onda i za svaku JLS. Formula za izračun prosječnog broja turista u 5 dana turističke sezone (PBT): NT_i – broj noćenja turista u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u i-tom danu $PBT_i = \frac{1}{5} \sum_{i=1}^{i+4} NT_i,$ pri čemu i poprima vrijednosti od 1. siječnja do 27. prosinca Formula za izračun pokazatelja: <i>Intenzitet stacionarnog turizma</i> $= \frac{Najveća\ vrijednost\ PBT_i\ tijekom\ godine}{Ukupan\ broj\ stanovnika\ u\ destinaciji}$
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Zoniranje		izračun po unaprijed utvrđenim zonama
Početna vrijednost (2025.)		2026.
- UKUPNO: 0,58		2027.

- Centralno naselje Omiš: 0,533 - intenzitet je umjeren do visok, turistički pritisak značajan		
- Rivijera: 2,686 - vrlo visok intenzitet, gotovo 3 turista po stanovniku dnevno		
- Zaobalje: 0,136 - niska turistička aktivnost, gotovo zanemariv pritisak na stanovnike		
- Zamosorje: 0,074 - nizak intenzitet, turizam ne bi trebao generirati osjećaj opterećenja lokalnog stanovništva		

3.2. Nezadovoljstvo radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama

podatci	Naziv podataka	Nezadovoljstvo radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji									
	Definicija	Procjena udjela (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i nekomercijalnom smještaju te jednostavnih posjetitelja koji su nezadovoljni gužvama na ulicama, trgovima i atrakcijama (javnim prostorima) u mjestu u kojem borave.									
	Mjerna jedinica	Udio (%) nezadovoljnih posjetitelja (turista u komercijalnim smještajnim objektima, turista u nekomercijalnom smještaju, jednostavnih posjetitelja)									
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa turista i jednostavnih posjetitelja									
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem									
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine									
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio posjetitelja nezadovoljnih radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: 20 4. Resursno atrakcijska osnova 4.1. Koncentracija materijalnih atrakcija na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama PH1. U kojoj Vam mjeri gužva na ulicama/trgovima/atrakcijama predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji? Odgovorite na ljestvici od 1 - 'uopće nije problem' do 7– 'jako ozbiljan problem'. Sažeti prikaz varijable: <table><tr><td rowspan="2">Varijabla (pitanje)</td><td colspan="2">Označavanje krajnjih točaka mjerne ljestvice</td></tr><tr><td>1</td><td>7</td></tr><tr><td>Nezadovoljstvo radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji (PH1)</td><td>Uopće nije problem</td><td>Jako ozbiljan problem</td></tr></table> Udio posjetitelja koji su nezadovoljni radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika s ocjenom 6 ili 7 i ukupnog broja ispitanika koji su odgovorili na to pitanje: $\% \text{ posjetitelja nezadovoljnih radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji (R1)} = \frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH1}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH1}} \times 100$ Pokazatelj se računa zasebno za tri glavna segmenta turističke potražnje: turiste u komercijalnim smještajnim objektima, turiste u nekomercijalnom smještaju i jednostavne posjetitelje.		Varijabla (pitanje)	Označavanje krajnjih točaka mjerne ljestvice		1	7	Nezadovoljstvo radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji (PH1)	Uopće nije problem	Jako ozbiljan problem
Varijabla (pitanje)	Označavanje krajnjih točaka mjerne ljestvice										
	1	7									
Nezadovoljstvo radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama u destinaciji (PH1)	Uopće nije problem	Jako ozbiljan problem									
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine									
Zoniranje		izračun za cijelu destinaciju									
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.								
- UKUPNO: 3,62%											

Kategorija 4. Resursno atrakcijska osnova

4.1. Koncentracija materijalnih atrakcija na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama

podatci	Naziv podataka	1. Broj materijalnih atrakcija 2. Površina zone u hektarima (ha).
	Definicija	Pokazatelj je koncentracija materijalnih atrakcija na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama.
	Mjerna jedinica	1. Broj atrakcija 2. Ha
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Popis materijalnih atrakcija destinacije iz Plana upravljanja destinacijom 2. Registar prostornih jedinica Državne geodetske uprave te izračuna u GIS-u: površina zone u hektarima (ha)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1.-2. Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer broja materijalnih atrakcija na području zone i površine zone u hektarima, na sljedeći način, gdje su: KMA: koncentracija materijalnih atrakcija DMA: materijalne atrakcije u zoni iz Plana upravljanja destinacijom PZ: površina zone izražena u hektarima $KMA = \frac{DMA}{PZ}$
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine
Zoniranje		izračun po unaprijed utvrđenim zonama
Početna vrijednost (2025.)		2029.2033.
- UKUPNO: 0,0055 atrakcija po hektaru		
- Centralno naselje Omiš: /		
- Rivijera: /		
- Zaobalje: /		
- Zamosorje: /		

4.2. Koncentracija ugostiteljskih sadržaja na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama

podatci	Naziv podataka	1. Kapaciteti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane te objekata za pripremu i usluživanje pića na odabranom području mjereni brojem sjedala na otvorenom i zatvorenom prostoru sukladno važećim rješenjima o obavljanju ugostiteljske djelatnosti 2. Broj fiskaliziranih računa u restoranima i ostalim objektima za pripremu i usluživanje hrane te objektima za pripremu i usluživanje pića na odabranom području u danima vršne turističke sezone 3. Procijenjeni broj osoba za koje su usluge plaćene u okviru jednog fiskaliziranog računa u restoranima i ostalim objektima za pripremu i usluživanje hrane te objektima za pripremu i usluživanje pića na odabranom području u danima vršne turističke sezone	
	Definicija	Koncentracija ugostiteljskih sadržaja na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama iskazana dnevnim brojem uslužениh osoba po sjedalu u vrijeme vršnih dana turističke sezone.	
	Mjerna jedinica	1. Broj sjedala 2. Broj fiskaliziranih računa 3. Broj osoba	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. TuRegistar (https://eturizam.gov.hr/turegistar/)/ nadležna županijska tijela za izdavanje rješenja 2. Porezna uprava 3. Tomas Hrvatska: prosječan broj osoba na putovanju iz podataka o pratnji na putovanju u županiji/regiji u kojoj se zona/destinacija nalazi	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci o broju sjedala i fiskaliziranim računima su raspoloživi. Podatak o prosječnom broju osoba na putovanju je raspoloživ sukladno dinamici provedbe istraživanja TOMAS Hrvatska.	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj Iskorištenost sjedala na otvorenom i zatvorenom prostoru u restoranima, ostalim objektima za pripremu i usluživanje hrane te objektima za pripremu i usluživanje pića mjerena brojem uslužениh osoba po sjedalu u danima vršne sezone izračunava se prema formuli: $IS = \frac{\frac{BFR}{5} \times PBO}{BS_R + BS_B}$ gdje su: - BFR: Broj fiskaliziranih računa izdanih tijekom petodnevnog razdoblja na otvorenom i zatvorenom prostoru u restoranima, ostalim objektima za pripremu i usluživanje hrane te objektima za pripremu i usluživanje pića na području zone/destinacije; podatak se dijeli s brojem pet da se dobije prosječan broj fiskaliziranih računa tijekom dana vršne sezone - BSR: Broj sjedala na otvorenom i zatvorenom prostoru u restoranima, ostalim objektima za pripremu i usluživanje hrane - BSB: Broj sjedala na otvorenom i zatvorenom prostoru u objektima za pripremu i usluživanje pića - PBO: Prosječan broj osoba na putovanju iz podataka o pratnji na putovanju u županiji/regiji u kojoj se zona/destinacija nalazi iz posljednjeg raspoloživog istraživanja Tomas Hrvatska - IS: Iskorištenost sjedala	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: /			
- Centralno naselje Omiš: /			
- Rivijera: /			
- Zaobalje: /			
- Zamosorje: /			

4.3. Kakvoća voda za kupanje na mjernim stanicama na području destinacije tijekom razdoblja lipanj – rujan u odnosu na ostatak godine (za destinacije za koje je pokazatelj relevantan)

podatci	Naziv podataka	1. Ocjena kakvoće vode za kupanje na kopnu 2. Ocjena kakvoće mora za kupanje na plažama Ocjene: izvrsno-plavo; dobro-zeleno; zadovoljavajuće-žuto; nezadovoljavajuće-crveno.	
	Definicija	Pokazatelj je ocjena kakvoće kopnene, odnosno morske vode za kupanje, koja daje informaciju o stanju voda/mora za kupanje i rekreaciju unutar vremenskog razdoblja trajanja sezone kupanja na lokacijama uzorkovanja. Ocjene su javno dostupne u cilju zaštite zdravlja kupaca, održivog gospodarenja plažama te informiranja javnosti.	
	Mjerna jedinica	1.-2. Nema (opisno)	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. JLS (službene mrežne stranice) i županijski/gradski zavodi za javno zdravstvo (obavljaju nadzor nad vodom za kupanje i rekreaciju) 2. JLS (službene mrežne stranice) i županijski/gradski zavodi za javno zdravstvo (obavljaju nadzor nad kakvoćom mora za kupanje) Podacima se može pristupiti putem mrežnih stranica: https://vrtlac.izor.hr/kakvoca/ ; https://vrtlac.izor.hr/geoportal/ ; https://vrtlac.izor.hr/ords/bazapokpub/bindex ; a nalaze se i u: Nacionalnom godišnjem izvješću: Izvješće o kakvoći mora za kupanje u Republici Hrvatskoj (MZOZT) te u Nacionalnom godišnjem izvješću: Izvješće o kakvoći vode za kupanje na površinskim vodama u Republici Hrvatskoj (Hrvatske Vode).	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1.-2. Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Ocjena kopnene vode za kupanje na kopnu te ocjena morske vode za kupanje na plažama određuje se temeljem propisanih graničnih vrijednosti mikrobioloških pokazatelja i drugih značajki (meteorološka ispitivanja, temperatura, vidljiva i iznenadna onečišćenja). Ocjena za kakvoću kopnene vode za kupanje, odnosno mora za kupanje daje se u sezoni za kupanje (navodi se godina) za određenu destinaciju u odnosu na lokaciju/mjernu točku (postaju za mjerenje), a u izrazu: Izvrsno, Dobro, Zadovoljavajuće ili Nezadovoljavajuće.	
Učestalost mjerenja		Svake godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.
- UKUPNO: Izvrsna kakvoća mora na svim mjernim točkama (njih ukupno 11), podaci o kakvoći rijeke Cetine nisu dostupni			

4.4. Raspoloživa površina plaže po kupaću u danima vršne turističke sezone, (za destinacije za koje je pokazatelj relevantan)

podatci	Naziv podataka	1. Površina plaža i procjena površine ostalog kupališnog prostora (površina plaža i svih ostalih obalnih prostora koji se mogu ili se već koriste za kupanje, a nisu razvojnim dokumentima definirani kao plaže) 2. Broj turista koji na dane vršne sezone borave u komercijalnim i nekomercijalnim smještajnim kapacitetima 3. Broj jednodnevnih posjetitelja koji na dane vršne sezone borave u destinaciji 4. Broj lokalnih stanovnika destinacije/JLS-a na kraju prethodne godine	
	Definicija	Procjena raspoloživog ukupnog kupališnog prostora u danima vršne turističke sezone po potencijalnom kupaću. Ukupni kupališni prostor je površina plaža te svih ostalih obalnih prostora koji se mogu (i već se koriste) za kupanje, a nisu razvojnim dokumentima definirani kao plaže. Pokazatelj se računa samo za destinacije za koje je relevantan.	
	Mjerna jedinica	1. m2 2. Broj turista 3. Broj jednodnevnih posjetitelja 4. Broj stanovnika	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja pomorskim dobrom /Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža i/ili procjena eksperta temeljem podataka iz ICZM Protokola – zajednički pokazatelj 16 „Duljina obalne crte podložne fizičkim poremećajima zbog utjecaja izgrađenih struktura”; Digitalni model reljefa, DOF (digitalna ortofotokarta) i HOK (Hrvatska osnovna karta) podloge i terenskog (vizualnog) pregleda 2. Sukladno izračunu pokazatelja prema metodološkom okviru navedenom u točki 3.1. ovog dokumenta 3. Procjena broja jednodnevnih posjetitelja temeljem praćenja prometnih tokova i posjetitelja u različitim oblicima nautičkog turizma (zaustavljanje i boravak u destinaciji do 24 sata bez ostvarenog noćenja). Alternativno je moguće primijeniti metode daljinskog istraživanja bespilotnim letjelicama; prebrojavanjem posjetitelja na pojedinim lokacijama (npr. na lokacijama za ukrcaj/iskrcaj turističkih autobusa, parkiralištima, lukama i sl.) te je moguće pratiti broj posjetitelja korištenjem podataka o mobilnom pozicioniranju (mobile positioning data). 4. Državni zavod za statistiku: Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca (GRADOVI U STATISTICI, https://podaci.dzs.hr/hr/statistikau-nizu/)	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su djelomično javno dostupni, na zahtjev, od nadležnih institucija te uspostavu sustava praćenja broja jednodnevnih posjetitelja u destinaciji/JLS. Podaci o broju jednodnevnih posjetitelja nisu dostupni i podrazumijevaju provedbu istraživanja.	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj Raspoloživa površina kupališnog prostora po kupaću u danima vršne turističke sezone izračunava se sukladno sljedećoj formuli: <i>Raspoloživa površina kupališnog prostora po kupaću u danima vršne turističke sezone</i> = <i>Površina kupališnog prostora (zbroy površina plaža i procijenjenog ostalog kupališnog prostora) u m² na području destinacije/JLS</i> <i>Ukupan (potencijalni) broj kupaća</i> Ukupan (potencijalni) broj kupaća=broj turista + broj jednodnevnih posjetitelja + broj lokalnih stanovnika Broj turista i jednodnevnih posjetitelja računa se u dane vršne sezone.	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 7*			
- Centralno naselje Omiš: /			
- Rivijera: /			

- Zaobalje: /		
- Zamosorje: /		

* u izračun nisu uključeni jednodnevni posjetitelji, s obzirom da njihov broj na području destinacije nije moguće procijeniti, podatak o površini plaža dostupan je samo na razini Grada Omiša

4.5. Kakvoća zraka na mjernim stanicama na području destinacije tijekom razdoblja lipanj – rujn u odnosu na ostatak godine

Podatci	Naziv podataka	Kvaliteta zraka: Prva (I) kategorija – čist ili neznatno onečišćen zrak ili Druga (II) kategorija – onečišćen zrak	
	Definicija	Pokazatelj je ocjena kvalitete zraka koja daje informaciju o razini onečišćenosti zraka na području jedinica lokalne (regionalne) samouprave (zone/aglomeracije) u cilju zaštite zdravlja ljudi, održivosti destinacije te informiranja javnosti.	
	Mjerna jedinica	Nema	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	MZOZT, Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske: https://www.haop.hr/hr/godisnja-izvjesca-o-pracenju-kvalitete-zraka-na-podrucju-republike-hrvatske/godisnjaizvjesca-o-i/ili-DHMZ	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na razini zone ili aglomeracije	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak o kvaliteti zraka (I ili II kategorija) preuzima se iz objedinjenog izvješća RH (MZOZT ili DHMZ). Ocjene I i II kategorije kvalitete zraka prikazane su u navedenim izvješćima za zone i aglomeracije, prema Programu mjerenja kvalitete zraka. Napomena: U zonama i aglomeracijama u kojima su zabilježena prekoračenja graničnih i/ili ciljnih vrijednosti onečišćujućih tvari u zraku, nadležna upravna tijela JLS odnosno Grada Zagreba imaju obavezu donošenja Akcijskih planova za poboljšanje kvalitete zraka te osigurati provođenje mjera iz predmetnih planova pa je dodatne podatke moguće pronaći i u tim dokumentima.	
Učestalost mjerenja		Svake godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.
- UKUPNO: na području Omiša nema mjerne stanice, podaci o kvaliteti zraka dostupni su na razini aglomeracije Split (najbliža mjerna stanica – u Splitu), pokazatelji upućuju kako je zrak I kategorije na svim mjernima stanicama (što znači čist ili neznatno onečišćen)			

4.6. Utjecaj turizma na izgled destinacije

Podatci	Naziv podataka	Percepcija utjecaja turizma na izgled destinacije	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji smatraju da turistički razvoj pozitivno utječe na izgled destinacije u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na izgled destinacije	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnog stanovništva s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na izgled destinacije procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH2. Kako turistički razvoj utječe na izgled mjesta – postaje li ono uslijed turističkog razvoja ružnije ili ljepše? Odgovorite koristeći ocjene od 1 = 'Puno ružnije' do 5 = 'Puno ljepše', pri čemu je 3 = 'Niti ružnije niti ljepše'. Udio lokalnog stanovništva s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na izgled destinacije računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da uslijed turističkog razvoja destinacija postaje ljepša i ukupnog broja ispitanika: $\frac{\% \text{ stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na izgled destinacije}}{1} = \frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 4 ili 5 na pitanje PH2}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH2}} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju/izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 59,32%			
- Centralno naselje Omiš: 64,75%			
- Rivijera: 46,51%			
- Zaobalje: 50%			
- Zamosorje: 50%			

4.7. Utjecaj turizma na korištenje javnog prostora

Podatci	Naziv podataka	Percepcija utjecaja turizma na korištenje javnog prostora	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji smatraju da turistički razvoj pozitivno utječe na korištenje javnog prostora u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji.	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na korištenje javnog prostora	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna		Udio (%) lokalnog stanovništva s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na korištenje javnog prostora procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH3. Što mislite o načinu korištenja javnog prostora u Vašem mjestu, je li turizam javni prostor (rivu, gradske ulice i trgove, zelene površine) učinio manje ili više prikladnim za Vaše potrebe? Odgovorite koristeći ocjene od 1 = 'Puno manje' do 5 = 'Puno više', pri čemu je 3 = 'Niti manje niti više'. Udio lokalnog stanovništva s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na korištenje javnog prostora računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da uslijed turističkog razvoja javni prostor postaje prikladniji za potrebe lokalnog stanovništva i ukupnog broja ispitanika: % stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na korištenje javnog prostora = broj ispitanika s ocjenom 4 ili 5 na pitanje PH3 ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH3 x100	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju/izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 26,14%			
- Centralno naselje Omiš: 25,62%			
- Rivijera: 23,26%			
- Zaobalje: 41,66%			
- Zamosorje: 50%			

4.8. Zadovoljstvo ljepotom i uređenošću mjesta (kulturni i prirodni aspekti) kao i glavnih atrakcija

podatci	Naziv podataka	1. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja ljepotom mjesta 2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja uređenošću mjesta 3. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja uređenošću glavnih atrakcija	
	Definicija	Procjena udjela (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i nekomercijalnom smještaju te jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni ljepotom i uređenošću mjesta.	
	Mjerna jedinica	1.-3. Udio (%) zadovoljnih posjetitelja (turista u komercijalnim smještajnim objektima, turista u nekomercijalnom smještaju, jednodnevnih posjetitelja)	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1.-3. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna		Udio zadovoljnih turista i jednodnevnih posjetitelja ljepotom mjesta mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: PH2. Koliko ste zadovoljni ljepotom mjesta? 1 = 'U potpunosti nezadovoljan/na' do 7 = 'U potpunosti zadovoljan/na', pri čemu je 3 – 'Niti zadovoljna niti nezadovoljan'. Udio zadovoljnih turista i jednodnevnih posjetitelja uređenošću mjesta mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: PH3. Koliko ste zadovoljni uređenošću mjesta? 1 = 'U potpunosti nezadovoljan/na' do 7 = 'U potpunosti zadovoljan/na', pri čemu je 3 – 'Niti zadovoljna niti nezadovoljan'. Udio zadovoljnih turista i jednodnevnih posjetitelja uređenošću glavnih atrakcija u ovoj destinaciji mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: PH4. Koliko ste zadovoljni uređenošću glavnih atrakcija u ovoj destinaciji? 1 = 'U potpunosti nezadovoljan/na' do 7 = 'U potpunosti zadovoljan/na', pri čemu je 3 – 'Niti zadovoljna niti nezadovoljan'. Udjeli zadovoljnih posjetitelja se računaju kao omjer broja ispitanika koji su dali ocjenu 6 ili 7 na pojedinom pitanju i ukupnog broja ispitanika koji su odgovorili na to pitanje: $\frac{\% \text{ posjetitelja zadovoljnih ljepotom mjesta}}{\% \text{ posjetitelja zadovoljnih uređenošću mjesta}} = \frac{\frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH2}}{\text{su odgovorili na pitanje PH2}} \times 100}{\frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH3}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH3}} \times 100}$ $\frac{\% \text{ posjetitelja zadovoljnih uređenošću glavnih atrakcija u destinaciji}}{\% \text{ posjetitelja zadovoljnih uređenošću glavnih atrakcija u destinaciji}} = \frac{\frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH4}}{\text{su odgovorili na pitanje PH4}} \times 100}{\frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH4}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH4}} \times 100}$ Pokazatelji se računaju zasebno za tri glavna segmenta turističke potražnje: turiste u komercijalnim smještajnim objektima, turiste u nekomercijalnom smještaju i jednodnevne posjetitelje.	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
UKUPNO: – komercijalni: ljepota (87,13%), uređenost mjesta (45,54%), uređenost glavnih atrakcija (42,57%) - nekomercijalni: ljepota (81,25%), uređenost mjesta (50%), uređenost glavnih atrakcija (43,75%)			

- jednodnevni: ljepota (90%), uređenost mjesta (70%), uređenost glavnih atrakcija (70%) - svi posjetitelji (ukupno): ljepota (86,2 %), uređenost (50 %), uređenost glavnih atrakcija (47,1 %)		
--	--	--

Kategorija 5. Okoliš

5.1. Razina buke u danima vršne turističke sezone u odnosu na ostatak godine u zonama mješovite namjene po danu i noći

podatci	Naziv podataka	1. Lday (indikator dnevne buke) jest indikator buke za vremensko razdoblje 'dan'; 2. Lnight (indikator noćne buke) jest indikator buke koja uzrokuje poremećaj sna za vremensko razdoblje 'noć'.	
	Definicija	Pokazatelj prati razinu buke u vanjskom prostoru u danima vršne sezone u odnosu na ostatak godine u zonama mješovite namjene koje su od interesa za turizam.	
	Mjerna jedinica	dB (decibel)	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1.-2. Jedinice lokalne samouprave	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan na razinama svih destinacija	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Strateške karte buke obnavljaju se svakih 5 godina od dana izrade / odobravanja prema Zakonu o zaštiti od buke	
Metodologija izračuna pokazatelja		Sukladno Zakonu kojim se uređuje zaštita od buke i pripadajućem Pravilniku kojim se uređuje najviša dopuštena razina buke, razina buke mjeri se u zonama mješovite namjene od interesa za turizam izračunava prema odabranim indikatorima u 7 uzastopnih dane u vršnom mjesecu turističke sezone i uspoređuje s vrijednostima karte buke i vrijednosti navedenih u Tablici 1 Pravilnika. Mjerenjem se utvrđuje: - Lday (indikator dnevne buke) jest indikator buke za vremensko razdoblje 'dan'; - Lnight (indikator noćne buke) jest indikator buke koja uzrokuje poremećaj sna za vremensko razdoblje 'noć'. Dan traje 12 sati, od 7 do 19 sati, večer traje 4 sata, od 19 do 23 sata, a noć traje 8 sati, od 23 do 7 sati. U Tablici 1. Pravilnika iskazane su najviše dopuštene ocjenске razine buke u otvorenome prostoru. Za izradu ovog pokazatelja (u smislu usporedbe izmjerenih vrijednosti i vrijednosti navedenih u Tablici 1.) u obzir se uzimaju Lday i Lnight.	
Učestalost mjerenja			
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: / ne postoje izrađene karte buke			

*Za zone koje nemaju izrađene karte buke moguće je interpretirati rezultate pokazatelja 5.2. i 5.3.

5.2. Iritacija razinom buke u vrijeme turističke sezone

Naziv podataka		Iritacija razinom buke tijekom turističke sezone	
podatci	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika uznemirenih bukom tijekom turističke sezone u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika kojima buka tijekom turističke sezone predstavlja veliki problem	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnog stanovništva koji su uznemireni bukom tijekom turističke sezone procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH4. Kada pomislite na život u svojem mjestu tijekom turističke sezone, predstavlja li buka veliki problem, mali problem ili uopće nije problem? 1. Veliki problem 2. Mali problem 3. Nije problem 9. Ne znam/ne mogu ocijeniti Udio lokalnog stanovništva uznemiren bukom tijekom turističke sezone računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da je buka veliki problem i ukupnog broja ispitanika: % stanovnika uznemirenih bukom = broj ispitanika s odgovorom 1 na pitanje PH4 ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH4 x 100	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 14,29%			
- Centralno naselje Omiš: 15,70%			
- Rivijera: 11,90%			
- Zaobalje: 8,33%			
- Zamosorje: 50%			

5.3. Utjecaj buke na kvalitetu boravka

podatci	Naziv podataka	Nezadovoljstvo radi buke u destinaciji	
	Definicija	Procjena udjela (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i nekomercijalnom smještaju te jednodnevnih posjetitelja koji su nezadovoljni utjecajem buke na kvalitetu boravka u mjestu	
	Mjerna jedinica	Udio (%) nezadovoljnih posjetitelja (turista u komercijalnim smještajnim objektima, turista u nekomercijalnom smještaju, jednodnevnih posjetitelja)	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio posjetitelja nezadovoljnih radi utjecaja buke na kvalitetu smještaja mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: PH5. U kojoj Vam mjeri buka na javnim prostorima (ulicama, trgovima, atrakcijama) predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji? 43 6. Prostor 6.1. Udio stambenih jedinica turističke namjene (komercijalni i nekomercijalni kapaciteti) u ukupnom broju stambenih jedinica Odgovorite na ljestvici od 1 - 'uopće nije problem' do 7 – 'jako ozbiljan problem'. Udio posjetitelja koji su nezadovoljni radi buke u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika s ocjenom 6 ili 7 i ukupnog broja ispitanika koji su odgovorili na to pitanje: $\text{\% posjetitelja nezadovoljnih radi buke} = \frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH5}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH5}} \times 100$ Pokazatelj se računa zasebno za tri glavna segmenta turističke potražnje: turiste u komercijalnim smještajnim objektima, turiste u nekomercijalnom smještaju i jednodnevne posjetitelje.	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 1,46% - za iznimno malen broj posjetitelja, buka snažno utječe na kvalitetu boravka i nezadovoljni su boravkom radi buke			

Kategorija 6. Prostor

6.1. Udio stambenih jedinica turističke namjene (komercijalni i nekomercijalni kapaciteti) u ukupnom broju stambenih jedinica za stalno stanovanje

podatci	Naziv podataka	1. Broj objekata koji su u sustavu eVisitor registrirani unutar podvrste Objekti u domaćinstvu 2. Broj objekata koji su u sustavu eVisitor registrirani unutar podvrsta Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica), Kuća za odmor (vikendica) te Stan za odmor (vikendica) kuća, 3. Broj objekata u kojima se stalno živi
	Definicija	Pokazateljem se defnira udio kuća i stanova za odmor u ukupnom broju stambenih objekata u destinaciji.

	Mjerna jedinica	1.- 3. Broj stambenih objekata	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. eVisitor 3. Podaci JLS. Alternativno se mogu koristiti i podatci DZS-a.	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3 . Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		$\text{se stalno živi} = \frac{\text{broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima } O_{NO} + O_{OD}}{O_{SS}} \times 100$ gdje su: <i>ONO</i> – broj objekata koji su u sustavu eVisitor registrirani unutar podvrsta Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica), Kuća za odmor (vikendica) te Stan za odmor (vikendica) kuća, <i>OOD</i> – broj objekata koji su u sustavu eVisitor registrirani unutar podvrste Objekti u domaćinstvu, <i>OSS</i> – broj objekata koji se koriste za stalno stanovanje	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 59,15 %			
Centralno naselje Omiš: 59,55%			
Rivijera: 160,54%			
Zaobalje: 11,94%			
Zamosorje: 4,28%			

6.2. Maksimalni potencijal izgradnje na neizgrađenim i izgrađenim dijelovima građevinskog područja naselja mješovite namjene

podatci	Naziv podataka	1. Ukupna površina izgrađenog dijela građevinskog područja naselja 2. Ukupna površina izgrađenog dijela građevinskih područja naselja stambene i mješovite namjene (stambeno-poslovne i poslovnostambene). 3. Prosječna površina građevne čestice u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja stambene i mješovite namjene (stambeno-poslovne i poslovno-stambene). 4. Najveći broj dozvoljenih stambenih jedinica u odnosu na površinu prosječne građevne čestice. 5. Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja
	Definicija	Pokazatelj predstavlja najveći mogući broj stambenih jedinica koji se može ostvariti na području građevinskih područja naselja.
	Mjerna jedinica	1.-3. m ² 4.-5. Broj stambenih jedinica
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Važeći prostorni planovi sukladno zakonu kojim se uređuje prostorno planiranje (DPPR, PPPPO, PPUG/O). Napomena: Ovisno o ekspertnoj procjeni urbanista, ukoliko podaci iz prostornog plana značajno odstupaju od stvarnog stanja izgrađenosti, provodi se analiza stvarne izgrađenosti građevinskih područja naselja na temelju DOF snimka.

		2. Važeći prostorni planovi niže razine/užeg područja (GUP, UPU (DPU) ili alternativno vizualnim pregledom DOF snimka Napomena: Ekspertnom analizom urbanista na temelju važećih prostornih planova niže razine/užeg područja (GUP, UPU (DPU). Alternativno, ovisno o ekspertnoj procjeni urbanista, analizira se na temelju vizualnog pregleda DOF snimka. 3. Podatci DOF snimka, digitalne katastarske podloge i uvjeta prostornih planova (DPPR, PPPPO, PPUG/O, GUP, UPU). Napomena: Ekspertnom analizom urbanista na temelju DOF snimka, digitalne katastarske podloge i uvjeta prostornih planova (DPPR, PPPPO, PPUG/O, GUP, UPU). 4. Važeći prostorni planovi (DPPR, PPPPO, PPUG/O, GUP, UPU). Napomena: Ekspertnom analizom urbanista na temelju uvjeta važećih prostornih planova (DPPR, PPPPO, PPUG/O, GUP, UPU). Ovisno o ekspertnoj procjeni, daje se naznaka ukoliko je vjerojatno da je postojeća izgradnja već veća od najveće moguće prema prostornom planu (npr. veća gustoća izgrađenosti u starogradskoj jezgri od danas moguće prema uvjetima prostornog plana i/ili ukoliko postojeće građevine većinom imaju najveći dozvoljeni ili veći broj etaža od najvećeg dozvoljenog i sl.) 5. Ekspertna analiza urbanista prema metodologiji izračuna za pokazatelj 6.3.
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Prostorni planovi, DOF i DKP podloge su javno dostupne za pregled. Potrebna je ekspertna analiza urbanista za utvrđivanje podataka potrebnih za izračun pokazatelja.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja	$ \begin{array}{c} \text{Najveći mogući broj} \\ \text{stambenih jedinica} \\ \text{koji se može ostvariti} \\ \text{na području} \\ \text{izgrađenih dijelova} \\ \text{građevinskih područja} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Ukupni broj} \\ \text{prosječnih} \\ \text{građevnih čestica u} \\ \text{izgrađenom dijelu} \\ \text{građevinskog} \\ \text{područja naselja} \end{array} \times \begin{array}{c} \text{Najveći dozvoljeni} \\ \text{broj stambenih} \\ \text{jedinica na prosječnoj} \\ \text{građevnoj čestici} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Ukupni broj prosječnih} \\ \text{građevnih čestica u} \\ \text{izgrađenom dijelu} \\ \text{građevinskog područja} \\ \text{naselja} \end{array} = \frac{\begin{array}{c} \text{Površina izgrađenog dijela građevinskih} \\ \text{područja naselja stambene i mješovite} \\ \text{namjene} \end{array}}{\begin{array}{c} \text{Prosječna površina građevne} \\ \text{čestice u izgrađenom dijelu} \end{array}} $ $ \begin{array}{c} \text{Maksimalni potencijal} \\ \text{izgradnje na} \\ \text{neizgrađenim i} \\ \text{izgrađenim dijelovima} \\ \text{građevinskog područja} \\ \text{naselja mješovite} \\ \text{namjene} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Najveći mogući broj} \\ \text{stambenih jedinica} \\ \text{koji se može ostvariti} \\ \text{na području} \\ \text{izgrađenih dijelova} \\ \text{građevinskih} \\ \text{područja naselja} \end{array} + \begin{array}{c} \text{Mogućnosti nove} \\ \text{stambene izgradnje na} \\ \text{neizgrađenim} \\ \text{površinama mješovite} \\ \text{namjene građevinskog} \\ \text{područja naselja} \end{array} $	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Zoniranje	Izračun za cijelu destinaciju/izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)	2029.	2033.
- UKUPNO: 9.188 (jedan stan na čestici) do 36.752 novih stambenih jedinica (četiri stana na čestici – maksimalni kapacitet izgradnje)		

6.3. Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja

podatci	Naziv podataka	1. Stvarna površina neizgrađenog dijela građevinskih područja naselja 2. Površina neizgrađenog dijela građevinskih područja naselja stambene i mješovite namjene (stambenoposlovne i poslovno-stambene). 3. Minimalna površina građevne čestice 4. Najveći dozvoljeni broj stambenih jedinica na odabranoj minimalnoj građevnoj čestici
	Definicija	Pokazatelj predstavlja najveći mogući broj stambenih jedinica koji se može ostvariti na području neizgrađenih dijelova građevinskih područja naselja
	Mjerna jedinica	1.-3. m ² 4. broj stambenih jedinica
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Važeći prostorni planovi (DPPR, PPPPO, PPUG/O). Napomena: Ekspertnom analizom urbanista na temelju važećih prostornih planova (DPPR, PPPPO, PPUG/O). Ovisno o ekspertnoj procjeni urbanista, ukoliko podaci iz prostornog plana značajno odstupaju od stvarnog stanja 50 izgrađenosti, vrši se analiza stvarne izgrađenosti građevinskih područja naselja na temelju DOF snimka. 2. Važeći prostorni planovi niže razine/užeg područja (GUP, UPU (DPU) Napomena: Ekspertnom analizom urbanista na temelju važećih prostornih planova niže razine/užeg područja (GUP, UPU (DPU). Alternativno, ovisno o ekspertnoj procjeni urbanista (npr. ukoliko nisu izrađeni prostorni planovi niže razine/užeg područja) može se pristupiti procjeni, u odnosu na postojeću izgradnju i karakteristike naselja (od ukupne stvarne površine neizgrađenog dijela građevinskih područja naselja oduzima se postotak za koji se procjenjuje da će biti namijenjen za druge sadržaje u naselju – promet, rekreacija, zelenilo, gospodarski sadržaji i sl.) 3. Ekspertna analiza urbanista na temelju uvjeta važećih prostornih planova. Napomena: Ovisno o ekspertnoj procjeni urbanista, u odnosu na prostorne karakteristike promatranog područja i prostorno-planske uvjete, može se utvrditi za pojedino naselje ili dio naselja, te ovisno o tipovima građevina koje se mogu graditi (npr. obiteljska kuća, više-obiteljska kuća, višestambena građevina i sl.). Ovisno o ekspertnoj procjeni urbanista, a u odnosu na postojeću izgradnju u okolnom području, odabire se vrsta građevine za koju je najvjerojatnija gradnja te njena propisana minimalna površina građevne čestice. 4. Ekspertna analiza urbanista na temelju uvjeta važećih prostornih planova. Napomena: Utvrđuje se koliki je najveći dozvoljeni (i mogući) broj stambenih jedinica koje se mogu sukladno uvjetima prostornih planova realizirati na odabranoj minimalnoj građevnoj čestici.
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Prostorni planovi, DOF i DKP podloge su javno dostupne za pregled. Potrebna je ekspertna analiza urbanista za utvrđivanje podataka potrebnih za izračun pokazatelja.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine

Metodologija izračuna pokazatelja	$\frac{\text{Broj novih građevnih čestica koje se mogu formirati na neizgrađenom dijelu GP naselja stambene i mješovite namjene}}{\text{Minimalna površina građevne čestice}} = \frac{\text{Površina neizgrađenog dijela građevinskih područja naselja stambene i mješovite namjene}}{\text{Minimalna površina građevne čestice}}$	
	$\text{Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja} = \frac{\text{Broj novih građevnih čestica koje se mogu formirati na neizgrađenom dijelu GP naselja stambene i mješovite}}{\text{Najveći dozvoljeni broj stambenih jedinica na odabranoj minimalnoj građevnoj čestici}} \times$	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Zoniranje	Izračun za cijelu destinaciju/izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)	2029.	2033.
- UKUPNO: 10.500 stambenih kuća/zgrada		

6.4. Utjecaj pretvaranja stanova u turističke apartmane na kvalitetu života u destinaciji

podatci	Naziv podataka	Percepcija apartmanizacije
	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika s negativnom percepcijom apartmanizacije u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika s negativnom percepcijom apartmanizacije
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnog stanovništva s negativnom percepcijom apartmanizacije procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH5. Što mislite o pretvaranju stanova i kuća u turističke apartmane i kuće za odmor, postaje li život u mjestu zbog toga lošiji ili bolji? Odgovorite koristeći ocjene od 1 = 'Puno lošiji' do 5 = 'Puno bolji', pri čemu je 3 = 'Niti lošiji niti bolji'. Udio lokalnog stanovništva s negativnom percepcijom apartmanizacije računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da zbog apartmanizacije život u mjestu postaje lošiji i ukupnog broja ispitanika: $\frac{\% \text{ stanovnika s negativnom percepcijom apartmanizacije}}{\frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 1 ili 2 na pitanje PH5}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH5}}} \times 100$
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Zoniranje	Izračun za cijelu destinaciju/izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)	2029.	2033.
- UKUPNO: 51,70%		
- Centralno naselje Omiš: 51,64%		
- Rivijera: 54,76%		
- Zaobalje: 41,67%		
- Zamosorje: 50%		

Kategorija 7. Komunalna infrastruktura

7.1. Vršno opterećenje i udio objekata u lancu turizma (hoteli, komercijalni i nekomercijalni smještaj, ugostiteljski objekti i sl. u vršnom opterećenju) - voda

podatci	Naziv podataka	1. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m3) 2. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m3) 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji		
	Definicija	Pokazatelj je procjena udjela turističkih objekata u vršnom opterećenju vodovodne mreže.		
	Mjerna jedinica	1.-2. m3 3. - 4. Broj noćenja 5. Broj stanovnika		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1.-2. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. - 4. eVisitor 5. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. -5. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1.-5. Svake četiri godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m3). F1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup instalaciji vodovoda $\text{Potrošnja vode po noćenju turista} = \frac{F2 \times N1 - F1 \times N2}{T2 \times N1 - T1 \times N2}$ $\text{Potrošnja vode po noćenju stanovnika} = \frac{1}{S} \left(\frac{T2 \times F1 - T1 \times F2}{T2 \times N1 - T1 \times N2} \right)$ Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode.		
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine		
Zoniranje		Izračun po unaprijed utvrđenim zonama		
Početna vrijednost (2025.)		2029.		2033.

- UKUPNO: 343.0 - turist u prosjeku troši ≈ 3,43 puta više vode po noćenju nego stanovnik		
- Centralno naselje Omiš: 227 %		
- Rivijera: 244 %		
- Zaobalje: 983 % - ekstremno visoke vrijednosti pokazuju osjetljivost formule na male T1 vrijednosti (vrlo malo turista u siječnju)		
- Zamosorje: 2 667 % - ekstremno visoke vrijednosti pokazuju osjetljivost formule na male T1 vrijednosti (vrlo malo turista u siječnju)		

7.2. Vršno opterećenje i udio objekata u lancu turizma (hoteli, komercijalni i nekomercijalni smještaj, ugostiteljski objekti i sl. u vršnom opterećenju) - električna energija

Podatci	Naziv podataka	1. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja 2. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektroenergetskoj mreži
	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Mjerna jedinica	1.-2. kWh 3.-4. Broj noćenja 5. Broj stanovnika
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1.-2. HEP-ODS 3.-4. – eVisitor 5. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1.- 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup priključku električne energije N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) <i>Potrošnja električne energije po noćenju turista</i> $= \frac{F2 \times N1 - F1 \times N2}{T2 \times N1 - T1 \times N2}$ <i>Potrošnja električne energije po noćenju stanovnika</i> $= \frac{1}{S} \left(\frac{T2 \times F1 - T1 \times F2}{T2 \times N1 - T1 \times N2} \right)$ <i>Omjer potrošnje električne energije po noćenju turista i stan</i> $= \frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100$

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Zoniranje	Izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)	2029.	2033.
- UKUPNO: /		
- Centralno naselje Omiš: 52,1 %		
- Rivijera: 42,9 %		
- Zaobalje: -53,9 %		
- Zamosorje: 36,3 %		

7.3. Broj djelatnika na održavanju javnih površina u odnosu na m2 javnih površina koje se održavaju

podatci	Naziv podataka	1. Površina javnih površina u m²		2. Broj radnika zaduženih za održavanje javnih površina	
	Definicija	Pokazatelj prati broj zaposlenih radnika na održavanju javnih površina u odnosu na ukupnu površinu (m²) javnih površina.			
	Mjerna jedinica	1. m² 2. Broj zaposlenih djelatnika			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Lokalne uprave i javne službe - ekspertna procjena 2. Lokalne komunalne tvrtke, odjeli za infrastrukturu			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je djelomično dostupan 2. Podatak dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje			
	Metodologija izračuna pokazatelja		Broj radnika na održavanju javnih površina = površina javnih površina / broj zaposlenih djelatnik		
Učestalost mjerenja		Tri godine			
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju			
Početna vrijednost (2025.)		2028.		2031.	
- UKUPNO: jedan djelatnik radi na održavanju 12.666 m2 zelenih površina					

7.4. Kapaciteti (ljudski i tehnološki) za odvoz otpada

podatci	Naziv podataka	Procjena količine otpada koji se može dnevno prikupiti u destinaciji/zoni	
	Definicija	Pokazatelj prati količinu otpada koju je moguće prikupiti u destinaciji/zoni s raspoloživim ljudskim i tehnološkim kapacitetima.	
	Mjerna jedinica	tona	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Pravna osoba zadužena za prikupljanje i prijevoz komunalnog otpada u destinaciji/zoni.	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se preuzima od pravne osobe zadužene za prikupljanje i prijevoz komunalnog otpada u destinaciji/zoni	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 24 tone			

7.5. Iritacija neprimjereno odloženim otpadom tijekom turističke sezone

podatci	Naziv podataka	Iritacija neprimjereno odloženim otpadom tijekom turističke sezone	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su uznemireni neprimjerenim odlaganjem otpada tijekom turističke sezone u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji.	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika kojima neprimjereno odloženi otpad tijekom turističke sezone predstavlja veliki problem	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnog stanovništva koji su uznemireni neprimjereno odloženim otpadom tijekom turističke sezone procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH6 Kada pomislite na život u svojem mjestu tijekom turističke sezone, predstavlja li neprimjereno odlaganje otpada veliki problem, mali problem ili uopće nije problem? 1. Veliki problem 2. Mali problem 3. Nije problem 9. Ne znam/ne mogu ocijeniti Udio lokalnog stanovništva uznemiren neprimjereno odloženim otpadom tijekom turističke sezone računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da je neprimjereno odloženi otpad veliki problem i ukupnog broja ispitanika. $\% \text{ stanovnika uznemirenih neprimjereno odloženim otpadom} = \frac{\text{broj ispitanika s odgovorom 1 na pitanje PH6}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH6}} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju/izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 54,59%			
- Centralno naselje Omiš: 62,18%			
- Rivijera: 27,90%			

- Zaobalje: 75%		
- Zamosorje: 100%		

Kategorija 8. Prometna infrastruktura

8.1. Procjena (ekspertna) kapaciteta prometne infrastrukture u odnosu na volumen prometa na odabranim pravcima/točkama u danima vršne turističke sezone

podatci	Naziv podataka	1. PLDP (prosječni ljetni dnevni promet) 2. PGDP (prosječni godišnji dnevni promet) 3. Indikativna procjena kapaciteta prometnice																																																					
	Definicija	Pokazatelj se odnosi na opterećenje glavne cestovne mreže u destinaciji/zoni i opterećenje pristupnih cesta prema destinaciji (državne, županijske, lokalne i nerazvrstane) važnih za turističke tokove.																																																					
	Mjerna jedinica	1.-3. broj vozila																																																					
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Godišnji bilten „Brojanje prometa na cestama Republike Hrvatske – prethodni rezultati – Prosječni ljetni dnevni promet“, Hrvatske ceste d.o.o. 2. Godišnji bilten „Brojanje prometa na cestama Republike Hrvatske“, Hrvatske ceste d.o.o. 3. Tablica istraživanja propusne moći glavnih turističkih prometnica u destinaciji/zoni																																																					
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Bilteni su javno dostupni. Podatci mogu biti dostupni i u prometnim studijama koje su napravljene za pojedinu destinaciju/zonu, podaci dobiveni od koncesionara i upravitelja prometne infrastrukture, primarna istraživanja.																																																					
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje																																																					
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava prema donjoj Tablici istraživanja propusne moći glavnih turističkih prometnica u destinaciji/zoni prema odabranoj lokaciji (d), vrsti ceste (a), okvirne propusne moći (c), brojanog ljetnog dnevnog prometa (e) i izbrojanih vozila u vršnom satu (f). Prvo se odaberu lokacije koje će se promatrati svake godine (izvan naselja i u naselju) a koje su relevantne za turističke tokove. Naći lokacije koje su pokrivene brojanjem prometa iz biltena Hrvatski cesta d.o.o. <table><tr><th colspan="2">VRSTA CESTE</th><th>BROJ VOZNIH TRAKA</th><th>OKVIRNA PROPUSNA MOĆ (TEORETSKA*) (voz/dan)</th><th>PROMATRANA CESTA (LOKACIJA / NAZIV)</th><th>PLDP** (voz/dan)</th><th>IZBROJANA VOZILA U VRŠNOM SATU x 11*** (voz/dan)</th></tr><tr><th colspan="2">(a)</th><th>(b)</th><th>(c)</th><th>(d)</th><th>(e)</th><th>(f)</th></tr><tr><td rowspan="3">IZVAN GRADA</td><td>AUTOCESTA</td><td>3+3</td><td>90.000 (130.000)</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>AUTOCESTA</td><td>2+2</td><td>60.000 (110.000)</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>BRZA CESTA</td><td>2+2</td><td>45.000 (88.000)</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td rowspan="3">U GRADU</td><td>BRZA GRADSKA</td><td>2+2</td><td>35.000 (60.000)</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>ARTERIJSKA</td><td>1+1</td><td>18.000 (25.000)</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>SABIRNA</td><td>1+1</td><td>14.000 (20.000)</td><td></td><td></td><td></td></tr></table> * teoretska propusna moć je maksimalni protok vozila po jednoj traci (2.000 do 2.200 voz/h) ** prema „Brojanje prometa na cestama Republike Hrvatske – prethodni rezultati – Prosječni ljetni dnevni promet“, Hrvatske ceste d.o.o. *** primarno istraživanje – brojanje prometa u vršnom satu Tablica se ispunjava jednom godišnje (d), (e) i (f) za JLS-a, a ukoliko destinaciju čini više zona za svaku pojedinu zonu Brojanje vozila u odabranom vršnom satu (jutarnji ili popodnevni) obavlja se svake godine u istom periodu u vrhu sezone. Potrebno je usporediti brojani (PLDP *) i izbrojani promet ** po godinama i ustanoviti kretanje vozila i njihovo približavanje vrhu okvirne propusne moći - indeks rasta potražnja: $\frac{(PLDP_{GOD} - PLDP_{GOD-1})}{PLDP_{GOD-1}} \cdot 100$		VRSTA CESTE		BROJ VOZNIH TRAKA	OKVIRNA PROPUSNA MOĆ (TEORETSKA*) (voz/dan)	PROMATRANA CESTA (LOKACIJA / NAZIV)	PLDP** (voz/dan)	IZBROJANA VOZILA U VRŠNOM SATU x 11*** (voz/dan)	(a)		(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	IZVAN GRADA	AUTOCESTA	3+3	90.000 (130.000)				AUTOCESTA	2+2	60.000 (110.000)				BRZA CESTA	2+2	45.000 (88.000)				U GRADU	BRZA GRADSKA	2+2	35.000 (60.000)				ARTERIJSKA	1+1	18.000 (25.000)				SABIRNA	1+1	14.000 (20.000)			
VRSTA CESTE		BROJ VOZNIH TRAKA	OKVIRNA PROPUSNA MOĆ (TEORETSKA*) (voz/dan)	PROMATRANA CESTA (LOKACIJA / NAZIV)	PLDP** (voz/dan)	IZBROJANA VOZILA U VRŠNOM SATU x 11*** (voz/dan)																																																	
(a)		(b)	(c)	(d)	(e)	(f)																																																	
IZVAN GRADA	AUTOCESTA	3+3	90.000 (130.000)																																																				
	AUTOCESTA	2+2	60.000 (110.000)																																																				
	BRZA CESTA	2+2	45.000 (88.000)																																																				
U GRADU	BRZA GRADSKA	2+2	35.000 (60.000)																																																				
	ARTERIJSKA	1+1	18.000 (25.000)																																																				
	SABIRNA	1+1	14.000 (20.000)																																																				
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje																																																					
Zoniranje		Izračun po unaprijed utvrđenim zonama																																																					
Početna vrijednost (2023.)		2024.																																																					
- UKUPNO: /		2025.																																																					

- Centralno naselje Omiš: prosječni ljetni dnevni promet - 18.426 vozila, prosječni godišnji dnevni promet - 16.101 vozila (brojačko mjesto Omiš-zapad – D8)		
- Rivijera: prosječni ljetni dnevni promet, 8.427 vozila, prosječni godišnji dnevni promet - 4.980 vozila (brojačko mjesto Pisak – D8)		
- Zaobalje: prosječni ljetni dnevni promet – 8.434 prosječni godišnji dnevni promet - 5.534 vozila (brojačko mjesto Omiš – sjever – D70)		
- Zamosorje: prosječni ljetni dnevni promet – 1224 vozila, prosječni godišnji dnevni promet – 964 vozila (brojačko mjesto Blato na Cetini – ŽC6263)		

8.2. Procjena kapaciteta i iskorištenosti parkirališta u razdoblju vršne turističke sezone

podatci	Naziv podataka	1. Broj parkirališnih mjesta 2. Popunjenost parkirališnih mjesta
	Definicija	Pokazatelj predstavlja odnos kapacitetne ponude parkirališne infrastrukture prema prometnoj potražnji za parkiranjem
	Mjerna jedinica	1. Broj parkirališnih mjesta 2. Broj vozila
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 2. Dostupni podaci od destinacije kroz komunalne i prometne službe, koncesionare, primarna istraživanja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Jednom godišnje, u danima vršne turističke sezone.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja	Metodologija se sastoji od brojanja parkiranih vozila na odabranim parkiralištima po satima tijekom dana u odabranom intervalu od 08.00 do 22.00 (sveukupno 14 sati). Brojanje se može provoditi i u drugom intervalu od interesa za destinaciju/zonu, a u tom slučaju treba malo prilagoditi formule (vidi napomenu). • Odaberu se parkirališta koja će se pratiti (P1 do PN). • Odrede se vremenske točke TJ u kojima će se prebrojati broj zauzetih parkirališnih mjesta. Vremenske točke trebaju biti udaljene po 60 minuta (npr. T1 je 8:30, T2 je 9:30, itd.). Za zadani interval praćenja postoji 14 vremenskih točaka. • Odredi se dan u kojem će se provesti brojanje. Tipično, riječ je o jednom danu u vršnom mjesecu. Uvode se oznake: • PMR(J) – broj raspoloživih parkirališnih mjesta na parkiralištu PJ. • PMZ(J, TK) – broj zauzetih parkirališnih mjesta na parkiralištu PJ u vremenskoj točki TK. Prosječna ispunjenost pojedinačnog parkirališta PJ u promatranom vremenskom intervalu je $PZ(J) = \left(\frac{1}{14} \cdot \sum_{k=1}^{14} \frac{PMZ(J, T_k)}{PMR(J)} \right) \cdot 100$ Prosječna ispunjenosti svih odabranih parkirališta u promatranom danu računa se kao vagana aritmetička sredina prosječnih ispunjenosti odabranih parkirališta. Uvode se oznake: UPM – ukupni broj raspoloživih parkirališnih mjesta, $UPM = PMR(1) + \dots + PMR(N)$ 67 8.3. Iritacija gužvom u prometu tijekom turističke sezone W(J) – udio raspoloživih parkirališnih mjesta na parkiralištu PJ u ukupnom broju raspoloživih parkirališnih mjesta, $W(J) = \frac{PMR(J)}{UPM}$ PZZONA - prosječna ispunjenosti svih odabranih parkirališta,	

	$PZ_{ZONA} = \sum_{J=1}^N W(J) \cdot PZ(J)$ Podatak se izračunava na odabranim parkirališnim površinama u JLS za svaku pojedinu godinu, a ukoliko destinaciju čini više JLS-ova, onda i za svaki pojedini JLS. Napomena: odabrani interval u kojem se promatra prosječna ispunjenost pojedinačnog parkirališta ne treba biti od 8:00 do 22:00. Ako je riječ o drugom intervalu treba prilagoditi formulu za izračun prosječne ispunjenosti pojedinačnog parkirališta na način da se broj 14 zamijeni s M=broj punih sati u odabranom intervalu.	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje, u danima vršne turističke sezone.	
Zoniranje	Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)	2026.	2027.
- UKUPNO: 96 %		
- Centralno naselje Omiš: 96 %		
- Rivijera: / (nisu prisutne javne parkirališne zone)		
- Zaobalje: / (nisu prisutne javne parkirališne zone)		
- Zamosorje: / (nisu prisutne javne parkirališne zone)		

8.3. Iritacija gužvom u prometu tijekom turističke sezone

podatci	Naziv podataka	Iritacija gužvom u prometu tijekom turističke sezone	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika uznemirenih gužvom u prometu tijekom turističke sezone u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika kojima gužva u prometu tijekom turističke sezone predstavlja veliki problem	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnog stanovništva koji su uznemireni gužvom u prometu tijekom turističke sezone procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH7. Kada pomislite na život u svojem mjestu tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva u prometu veliki problem, mali problem ili uopće nije problem? 1. Veliki problem 2. Mali problem 3. Nije problem 9. Ne znam/ne mogu ocijeniti Udio lokalnog stanovništva uznemiren gužvom u prometu tijekom turističke sezone računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da je gužva u prometu veliki problem i ukupnog broja ispitanika: % stanovnika uznemirenih gužvom u prometu = broj ispitanika s odgovorom 1 na pitanje PH7 ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH7 x 100	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju/ izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 76.27%			

- Centralno naselje Omiš: 86,89%		
- Rivijera: 41,86%		
- Zaobalje: 91,67%		
- Zamosorje: 50%		

8.4. Zadovoljstvo prometom u mjestu

Podatci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja prometom u mjestu	
	Definicija	Procjena udjela (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i nekomercijalnom smještaju te jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni prometom u mjestu.	
	Mjerna jedinica	Udio (%) zadovoljnih posjetitelja (turista u komercijalnim smještajnim objektima, turista u nekomercijalnom smještaju, jednodnevnih posjetitelja)	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio zadovoljnih turista i jednodnevnih posjetitelja prometom u mjestu mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: PH6. Koliko ste zadovoljni prometom u mjestu (protočnost prometa, parkirališta)? 1 = 'U potpunosti nezadovoljan/na' do 7 = 'U potpunosti zadovoljan/na', pri čemu je 3 – 'Niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na'. Udio posjetitelja zadovoljnih prometom u mjestu računa se kao omjer broja ispitanika koji su na pitanje dali ocjenu 6 ili 7 i ukupnog broja ispitanika koji su odgovorili na pitanje: $\% \text{ posjetitelja zadovoljnih prometom u mjestu} = \frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na pitanju PH6}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH6}} \times 100$ Pokazatelj se računa zasebno za tri glavna segmenta turističke potražnje: turiste u komercijalnim smještajnim objektima, turiste u nekomercijalnom smještaju i jednodnevne posjetitelje.	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 10,21 %			

Kategorija 9. Stanovništvo i kvaliteta života

9.1. Kretanje broja stanovnika u (posljednjem) desetogodišnjem razdoblju

podatci	Naziv podataka	Kretanje broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju	
	Definicija	Promjena broja stanovnika u destinaciji unutar desetogodišnjeg razdoblja. Promjena broja stanovnika se prati kao razlika broja stanovnika na početku i kraju desetogodišnjeg razdoblja.	
	Mjerna jedinica	Kretanje broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Državni zavod za statistiku – Popis stanovništva, kućanstva i stanova; prirodno kretanje stanovništva; migracije stanovništva; procjena stanovništva na razini jedinice lokalne samouprave https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni	
	Periodičnost prikupljanja podataka	/	
Metodologija izračuna pokazatelja		Ako su početna i krajnja godina desetogodišnjeg razdoblja godine u kojima je napravljen popis stanovnika, onda se podatci o broju stanovnika uzimaju iz popisa stanovnika. U suprotnom, podatci se uzimaju iz procjene broja stanovnika na području destinacije. Ako se destinacija sastoji od više JLS, onda je broj stanovnika destinacije jednak zbroju broja stanovnika u pojedinim JLS. Neka su SP – broj stanovnika destinacije na početku desetogodišnjeg razdoblja SK – broj stanovnika destinacije na kraju desetogodišnjeg razdoblja KS_A – apsolutna promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju KSP – relativna promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju KS_{AP} – prosječna promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju KS_{PP} – prosječna stopa promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju Tada vrijedi $KS_A = S_K - S_P$ $KSP = \frac{KS_A}{S_P} \times 100 = \frac{S_K - S_P}{S_P} \times 100$ $KS_{AP} = \frac{KS_A}{10} = \frac{S_K - S_P}{10}$ $KS_{PP} = \left(\sqrt[10]{S_K/S_P} - 1 \right) \times 100$	
Učestalost mjerenja		/	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju/ izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)*		2031.	2041.
- UKUPNO: Apsolutna i relativna promjena broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju (-1391, -4,69%). Prosječna godišnja stopa promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju (-0,53%)			
- Centralno naselje Omiš: Apsolutna i relativna promjena broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju (-797, -5,33%). Prosječna godišnja stopa promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju (-0,61%)			
- Rivijera: Apsolutna i relativna promjena broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju (-168, -9,76%). Prosječna godišnja stopa promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju (-1,13%)			
- Zaobalje:			

Apsolutna i relativna promjena broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju (+25, 0,50%). Prosječna godišnja stopa promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju (0,05%)		
- Zamosorje: Apsolutna i relativna promjena broja stanovnika u desetogodišnjem razdoblju (-218, -13,14%). Prosječna godišnja stopa promjena broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju (-1,55%)		

* izračun za razdoblje 2011.-2021.

9.2. Iritacija gužvom i specifično gužvama na ulicama/javnim površinama

podatci	Naziv podataka	Iritacija gužvom na ulicama/javnim površinama tijekom turističke sezone	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su uznemireni gužvom na ulicama/javnim površinama u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika kojima gužva na ulicama/javnim površinama tijekom turističke sezone predstavlja veliki problem	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio (%) lokalnog stanovništva koji su uznemireni gužvom na ulicama/javnim površinama tijekom turističke sezone procjenjuje se sljedećim pitanjem: PH8. Kada pomislite na život u svojem mjestu tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva na ulicama/javnim površinama veliki problem, mali problem ili uopće nije problem? 1. Veliki problem 2. Mali problem 3. Nije problem 9. Ne znam/ne mogu ocijeniti Udio lokalnog stanovništva uznemiren gužvom na ulicama/javnim površinama tijekom turističke sezone računa se kao omjer broja ispitanika koji smatraju da je gužva na ulicama/javnim površinama veliki problem i ukupnog broja ispitanika: $\frac{\% \text{ stanovnika uznemirenih gužvom na ulicama/javnim površinama}}{1} = \frac{\text{broj ispitanika s odgovorom 1 na pitanje PH8}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje PH8}} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju/ izračun po unaprijed utvrđenim zonama	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 41,48%			
- Centralno naselje Omiš: 49,58%			
- Rivijera: 23,26%			
- Zaobalje: 25%			
- Zamosorje: 50%			

9.3. Indeks priuštivosti stana (na razini destinacije)

podatci	Naziv podataka	Indeks priuštivosti stana/apartmana po JLS-ovima	
	Definicija	Indeks priuštivosti stana je omjer medijalne cijene stana/apartmana po m2 u JLS-u i prosječnog godišnjeg prijavljenog ostvarenog neto dohotka po zaposlenom.	
	Mjerna jedinica	Indeks (broj)	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Pregled tržišta nekretnina Republike Hrvatske 2023, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine i Ekonomski institut Zagreb, https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/stambeno/Pregled-trzistanekretnina-2023.pdf	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni. U publikaciji su podaci objavljeni za prvih i zadnjih 20 JLS-ova po priuštivosti stana/apartmana u 2022. godini. Podaci za ostale destinacije raspoloživi su na zahtjev, uz koordinaciju s Ministarstvom turizma i sporta, od Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine.	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Izračun se preuzima izravno iz publikacije za svaki JLS	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 21-30 (niska priuštivost)			

Kategorija 10. Zaposlenost, gospodarstvo i važnost turizma

10.1. Raspoloživost dodatne radne snage (stopa nezaposlenosti; broj izdanih radnih dozvola po mjesecima)

podatci	Naziv podataka	Broj nezaposlenih	
	Definicija	Raspoloživa dodatna radna snage iskazuje se brojem nezaposlenih u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja turista	
	Mjerna jedinica	Broj	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su dostupni	
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se preuzima od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: / (podaci dostupni na razini županije) – 9,1 % (aproksimacija) – 610 nezaposlenih			
- Centralno naselje Omiš: 454 nezaposlenih			
- Rivijera: 35 nezaposlenih			
- Zaobalje: 85 nezaposlenih			
- Zamosorje: 36 nezaposlenih			

DODATNI POKAZATELJI PRIHVATNOG KAPACITETA DESTINACIJE

Kategorija 12. Turistička potražnja

12.2. Zadovoljstvo turista kvalitetom smještaja

podatci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turista kvalitetom smještaja	
	Definicija	Procjena udjela (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima koji su zadovoljni kvalitetom smještaja.	
	Mjerna jedinica	Zadovoljstvo turista kvalitetom smještaja	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa turista u komercijalnim smještajnim objektima	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su dostupni	
Metodologija izračuna		Indeks zadovoljstva turista kvalitetom smještaja mjeri se pomoću sljedeće varijable/pitanja: P1. Koliko ste zadovoljni kvalitetom smještaja? 1 = 'U potpunosti nezadovoljan/na' do 7 = 'U potpunosti zadovoljan/na', pri čemu je 3 = 'Niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na' Udio turista zadovoljnih kvalitetom smještaja računa se kao omjer broja ispitanika koji su na pitanje dali ocjenu 6 ili 7 i ukupnog broja ispitanika koji su odgovorili na pitanje: $\text{\% turista zadovoljnih kvalitetom smještaja} = \frac{\text{broj ispitanika s ocjenom 6 ili 7 na}}{\text{ukupni broj ispitanika koji su odgovorili na}} \times 100\%$ Pokazatelj se na navedeni način računa zasebno za tri glavne vrste smještaja: hotele, kampove i obiteljski smještaj. Skupni pokazatelj računa se kao ponderirani prosjek pri čemu se za pondere koristi broj dolazaka u hotele, kampove i obiteljski smještaj (izvor: eVisitor). Ako se % turista zadovoljnih kvalitetom smještaja u pojedinoj vrsti smještaja označi s: ZAD_HOT – % turista u hotelima zadovoljnih kvalitetom smještajem ZAD_KAMP – % turista u kampovima zadovoljnih kvalitetom smještaja ZAD_OS – % turista u obiteljskom smještaju zadovoljnih kvalitetom smještaja i ako se udio dolazaka turista u pojedinu vrstu smještaja u ukupnom broju dolazaka turista u te vrste smještaja označi s: UDIO_HOT – udio dolazaka turista u hotele u ukupnom broju dolazaka turista u hotele, kampove i obiteljski smještaj UDIO_KAMP – udio dolazaka turista u kampove u ukupnom broju dolazaka turista u hotele, kampove i obiteljski smještaj UDIO_OS – udio dolazaka turista u obiteljski smještaj u ukupnom broju dolazaka turista u hotele, kampove i obiteljski smještaj Tada se skupni pokazatelj zadovoljstva smještajem računa kao: $\text{\% turista zadovoljnih kvalitetom smještaja} = \text{ZAD_HOT} \times \text{UDIO_HOT} + \text{ZAD_KAMP} \times \text{UDIO_KAMP} + \text{ZAD_OS} \times \text{UDIO_OS}$	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: 90,2			

Kategorija 13. Resursno atrakcijska osnova

13.1. Koncentracija događanja i večernjih zabavnih sadržaja na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama

podatci	Naziv podataka	Koncentracija događanja i večernjih zabavnih sadržaja na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama	
	Definicija	Ekspertna ocjena koncentracije događanja i večernjih zabavnih sadržaja na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama iz perspektive utjecaja na kvalitetu života lokalnih stanovnika i boravka turista	
	Mjerna jedinica	Broj događanja prema vrsti događanja po mjesecima	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Turistička zajednica	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava za odabrane zone/lokacije destinacije (npr. stara jezgra ili slično) za JLS-a, a ukoliko destinaciju čini više JLS-ova za svaki pojedini JLS. Zone/lokacije se odabiru prema kriteriju najveće koncentracije događanja i posjetitelja te potencijalnog generiranja negativnih eksternalija. Ekspertna ocjena koncentracije događanja i večernjih zabavnih sadržaja, iskazuje se tijekom analiziranog razdoblja od tri mjeseca najvećeg intenziteta turističke aktivnosti mjerene brojem noćenja u komercijalnim i nekomercijalnim kapacitetima temeljem: • broja događanja i večernjih zabavnih sadržaja po mjesecima; veći broj implicira veću razinu koncentracije događanja i večernjih zabavnih sadržaja • broja posjetitelja po događanju i večernjih zabavnih sadržaja po vrsti posjetitelja; veći broj posjetitelja po događanju i ukupno implicira veću razinu koncentracije događanja i večernjih zabavnih sadržaja • kapaciteta za prihvrat posjetitelja po događanju i večernjih zabavnim sadržajima i ukupno; veći kapaciteti impliciraju veću razinu koncentracije događanja i večernjih zabavnih sadržaja ukupnih kapaciteta za prihvrat posjetitelja događanja i večernjih zabavnih sadržaja u odnosu na površinu zone; veći kapaciteti impliciraju veću razinu koncentracije događanja i večernjih zabavnih sadržaja • udjela posjetitelja po događanju u odnosu na ukupan broj stanovnika zone • ostalih faktora kao što su stavovi lokalnih stanovnika vezani uz smetnju od buke zbog događanja i večernjih zabavnih sadržaja, utjecaj na druge poslovne aktivnosti, sposobnost održavanja čistoće nakon događanja i večernjih zabavnih sadržaja	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2029.	2033.
- UKUPNO: raspodjela događanja tokom godine – proljeće (15,4 %), ljeto (59,6 %), jesen (19,2 %), zima (5,8 %)			
- Centralno naselje Omiš: 57,9 %			
- Rivijera: 10,5 %			
- Zaobalje: 18,4 %			
- Zamosorje: 10,5 %			

Kategorija 15. Prostor

15.5. Veličina i struktura kapaciteta (vezovi) u nautici

podatci	Naziv podataka	Veličina i struktura kapaciteta (vezovi) u nautici	
	Definicija	Broj vezova u lukama nautičkog turizma i drugim objektima za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata te lukama otvorenim za javni promet namijenjenim za nautički turizam na području destinacije	
	Mjerna jedinica	Broj vezova	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Podaci nadležnih lučkih uprava /STR MINTS-a/ županija	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava za JLS-a, a ukoliko destinaciju čini više JLS-ova za svaki pojedini JLS.	
Učestalost mjerenja		Godišnje	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.
- UKUPNO: 925 vezova			
- Centralno naselje Omiš: 52,4% ukupnog broja vezova			
- Rivijera: 47,6% ukupnog broja vezova			
- Zaobalje: 0 vezova			
- Zamosorje: 0 vezova			

Kategorija 19. Zaposlenost, gospodarstvo i važnost turizma

19.1. Udio turizma u gospodarskoj strukturi destinacije (indeks koncentracije ekonomske aktivnosti u turizmu mjeren dodanom vrijednosti ili zaposlenosti)

podatci	Naziv podataka	Novostvorena vrijednost obveznika poreza na dobit u NKD 2007	
	Definicija	Pokazatelj predstavlja udio (%) novostvorene vrijednosti obveznika poreza na dobit u NKD 2007 području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u ukupno ostvarenosti gospodarskih subjekata u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) novostvorene vrijednosti obveznika poreza na dobit u NKD 2007 u nekoj djelatnosti u ukupno ostvarenoj novostvorenoj vrijednosti destinacije	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA – Registar godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika - obveznika poreza na dobit	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se izračunava za JLS-a za svaku pojedinu godinu, a ukoliko destinaciju čini više JLS-ova za svaki pojedini JLS sukladno sljedećoj formuli: $UT_t = \frac{NV - It}{NV_t} \times 100$ Gdje je: UTt – udio turizma u gospodarskoj strukturi destinacije u % u godini t 19.2. Ovisnost stanovnika grada/mjesta o prihodima od turizma kao udio stanovnika za koje je turizam glavni i dodatni izvor prihoda u ukupnom broju stanovnika NV-It – Iznos novostvorene vrijednosti obveznika poreza na dobit u NKD 2007 području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u eurima u godini t sa sjedištem na području destinacije NVt – Iznos novostvorene vrijednosti obveznika poreza na dobit u eurima u godini t na području destinacije	
Učestalost mjerenja		Godišnje	
Zoniranje		Izračun za cijelu destinaciju	
Početna vrijednost (2025.)		2026.	2027.
- UKUPNO: 18,4 % ukupnih prihoda poduzeća na području destinacije, ostvareno je u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane			

14.4. Procjena dostignute razine prihvatnog kapaciteta i analiza scenarija

Analizom pokazatelja iz poglavlja 6. utvrđeno je kako se pojedina obilježja turističke aktivnosti i pratećih utjecaja razlikuju u odnosu na postavljene standarde prihvatljivosti:

Institucionalni i strateški okvir

Stavovi lokalnog stanovništva o turizmu kao faktoru povećanja blagostanja pokazuju kako stanovnici izražavaju visoku pozitivnu percepciju turizma, osobito na području Rivijere (gotovo 90 %). Centralno naselje Omiš bilježi tek nešto nižu percepciju. Visoka pozitivna percepcija (81,92 % ukupno) sugerira da turizam trenutno ne stvara dojam prekomjernog opterećenja, odnosno kako destinacija funkcionalno podržava turističke aktivnosti u postojećim kapacitetima.

Smještajni kapaciteti

Ukupni omjer kreveta u komercijalnom smještaju i kućama za odmor prema broju stanovnika iznosi 70,2 kreveta na 100 stanovnika, što ukazuje na značajan turistički pritisak u cijeloj destinaciji. Ipak, smještajni kapaciteti u destinaciji odražavaju nejednaku prisutnost turističke aktivnosti i različit intenzitet opterećenja među zonama. Najviše opterećenje bilježi Rivijera, s 628,5 kreveta na 100 stanovnika, što znači da gotovo na svakog stalnog stanovnika dolazi više od šest kreveta namijenjenih turistima. Centralno naselje Omiš također bilježi povišen omjer (112,1), dok rezultati za Zaobalje (25,1) i Zamosorje (7,8) upućuju kako je u tim područjima zadržan primarno rezidencijalni karakter. Nekomercijalni smještaj, odnosno kuće i stanovi za odmor koji nisu uključeni u ponudu kratkoročnog najma, posebno su zastupljeni na području Rivijere, dok je njihov udio na području Omiša, Zaobalja i Zamosorja znatno niži. Dominantni oblik smještaja u cijeloj destinaciji čine objekti u domaćinstvu (oko 60 % ukupnih kapaciteta), dok hoteli i kampovi obuhvaćaju manji udio (ukupno 13,79 %). Navedeno rezultira širom teritorijalnom raspodjelom turističkog opterećenja, ali istovremeno otežava sustavno praćenje i regulaciju kapaciteta.

Omjer smještajnih objekata u domaćinstvu i kućama za odmor u odnosu na broj stalnih stanova također naglašava razlike među zonama. Ukupno, na deset stanova namijenjenih stalnom stanovanju dolazi oko šest turističkih objekata. Na Rivijeri taj omjer iznosi čak 16 objekata na 10 stalnih stanova, što upućuje na vrlo visoku koncentraciju turističkog smještaja. Zaobalje (1,3 objekta na 10 stalnih stanova) i Zamosorje (0,4 objekta na 10 stalnih stanova) zadržavaju vrlo nizak udio, potvrđujući da je turizam u tim zonama još uvijek značajno manje prisutan u odnosu na zone u priobalju. Analiza strukture smještajnih kapaciteta po vrstama kreveta pokazuje sličnu neravnotežu. U ukupnom zbroju, na području Grada Omiša hoteli čine 5,12 %, kampovi 8,67 %, objekti u domaćinstvu 59,53 %, nekomercijalni smještaj 19,54 %, dok ostali komercijalni objekti čine 7,03 %. Kapaciteti se razlikuju po zonama: u naselju Omiš zabilježeno je 19,46 % kampova, 5,94 % hotela i 46,31 % objekata u domaćinstvu. Rivijera bilježi razmjerno sličan udio hotelskog smještaja, kapaciteti u kampovima nešto su niži (9,77 %), dok glavninu čine objekti u domaćinstvu (65,69 %), a 19,10 % odnosi se na nekomercijalni smještaj. U Zaobalju i Zamosorju nalaze se privatni smještajni kapaciteti te nekomercijalni kapaciteti, bez hotela i kampova.

Turistička potražnja

Tijekom vršnih dana turističke sezone destinacija bilježi prosječno 87 turista na 100 stanovnika, što pokazuje da je broj posjetitelja gotovo jednak broju lokalnih stanovnika. Intenzitet turističke aktivnosti značajno varira među zonama. Rivijera bilježi iznimno visok intenzitet, s gotovo 2,7 turista po stanovniku dnevno, Centralno naselje Omiš bilježi umjereno do visok intenzitet (0,53 turista po stanovniku), dok Zaobalje (0,14) i Zamosorje (0,07) zadržavaju nizak intenzitet. Unatoč visokoj koncentraciji turista u ljetnim mjesecima, udio posjetitelja nezadovoljnih prometom u mjestu iznosi 16% nasuprot 76% lokalnih stanovnika koji smatraju da je gužva u prometu veliki problem, što sugerira da posjetitelji i turisti bitno drugačije percipiraju opterećenje javnih prostora- kvalitetu iskustva. Međutim, kako bi se očuvala nosivost i spriječila preopterećenja, nužno je kontinuirano praćenje broja posjetitelja (s posebnim naglaskom na ključne atrakcije) i pokazatelja vezanih uz smještajne kapacitete, posebice na području Rivijeru, gdje sezonski intenzitet opterećuje infrastrukturne i prostorne kapacitete.

Resursno-atraksijska osnova

Destinacija se oslanja na bogatu i raznoliku resursno-atraksijsku osnovu. Kvaliteta mora za kupanje ocijenjena je kao izvrsna, dok prostorna koncentracija atrakcija definira jasno prepoznatljive zone aktivnosti. Posebno se ističe sezonska dinamika događanja: gotovo 60 % manifestacija odvija se u ljetnim mjesecima, u proljeće 15 %, a 19 % u jesenskom razdoblju. Zimi se odvija svega 6 % ukupnog broja događanja. Centralno naselje Omiš okuplja otprilike 57,9 % svih kulturno-zabavnih događaja i manifestacija, što je više u odnosu na zone Rivijere (10 %), Zamosorja (10 %) i Zaobalja (18 %), i odražava razlike u prostornoj distribuciji aktivnosti i ulogu pojedinih zona u oblikovanju turističke dinamike.

Percepcija lokalnog stanovništva pokazuje umjereno pozitivno vrednovanje utjecaja turizma na izgled destinacije (59,32 %), dok je percepcija pozitivnog utjecaja na korištenje javnog prostora razmjerno niska (26,14 %). Zadovoljstvo turista prirodnim i kulturnim resursima je visoko, osobito u segmentu vizualnog doživljaja (ljepota: 81–90 %), dok su niže ocjene uređenosti javnog prostora i atrakcija (42–70 %), što je indikativno u pogledu potreba za boljim održavanjem prostora i ulaganjima u turističku i kulturnu infrastrukturu. Ukupno gledano, resursna osnova destinacije omogućuje visokokvalitetno iskustvo posjetitelja, ali očuvanje najosjetljivijih područja, poput povijesne jezgre grada, i ključnih atrakcija, zahtijeva održivo upravljanje.

Okoliš

Pokazatelji buke i njenog utjecaja na lokalno stanovništvo i turiste pružaju uvid u socio-ekološki pritisak u destinaciji tijekom vršnog razdoblja turističke sezone. Iako za područje Grada Omiša nisu izrađene karte buke (5.1), podaci o percepciji buke lokalnog stanovništva i posjetitelja omogućuju približnu procjenu utjecaja. Prema dostupnim podacima, svega 14,29 % stanovnika destinacije smatra buku tijekom turističke sezone značajnim problemom, pri čemu je najviše nezadovoljstva zabilježeno u centralnom naselju (15,7 %), dok su najniže vrijednosti zabilježene u Zaobalju (8,33 %). Prostorne razlike su razumljive, s obzirom na veći pritisak u urbanim dijelovima destinacije gdje je veća koncentracija turističkih sadržaja i prometa. S druge strane, udio iznimno nezadovoljnih turista zbog buke iznosi svega 1,46 %, dok 10% posjetitelja buku prepoznaje kao umjeren problem, što sugerira da trenutna razina buke ne narušava kvalitetu boravka većine posjetitelja. Nesrazmjer se može objasniti time da lokalni stanovnici osjećaju kumulativni efekt opterećenja za vrijeme trajanja sezone, dok posjetitelji kratkoročno iskustvo buke percipiraju kao manje problematično. Ukupno, kvaliteta okoliša, izražena čistoćom mora, razinom buke i svjetlosnog zagađenja te kvalitetom zraka, nije narušena (iako izostaju određene vrste mjerenja u samom Gradu).

Prostor

Udio stambenih jedinica turističke namjene doseže 45,86 % ukupnog broja stambenih objekata, što jasno ilustrira značajnu turistifikaciju graditeljskog fonda. Najintenzivnija prisutnost ovog fenomena zabilježena je na Rivijeri, dok centralno naselje Omiš bilježi umjereni intenzitet, a Zaobalje i Zamosorje znatno manji. Na neizgrađenim površinama mješovite namjene, pretežito stambene, postoji mogućnost nove stambene izgradnje u skladu s važećim prostornim planom (PPUG Grada Omiša, SN Grada Omiša, 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15, 15/15, 7/16 i 9/16). Neizgrađeni dio mješovite namjene procijenjen je na približno 490 ha (4.900.000 m²). Ukoliko izuzmemo 25 % površine građevinskog područja za sekundarne sadržaje naselja, to znači da se 3.675.000 m² površine predviđa za stambene čestice. Za izračun potencijala korišteni su prosječna površina građevne čestice od 400 m², što daje oko 8.575 raspoloživih čestica. Pretpostavkom od jedne stambene jedinice po čestici, na neizgrađenim površinama moguće je ostvariti od 9.188 jedinica stambene namjene, a pretpostavkom četiri stana na čestici, do 36.752 novih stambenih jedinica, što ujedno predstavlja tehnički maksimalni potencijal izgradnje. Uzimajući u obzir da na izgrađenom dijelu naselja trenutno postoji 11.458 stambenih jedinica (Popis stanovništva, stanova i kućanstava, 2021), i demografske karakteristike naselja - u stvarnosti realizacija potencijala izgradnje stambenih jedinica (minimalnog, a posebice ne maksimalnog) nije ekonomski niti prostorno racionalna, a planirana građevinska područja omogućuju izgradnju puno većeg broja stanova nego li demografski kontekst opravdava. U urbanističkom smislu, u budućnosti bi bilo znatno racionalnije optimizirati gustoću i iskoristiti postojeće izgrađene površine, umjesto planirati velike i neizgrađene građ. zone. Maksimalni potencijal izgradnje (izgrađeno + neizgrađeno) iznosi 20.646 stambenih jedinica (konzervativni scenarij) te 48.210 (maksimalan tehnički kapacitet). Ukupna stvarna površina neizgrađenog dijela građevinskih područja naselja iznosi 863 ha, od čega je 490 ha predviđeno za stambenu i mješovitu namjenu (stambenoposlovne i poslovno-stambene površine). S obzirom na minimalnu površinu građevne čestice od 350 m² (za samostojeće zgrade do visine P+2), te ukoliko se uzme u obzir da se 25 % površine rezervira za prometnice, zelene površine, javnu i komunalnu infrastrukturu, preostaje prostor za 10.500 stambenih građevina/kuća. Pokazatelj daje maksimalni potencijal nove stambene izgradnje prema prostornom planu, dok stvarni broj može biti manji zbog stvarnih uvjeta i drugih urbanističkih ograničenja. Postojeća razina izgrađenosti smještajnih kapaciteta, kako komercijalnih tako i nekomercijalnih, unutar građevinskih područja mješovite namjene nalazi se na gornjoj granici prostorne prihvatljivosti te generira visok stupanj socio-prostornog utjecaja na transformaciju lokalne zajednice. S više od polovice ispitanika (51,7 %) koji imaju negativnu percepciju, pretvaranje stanova u turističke apartmane percipira se kao izazov za kvalitetu života. Taj se efekt posebno osjeća u zonama s visokom koncentracijom turističkih kapaciteta, poput Rivijere, dok područja s manjom prisutnošću turističkog smještaja, primjerice Zaobalje, pokazuju znatno nižu razinu zabrinutosti.

Komunalna infrastruktura

Vršno opterećenje vodovodnog sustava jasno pokazuje izražen pritisak tijekom najopterećenijih mjeseci. Udio turističke potrošnje vode u odnosu na standardnu potrošnju lokalnog stanovništva doseže ukupno 343 %, dok pojedine zone pokazuju ekstremne vrijednosti zbog male baze stalnog stanovništva u zimskim mjesecima: Zaobalje (983 %) i Zamosorje (2 667 %). U centralnom naselju Omiš taj omjer iznosi 227 %, a na Rivijeri 244 %, što naglašava sezonsku dinamiku opterećenja i potencijalne rizike za sustav opskrbe vodom.

Potrošnja električne energije u vršnim mjesecima pokazuje neobičan obrazac u odnosu na očekivane sezonske trendove. U zonama centralnog naselja Omiš i Rivijere relativni pokazatelji upućuju na smanjenje potrošnje tijekom ljetnih mjeseci, što je suprotno uobičajenom obrascu rasta potrošnje uslijed turističkog opterećenja. U Zaobalju i Zamosorju, s druge strane, relativni pokazatelji su izuzetno visoki zbog male lokalne baze, što upućuje na osjetljivost izračuna na male brojke noćenja.

Broj zaposlenih djelatnika u odnosu na površinu javnih prostora te kapaciteti za odvoz otpada djelomično su pokriveni dostupnim podacima. Budući da turistički vršni mjeseci donose nagli porast posjetitelja, sustavi održavanja i odvoza otpada izloženi su visokim zahtjevima, što zahtijeva planski pristup i pojačane resurse. Iritacija zbog neprimjereno odloženog otpada prisutna je kod 54,59 % ispitanika, s najvišim udjelima u Zaobalju (75 %) i Omišu (62,18 %), dok Rivijera bilježi nižu percepciju problema (27,9 %). U Zamosorju su svi ispitanici naglasili da je neprimjereno odlaganje otpada velik problem.

Prometna infrastruktura

Pokazatelji iz ove kategorije oslikavaju sezonska opterećenja i prostorne izazove u prometu. Analiza kapaciteta prometne infrastrukture u odnosu na prometno opterećenje tijekom vršne turističke sezone pokazuje značajne razlike među zonama Grada Omiša. Prema podacima Hrvatskih cesta, na brojačkom mjestu Omiš - zapad (D8), koje se odnosi na gradsko područje, zabilježen je prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) od 18.426 vozila, dok prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) iznosi 16.101 vozilo. Radi se o tek umjerenom porastu prometa u sezoni (oko 15 %), što sugerira da je prometna infrastruktura u središtu Omiša stalno visoko opterećena; odnos potvrđuje potrebu za dodatnim mjerama upravljanja prometom i rasterećenjem tranzitnog prometa kroz grad. Na području Rivijere (Pisak – D8), ljetni promet iznosi 8.427 vozila dnevno, što je oko

70 % više od godišnjeg prosjeka (4.980 vozila) te ukazuje na izraženo sezonsko opterećenje cestovne infrastrukture povezano s turističkim dolascima. U zaobalnom dijelu (Omiš – sjever, D70) prosječni ljetni dnevni promet doseže 8.434 vozila, što je oko 50 % više od godišnjeg prosjeka (5.534 vozila). Dionica bilježi rast prometa u sezoni, osobito zbog povećanog korištenja pristupnih prometnica iz unutrašnjosti prema Omišu. Najmanje prometno opterećenje zabilježeno je na području Zamosorja (Blato na Cetini – ŽC6263), gdje se u ljetnim mjesecima bilježi 1.224 vozila dnevno, što je tek oko 27 % više od godišnjeg prosjeka (964 vozila). U cjelini, podaci upućuju na to da je prometna infrastruktura Omiša i priobalnih zona zasićena tijekom vršne turističke sezone, osobito na magistralnim pravcima (D8 i D70).

Kapacitet i iskorištenost parkirališta također pokazuje trend sezonskog opterećenja. U danima vršne turističke sezone dostupni parkirališni kapaciteti bilježe 96 % popunjenosti, što značajno utječe na prometne gužve. Iritacija gužvom u prometu izuzetno je visoka kod lokalnog stanovništva, ukupno 76,27 % ispitanika smatra da gužva u prometu predstavlja veliki problem tijekom sezone. Prostorno, najveća percepcija problema je u Zaobalju (91,67 %) i gradu Omišu (86,89 %), dok Zamosorje (50%) i Rivijera bilježe niži stupanj iritacije (41,86 %). Zadovoljstvo prometom kod posjetitelja vrlo je nisko, s tek 21 % zadovoljnih turista i jednodnevnih posjetitelja. Pokazatelj naglašava da postojeće prometne rute, dostupnost parkiranja i uvjeti mobilnosti nisu dostatni za postojeći volumen prometa tijekom turističke sezone te su faktor najviše razine iritacije lokalnog stanovništva i nezadovoljstva turista.

Stanovništvo i kvaliteta života

Demografski pokazatelji ukazuju na stagnaciju ili pad broja stanovnika na području Grada. Navedeno nije izravna posljedica turizma, i u skladu je s općim demografskim pokazateljima na nacionalnoj i županijskoj razini, ali u korelaciji s procesima poput intenzivne apartmanizacije i smanjene dostupnosti stambenog prostora, utječe na trendove u pogledu stanovanja. Trend depopulacije posebno je vidljiv na području Rivijere i Zamosorja, a što je posljedica primarno smanjenja prirodnog prirasta, a zatim i migracija mladog stanovništva. Zaobalje prema posljednjem popisu predstavlja izuzetak, što se može povezati s povoljnijim uvjetima stanovanja u toj zoni. Indeks priuštivosti stanovanja potvrđuje tezu o niskoj priuštivosti stambenih jedinica. Rast potražnje za nekretninama u funkciji turizma dovodi do porasta cijena i smanjene dostupnosti stanova i ključnih sadržaja za lokalno stanovništvo, osobito u okolnostima nedostatka učinkovitih javnih politika koje bi štitile kvalitetu života i priuštivost stanovanja.

Gospodarstvo i radna snaga

Turizam zauzima istaknuto mjesto u gospodarskoj strukturi destinacije, doprinoseći značajnom udjelu u novostvorenoj vrijednosti obveznika poreza na dobit kroz djelatnosti smještaja te pripreme i usluživanja hrane (18,4 % ukupnih prihoda poduzeća). Ekonomija destinacije u velikoj mjeri počiva na lokalnim malim poduzetnicima i sezonskoj radnoj snazi, što odražava osjetljivost lokalnog tržišta rada. Raspoloživost dodatne radne snage, procijenjena kroz stopu nezaposlenosti i broj nezaposlenih, pokazuje da je manji dio lokalnog stanovništva bez stalnog zaposlenja tijekom vršnog razdoblja sezone, a taj segment populacije često čini temelj sezonskog zapošljavanja. Na razini destinacije, aproksimacija podataka ukazuje na stopu nezaposlenosti od oko 9 %, što odgovara približno 610 osoba bez stalnog zaposlenja. Najveći dio nezaposlenih s boravištem je na području centralnog naselja Omiš, dok Rivijera, Zaobalje i Zamosorje bilježe manji broj osoba bez zaposlenja.

14.5. Analiza scenarija

Kako bi se sagledale buduće promjene i potencijalna odstupanja od prihvatnog kapaciteta u Omišu, proveden je proces scenarijskog modeliranja u pet međusobno povezanih koraka.

1. Određivanje ključnog problema

Za Omiš je utvrđeno da najveći izazovi proizlaze iz opterećenosti prometne infrastrukture (posebno u ljetnim mjesecima kada je tranzitna funkcija grada spojena s turističkim prometom), nedostatnih kapaciteta komunalne infrastrukture (vodoopskrba, otpad, javne površine), te prostorne koncentracije apartmanskog smještaja u zoni Centralnog naselja Omiš i na području Rivijere. Dodatni problem čini gužva na javnim prostorima i prostorno osjetljivim zonama, što izravno utječe na kvalitetu života stanovnika i iskustvo posjetitelja.

2. Utvrđivanje relevantnih činitelja

Kao ključni činitelji koji trenutno oblikuju turističku aktivnost u Omišu identificirani su: izrazita sezonalnost s naglašenim vršnim opterećenjima u srpnju i kolovozu, prostorni raspored atrakcija gdje su najprepoznatljivije one koncentrirane u uskom obalnom pojasu, staroj gradskoj jezgri i na Cetini, struktura smještaja u kojoj dominiraju objekti u domaćinstvu, te nedostatna prometna protočnost zbog tranzitnog cestovnog pravca koji prolazi kroz središte grada.

3. Definiranje ključnih pokretačkih snaga

Kao glavni faktori promjene za Omiš istaknuti su: očekivani daljnji rast broja posjetitelja u idućem desetljeću, ograničeni infrastrukturni kapaciteti koji već sada pokazuju znakove zasićenja, moguća regulacija turističkih tokova kroz prometne i prostorne politike, te razina usvojenosti i provedbe politike održivog razvoja na lokalnoj i regionalnoj razini.

4. Razrada scenarija

Oblikovana su tri scenarija:

- **Pesimistični scenarij**
- **Realistični scenarij** (ciljano upravljanje kapacitetima i kvalitativna preorijentacija)
- **Optimistični scenarij**

5. Procjena implikacija

Scenarij održivog upravljanja predstavlja poželjnu i realnu opciju, pod uvjetom da se osigura koordinacija lokalnih politika, aktivno uključivanje stanovništva i usmjeravanje razvoja prema disperziji turističkih aktivnosti. Optimistični scenarij predstavlja najpoželjniju opciju, koja bi se mogla realizirati u slučaju provedbe cjelovitih i sveobuhvatnih mjera u turizmu, na svim razinama i unutar svih međusobno povezanih sektora.

Scenarij 1 – Pesimistični scenarij

U pesimističnom scenariju turistički rast odvija se bez sustavnog, diferenciranog upravljanja i bez operativne integracije okolišnih, infrastrukturnih i socijalnih kapaciteta. Središte grada postaje mjesto intenzivnog konflikta korištenja, pri čemu povijesna jezgra bilježi intenzivnu komercijalizaciju prostora. Prometna opterećenja i deficit rješenja za promet u mirovanju narušavaju pristup osnovnim uslugama. Dolazi do postupnog pada kvalitete gradske ponude i percepcije ugodnosti življenja. Tako se zadovoljstvo lokalnog stanovništva razvojem turizma sve više smanjuje, a porast cijena nekretnina i troškova života istiskuju mlade obitelji. Rast cijena usluga i smještaja za posjetitelje odvija se bez proporcionalnog poboljšanja kvalitete i sadržaja, što dugoročno smanjuje konkurentnost destinacije. Prihodi su snažno koncentrirani u nekoliko ljetnih mjeseci, a ponuda u najvećoj mjeri nije lokalno utemeljena. Gastronomski proizvodi, kulturni sadržaji i iskustvene usluge sve se češće oslanjaju standardizirane formate koji nedovoljno odražavaju autentičnost ponude. Paralelno, neiskorišten potencijal ulaganja u kulturnu i prirodnu baštinu ostaje trajna slabost. Sustavna interpretacija i upravljanje povijesnom jezgrom, spomenicima, kulturnom infrastrukturom i vrijednim resursima nisu uspješno razvijeni, pa njihova vrijednost ostaje nedovoljno valorizirana.

Rivijera zrcali tipični model obalnog razvoja: objekti u domaćinstvu i nekomercijalni smještaj (vikendice) održavaju visoku popunjenost, no komunalni sustavi suočavaju se sa sve većim teškoćama u operativnom funkcioniranju. Izgradnja smještajnih kapaciteta bez planiranja javne infrastrukture, dovodi do sve većih razlika u ljetnom i zimskom režimu korištenja jedinica i dovodi do smanjenja populacijske vitalnosti područja. Zadovoljstvo posjetitelja opada jer izostaje razvoj specifične ponude, koja se ne odmiče od proizvoda "sunca i mora", a kvaliteta boravka turista postaje sve osjetljivija na gužve i opterećenja. Zaobalje podliježe intenziviranju jednodnevnih pritisaka turizma bez dostatne regulacije, pa okoliš rijeke Cetine, staze, riječni pristupi pokazuju znakove trajnije degradacije zbog izostanka upravljanja. Ne razvijaju se održivi kanali prodaje i ponuda koja promiče lokalnu baštinu te višednevne posjete, stoga lokalna zajednica nema jasne ekonomske koristi, a ekološki "troškovi" postupno rastu. Zamosorje ostaje marginalizirano u svom razvoju. Nedostatak strateškog ulaganja i planiranja uzrokuje nastavak depopulacijskih procesa, što produbljuje prostornu i društvenu neravnotežu unutar destinacije. Potencijali za ruralni i održivi turizam ostaju neiskorišteni, dok se ovo područje sve više udaljava od glavnih razvojnih procesa. Parcijalno se provode planovi razvoja turizma, intervencije se poduzimaju retroaktivno i uz visoke troškove sanacije, koje su često veće od kratkoročnih prihoda generiranih turizmom.

Scenarij 2 – Realistični scenarij (ciljano upravljanje kapacitetima i kvalitativna preorijentacija)

Scenarij uspostave kontrole predstavlja tranziciju u kojoj menadžment destinacije i javni dionici primjenjuju prostorno-orijentirane, operativno izvedive mjere s ciljem optimizacije postojećih resursa, kontrole prostornog opterećenja i jačanja kvalitete ponude.

U ovom scenariju grad Omiš kao središte destinacije osnažuje svoj prepoznatljivi identitet kojim podupire produženje sezone i ravnomjernije korištenje resursa. Navedeno uključuje razvoj kulturnih i sportskih događanja tijekom cijele godine, kreiranje sadržaja u zatvorenim prostorima (manji muzejski i zabavni prostori, sportske dvorane i trening-centri), interpretacijskih centara (povijest grada, gusarska tradicija, glazbeno nasljeđe). Na Rivijeri se primjenjuju mjere koje omogućuju diferencijaciju ponude i jačanje kvalitete. Posebno se potiče usklađivanje smještajnih kapaciteta s višim standardima (certifikacija, obnova i kategorizacija) kako bi se povećala vrijednost po gostu i osigurala atraktivnost u predsezoni i posezoni. Paralelno se razvija ugostiteljska ponuda koja je do sada bila nedovoljno prisutna, a čiji je cilj osigurati sadržaje otvorene i izvan glavne sezone, što stvara stabilniju osnovu i za lokalno stanovništvo i za turističke subjekte. Primjenjuju se i druge mjere, pr. klasifikacija plaža uvodi jasne standarde pristupačnosti, sigurnosti i ekološke održivosti, a pritom omogućuje segmentaciju prema ciljanim skupinama (obiteljske plaže, sportske plaže, plaže višeg standarda). Zaobalje u ovom scenariju prolazi kroz strukturiranu diversifikaciju aktivnosti. Razvoj višednevnih paketa aktivnog turizma nadopunjuje se digitalnom vidljivošću i profesionalnim vođenjem ruta. Uz outdoor ponudu, poseban naglasak stavlja se na interpretaciju kulturno-povijesne i prirodne baštine (tematske staze, lokalne priče, edukativni programi). Odvija se strukturirano poboljšanje cestovne povezanosti i pristupnih prometnica, kao ključna stavka u povećanju cestovne sigurnosti i smanjenja sezonskih gužvi. Povećava se i dostupnost zaobalnih resursa, čime se prostor bolje integrira u ukupnu destinaciju. Zamosorje se u ovom scenariju postupno uključuje u vrijednosni lanac destinacije. Jačanje ponude OPG-ova i ruralnih mikropoduzeća,

njihovo umrežavanje te integracija u turističku i ugostiteljsku ponudu grada (gastronomske ture, kratki lanci opskrbe, manifestacije) omogućavaju stvaranje prepoznatljivih autentičnih proizvoda bez narušavanja ruralnog karaktera prostora.

Unaprijeđenje prometne infrastrukture, osobito cestovne, kroz uređenje pristupnih cesta, bolja regulacija prometa i prometa u mirovanju, predstavlja važan uvjet za provedbu ovog scenarija. Također se potiče unaprijeđenje sustava vodoopskrbe, gospodarenja otpadom i ostale komunalne infrastrukture kroz mobilne i modularne kapacitete (prilagodbu komunalnih usluga i kapaciteta sukladno potrebama za vrijeme trajanja sezone). Scenarij također predviđa uvođenje programa obuke i certificiranja za lokalno stanovništvo, čime se povećava profesionalizacija sektora i smanjuje oslanjanje na vanjsku radnu snagu. Društveno, raste percepcija koristi među lokalnim stanovništvom jer mjere uključuju poboljšanja javnih usluga, nova radna mjesta i direktne koristi za domicil. Transparentnost u upravljanju i reinvesticiji sredstava povećava povjerenje zajednice.

Scenarij 3 – Optimistični scenarij

U optimističnom scenariju Omiš razvija model turizma koji je održiv, integriran i u funkciji prostora, stanovništva i gospodarstva. Primjenjuju se prostorno-orijentirane, operativno izvedive mjere s ciljem smanjenja vršnih opterećenja i povećanja vrijednosti po gostu. Sustavnom obnovom i interpretacijom ključnih kulturnih resursa, gradskih utvrda i povijesne arhitekture, jezgra se sve više (ponovno) pozicionira kao polivalentni prostor. Javne površine uređuju se tako da mogu služiti kao prostori za okupljanje, kulturna događanja, ali i svakodnevne funkcije (tržnice, sajmovi, društveni programi). Gastronomska ponuda također se usmjerava na lokalne resurse pa se tako restorani i trgovine u povijesnoj jezgri i neposrednom okruženju povezuju turističku potražnju s lokalnim lancima opskrbe. Naglasak je na kvaliteti i autentičnosti, što doprinosi jačanju lokalnog identiteta i diversifikaciji doživljaja.

Produženje sezone omogućuje i razvoj smještajnih kapaciteta viših kategorija, prvenstveno hotela, koji nude dodatne sadržaje (konferencijske dvorane, wellness i sportske programe), privlače goste izvan ljetnih mjeseci i stvaraju preduvjete za kongresni, poslovni i kulturni turizam. Ova dimenzija proširuje tržišni spektar i osigurava stabilniji prihod, dok se pritom smještajni kapaciteti integriraju u urbano tkivo bez narušavanja prostorne ravnoteže.

Na razini destinacije, turizam se usmjerava prema cjelogodišnjem i disperziranom modelu. Rijeka Cetina postaje prostor pod sustavnijim režimom upravljanja, u pogledu broja izleta, vrsta aktivnosti i njihovog vremenskog rasporeda, dok su turistički operatori obvezni provoditi sustave kontrole sigurnosti. Na Rivijeri dolazi do deintenzifikacije u pogledu razvoja smještajnih kapaciteta kroz smanjenje kvantitativnih pritisaka i prijelaz prema certificiranim jedinicama više kvalitete. Paralelno, sustavna ulaganja u infrastrukturu (tretman otpadnih voda, oborinske sustave) financiraju se kombinacijom javnih sredstava i tržišnih instrumenata, uključujući zelene kredite i modele javno-privatnog partnerstva.

Zaobalje se afirmira kao prepoznatljivo područje aktivnog i iskustvenog turizma, poput planinarenja, biciklizma, raftinga i drugih outdoor aktivnosti. Staze su označene i redovito održavane. Turistički sadržaji su usklađeni s lokalnim resursima, pri čemu se uspostavljaju certificirani opskrbeni lanci koji povezuju turizam s poljoprivredom, uključujući autentične poljoprivredne prakse i kulture, obrtništvo i lokalnu proizvodnju. Posebna pažnja posvećuje se povijesti Poljica i baštini: tradicionalna arhitektura, kulturni običaji i lokalna gastronomija integrirani su u turističke pakete i prepoznatljive edukativne radionice. Posjetitelji stječu uvid u način života, rad i običaje Poljica, uključujući rukotvorine i kulinarske prakse, a turizam postaje aktivan instrument očuvanja i valorizacije kulturne i prirodne baštine. Aktivnosti na području kanjona rijeke Cetine dodatno se usmjeravaju prema edukativnoj funkciji, naglašavajući krajobrazne, geološke i ekološke vrijednosti rijeke i njezinog okoliša. Istodobno se produljuje boravak turista i širi ekonomska korist na šire područje, uključujući lokalna poljoprivredna gospodarstva i obrtničke djelatnosti.

Zamosorje postaje primjer ciljane ruralne revitalizacije, pri čemu porezni poticaji i kreditne linije potiču obnovu stambenih objekata i manjih gospodarstava kako bi se otvorile nove mogućnosti za smještaj, ugostiteljstvo i autentična ruralna iskustva. Paralelno, ulaganja u digitalnu infrastrukturu omogućuju distribuciju autohtonih proizvoda, lokalnih suvenira i iskustvenih turističkih paketa na šire tržište. Turistički fokus uključuje organizaciju edukativnih radionica, degustacija lokalnih proizvoda, kratkih agro-turističkih programa i iskustava u prirodi, čime se destinacija pozicionira kao prostor autentičnog, niskointenzivnog i cjelogodišnjeg turizma.

14.6. Zaključci i preporuke

Analiza razine prihvatnog kapaciteta provedena kroz obavezne i specifične pokazatelje jasno ukazuje na izraženu neravnotežu u prostornom razvoju destinacije i neravnomjernu raspodjelu pritiska turističke aktivnosti. Dok su pojedini pokazatelji, osobito oni vezani uz kvalitetu okoliša, još uvijek vrlo stabilni i u granicama prihvatljivosti, drugi aspekti, osobito prostorno-funkcionalni, prometni i infrastrukturni, dosegili su ili premašuju poželjne razine. Kontrastna slika potvrđuje da destinacija kao cjelina još uvijek raspolaže resursima i potencijalom za održivi razvoj turizma, ali da su određene prostorne cjeline, prije svega Rivijera i centralno naselje, odnosno grad Omiš, već sada preopterećene turističkim pritiscima te su nužne jasne korektivne mjere. Najveći izazovi proizlaze iz prostorne koncentracije turističke aktivnosti (vremenske i prostorne), apartmanizacije i nedostatnih kapaciteta prometne i komunalne infrastrukture. U pogledu stavova lokalnog stanovništva vidljiv je rastući jaz između ekonomske koristi od turizma i percepcije svakodnevnih opterećenja. Stanovnici sve češće ističu probleme gužvi, apartmanizacije, otpada i smanjene dostupnosti stanovanja. Turisti, s druge strane, destinaciju i dalje percipiraju pozitivno, no sve je izraženije nezadovoljstvo prometnim gužvama i parkingom. Rezultati upozoravaju da bi, bez pravodobnih korektivnih aktivnosti, moglo doći do izazova u pogledu konkurentnosti destinacije na turističkom tržištu.

Preporuke

Za usmjeravanje daljnjeg razvoja i smanjenje raskoraka između postojećeg stanja i održivih standarda potrebno je definirati integrirani skup mjera koje istodobno djeluju na prostornu, infrastrukturnu, okolišnu i društvenu dimenziju nosivosti. Ciljevi, mjere i aktivnosti biti će detaljnije razrađeni u narednoj fazi izrade plana, dok se u nastavku nalazi sažetak polazišta.

U aspektu prostornog planiranja i smještajnih kapaciteta, preporučuje se poticanje povećanja kvalitete ponude i diversifikacije smještajnih kapaciteta, osobito razvoja hotelskog i kamping segmenta te održivih oblika smještaja koji generiraju manji prostorni i infrastrukturni pritisak. Također je potrebno napraviti bolji monitoring i kontrolu apartmanizacije kroz izmjene prostorno-planskih dokumenata i regulativu koja će ograničiti širenje građevinskih područja naselja, razvoj monofunkcionalnih zona te zahvate neprimjerenog mjerila ili narušavajuće ambijentalnosti. U pogledu upravljanja turističkom potražnjom, potrebno je u svrhu rasterećenja obalnog pojasa i centralnog naselja razvijati instrumente aktivnog upravljanja posjetiteljima, pr. vremenski diferencirane ulaznice i mehanizme disperzije posjetitelja prema zaleđu. Poseban naglasak treba staviti na razvoj vansezonskog turizma. S obzirom na to da promet predstavlja jedan od najočitijih izazova, preporučuje se uspostava integriranog prometnog modela: unaprijeđenje sigurnosti prometnica (posebice u zaobalju), uvođenje shuttle linija, prioritet javnog prijevoza, parkirališta na rubnim zonama s osiguranim prijevozom te sustava pametnog parkiranja. Također su nužna ulaganja, modernizacija i proširenje kapaciteta vodoopskrbe, energetske mreže i sustava gospodarenja otpadom te jačanje komponente edukacije posjetitelja i lokalne zajednice. Iako je stanje okoliša na odgovarajućoj razini, potrebno je zadržati i unaprijediti postojeće standarde kroz sustavno praćenje i preventivne mjere. Raspoloživost plažnog prostora zahtijeva prostorno-organizacijske intervencije, od proširenja sadržaja do uređenja. Za ublažavanje negativnog utjecaja apartmanizacije preporučuje se uspostava programa dostupnog stanovanja, uključujući modele javnog najma i subvencioniranih stanova za lokalno stanovništvo. Paralelno, važno je jačati socijalnu koheziju kroz programe participacije stanovnika u donošenju odluka, kao i razvoj lokalnih inicijativa koje povezuju turizam s kulturnim, sportskim i obrazovnim sadržajima. Kako bi se smanjila ovisnost o sezonskoj radnoj snazi, potrebno je poticati razvoj cjelogodišnjih radnih mjesta, jačati obrazovne programe vezane uz turizam i povezane djelatnosti te poticati lokalne klastere koji objedinjuju turizam s poljoprivredom, kreativnim industrijama i dr.

15. STRATEŠKI OKVIR PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM

Strateški okvir plana upravljanja destinacijom Omiš obuhvaća viziju, strateške ciljeve te mjere i aktivnosti. Sadržaj strateškog okvira obuhvaća ciljeve i mjere koji su vezani uz sve aspekte čije unapređenje može doprinijeti razvoju konkurentnog i održivog turizma temeljenog na autentičnoj ponudi i doživljajima. Strateški okvir izrađuje se temeljem izrađene analize stanja u kojoj su identificirani prednosti i nedostaci svih područja koja utječu na razvoj turizma u Gradu Omišu. U obzir su uzeti i podaci iz studije prihvatnih kapaciteta, izračuni pojedinih pokazatelja kao i scenariji razrađeni u okviru izrade Studije. Značajan doprinos u formuliranju strateškog okvira, posebice mjera i aktivnosti dali su ključni dionici kroz inpute u provedenim polustrukturiranim intervjuima te predstavnici Turističke zajednice Grada Omiša kroz kontinuiranu komunikaciju u svim fazama izrade Plana.

Vizija

Vizija je dugoročni cilj koji se želi ostvariti, iskazan kroz dvije, tri rečenice koje opisuju željenu budućnost destinacije. Prema Smjernicama i uputama za izradu plana upravljanja destinacijom, vizija razvoja odgovara na pitanja kao što su:

- Kakav bi turizam u području vaše destinacije trebao biti?
- Po čemu bi destinacija trebala biti prepoznatljiva?
- S čime bi destinacija trebala ponajviše privlačiti turiste? Koji bi to turisti trebali biti?
- Kako se razvojem turizma treba upravljati?

U okviru izrade vizije za Plan upravljanja destinacijom Omiš analizirane su vizije aktualnih strateških dokumenata Grada Omiša, prvenstveno Plana razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. i Strateškog plana razvoja turizma Grada Omiša 2020-2030. Obje vizije sadrže ključne pojmove koji su značajni za formuliranje dugoročnog željenog smjera razvoja Omiša. Turistički razvoj Omiša treba se temeljiti na vrijednostima lokalne zajednice, koja nastoji očuvati i zaštititi tradicionalne značajke uz istovremenu brigu o prostornoj i ekološkoj održivosti. Koncept razvoja turizma poželjno je graditi postupno, kroz uvođenje raznovrsnih aktivnosti i događanja raspoređenih tijekom većeg dijela godine kako bi se smanjio pritisak na ključne ljetne mjeseci i balansiralo opterećenje kapaciteta destinacije. Takav pristup omogućit će i privlačenje različitih ciljnih skupina, s naglaskom na avanturistički, sportski, kulturni i eno-gastronomski turizam.

Vizija treba naglasiti ono što je jedinstveno i posebno, karakteristično za Grad, a što prepoznaju i ključni dionici kao i stanovnici, turisti i posjetitelji. Najbitnije stavke koje čine bitne elemente identiteta Omiša i temelje za razvoj njegove turističke ponude istaknuli su i dionici kroz provedene polustrukturirane intervjue. To su:

- Kulturni i prirodni resursi koji zahtijevaju odgovarajuće vrednovanje i korištenje
- Potreba za održivim razvojem turizma
- Autentičnost

Polazeći od temeljnih odrednica, definirana je vizija razvoja turizma Grada Omiša za potrebe Plana upravljanja destinacijom.

VIZIJA

Grad Omiš razvija održiv i konkurentan turizam temeljen na jedinstvenom spoju Cetine, planina i mora, raznolikosti resursa i običaja - od obale preko zaobalja, koji predstavljaju osnovu za razvoj diverzificirane, cjelogodišnje i autentične turističke ponude. Turistički razvoj ne ugrožava prirodne resurse niti kulturne znamenitosti, već im pridodaje vrijednost kroz odgovorno upravljanje i interpretaciju naslijeđa.

U uvjetima sve veće konkurencije i zahtjevnijeg tržišta, ostvarenje zadane vizije nije moguće bez primjene novog razvojnog pristupa za koji je između ostalog važno stvoriti poticajno okruženje koje se temelji na međusobnom povjerenju i suradnji turističkih dionika i lokalne zajednice.

Strateški ciljevi

Iz vizije turističkog razvoja proizlaze ključni strateški ciljevi, koji se dalje razrađuju kroz definirane mjere i operativne aktivnosti. Te aktivnosti mogu se delegirati, pratiti i mjeriti, čime se omogućuje učinkovito upravljanje procesom razvoja turizma. U ostvarivanju ciljeva ključno je sudjelovanje svih relevantnih dionika, kako bi se zajedničkim djelovanjem postigli maksimalni učinci i realizirala zacrtana vizija.

U definiranju ciljeva polazi se od analize stanja i SWOT analize detaljno provedene po segmentima, inputa dionika u turizmu i lokalne zajednice dobivenih kroz ankete, direktnu komunikaciju i sastanke / sjednice. Ključni izazovi identificirani u prethodnim fazama izrade Plana upravljanja odnose se na težnju za izbjegavanjem komercijalizacije turističke ponude, težnju za smanjenjem turističkih gužvi u srcu sezone, prostornu održivost (smanjenje broja stanova koji se koriste kao turistički apartmani) i nastojanja da se sezona različitim aktivnostima pokuša produžiti na više mjeseci. Problemi istaknuti u Strateškom planu razvoja turizma Grada Omiša 2020.-2030. ostaju aktualni i za ovaj strateški dokument:

- izražena sezonalnost turističkih dolazaka
- ovisnost o nekoliko glavnih emitivnih tržišta
- ovisnost o proizvodu sunca i mora
- nedovoljno kontrolirani razvoj turističke ponude u kanjonu rijeke Cetine.

U cjelokupnom formiranju strateškog okvira izrazito bitnim pokazalo se ispravno razumijevanje i akceptiranje pojma održivosti, koja se najčešće percipira isključivo kao pitanje ekologije, međutim to je puno širi i važniji pojam. Za Grad Omiš, uzevši u obzir da se radi o zajednici koja živi turizam, potrebno je sagledavati sve razine održivosti, i ekonomsku i kulturnu i socijalnu. Održivost u turizmu označava razvoj turističkih aktivnosti koji zadovoljava potrebe sadašnjih generacija, a da pritom ne ugrožava mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe. U najširem smislu, održivost uključuje ravnotežu između ekoloških, društvenih i gospodarskih aspekata turizma. To znači da turizam treba poštovati prirodne resurse i očuvati okoliš (vode, zrak, tlo, biljni i životinjski svijet), njegovati lokalnu kulturu i tradiciju, uključujući običaje, jezik, arhitekturu i način života lokalne zajednice te doprinositi lokalnom gospodarstvu, stvaranjem radnih mjesta i poticanjem lokalne proizvodnje, bez prekomjernog iskorištavanja prostora ili ljudi. Održivi turizam potiče dugoročnu korist za lokalnu zajednicu, posjetitelje i okoliš, izbjegavajući masovni turizam koji često dovodi do degradacije prostora, gubitka identiteta i prekomjernog pritiska na infrastrukturu.

Sagledavajući sve navedeno, u oblikovanju strateških ciljeva nastojalo se naglasiti potrebu dugoročnog promišljanja usmjerenog na potrebe zajednice a ne na kratkoročne efekte koji možda dati brze rezultate ali će na dulje vrijeme uzrokovati disbalans i neželjene posljedice. Kako je već naglašeno, razvoj novog koncepta treba graditi promišljeno i postupno, sagledavajući širu sliku učinaka i težeći postići ravnotežu između koristi i troškova resursa (materijalnih i nematerijalnih). Održivost je ugrađena u srž svakog od strateških ciljeva te su mjere kojima se postižu željeni učinci upravo usmjerene na ostvarenje dalekosežnih koristi za zajednicu i turiste.

Ciljevi i mjere oblikovane unutar njih daju okvir za unapređivanje ekonomskih, društvenih, okolišnih i infrastrukturnih kapaciteta. Poseban naglasak stavljen je na mjere prilagođene pojedinim zonama, uzimajući u obzir njihove specifične izazove i potrebe. Za mjere je dan indikativni izvor financiranja, definirani nositelj(i) i sudionici provedbe te su postavljeni rokovi izvršenja gdje je god izvedivo (npr. u slučaju projekata koji su definirani kroz Provedbeni program ili sl.). Kako bi se na integriran, sustavan način pristupilo daljnjem razvoju Omiša kao turističke destinacije, oblikovana su četiri strateška cilja koja predstavljaju okvir za usmjeravanje aktivnosti, programa i projekata ka ostvarenju postavljene vizije Omiša kao autentične destinacije koja cijelu godinu razvija održivi turizam usklađen s potrebama posjetitelja i lokalne zajednice.

Strateški ciljevi Plana upravljanja destinacijom Omiš su sljedeći:

- Strateški cilj 1. Prostorno-okolišna održivost turističke infrastrukture
- Strateški cilj 2. Društvena održivost turističke ponude
- Strateški cilj 3. Ekonomska održivost turističkog razvoja Omiša
- Strateški cilj 4. Održivo upravljanje i jačanje prepoznatljivosti destinacije

Usklađenost strateškog okvira sa aktima strateškog planiranja

Plan upravljanja odnosno njegovi strateški ciljevi usklađeni su sa nacionalnom Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine (NN 2/2023) i to sa sva četiri ključna strateška cilja razvoja održivog turizma Hrvatske:

1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam,
2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu,
3. Konkurentan i inovativan turizam,
4. Otporan turizam.

Ciljevi iz Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine	Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam	Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu	Konkurentan i inovativan turizam	Otporan turizam
Ciljevi iz Plana upravljanja	Cilj 2. Društvena održivost turističke ponude	Cilj 1. Prostorno-okolišna održivost turističke infrastrukture	Cilj 4. Održivo upravljanje i jačanje prepoznatljivosti destinacije	Cilj 4. Održivo upravljanje i jačanje prepoznatljivosti destinacije
	Cilj 3. Ekonomska održivost turističkog razvoja Omiša		Cilj 3. Ekonomska održivost turističkog razvoja Omiša	

Plan upravljanja usklađen je sa Strateškim planom razvoja turizma Grada Omiša 2020.-2030. te je u svojoj strukturi sadržajno slijedio i akceptirao sve relevantne elemente dokumenta, osobito u izradi strateškog okvira. Strateški okvir Plana upravljanja usklađen je i sa Planom razvoja Grada Omiša konkretno s prioritetom P.2.: Konkurentno i održivo gospodarstvo unutar kojeg je definirana mjera 2.3. Stvaranje prepoznatljive turističke destinacije temeljene na lokalnim proizvodima. Kroz analizu stanja utvrđena je izrazita dominacija kupališnog turizma na području Omiša, iako je u posljednjim godinama zamjetan sve snažniji razvoj aktivnog turizma. Kako bi se u narednom razdoblju taj utjecaj smanjio definirana je mjera 2.3. u sklopu koje će se raditi na diversifikaciji turističke ponude Grada Omiša te na smanjivanju sezonalnosti i udruživanju lokalnih proizvođača i ugostitelja čime će se omiški OPG-ovi uključiti u turističku ponudu Grada. Podržavat će se inovativni turistički proizvodi te će se ulagati u unaprjeđenje infrastrukture za potrebe turizma, s naglaskom na razvoj biciklističke infrastrukture i šetnica. Aktivnosti u sklopu mjere 2.3. su:

- 2.3.1. Povezivanje poslovnih subjekata (ugostiteljstvo, apartmani, OPG-ovi) radi stvaranja integrirane i standardizirane ponude
- 2.3.2. Podrška razvoju inovativnih turističkih proizvoda
- 2.3.3. Podrška ulaganjima u infrastrukturu za unaprjeđenje kvalitete turizma
- 2.3.4. Pružanje podrške za razvoj selektivnih oblika turizma

CILJ 1. PROSTORNO-OKOLIŠNA ODRŽIVOST TURISTIČKE INFRASTRUKTURE – PLANIRANJE PROSTORA, KOMUNALNA INFRASTRUKTURA, POVEZANOST, PRIRODNI RESURSI, BIORAZNOLIKOST

Prostorno-okolišna održivost turističke infrastrukture podrazumijeva pažljivo planiranje prostora koje uzima u obzir očuvanje prirodnih resursa, bioraznolikosti i krajobraza, uz istovremeni razvoj funkcionalne komunalne infrastrukture. Ključno je osigurati kvalitetnu povezanost (prometnu i komunikacijsku) koja ne narušava okoliš, te integrirati turističke sadržaje u prostor na način koji ne ugrožava ekološku ravnotežu. Mjere ovog cilja usmjerene su na aktivnosti vezane za izmjenu prostorno planske dokumentacije kao preduvjeta za sustavan i uravnotežen razvoj te provedbu aktivnosti usmjerenih uređenju prometnog sustava, sustava turističke infrastrukture i infrastrukture za outdoor aktivnosti.

Prostorni plan uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15, 15/15, 7/16 i 9/16.) donesen je 2007. godine i od njegovog donošenja provedeno je šest postupaka izmjena i dopuna, dok su posljednje, sedme izmjene i dopune u tijeku (informacija o provedbi Strateške procjene utjecaja na okoliš iz ožujka 2023.). Obzirom da je od početka izrade izmjena i dopuna proteklo značajno razdoblje, ukazuje se potreba za preciznijim strukturiranjem odredbi za provedbu koje će na relevantan način prepoznati procese koji se odvijaju na prostoru Grada Omiša, a na koje su dionici ukazali u svojim intervjuima. U prilog potrebi izmjene prostorno planske dokumentacije govore i izmjene referentnog zakonodavnog okvira koje su u međuvremenu provedene (izmjene Zakona o prostornom uređenju), kao i strategije i akcijski planovi lokalne, regionalne i nacionalne razine koji su stupili na snagu od donošenja zadnjih izmjena i dopuna. Sve navedene dokumente potrebno je uzeti kao polazišta pri izradi novih izmjena i dopuna plana – od dokumenata nacionalne razine (Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, 2017.; Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske, 2021.) do dokumenata lokalne razine (Strategija zelene urbane obnove Grada Omiša, donesena 2024.).

U izvješću o stanju u prostoru Grada Omiša za razdoblje 2016.–2020. u preporukama se također navodi potreba primjene integralnog i multidisciplinarnog pristupa u procesu strateškog prostornog planiranja. Zbog međusobne povezanosti gospodarskog razvoja, javnog sektora, infrastrukture, zaštite okoliša i prostornog uređenja, prostorno planiranje mora se temeljiti na načelima održivosti. Izvješće ističe "nezadovoljavajuću kvalitetu izgrađenog prostora" i naglašava obvezu očuvanja cjelovitosti i kvalitativnih značajki prostora, posebice krajobraznih osobitosti i graditeljske baštine na kojoj se u velikoj mjeri temelji turistička ponuda. Jasno se navodi da nije moguće planirati nove turističke kapacitete bez osiguranja odgovarajuće infrastrukture – primjerice, nova gradnja u naseljima uz more mora biti uvjetovana izgradnjom sustava za odvodnju otpadnih voda. Izvješće također preporučuje da se za do sada planirane, ali neizgrađene turističke zone² provede "preispitivanje veličina, lokacija i kapaciteta", uz naglasak na poticanje gradnje novih hotela, posebice viših i visokih kategorija (s dodatnim sadržajima, poput konferencijskih kapaciteta, zona za rekreaciju, i sl.), kako bi se povećala vrijednost dolazaka i produljila sezona, ali i s naglaskom na održivost (poštujući vrijednosti povijesnog urbanog krajolika, principe lokalne graditeljske arhitekture, zaštitite zelenih površina i obalnih biotopa, uz očuvanje obuhvata javnih sadržaja (npr. parkova i pristupnih staza)). Nadalje, naglašava se potreba usmjeravanja nove izgradnje prema dopuni i dogradnji turističkih sadržaja koji su već djelomično ili pretežito izgrađeni, umjesto istodobne realizacije većeg broja predviđenih zona.

Na potrebu strože reguliranog prostorno-razvojnog okvira ukazuju i nalazi Studije nosivih kapaciteta. Ukupni omjer od 70,2 kreveta na 100 stanovnika, uz izrazito visoko opterećenje Rivijere i povišene vrijednosti u gradskom naselju Omiš (termin „Centralno naselje Omiš“), ukazuje na neravnotežu između turističkih kapaciteta i stambenog fonda. Dodatni pokazatelji, uključujući visok udio stambenih jedinica turističke namjene (45,86 %) i velike površine neizgrađenih građevinskih područja, pokazuju potencijal za značajno povećanje izgrađenosti koji, u sadašnjim demografskim i prostornim okolnostima, nadilazi stvarne potrebe i kapacitete prostora. Procijenjeni tehnički potencijali novih stambenih jedinica (od 20.646 do 48.210 ukupno, ovisno o scenariju) ukazuju da bi nekontrolirana realizacija postojećih mogućnosti gradnje dovela do prekomjerne urbanizacije i dodatnog pritiska na najatraktivnije zone, posebno Rivijeru. Stoga je nužno preispitati postojeće obuhvate i uvjete gradnje kako bi se osiguralo racionalnije korištenje prostora. Osim usklađenosti s prethodno navedenim potencijalima i izazovima, ključne potrebe definirane kroz inpute dionika i analize izrađivača odnose se na razvoj u smjeru prihvatljivijeg stanovanja, ograničavanje kratkoročnog najma i pretvaranja stanova u apartmane. Također je nužno analizirati namjene i izgrađenost prema namjeni u pojedinim područjima Grada, uz omogućavanje gradnje nedostajućih sadržaja poput sportskih objekata te građevina društvene namjene.

Vezano za promet u mirovanju, potrebno je analizirati postojeće i planirane parking kapacitete te uvesti odredbe koje će omogućiti rješavanje problema parkiranja na razini naselja i prema propisanim standardima za pojedine namjene. Aktivnosti usmjerene unapređivanju mobilnosti stavljaju fokus na održive prometne modalitete, poput intenziviranja linija javnog prijevoza te unapređenje pješačke i biciklističke infrastrukture. Obzirom na prednosti Omiša kao destinacije s razvijenim oblicima aktivnog turizma – na rijeci Cetini i u planinskim dijelovima Grada i okolice – u okviru ovog cilja predviđene su aktivnosti koje potiču unapređenje *outdoor* infrastrukture.

Kanjon rijeke Cetine iznimno je vrijedan, ali i vrlo osjetljiv prostor, zbog čega je potrebno primijeniti posebne mjere za njegovo očuvanje. Intenzitet korištenja riječnog prostora, u nacionalnom kontekstu priobalja, najbliže se može usporediti s rijekom Krkom, no mehanizmi kontrole na Cetini znatno su slabiji, što odgovara nižem stupnju zaštite ovog područja. Velik broj posjetitelja – od rafting i kajak tura do izletnika – stvara

²Prema važećem Prostornom planu uređenja Grada Omiša (PPUG), na području grada, obalnih naselja (Stanići, Čelina, Lokva Rogoznica), Zakučca i Blata na Cetini planirane su *izdvojene zone isključive* ugostiteljsko-turističke namjene (hoteli T1, turistička naselja T2, kampovi T3). U tim zonama dopuštena je gradnja hotela, turističkih naselja i kampova, kao i popratnih ugostiteljsko-sportskih, prometnih i infrastrukturnih objekata te uređenje parkovnih i zelenih površina. PPUG postavlja stroge uvjete za gradnju u tim zonama (maksimalna visina građevina oko P+4–P+5 katova, niski koeficijenti izgrađenosti i iskorištenosti, obvezni postotak uređenog zelenila 20–40%, osiguranje parkinga i ostale infrastrukture, priključenje na sustave odvodnje i pročišćač, itd.).

brojne pritiske, uključujući neprimjerenu izgradnju rampi, improvizirana pristaništa, velik broj plovila na rijeci te divlje kampiranje. Planiranje aktivnosti i upravljanje kanjonom temelji se na Planu upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže: Kanjon rijeke Cetine, donesenom u rujnu 2023. godine, a za provedbu kojeg je zadužena Javna ustanova „More i krš“. Tijekom izrade plana jasno je istaknuto da trenutačno ne postoje pouzdani podaci o dnevnom broju posjetitelja, što otežava procjenu stvarnog opterećenja prostora i definiranje mjera zaštite. Plan upravljanja stoga predviđa uspostavu stalnog sustava praćenja posjetitelja, uključujući njihovu prostorno-vremensku razdiobu i vrste aktivnosti. JU „More i krš“ trebala bi pripremati godišnja izvješća koja bilježe broj posjetitelja, mjesta i trajanje boravka, ali i evidenciju neodgovornog ponašanja. Plan također uključuje praćenje i sudjelovanje u izradi županijskih i lokalnih prostornih planova, kao i nacionalnih, regionalnih i lokalnih planova, programa i strategija važnih za prostorno upravljanje zaštićenim krajolikom i ekološkom mrežom, kako bi se osiguralo da prostorni zahvati ne ugrožavaju vrijednosti kanjona.

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelj	Vremenski okvir
1.1. ODRŽIVI RAZVOJ I PROSTORNO PLANIRANJE	Nositelj: Grad Omiš Dionici: Zavod za prostorno uređenje Splitsko – dalmatinske županije	Izmjene i dopune prostorno planske dokumentacije na način da se provede: - Sprječavanje širenja građevinskih područja kroz odgovarajuće odredbe za provedbu - Poticanje razvoja stanovanja koje je dugoročno prihvatljivo, uz ograničavanje prenamjene stanova u apartmane i kratkoročni najam - Analiza postojećih namjena i izgrađenosti s ciljem omogućavanja gradnje nedostajućih sadržaja, poput sportskih objekata i građevina društvene namjene - Preispitivanje turističkih zona koje su planirane, ali neizgrađene – s naglaskom na usmjeravanje buduće gradnje na kvalitetnu dopunu postojećih sadržaja, uz poticanje izgradnje hotela viših kategorija - Analiza parking kapaciteta i uvođenje mjera za rješavanje problema parkiranja na razini naselja i prema standardima za pojedine namjene.	Proračun Grada Omiša	- Pokrenute izmjene i dopune / izrada novog PPUO Grada Omiša	2026.-2029.
		Izraditi urbanističke planove uređenja za preostale neizgrađene dijelove naselja , s ciljem osiguravanja prostornog okvira za sve nužne sadržaje i namjene od javnog interesa, uključujući javne i društvene funkcije, rekreacijske površine, zelene zone, poslovne djelatnosti te prometnu infrastrukturu, uz istovremeno očuvanje kvalitete prostora i održivog razvoja naselja	Proračun Grada Omiša	- Min 1 UPU izrađen za razdoblje trajanja Plana	
1.2. UNAPRJEĐENJE MOBILNOSTI I POVEZANOSTI	Županijske uprave za ceste Split, Grad Omiš	Realizirati pješačko – biciklističke staze Omiš – Pisak, Omiš - Radmanove mlinice	Županijske uprave za ceste Split, Grad Omiš, EU fondovi	- Realizacija projekata / dionica u razdoblju trajanja Plana	2026.-2029.
	Grad Omiš	Podržavanje pješačkog prometa i širenje mreže pješačkih površina	Gradski proračun, EU fondovi	- Min. jedna aktivnost godišnje (uređenje nove dionice, obnova postojećih nogostupa, uspostava sustava koji daje prednost pješacima i sl.)	2026.-2029.
	SDŽ	Dovršetak luke (lukobran) i redovna povezanost sa otokom Bračom i Splitom	Gradski proračun, Županijski proračun, EU fondovi	- Broj redovnih linija (tjedno/mjesečno) prema Braču i Splitu	2026.-2029.
	Grad Omiš	Poticati uređenje komunalnih vezova	Grad Omiš	- Broj provedenih projekata uređenja komunalnih vezova - Izrada i primjena pravilnika o korištenju komunalnih vezova	2026.-2029.
	Grad Omiš	CENTRALNO NASELJE: Uvođenje kontrole u načine parkiranja i zadržavanja turističkih autobusa (jednodnevni izleti i sl.)	Grad Omiš	- Pokrenuta inicijativa za uspostavu sustava	2026.-2027. (uspostava)

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelj	Vremenski okvir
					2027.-2029. (praćenje)
	Grad Omiš	RIVIJERA: Uvođenje sezonskih autobusnih linija Omiš – Rivijera, razvoj parkirališnih zona u naseljima (gdje je moguće)	Gradski proračun, EU fondovi	- Uspostavljene sezonske linije u provedbenom razdoblju	2026.-2029.
	Županijska uprava za ceste – Split, Hrvatske ceste	ZAOTALJE, ZAMOSORJE: Aktivnosti usmjerene obnovi i izgradnji prvenstveno cestovne infrastrukture (loše stanje ceste Omiš - Blato na Cetini) s ciljem unaprjeđenja sigurnosti	Županijski proračun, Županijska uprava za ceste – Split, EU fondovi	- Min 1 dionica s izrađenom dokumentacijom / provedenom obnovom u provedbenom razdoblju	2026.-2029.
	Grad Omiš	Podrška inicijativama za produžetak sezonskih letova u Zračnoj luci Split radi produljenja turističke sezone	n/a	- Poslan najmanje 1 dopis godišnje s obrazloženjem	2026.-2029.
1.3. PRILAGODBA I UNAPREĐENJE SUSTAVA TURISTIČKE INFRASTRUKTURE	Grad Omiš	Unaprjeđenje označavanja (smeđe signalizacije)	Gradski proračun, TZG Omiš, EU fondovi	- Min. 1 lokacija godišnje označena prema standardima	2026.-2029.
		Prilagodbe osobama sa smanjenom pokretljivošću	Gradski proračun, EU fondovi	- Prilagodba min. jedne lokacije godišnje osobama sa smanjenom pokretljivošću	2026.-2029.
		Uređenje i unaprjeđenje javne infrastrukture i opreme s ciljem poboljšanja funkcionalnosti i ambijentalnih vrijednosti prostora	Gradski proračun, TZG Omiš	- Min 1 realizacija godišnje (projekt usmjeren poboljšanju uređenosti, promociji atraktivnih lokacija i sl.)	2026.-2029.
1.4. INFRASTRUKTURNO UNAPREĐENJE ZA OUTDOOR AKTIVNOSTI	TZG Omiš, JU More i Krš, Grad Omiš	Označavanje i uređivanje pješačkih / planinarskih staza	Gradski proračun, TZG Omiš, EU fondovi	- Min 1 uređena ili označena staza / dio staze godišnje	2026.-2029.
		Uređivanje biciklističkih ruta	TZG Omiš	- Min 1 uređena ili označena staza / dio staze godišnje	2026.-2029.
		Uređivanje penjališta	TZG Omiš	- Min 1 održavano, uređeno ili označeno penjalište godišnje	2026.-2029.
		Unaprjeđenje i razvoj edukacijskih sadržaja o ekološkim vrijednostima rijeke Cetine (npr. uređivanje poučnih staza u prirodi s ciljem unaprjeđenja turističke ponude)	JU More i Krš, Gradski proračun, EU fondovi	- Min 1 uređena ili označena staza u razdoblju provedbe Plana	2026.-2029.
		Popularizacija postojećih staza/ruta	TZG Omiš	- Min 1 promotivna aktivnost godišnje	2026.-2029.
		Unaprjeđenje sigurnosti aktivnosti koje se odvijaju na rijeci Cetini uz praćenje broja posjetitelja/plovila, posebice na plovnoj dionici Radmanove mlinice – ušće Cetine	JU More i Krš, Grad Omiš, EU fondovi	- Uspostavljen sustav za praćenje broja posjetitelja, redoviti godišnji izvještaji	2026.-2027. (uspostava sustava) 2027.-2029. (izvještavanje)

CILJ 2. DRUŠTVENA ODRŽIVOST TURISTIČKE PONUDE – IDENTITET, MATERIJALNA I NEMATERIJALNA BAŠTINA, KAPACITETI LOKALNE ZAJEDNICE, UKLJUČENOST DIONIKA, PARTICIPACIJA, JEDNAKOST

Društvena održivost turističke ponude Omiša temelji se na očuvanju lokalnog identiteta te materijalne i nematerijalne kulturne baštine, uz aktivno uključivanje lokalne zajednice u razvoj turističkih sadržaja. Mjere u ovom cilju obuhvaćaju i infrastrukturne projekte za potrebnih kulturnih institucija i posjetiteljske infrastrukture usmjerene interpretaciji baštine. U cilju su formulirane i mjere usmjerene osnaživanju kapaciteta zajednice kroz participaciju, ravnopravnost i suradnju svih dionika jer je važno da turistički razvoj ne narušava društvenu strukturu. Takav pristup doprinosi stvaranju autentične i inkluzivne ponude koja poštuje lokalne vrijednosti, potiče osjećaj pripadnosti i omogućuje dugoročnu korist za sve sudionike u turističkom procesu.

Strateškim dokumentima Grada Omiša - Strateškim planom razvoja turizma Grada Omiša 2020.–2030. (2020), Planom razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. (2023) i Strategijom razvoja Urbane aglomeracije Split za razdoblje do kraja 2027. godine (2023) prepoznati su procesi na koje turizam utječe u pozitivnom i negativnom smislu. Također su kroz komunikaciju s dionicima utvrđeni ključni kulturni i društveni resursi koje bi trebalo njegovati i unapređivati. Mjere ovog cilja usmjerene su infrastrukturnom i programskom osnaživanju kulturnih i povijesnih resursa, kroz razvoj nedostajućih infrastrukturnih kapaciteta za prezentaciju bitnih elemenata materijalne i nematerijalne baštine Omiša koje svi dionici prepoznaju kao nešto specifično i neizostavno vezano za Omiš, poput klapskog pjevanja, gusarske povijesti i lokaliteta poput gradskih utvrda i kanjona Cetine kojima treba održivo upravljati. Osim aktivnosti usmjerenih privlačenju turista i posjetitelja, u okviru ovog cilja planiraju se i one usmjerene lokalnom stanovništvu kako bi se jačala svijest o vrijednosti prostora u kojem žive i rade.

Za unaprjeđenje održivog razvoja turizma u Gradu, predlaže se niz mjera usmjerenih na jačanje lokalnih kapaciteta i uključivanje zajednice. Ključni prioriteti uključuju osiguranje radne snage i produženje turističke sezone, što su neki od glavnih izazova uočenih kroz izradu temeljite analize stanja te potvrđenih kroz komunikaciju s dionicima. Mjere uključuju aktivnosti poput stipendiranja obrazovanja za deficitarna zanimanja te organizaciju edukacije za uključivanje u nove oblike turističke ponude, dok se istovremeno radi na jačanju svijesti o kulturnim i baštinskim vrijednostima među stanovnicima i privatnim iznajmljivačima.

Poseban naglasak stavlja se na participativno planiranje, uključivanje lokalne zajednice u donošenje odluka i razvoj turističkih proizvoda. Dodatno, preporučuje se organizacija edukacija i treninga za lokalne dionike o održivom turizmu, digitalnom marketingu i upravljanju kvalitetom usluga, kao i uvođenje programa mentorstva za mlade poduzetnike u turizmu.

Izuzetno jačanja kapaciteta, važnim se za društvenu održivost turističke ponude ukazuje i razina osjećaja zajedništva koju pokazuju lokalni stanovnici određenog dijela grada. Negativni učinci turizma u Omišu, očituju se, između ostalog, na pražnjenje prostora gradske jezgre i njenu turistifikaciju, što se nastoji umanjiti i spriječiti aktivnostima u okviru ovog cilja. Kako bi se prostor relativno ispražnjenog starog dijela grada ponovo aktivirao, predlaže se uvođenje novih programa i događanja u vremenskim razdobljima izvan sezone, koji će biti namijenjeni prvenstveno lokalnom stanovništvu kako bi se revitalizirao ovaj dio grada inače intenzivno usmjeren turizmu i sadržajima koji su pretežito dostupni tijekom sezone. Aktivnosti koje potiču oživljavanje jezgre uključuju poticaje za fizičko unapređivanje i uređivanje izgrađenih i neizgrađenih dijelova prostora, kao i organizaciju događanja namijenjenih stanovnicima (npr. predavanja, projekcije i sl. u prostorima gradskih ustanova, održavanje radionica o baštini i kreativnom turizmu) kako bi se ojačala socijalna kohezija i unijela dinamika u razdoblje godine kada se „u gradu ništa ne događa“. Važno je informirati i posjetitelje o prihvatljivim oblicima ponašanja, osobito na javnim površinama i plažama, gdje povećana koncentracija turista može dovesti do generiranja otpada, stvaranja buke, nereda i dr. Potrebno je poticati odgovorno i pažljivo korištenje prostora te poštivanje destinacije, kako bi se očuvalo ono što Omiš čini jedinstvenim, uključujući njegove prirodne vrijednosti i kulturne osobitosti.

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelj	Vremenski okvir
2.1. KULTURNA I POVIJESNA BAŠTINA	Grad Omiš, TZG Omiš, Festival dalmatinskih klapa	Promocija klapskog pjevanja (intenziviranje rada izložbenog prostora / Muzeja klapskog pjevanja)	Festival dalmatinskih klapa Omiš, EU fondovi	- Provedena sanacija Kuće festivala / Muzeja, u razdoblju provedbe Plana	2026.-2029.
		ZAOPALJE: Identifikacija i valorizacija kulturne baštine Poljičke kneževine, uz snažniju aktivaciju Povijesnog muzeja Poljica	TZ Grada Omiša, Grad Omiš	- Realizacija projekta u razdoblju trajanja Plana	2026.-2029.
		Jačanje interpretacije gusarske povijesti, kroz brendiranje, s naglaskom na kvalitetu, edukaciju, inovacije	Grad Omiš, EU fondovi	- Inicirane aktivnosti u pogledu potencijala uspostave / aktivacije centara	2026.-2029.
		Interpretacija i obnova omiških tvrđava	Grad Omiš, EU fondovi	- Završetak obnove Mirabele u razdoblju trajanja Plana	2026.-2029.

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelj	Vremenski okvir
		Obogaćivanje iskustva posjetitelja uz unaprjeđenje turističkih sadržaja i interpretaciju manje poznatih aspekata kulturne baštine	Grad Omiš, TZG Omiš	- Min 1 aktivnost godišnje(interpretacijski sadržaj, tura i sl.)	2026.-2029.
2.2. EDUKACIJA I JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA	Grad Omiš, TZG	Stipendiranje obrazovanja za deficitarna zanimanja	Grad Omiš	- Uvođenje stipendija za def. zanimanja u razdoblju trajanja provedbe Plana	2026.-2029.
		Održavanje edukacija u organizaciji TZ za uključivanje u nove oblike turističke ponude, digitalni marketing, upravljanje kvalitetom usluga i sl.	TZG Omiš	- Min. 1 edukacija godišnje	2026.-2029.
		Savjetovanje i edukacija za unaprjeđenje kvalitete obiteljskog smještaja, uključujući poticanje eko-certifikacija	TZG Omiš	- Min. 1 edukacija godišnje	2026.-2029.
		Jačanje svijesti o kulturnim i baštinskim vrijednostima Grada – stanovnici/iznajmljivači	Grad Omiš, TZG Omiš	- Min. 1 edukacija godišnje	2026.-2029.
		Uključivanje lokalne zajednice u participativno planiranje, donošenje odluka i razvoj turističkih proizvoda	Grad Omiš	- Min 1 novi proizvod ili provedeni participativni proces (godišnje)	2026.-2029.
2.3. POVEĆANJE KVALITETE STANOVANJA	Grad Omiš	Izrada i jasnih i pristupačnih smjernica za ponašanje posjetitelja na osjetljivim mjestima (pr. plaže, Cetina, povijesna jezgra)	Grad Omiš, TZG Omiš	- Izrađene min. 1 set smjernica u provedbenom razdoblju	2026.-2029.
		Regulacija buke i osiguravanje javnog reda i mira	Grad Omiš	- Uvedena ograničenja buke u povijesnoj jezgri	2026.-2029.
		Unapređenje odvojenog prikupljanja reciklabilnog otpada na javnim površinama	Peovica d.o.o., Omiš	- postotak odvajanja otpada	2026.-2029.

CILJ 3. EKONOMSKA ODRŽIVOST TURISTIČKOG RAZVOJA OMIŠA - POLJOPRIVREDE, PREHRAMBENE INDUSTRIJE, UMJETNOSTI I KULTURE, KREATIVNE INDUSTRIJE DO MALIH LOKALNIH PROIZVOĐAČA

Turizam kao bitna gospodarska grana u Gradu Omišu pruža mogućnost zaposlenja i doprinosi gospodarskom rastu, a često predstavlja i prvi radni angažman za mlade ljude, otvarajući im vrata u svijet rada i osposobljavanja. Turizam također može potaknuti uključivanje ranjivih skupina u tržište rada i jačati lokalnu zajednicu kroz unaprijeđene ekonomske i socijalne prilike.

Ekonomska održivost turističkog razvoja Omiša temelji se na povezivanju turizma s lokalnim gospodarskim sektorima poput poljoprivrede, prehrambene industrije, umjetnosti, kulture i kreativnih industrija. Ključna je podrška malim lokalnim proizvođačima, čime se potiče kružno gospodarstvo, smanjuje ovisnost o vanjskim dobavljačima i jača lokalna ekonomija. Takav pristup omogućuje stvaranje autentične turističke ponude, povećava dodanu vrijednost proizvoda i usluga te osigurava dugoročnu ekonomsku korist za zajednicu.

Mjere u ovom cilju usmjerene su ostvarenju koristi za lokalno stanovništvo u smislu proširivanja mogućnosti za participiranje u turističkim djelatnostima kroz dodatne edukacije, stvaranje novih ponuda i proizvoda te kroz inicijative usmjerene podržavanju proširenja trajanja sezone. Predloženim mjerama cjelovito se želi utjecati na sve aspekte koji utječu na dužinu i kvalitetu sezone u Omišu, kako bi se izvukle maksimalne ekonomske koristi uz ostvarenje dodatne vrijednosti za građane i zajednicu, odmičući se od tradicionalnog modela turizma prema inovativnijim varijantama turističke ponude. Raznovrsnost potencijala pojedinih zona Grada Omiša pruža mogućnosti za formiranje diverzificirane ponude koja uključuje promociju tradicionalnih, karakterističnih jela kroz radionice koje mogu biti namijenjene raznim tipovima i uzrastima polaznika. Već postojeće inicijative, programe i proizvode gastronomske ponude poželjno je integrirati, uključujući povezivanje lokacija i kombiniranje različitih segmenata turističke ponude (integracija sa kulturnim turizmom, zdravstvenim / wellness sadržajima i sl.) prilagođene određenim skupinama turista i posjetitelja. Uspostavljanje partnerstava i interesno udruživanje i povezivanje sa lokalnom zajednicom (npr. programi obilazaka OPG-a i specijalizirane ture usmjerene na baštinu i gastronomiju kraja) predstavljaju poželjan model razvoja koji se odmiče od ustaljenog oblika ponude sunca i mora.

Važan resurs turističke ponude Grada Omiša predstavljaju plaže, čije se održavanje i upravljanje, između ostalog definira i Planom upravljanja pomorskim dobrom koji se donosi za četverogodišnje razdoblje. Ovaj dokument sadrži plan održavanja i dohranjivanja plaža te plan drugih zahvata na pomorskom dobru ovisno o lokaciji. U svrhu praćenja napretka ostvarenja zacrtanih aktivnosti predlaže se pratiti ostvarenja kroz godišnje izvještavanje o provedenim aktivnostima Plana upravljanja morskim dobrom. Iako zakonskim okvirom nije propisana obveza podnošenja izvješća, moguće je od nadležnih tijela tražiti podatke, posebice jer u financiranju aktivnosti sudjeluje i gradska i županijska razina koja je o trošenju proračunskih sredstava dužna transparentno izvještavati javnost. Osim praćenja dinamika održavanja i uređivanja, plaže kao iznimno važan resurs potrebno je adekvatno mapirati i promovirati. U okviru aktivnosti ovog cilja predlaže se i izrada sveobuhvatne mape informacija o plažama odnosno strukturiranje informacija o ponudi na plažama i grupama korisnika kojima je pojedina lokacija prilagođena.

U svrhu povećanja konkurentnosti, ali i učinkovitijeg upravljanja resursima predlaže se i certifikacija turističkih objekata prema normama održivosti. Norme održivosti potiču racionalno korištenje energije, vode i sirovina, što smanjuje operativne troškove, a certifikati održivosti signaliziraju tržištu da organizacija posluje odgovorno, što privlači sve veći broj ekološki osviještenih potrošača i partnera (npr. privatni iznajmljivači mogu započeti s Green Key certifikatom jer je prilagođen manjim objektima; hoteli mogu razmotriti kombinaciju EU Ecolabel, ISO standarda i Travelife certifikata a lokalne vlasti i turističke zajednice mogu pružiti podršku kroz edukaciju, savjetovanje i sufinanciranje procesa certificiranja).

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelji	Vremenski okvir
3.1. PRODUŽENJE TURISTIČKE SEZONE	Grad Omiš, TZ G Omiš	Program promocije lokalnih tradicijskih, deficitarnih i kreativnih djelatnosti te autohtone ponude u jezgri	Grad Omiš, TZG Omiš	- Izrađena i javno dostupna online mapa lokalnih tradicijskih i kreativnih djelatnosti, ugostitelja i autohtone ponude, ili provedene minimalno dvije promotivne aktivnosti u razdoblju trajanja provedbe Plana	2026.-2029.
		Poticati udruživanje lokalnih gospodarskih dionika radi osmišljavanja novih aktivnosti i organiziranja manifestacija i ponude izvan ljetnih mjeseci	Grad Omiš, EU fondovi	- min 2 nove aktivnosti / ponude izvan sezone (godišnje)	2026.-2029.
		Subvencioniranje i druge mjere poticanja manifestacija izvan sezone	TZG Omiš	- Sufin. min 2 manifestacije izvan sezone (godišnje)	2026.-2029.
3.2. RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA	Grad Omiš, TZ G Omiš	Razvoj brendirane gastronomske ponude Omiša, karakterističnih jela i proizvoda, uz organizaciju specijaliziranih eno-gastro manifestacija	Grad Omiš, TZG Omiš	- Min 1 radionica / događanje godišnje koje prezentira karakterističnu gastronomsku ponudu Omiša	2026.-2029.
		Organizacija događanja koji pomažu daljnji razvoj specifičnih oblika turizma (kulturni, sportski, avanturistički i sl.)	Grad Omiš, TZG Omiš	- Minimalno 1 novo događanje godišnje koje potiče specifične oblike turizma	2026.-2029.
		ZAOTALJE I ZAMOSORJE: Razvoj poludnevnih i cjelodnevnih itinerera, ruralno-tematskih tura koje povezuju OPG-ove, male proizvođače, lokalnu gastronomiju i kulturne priče	TZG Omiša	- sufinanciranje razvoja itinerera u provedbenom razdoblju	2026.-2029.
		RIVIJERA: Certifikacija i informiranje o plažama (tip, sadržaji, pristup)	Grad Omiš, EU fondovi	- izrađena i na godišnjoj razini ažurirana mapa informacija o plažama	2026.-2029.

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelji	Vremenski okvir
3.3. POTICANJE REALIZACIJE PROJEKATA NAMIJENJENIH ODRŽIVOM TURISTIČKOM RAZVOJU	Grad Omiš, Splitsko – dalmatinska županija	Opće mjere: Bolja iskorištenost EU fondova za financiranje projekata posebice projekata revitalizacije i izgradnje nedostajuće infrastrukture (privlačenje i educiranje kadra za pripremu i provedbu projekata, suradnja s investitorima i sl.)	Grad Omiš, EU fondovi	- Broj pripremljenih i apliciranih projekata za revitalizaciju i/ili izgradnju nove nedostajuće infrastrukture	2026.-2029.
		Priprema i koordinacija preduvjeta za realizaciju hotelskih projekata na planiranim lokacijama	Grad Omiš	- Izrađen ili ažuriran informativno-promocijski materijal za hotelske zone	2026.-2029.
		RIVIJERA: Infrastrukturno i sadržajno opremanje plaža (tuševi, kabine i sanitarni čvorovi, prateći uslužni i ugostiteljski sadržaji) i provođenje akcija čišćenja	Grad Omiš, TZG Omiš, EU fondovi	- Provedba aktivnosti uređenja plaža i eko akcija na godišnjoj razini	2026.-2029.
		ZAOTALJE I ZAMOSORJE: Uređenje i opremanje plaža na Cetini (pristup, sanitarni čvorovi, signalizacija, prostor za piknik)	Grad Omiš, TZG Omiš, EU fondovi	- Uređena jedna plaža u razdoblju provedbe projekta	2026.-2029.
		ZAOTALJE, ZAMOSORJE: Podrška realizaciji dodatnih sadržaja koji proširuju i obogaćuju turističku ponudu (proizvodni i prezentacijski prostori npr. kušaonice)	Grad Omiš, EU fondovi	- Broj objekata koji su izgrađeni i/ili su za njih izdane dozvole	2026.-2029.

CILJ 4. ODRŽIVO UPRAVLJANJE I JAČANJE PREPOZNATLJIVOSTI DESTINACIJE – UČINKOVITO PRAĆENJE UČINKA PLANOVA I PROGRAMA, POVEZIVANJE DIONIKA, STRATEŠKO PLANIRANJE

Održivo upravljanje predstavlja horizontalni cilj izrazite važnosti za povezivanje društvenih, gospodarskih, prostornih i okolišnih aspekata destinacije, s ciljem da se postavljene mjere provode na optimalan način, omogućujući maksimalne pozitivne promjene u ciljanom području. Značajan dio aktivnosti u okviru ovog cilja usmjeren je na diseminaciju, promociju i prezentaciju, koristeći klasične i nove kanale komunikacije.

Govoreći o razvoju brenda destinacije, analitički dio dokumenta utvrdio je da se ključne informacije jasno komuniciraju prema ciljanim tržištima i publici, a osnovni vizual koji se koristi na stranicama Turističke zajednice predstavlja cjelovito oblikovano grafičko rješenje i uspješnu interpretaciju prirodnih karakteristika na moderan način. Uz oblikovanje logotipa razvijena je i knjiga standarda, koja služi kao polazište za daljnju razradu i razvoj brenda. Predlaže se oblikovanje specifičnih suvenira koji komuniciraju s postojećim vizualima na komplementaran način, konceptualno ih nadopunjujući. Za izradu novih suvenira moguće je angažirati lokalnu umjetničku zajednicu ili, za podizanje priče na višu razinu, organizirati natječaj u suradnji sa strukovnim udrugama (npr. HDD).

Brend destinacije je čitak i razumljiv, ističe ključne vrijednosti Omiša i spaja brojne elemente u raznolik turistički profil koji privlači obitelji, ljubitelje prirode i avanturiste. Posljednjih godina posebno je naglašen sportsko-pustolovni karakter, u nastojanju da Omiš postane centar i vodeća destinacija u Hrvatskoj u tom segmentu. Istovremeno, destinacija se promovira i kao odmorišna oaza, s brojnim mogućnostima za rekreaciju i aktivnosti u slobodno vrijeme. Koncept „Omiš 365“ potiče cjelogodišnji turizam, s naglaskom na kvalitetu, održivost i raznoliku ponudu. Preporuča se jačanje komunikacije prema ciljnim tržištima i dionicima, kada je riječ o specifičnim oblicima turizma (pr. različiti segmenti aktivnog turizma), te dodatno jačanje promocije sekundarnih resursa destinacije i autentične ponude karakteristične za područje zaotalja i zamosorja. Poticati prepoznatljivost Omiša kao destinacije koja njeguje ekološku, društvenu i gospodarsku održivost (uz kontinuirano promicanje ovih praksi) važno je jer upravo kontinuirani povratak velikog broja posjetitelja pokazuje kvalitetu i održivost turističkog iskustva.

TZ Grada Omiša godinama uspješno komunicira s publikom putem digitalnih platformi, internetske stranice iznimno su intuitivne, a brojem pratitelja TZ konkurrira značajno većim destinacijama. Potiče se nastavak jačanja digitalne prisutnosti, oglašavanja i promocije kako bi rastao digitalni doseg destinacije. Potiče se i daljnje umrežavanje s ostalim turističkim zajednicama, klasterima i relevantnim tijelima, s ciljem unapređenja i diverzifikacije turističke ponude. Upravo su ovakve suradnje u posljednjih nekoliko godina rezultirale značajnijim iskoracima (pr. razvoj cikloturizma). Zajedničke karakteristike, resursi i vrijednosti bliskih destinacija, poput Omiša i drugih lokaliteta duž Splitske i Makarske rivijere, potrebno je sagledavati kao prednost i temelj za komplementarnu ponudu, umjesto da se percipiraju kao konkurentski faktori.

Aktivnosti unutar ovog cilja također potiču jačanje suradnje i transparentnosti, uz uspostavu racionalnog i operativnog okvira za mjerenje i praćenje učinka pojedinih intervencija na turistički razvoj Grada Omiša. Sustavnim praćenjem napretka moguće je utvrditi gdje postoje mogućnosti za poboljšanje ili koje se odredbe planova trebaju mijenjati ili prilagoditi.

TZ Grada Omiša funkcionira kao servisna točka informacija za posjetitelje i sve koji se bave turizmom u Gradu, a istovremeno je glavni promotor Omiša i inicijator projekata vezanih uz destinaciju. Važnu ulogu u održivom upravljanju destinacijom ima i Turističko vijeće, kao izvršno tijelo Skupštine Turističke zajednice. Velik broj dionika u turizmu istaknuo je kvalitetnu međusobnu suradnju, ali i potrebu za daljnjim jačanjem umreženosti unutar destinacije, naglašavajući važnost koordinacije različitih sektora i predstavnika u turizmu (komunalne službe, zaštita prirode, policija, vatrogasci, ugostitelji, prijevoznici, sportske udruge, mjesni odbori, udruge građana i dr.). Planom se stoga pruža podrška fleksibilnom mehanizmu koordinacije koji, po potrebi (npr. jednom godišnje), okuplja različite dionike uključene u djelatnosti turizma, bez formiranja stalne ili formalizirane radne skupine. Sastav sudionika prilagođava se temi: na pojedini sastanak pozivaju se akteri najrelevantniji za konkretan problem ili područje (pr. čistoća, održavanje plaža). Takva je okupljanja moguće poticati prije sezone, radi usklađivanja planiranih aktivnosti, tijekom sezone u slučaju povećanih izazova na terenu, te nakon sezone za evaluaciju i izradu preporuka za iduću godinu.

Naziv mjere	Nositelji i sudionici provedbe	Popis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelji	Vremenski okvir
4.1. JAČANJE PREPOZNATLJIVOSTI DESTINACIJE I INFOMIRANJE JAVNOSTI	TZG Omiš, Grad Omiš	Daljnji razvoj brenda destinacije – osvježavanje vizualnog identiteta, slogan, set vrijednosti, razvoj linije suvenira	Grad Omiš, TZG Omiš	- min. 1 nadogradnja ili ažuriranje brenda (vizual, slogan ili komunikacijski materijal) u razdoblju trajanja provedbe	2026.-2029.
		Izrada promotivnih i informativnih materijala (karte, vodiči, multimedija, info-tabli)	Grad Omiš, TZG Omiš	- Min 1 novi promo materijal godišnje	2026.-2029.
		Aktivna digitalna prisutnost i marketing (web, društvene mreže, mediji, influencer suradnje)	TZG Omiš	- min. 5 % rasta online dosega (engagement, posjećenost weba) godišnje	2026.-2029.
		Suradnja s regionalnim i nacionalnim turističkim tijelima (TZ županije, HTZ, klasteri)	Grad Omiš, TZG Omiš	- min. 1 novo partnerstva ili zajedničke aktivnosti godišnje (kampanje, studijska putovanja, klaster projekti)	2026.-2029.
4.2. MJERENJE UČINKA PLANOVA I PROGRAMA	Grad Omiš i TZG Omiš	Redovita praćenje pokazatelja održivosti destinacije, uz, po potrebi, evaluaciju i izmjenu / prilagodbu planova temeljem prikupljenih podataka	Grad Omiš, TZG Omiš	- izrađeno min. 1 izvješće o stanju održivosti koje se odnosi na razdoblje provedbe plana	2026.-2029.
		Transparentno izvještavanje prema javnosti i dionicima o postignućima i planovima	Grad Omiš, TZG Omiš	- min. 1 javno dostupno izvješće godišnje, objavljeno na webu i predstavljeno dionicima	2026.-2029.
		Koordinacija i praćenje turističkih aktivnosti, kroz povremeno okupljanje većeg broja relevantnih dionika koji ne čine dio Turističkog vijeća (kako bi se pratilo stanje u destinaciji, harmonizirala provedba aktivnosti)	Grad Omiš, TZG Omiš	- min. jedna ključna tema i sastanak obuhvaćen kroz koordinacije, unutar dvije godine	2026.-2029.

Smjernice za marketinško komuniciranje

Ciljne skupine i tržišta

Tradicionalna tržišta Grada Omiša su Poljska, Češka, Mađarska, Slovačka i Njemačka. Promotivne aktivnosti orijentirane su i na druga tržišta koja pokazuju rast broja aktivnih turista (npr. u 2025. kroz 4 mjeseca TZG Omiš provela je kampanju Google Search i Google display network te YouTube na tržištima Njemačke, Poljske, Austrije, Češke, Slovačke, Skandinavije, Slovenije i Ujedinjenog Kraljevstva). Izuzev geografskih tržišta, ključno je prilagođavati ponudu i ciljanim grupama turista od kojih se svaka odlikuje svojim specifičnostima i preferencijama vezanim za provođenje godišnjeg odmora. U tom smislu glavne grupe su:

Turisti koji preferiraju koncept "sunce i more"

Najbrojniju skupinu čine obitelji s djecom kojima su posebno važni sadržaji i aktivnosti prilagođeni djeci. Prosječan gost dolazi s obitelji, srednje je životne dobi i ostaje u gradu 7 dana. Većinom biraju privatni smještaj i u odnosu na druge grupe gostiju imaju manju prosječnu dnevnu potrošnju sredstava u destinaciji. Iako je ova grupa gostiju prvenstveno motivirana željom za suncem i morem, sve više pažnje posvećuju uređenosti i raznolikosti sadržaja destinacije. Ovu grupu gostiju uz primarni fokus na kupanje i sunčanje zanima i kulturna i zabavna ponuda destinacije, mogućnosti izleta te općenito bogatstvo aktivnosti koje grad i njegova okolica nude.

Korisnici: srednja dob (30 -50 godina), mladi parovi

Aktivni turisti

Aktivni turisti čine značajnu grupu posjetitelja Grada Omiša. Sportski rekreativci dolaze iz svih dobnih skupina, a posebno cijene očuvanu prirodu, uređene i sigurne prostore za sport i rekreaciju, smještaj prilagođen njihovim potrebama te prehranu usklađenu s aktivnim načinom života. Razlog njihova dolaska u destinaciju može biti prisustvovanje pojedinim sportskim manifestacijama ili upoznatost s mogućnostima destinacije za prakticiranje raznih oblika avanturističkog turizma. U odnosu na druge skupine gostiju (obitelji s djecom) karakterizira ih veća potrošnja u destinaciji. Važna im je autentičnost ambijenta, ljepota krajolika i gostoljubivost lokalnog stanovništva. Također, očekuju kvalitetne informativne materijale, individualizirani pristup te raznoliku i kvalitetnu ponudu izleta i sportskih aktivnosti.

Korisnici: mlađa životna dob (20-35 godina), parovi bez djece, srednja životna dob (36-54 godina)

Kulturni turisti

Kultura je gotovo uvijek sastavni dio putovanja, bez obzira na primarni motiv, pri čemu se unutar ove skupine razlikuju podgrupe – od onih kojima je kultura glavni razlog dolaska, do onih kojima predstavlja dodatnu vrijednost. Riječ je o gostima višeg obrazovanja i veće kupovne moći. Kulturne turiste privlači autentičnost i ponuda koja predstavlja lokalno nasljeđe destinacije, uključujući povijest, običaje, gastronomiju, priče i legende. Suvremeni kulturni putnici posebno cijene kvalitetnu interpretaciju sadržaja, pripovijedanje priča te mogućnost aktivnog sudjelovanja u raznim aktivnostima. U ovu skupinu turista ubrajaju se i eno-gastro turisti, koji putuju tijekom cijele godine, njihovi boravci u destinaciji najčešće su kraći a motivirani su željom za doživljajem hrane, pića i kulture stola.

Korisnici: srednja životna dob (36-54 godina), zrela dob (50 do 65 godine), treća dob (66 + godina)

Svakoj grupi potrebno je prilagoditi ponudu kako bi ih se dodatno zainteresiralo za destinaciju, posebno izvan ljetne sezone kad je najveća koncentracija dolazaka i noćenja ali i najveća koncentracija turističke ponude.

Nastavno na analizu stanja u poglavlju 10. gdje su opisani turistički proizvodi Grada Omiša i definirani ključni proizvodi (Obiteljski turizam / obiteljski boravak / sunce i more, Aktivni turizam, Kulturni turizam i Ruralni turizam), u nastavku se detaljnije obrazlaže prijedlog načina komunikacije u svrhu promocije destinacije.

Komunikacija s tržištem

Komunikacijske aktivnosti koje provodi Turistička zajednica Grada Omiša detaljno su opisane u poglavlju 10. Osnovne analize. Obzirom na težnju za promoviranjem destinacije kao mjesta idealnog za obiteljski, aktivni i kulturni turizam, potrebno je posvetiti dodatnu pažnju sadržaju koji se komunicira s ciljanom publikom kao i na koji način / kroz koje kanale se taj sadržaj / materijal komunicira.

Veliku važnost danas imaju društvene mreže kao kanali komunikacije koji omogućuju značajan doseg ciljane publike, kako u kvalitativnom tako i u kvantitativnom smislu. TZG Omiša putem svojih službenih stranica i profila komunicira na većini široko zastupljenih, općeprihvaćenih društvenih mreža (Instagram, Facebook, You tube i dr.). Vezano za digitalni marketing, kako bi se ojačala prepoznatljivost destinacije, potrebno je provoditi i sljedeće:

- Provoditi aktivnosti promocije i oglašavanja na specijaliziranih portalima – velik broj specijaliziranih portala posvećen je određenim oblicima turizma i u skladu s definiranim glavnim modalitetima turističkog proizvoda u Omišu, potrebno je istražiti raspoloživost pojedinih portala i načine na koje se na istima može promovirati ponuda Grada Omiša
- Ispitati mogućnost komuniciranja dodatnim kanalima npr. putem Tik Tok platforme ili povezivanjem s poznatim osobama, influencerima i sl. radi širenja dosega
- Razraditi modalitete uključivanja građana u kreiranje sadržaja i prezentacijskih materijala te snimanja promotivnih filmova i videa o destinaciji

- Razmisliti o mogućnostima kreiranja posebnih aplikacija namijenjenih određenim segmentima turizma (npr. aplikacija u kojoj su prikazane pješačke, planinarske i biciklističke staze ili aplikacija s informacijama o autohtonim gastronomskim proizvodima i objektima koji ih nude)

Offline promotivne aktivnosti u najvećoj mjeri uključuju tiskane materijale poput letaka, brošura, karata i sl. U skladu s razvojem novih komunikacijskih kanala i sve veću važnost online kampanja i oglašavanja, prijedlog je da se fokus stavi na izradu onih formata tiskanog materijala koji je ili prilagođen specifičnim korisnicima (npr. karte planinarskih staza i sl.) ili je svojim sadržajem i oblikom izrazito atraktivan i jednostavan za korištenje (preferiranje manjih formata i zanimljivih formi nasuprot klasičnih brošura većeg formata).

U svrhu produženja sezone u razdobljima izvan pred i post sezone potrebno je razmišljati o proširenju ponude koja bi se kreirala sinergijskim djelovanjem dionika u turizmu s područja Grada Omiša. Moguće je npr. u koordinaciji ugostitelja, iznajmljivača, hotela, dionika koji se bave pružanjem usluga povezanih s aktivnim turizmom i organizacijom izleta formirati promotivne paket aranžmane različitog trajanja i prilagođene različitim skupinama turista i posjetitelja. Ciljne skupine mogu biti širokog raspona od tura prilagođenih školskoj djeci (teme poput povijesti, gastronomije) do specijaliziranih tura posvećenih primjerice kulturnim turistima (što bi uključivalo suradnju s kulturnim ustanovama i interpretatorima baštine ili turističkim vodičima).

Svakako je ključno da se kod oblikovanja ponude izvan uobičajenih turističkih mjeseci odradi kvalitetna koordinacija dionika – pružatelja turističkih usluga kako bi se izbjegla nedostupnost pojedinih sadržaja što je identificirano kao jedna od glavnih nedostataka i izazova vezanih za turističku ponudu destinacije. Obzirom da bi se ove aktivnosti poželjno trebale odvijati izvan sezone u kojoj je fokus na korištenju plažnih i kupališnih resursa destinacije, moguća je veća prostorna disperziranost pojedinih usluga koje bi se nudile u okviru određenog paketa / ponude. Navedeno pruža mogućnost aktivacije resursa Zaobalja i Zamosorja kao prostora značajnog potencijala za razvoj ovog tipa ponude.

Popis projekata

Važan dio Plana upravljanja predstavljaju projekti koji su ključni za razvoj Grada Omiša kao održive turističke destinacije te u značajnoj mjeri doprinose ostvarenju ciljeva i mjera definiranih u strateškom okviru Plana upravljanja. Projekti predstavljaju konkretan, vidljiv i mjerljiv učinak ostvarenja strateških dokumenata. U planu upravljanja sukladno zakonodavnom okviru projekte dijelimo u dvije grupe:

- Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije
- Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije

Zakon o turizmu definira projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije kao onaj koji je u planu upravljanja destinacijom označen kao takav te doprinosi provedbi Plana upravljanja i ostvarenju strateških ciljeva utvrđenih aktima strateškog planiranja razvoja turizma. Projekt također mora predviđati značajan i mjerljiv izravni ili neizravni pozitivan financijski učinak na turistički sektor i povezane djelatnosti, provedbu treba započeti unutar razdoblja važenja plana upravljanja destinacijom, a treba i imati izrađenu najmanje studijsku ili projektnu dokumentaciju u skladu s propisima za odobravanje investicijskih projekata za koje obveze preuzimaju proračunski korisnici jedinica lokalne i područne samouprave te vrijediti najmanje 1.000.000,00 eura.

Izdvojeni strateški projekti iz Plana razvoja Grada Omiša

Naziv projekta od strateškog značaja za Grad Omiš	Izgradnja pomoćnog igrališta u sklopu Gradskog stadiona Anđelko Marušić-Ferata i izgradnja atletske staze uz postojeći središnji teren				
Nositelj i partneri	Grad Omiš				
Kratak opis projekta	Projekt se provodi sa svrhom proširenja kapaciteta postojećeg nogometnog igrališta te stvaranja dodatnih sadržaja (atletske staze). Ovom nadogradnjom postojećeg središnjeg terena podigao bi se kapacitet nogometne infrastrukture koja zajedno sa novoizgrađenom Sportskom dvoranom Ribnjak čini kompleks sportskih sadržaja i koji nadilazi potrebe rekreativnog bavljenja sportom, odnosno stvara pretpostavke za održavanje sportskih događaja od nacionalnog i međunarodnog značaja. Projektom se doprinosi povećanju stupnja privlačnosti destinacije s ciljem povećanja broja turista koji borave na nekom području radi visoko kvalitetne sportske infrastrukture. Za realizaciju projekta ostvarena su bespovratna sredstva po natječaju Ministarstva turizma i sporta RH.				
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2024.-2027.				
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	1.061.782,47				
Planirani izvori financiranja	lokalni proračun, EU sredstva, SDŽ, državni proračun				
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni				
Osnova za raspolaganje nekretninom	Vlasništvo				
Status izrade statusne dokumentacije (DA/NE)	profil projekta	studija (pred)izvodljivosti		CBA	
	Ne	Ne		Ne	
Status izrade projektne dokumentacije (DA/NE)	Idejni projekt	Lokacijska dozvola	Glavni projekt	Projekt se može prema o Pravilniku jednostavnim građevinama	Ishođena građevinska dozvola
	/	/	DA	NE	DA Rješenje o izvedenom stanju (legalizacija)

Naziv projekta od strateškog značaja za Grad Omiš	Uređenje biciklističke/pješačke/trim staze od Omiša do Radmanovih mlinica				
Nositelj i partneri	Županijska uprava za ceste Split, Grad Omiš				
Kratak opis projekta	Navedena pješačka trim staza uređuje se u obuhvatu županijske ceste br. 6166. Za izradu projektne dokumentacije mreže biciklističkih staza na području Splitsko-dalmatinske županije, u koju je uvrštena i ova staza, Županijska uprava za ceste Split, realizirala je bespovratna sredstva iz Nacionalnog plana za oporavak i otpornost. Dužina staze će biti cca 6 km. Projektom se uređuje sportsko-rekreacijska infrastruktura sukladno ciljevima zelene tranzicije. Uređenje javnih površina u biciklističku infrastrukturu doprinosi zelenoj tranziciji putem kreiranja prilika za razvoj održivih koncepata mobilnosti i turističke ponude, kao i poboljšanja općeg zdravlja lokalne zajednice Grada Omiša. Projekt izgradnje biciklističke staze i šetnice će stoga imati iznimno značajan utjecaj na podizanje razine sigurnosti u prometu te na poticanje stanovništva na korištenje ekološki održivih oblika prijevoza, pri čemu su bicikli idealni za u prosjeku kratke relacije u urbanim područjima.				
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2024.-2027.				
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.450.793,02				
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, lokalni proračun, EU sredstva				
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni.				
Osnova za raspolaganje nekretninom	Nositelj projekta: Županijska uprava za ceste Split. Staza bi se trebala uređivati uz cestovni pojas (županijska cesta Ž-6166)				
Status izrade statusne dokumentacije (DA/NE)	profil projekta	studija (pred)izvodljivosti		CBA	
	Da	Da		Da	
Status izrade projektne dokumentacije (DA/NE)	Idejni projekt	Lokacijska dozvola	Glavni projekt	Projekt se može graditi prema Pravilniku o jednostavnim građevinama	Ishođena građevinska dozvola
	n/a	n/a	Da	Ne	U tijeku

Naziv projekta od strateškog značaja za Grad Omiš	Rekonstrukcija tvrđave Peovica (Mirabela)				
Nositelj i partneri	Grad Omiš, TZG Omiša				
Kratak opis projekta	Tvrđava Mirabela zaštićeno je kulturno dobro, ali i turistička atrakcija na području Grada Omiša. Izradom projektne dokumentacije želi se utvrditi obuhvat same tvrđave, istražiti njezin značaj u obrani povijesnog Omiša, te statički rekonstruirati objekt koji je početkom 80-ih godina prošlog stoljeća bio uništen udarom groma. Rekonstrukcija i uređenje tvrđave Mirabela vodit će se smjerom zaštite kulturnog dobra u funkciji unaprjeđenja i poboljšanja turističke ponude s prezentacijom kulturno-povijesne vrijednosti, ali i prirodne baštine, jer sam položaj tvrđave Mirabela na uzvisini iznad Omiša graniči sa Zaštićenim krajobrazom kanjonom rijeke Cetine. Projekt rekonstrukcije tvrđave Mirabela u fazi je pripreme projektne dokumentacije, a koja će rezultirati ishođenom građevinskom dozvolom, nakon čega će se tražiti prikladan izvor bespovratnih sredstva iz kojeg bi se financirala rekonstrukcija i opremanje Tvrđave.				
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2024.-2028.				
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	4.000.000,00 €				
Planirani izvori financiranja	lokalni proračun EU sredstva				
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni.				

Osnova za raspolaganje nekretninom	Vlasništvo.				
Status izrade statusne dokumentacije (DA/NE)	profil projekta	studija (pred)izvodljivosti		CBA	
	Ne	Ne		Ne	
Status izrade projektne dokumentacije (DA/NE)	Idejni projekt	Lokacijska dozvola	Glavni projekt	Projekt se može graditi prema Pravilniku o jednostavnim građevinama	Ishođena građevinska dozvola
			DA	NE	DA

Naziv projekta od strateškog značaja za Grad Omiš	Uređenje vezova za brodove na ušću rijeke Cetine				
Nositelj i partneri	Grad Omiš				
Kratak opis projekta	Projektom se podrazumijeva uređenje komunalnih vezova u kanjonu rijeke Cetina na potezu od omiškog mosta do ušća rijeke Cetine. Vezovi bi se planirali izraditi na pontonima. Trenutno stanje s komunalnim vezovima u kanjonu Cetine nije zadovoljavajuće, jer se brodovi vežu stihijski, vlasnici sami uređuju pristupe brodicama, teško je kontrolirati naplatu brodova koji su usidreni i sl. Sve većim brojem vezova, stvaraju se gužve u kanjonu što otežava promet brodicama, ali otežava i čišćenje pa se stvaraju nakupine smeća (uglavnom biljni otpad kojeg nanosi rijeka, ali se nađe i komunalnog otpada). Postavljenjem pontona ograničit će se broj vezova, pa će biti jednostavnije kontrolirati i održavati ovo područje značajnog krajobraza.				
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2024. – 2029.				
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.981.684,25				
Planirani izvori financiranja	županijski proračun, lokalni proračun, EU sredstva				
Imovinsko pravni odnosi	U posjedu.				
Osnova za raspolaganje nekretninom	/				
Status izrade statusne dokumentacije (DA/NE)	profil projekta	studija (pred)izvodljivosti		CBA	
	Ne	Ne		Ne	
Status izrade projektne dokumentacije (DA/NE)	Idejni projekt	Lokacijska dozvola	Glavni projekt	Projekt se može graditi prema Pravilniku o jednostavnim građevinama	Ishođena građevinska dozvola
	Da	Ne	Ne	Ne	Ne

Naziv projekta od strateškog značaja	Izgradnja dužobalne biciklističke staze i šetnice				
Nositelj i partneri	Grad Omiš				
Kratak opis projekta	Dužobalna biciklistička staza i šetnica Brzet-Ravnice jedna je od dionica uređenja obalnog pojasa na području Grada Omiša od naselja Omiš do naselja Pisak, a koji se spaja na dužobalne biciklističke staze i šetnice Općine Dugi Rat te dalje Općine Podstrana. Tako će se ostvariti povezivanje obala biciklističko-pješačkim stazama				

	ukupna dužine cca 40 km (sve 3 jedinice lokalne samouprave), od čega obalno područje Grada Omiša obuhvaća cca 20 km. Staze/šetnice na ciljanom području primarno se uređuju kako bi se omogućilo stanovništvu, posjetiteljima i gostima korištenje bicikle, romobila i pješačenja u svakodnevnom prometu, odnosno smanjenje korištenja osobnih automobila, a posljedično tome i smanjenje emisije CO2. Grad Omiš je započeo s uređenjem staza od Omiša prema najistočnijem naselju Pisak, uredivši stazu na potezu Slavinj-Brzet, a sada je pripremio projektnu dokumentaciju za nastavak uređenja. Faza II obuhvaća izgradnju dužobalnih biciklističkih staza i šetnica na području Grada Omiša na 3 lokacije: Kamp Ribnjak, Brzet-Ravnice i Medići-Mimice za koju su osigurana bespovratna sredstava 2.499.999,98 EUR u okviru Integriranog teritorijalnog programa putem Urbane aglomeracije Split.				
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2024.-2026.				
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	4.255.340,86 €				
Planirani izvori financiranja	lokalni proračun EU sredstva				
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni				
Osnova za raspolaganje nekretninom	Plan upravljanja pomorskim dobrom Grada Omiša (Gradsko vijeće na razdoblje od 5 godina)				
Status izrade statusne dokumentacije (DA/NE)	profil projekta		studija (pred)izvodljivosti		CBA
	Da		Da		Ne
Status izrade projektne dokumentacije (DA/NE)	Idejni projekt	Lokacijska dozvola	Glavni projekt	Projekt se može graditi prema Pravilniku o jednostavnim građevinama	Ishođena građevinska dozvola
	Da	/	Da	Ne	Da

Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

Projekti usmjereni na provedbu mjera potrebnih za ostvarenje pokazatelja održivosti ključni su za dugoročni razvoj destinacije. Provedba mjera iz Plana upravljanja destinacijom osigurava da razvoj turizma ne bude isključivo usmjeren na kratkoročne financijske koristi, već na dugoročno očuvanje kvalitete destinacije. Projekti koji doprinose tim mjerama:

- jačaju konkurentnost destinacije jer održivost postaje sve važniji kriterij kod odabira turističkih odredišta,
- smanjuju rizik od degradacije okoliša i prekomjerne eksploatacije resursa,
- povećavaju zadovoljstvo lokalne zajednice uključivanjem u razvojne procese,
- osiguravaju usklađenost s nacionalnim i međunarodnim standardima održivog turizma.

Ovdje istaknuti projekti nisu samo operativni zadaci, već strateški instrumenti koji omogućuju destinaciji da ostvari ciljeve definirane u Planu upravljanja i da se pozicionira kao odgovorna i atraktivna turistička lokacija.

U nastavku je prikazan popis projekata čiji je pretežiti nositelj Turistička zajednica Grada Omiša i koji će se provoditi u okviru Plana upravljanja, zajedno sa drugim dionicima iz javnog, civilnog i privatnog sektora. Za svaki projekt jasno je istaknuta poveznica sa strateškim okvirom – navedena je konkretna mjera Plana kojoj projekt najviše doprinosi. Provedba projekata s popisa sinergijski jača i kvalitetu života u samoj destinaciji budući su svi opisani projekti i aktivnosti koje se planiraju provoditi unutar njihovog okvira usmjerene i unapređenju sadržajnih, infrastrukturnih i edukacijskih resursa ne samo za turiste već i za lokalno stanovništvo.

Naziv projekta	Omiš Summer Frei
Mjera Plana upravljanja	2.1. Kulturna i povijesna baština
Nositelj i partneri	TZG Omiša
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Manifestacija „Omiš Summer Frei“ održava se u razdoblju od lipnja do listopada i nudi posjetiteljima tjedni raspored kulturnih, rekreativnih i edukativnih aktivnosti koje obogaćuju doživljaj boravka u destinaciji te dodatno promoviraju Omiš kao poželjnu i sadržajnu mediteransku destinaciju. Program uključuje raznovrsne aktivnosti za sve dobne skupine: planinarsko-pješačke ture, razgled grada s vodičem, interpretacijska vođenja u Gradskom muzeju, tvrđavi Mirabela i Muzeju Poljica, aqua aerobik i dječji dan na Gradskoj plaži Punta, dječje likovne radionice, radionice glagoljice, kino pod zvijezdama, nastupe folklora i klapa u staroj gradskoj jezgri te druge slične sadržaje. U sklopu programa odvija se i manifestacija „Gusarski dan“, koja kroz povorku lokalnih povijesnih postrojbi, tematske radionice i koncert zabavne glazbe slavi bogatu i prepoznatljivu gusarsku prošlost Omiša.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Manifestacija „Omiš Summer Frei“ doprinosi održivom razvoju destinacije kroz promociju lokalne povijesti, tradicije i identiteta te uključivanje lokalnih dionika u provedbu programa. Provođenjem aktivnosti od lipnja do listopada potiče se produženje sezone i ravnomjernija raspodjela posjetitelja, dok korištenje postojećih javnih prostora i poticanje boravka na otvorenom pridonosi odgovornom i uravnoteženom korištenju prostora u destinaciji.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026 – 2029 (kontinuirano)
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	150.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša, Grad Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Omiš Edu Frei
Mjera Plana upravljanja	2.2. Edukacija i jačanje lokalnih kapaciteta
Nositelj i partneri	TZG Omiša
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Višednevni događaj koji okuplja različite dionike omiškog turizma – male iznajmljivače, lokalne agencije, pružatelje dodatnih usluga i predstavnike javnog sektora – kako bi se potaknula razmjena znanja, inicirala rasprava o aktualnim temama te omogućilo predstavljanje inovativnih rješenja i edukativnih programa. Program obuhvaća predavanja, radionice i panele s temama iz marketinga, oglašavanja, administrativnog poslovanja, predstavljanja lokalnih usluga i projekata, dijeljenje sadnica, edukacije o ljekovitim i ukrasnim biljkama ("Flora kao baština"), ruralnom turizmu, ekologiji te održivom turizmu, čime se dodatno promiče lokalna prirodna baština i osvještava važnost održivih praksi u turizmu. Projekt stvara okvir za kontinuiranu edukaciju i suradnju dionika te doprinosi profesionalizaciji i diversifikaciji turističke ponude Omiša.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi društvenoj i gospodarskoj održivosti destinacije kroz jačanje kapaciteta lokalnih dionika i poticanje suradnje unutar turističkog sektora. Edukacije i paneli povećavaju stručnost i kompetencije iznajmljivača i ostalih dionika, što podiže kvalitetu usluge i ukupni doživljaj destinacije. Uključivanje javnog sektora i lokalnih partnera osigurava institucionalnu podršku i dugoročnu održivost inicijativa, dok razmjena znanja i predstavljanja inovacija potiče odgovorno i održivo upravljanje resursima, smanjenje sezonalnosti i razvoj cjelogodišnje ponude.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029. (kontinuirano)
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	8.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Održavanje i razvoj penjališta
Mjera Plana upravljanja	1.4. infrastrukturno unaprjeđenje za outdoor aktivnosti
Nositelj i partneri	TZG Omiša, Sportsko penjački klub Omiš, Grad Omiš
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Cilj projekta je sustavno upravljanje penjalištima na području Grada Omiša kroz zakup i redovito održavanje, zamjenu dotrajale sigurnosne opreme te dodatno opremanje lokacija signalizacijom i infrastrukturnom opremom poput klupica i stolova te izrada interaktivnog penjačkog vodiča i povezane aplikacije. Projekt stvara zaokružen, kvalitetan i siguran turističko-sportski proizvod, s potencijalom da postane primjer jedinstvenog modela u cjelosti reguliranog penjališta u Hrvatskoj.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije kroz sigurnost, kvalitetu ponude i odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Osiguravanje moderne i sigurne opreme smanjuje rizik za posjetitelje, dok interaktivni vodič i aplikacija povećavaju pristupačnost informacija i omogućuje bolje korištenje penjališta. Sustavno održavanje smjerova, infrastrukturna oprema i aktivno uključivanje lokalne zajednice jačaju društvenu i gospodarsku održivost, produžuju turističku sezonu te podržavaju razvoj Omiša kao prepoznatljive i vodeće destinacije avanturističkog i aktivnog turizma.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029. (kontinuirano)
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	20.000,00 godišnje

Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša, Grad Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Cikloturizam
Mjera Plana upravljanja	1.4. infrastrukturno unaprjeđenje za outdoor aktivnosti
Nositelj i partneri	TZG Omiš, TOP SPORT EVENTS d.o.o., klaster Splitska rivijera, TZSDŽ, Coast Riders i drugi partneri
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt na području Grada Omiša provodi Turistička zajednica Grada Omiša u suradnji s klasterom Splitska rivijera, tvrtkom TOP SPORT EVENTS te ostalim partnerima, s ciljem stvaranja preduvjeta za razvoj cikloturizma na području destinacije. Aktivnosti obuhvaćaju postavljanje signalizacije, održavanje MTB staza u suradnji s lokalnim biciklističkim klubom, te druge aktivnosti usmjerene na uređenje i promociju biciklističkih ruta. Projekt omogućuje razvoj sigurnih, dobro označenih i dostupnih staza za rekreativne i sportske bicikliste, čime se stvara osnovna infrastruktura za dugoročni razvoj cikloturističkog proizvoda i jačanje prepoznatljivosti destinacije kao atraktivnog cilja za biciklistički turizam.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi ekološkoj, društvenoj i gospodarskoj održivosti destinacije kroz razvoj održivog oblika turizma i promicanje aktivnog načina života. Postavljanje signalizacije i uređenje staza poboljšava sigurnost i kvalitetu iskustva za posjetitelje, dok uključivanje lokalnih klubova i partnera jača zajednicu i potiče suradnju. Sustavna ulaganja u infrastrukturu i promociju cikloturizma omogućuju cjelogodišnju turističku aktivnost, smanjuju sezonalnost i povećavaju konkurentnost destinacije, istovremeno očuvajući prirodne resurse i osiguravajući dugoročno održivo korištenje prostora.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029. (kontinuirano)
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	15.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Digitalna transformacija TZG Omiša
Mjera Plana upravljanja	4.1. Jačanje prepoznatljivosti destinacije
Nositelj i partneri	TZG Omiš, vanjski partneri
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt je usmjeren na jačanje online prisutnosti i prepoznatljivosti Omiša kao cjelogodišnje, održive i autentične destinacije. Aktivnosti uključuju unapređenje digitalne komunikacije i promocije kroz razvoj integriranih online kanala, digitalnog sadržaja i alata koji omogućuju bolje povezivanje s ciljanim tržištima i posjetiteljima. Konkretno aktivnosti projekta uključuju: • Izradu i provedbu marketinške strategije destinacije Omiš • Unaprjeđenje IT sustava • Unaprjeđenje i koordinirano upravljanje digitalnim kanalima TZ-a (web, društvene mreže, newsletter, multimedijalni sadržaji). • Kreiranje autentičnog digitalnog sadržaja (video priče, blogovi, interaktivne karte, virtualne ture). • Provođenje sustavnog digitalnog oglašavanja i praćenja učinkovitosti (Google Ads, Meta Ads, SEO, analitika). • Daljnje razvijanje sustava digitalne promocije lokalnih dionika • Implementaciju inteligentnog chatbota na web stranici TZ-a Omiš, kao digitalnog asistenta koji u stvarnom vremenu pruža informacije o događanjima, atrakcijama, smještaju, prometu i sl. Cilj projekta je povećati online prepoznatljivost Omiša, usmjeriti komunikaciju prema ciljanim skupinama, te kroz digitalne alate potaknuti produljenje boravka, smanjenje sezonalnosti i održiv razvoj destinacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju povećanjem online prisutnosti lokalnih dionika i učinkovitijom promocijom turističke ponude. Chatbot i digitalni alati smanjuju operativne troškove, osiguravaju stalnu dostupnost informacija i potiču inkluzivnost. Zamjena tiskovina digitalnim sadržajima i upotreba analitike pomažu odgovornom upravljanju turističkim tokovima i smanjenju pritiska na okoliš. Projekt tako istovremeno podržava ekonomsku, društvenu i ekološku održivost destinacije.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029. (kontinuirano)
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	70.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Turistička signalizacija
Mjera Plana upravljanja	1.3. prilagodba i unapređenje sustava turističke infrastrukture
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš

Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt obuhvaća postavljanje i modernizaciju turističke signalizacije na ključnim lokacijama destinacije, uključujući smeđe informativne znakove, putokaze, orijentacijske table, interpretacijske ploče te digitalne i interaktivne elemente. Cilj je olakšati kretanje posjetiteljima, promovirati lokalne atrakcije, kulturnu baštinu i prirodu, te osigurati sigurnost i kvalitetno iskustvo.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt povećava zadovoljstvo posjetitelja i produljuje njihov boravak, potiče lokalnu ekonomiju te smanjuje troškove informiranja. Olakšava pristup atrakcijama svim skupinama i promovira lokalnu kulturu i identitet. Usmjerava posjetitelje na označene staze i rute, potičući održivo kretanje i smanjenje pritiska na okoliš.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029. .
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	50.000,00
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša; nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Uređenje mjesta
Mjera Plana upravljanja	1.3. prilagodba i unapređenje sustava turističke infrastrukture
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt obuhvaća uređenje javnih prostora i promociju atraktivnih lokacija u Omišu, uključujući vidikovce, photo pointove, pješačke i planinarske staze, zelene oaze, murale te izborne nagrade za najljepše okućnice, vrtove, balkone, izloge i sezonske dekoracije (božićne i uskršnje). Cilj je povećati vizualnu privlačnost destinacije, potaknuti aktivno sudjelovanje lokalnih stanovnika i stvarati atraktivne sadržaje za posjetitelje.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt povećava atraktivnost destinacije i potiče lokalnu ekonomiju, jača zajedništvo i lokalni ponos kroz uređenje prostora, te promiče očuvanje zelenih površina i održivo korištenje javnih prostora.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	30.000,00
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša, Grad Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Uređenje plaža i eko akcije
Mjera Plana upravljanja	3.2. razvoj specifičnih oblika turizma
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Peovica d.o.o., mjesni odbori, udruge i klubovi
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt obuhvaća uređenje plaža i provođenje ekoloških akcija čišćenja, uključujući postavljanje svlačionica s motivima turističke ponude Grada, opremanje plažnih knjižnica, inicijalno uređenje plaža za sezonu te redovne akcije čišćenja plaža, podmorja i kanjona rijeke Cetine. Cilj je povećati kvalitetu i atraktivnost plaža, obogatiti turističku ponudu i promovirati očuvanje okoliša.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt podiže kvalitetu i atraktivnost plaža za posjetitelje, potiče ekološku svijest i odgovorno ponašanje kroz redovno čišćenje i eko akcije te doprinosi očuvanju prirodnog okoliša Omiške rivijere i rijeke Cetine.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029., kontinuirano
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	40.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiša, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Republika Poljica
Mjera Plana upravljanja	3.2. razvoj specifičnih oblika turizma
Nositelj i partneri	TZG Omiš, TZG Split, TZO Dugi Rat, TZO Podstrana
Lokacija provedbe	Grad Omiš, Grad Split, Općina Dugi Rat, Općina Podstrana
Kratak opis projekta	Projekt se odnosi na identifikaciju i valorizaciju kulturne baštine Poljičke knežije, uključujući istraživanje povijesnih i kulturnih elemenata te evidenciju lokalnih običaja i tradicije, sa ciljem izrade Strateškog plana razvoja integriranog kulturno-turističkog proizvoda koji uključuje akcijski plan te predstavlja ključni korak za definiranje zajedničke vizije i smjernica budućeg razvoja te razvoj prepoznatljivog brenda Poljica. Nositelji i partneri u projektu su turističke zajednice Omiša, Splita, Dugog Rata i Podstrane, koje koordiniraju aktivnosti i promiču integrirani kulturno-turistički proizvod.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi ekonomskoj održivosti jačanjem suradnje lokalnih dionika, kulturnoj i društvenoj održivosti očuvanjem i promocijom tradicije i baštine, te održivom korištenju resursa kroz odgovoran pristup razvoju kulturnog turizma.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026 .
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	12.500,00
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiš, TZG Split, TZO Dugi Rat, TZO Podstrana, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Istraživanja tržišta i zadovoljstva posjetitelja
Mjera Plana upravljanja	4.2. Mjerenje učinka planova i programa
Nositelj i partneri	TZG Omiš
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt obuhvaća istraživanja tržišta, praćenje trendova i benchmarking s usporedivim destinacijama, kao i provedbu anketiranja posjetitelja Omiša. Nastavlja se praksa TZG Omiša u provođenju istraživanja zadovoljstva posjetitelja kroz suradnju s vanjskim stručnjacima (npr. Institut za turizam – TOMAS). Naglasak će biti na razumijevanju motiva dolaska, razini zadovoljstva, strukturi potrošnje i percepciji destinacije. Po potrebi će se izrađivati dodatne analize koje podupiru sustav upravljanja destinacijom i planiranje marketinških aktivnosti.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt potiče donošenje odluka temeljenih na podacima, što omogućuje uravnotežen razvoj turizma, očuvanje lokalnih resursa i povećanje zadovoljstva turista i stanovnika.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	40.000,00
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiš
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Brončana maketa grada Omiša
Mjera Plana upravljanja	2.1. Kulturna i povijesna baština
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš, vanjski suradnici
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt obuhvaća izradu i postavljanje trodimenzionalne brončane makete stare gradske jezgre Omiša, uključujući tvrđavu Fortica. Maketa je izrađena na temelju analize austrijskog atlasa s početka 19. stoljeća te aktualnog stanja grada, uz doprinos stručnjaka iz područja povijesti umjetnosti, arhitekture, konzervacije, kiparstva i geodezije. Finalna postava makete planirana je na lokaciji Borići. Cilj projekta je prikazati povijesni izgled Omiša na opipljiv i edukativan način, stvoriti novu turističku atrakciju te omogućiti posjetiteljima i lokalnoj zajednici bolje razumijevanje povijesnog razvoja grada.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt povećava kulturnu i obrazovnu vrijednost destinacije, stvara jedinstvenu turističku atrakciju te potiče održivi kulturni turizam kroz promicanje lokalne povijesti i identiteta.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	60.000,00
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Omiša, vlastita sredstva TZG Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Kulturno-povijesni vodič Grada Omiša
Mjera Plana upravljanja	4.1. Jačanje prepoznatljivosti destinacije
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš, vanjski suradnici
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt ima za cilj sustavno valorizirati, dokumentirati i prezentirati bogatu povijest i kulturnu baštinu Grada Omiša. Vodič će sadržavati stručni tekst o povijesti, kulturnim znamenitostima, utvrdama, sakralnim objektima, eksponatima, važnim lokalitetima te će biti bogato ilustriran fotografijama.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti destinacije kroz edukaciju posjetitelja o povijesnoj i kulturnoj baštini Omiša, jačajući svijest o njezinoj važnosti i potrebi za očuvanjem.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	8.000,00
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiš, Grad Omiš
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Eno-gastro manifestacije
Mjera Plana upravljanja	3.2. razvoj specifičnih oblika turizma
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš, vanjski suradnici
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Poticanje razvoja i provedbe eno-gastro manifestacija na području Grada s ciljem promocije lokalnih specijaliteta, autohtonih proizvoda i tradicionalne gastronomije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Manifestacije doprinose održivosti destinacije jačanjem lokalne ekonomije, očuvanjem gastronomske tradicije i edukacijom posjetitelja o lokalnim proizvodima i običajima.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	35.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiš, Grad Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Sportske manifestacije
Mjera Plana upravljanja	3.2. razvoj specifičnih oblika turizma
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš, razne udruge i klubovi
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Promicanje Omiša kao centra avanturističkog i aktivnog turizma Hrvatske kroz poticanje sportskih događanja koja privlače domaće i međunarodne sudionike, s posebnim naglaskom na outdoor aktivnosti.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt potiče aktivni i zdrav način života te promiče odgovorno korištenje prirodnih resursa. Posebno outdoor sportske manifestacije usklađene su s očuvanjem okoliša, a istovremeno pridonose ravnomjernoj turističkoj valorizaciji prostora izvan središta grada.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	200.000,00
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiš, Grad Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Kulturne manifestacije
Mjera Plana upravljanja	2.1. Kulturna i povijesna baština
Nositelj i partneri	TZG Omiš, Grad Omiš, razne udruge i javne ustanove
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Poticanje razvoja i provedbe kulturnih manifestacija na području Grada Omiša, s ciljem promocije lokalne kulturne baštine, umjetnosti i tradicije kroz raznovrsna događanja i festivale.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti destinacije kroz jačanje kulturne ponude, poticanje zajednice i edukaciju posjetitelja o lokalnoj povijesti i tradiciji, čime se povećava autentičnost ponude i podržava cjelogodišnji turizam.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	25.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Vlastita sredstva TZG Omiš, Grad Omiš, nacionalni i regionalni fondovi
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Povezivanje mjesta Omiške rivijere javnom autobusnom linijom
Mjera Plana upravljanja	1.2. Unapređenje mobilnosti i povezanosti
Nositelj i partneri	Grad Omiš, registrirani prijevoznici s područja SDŽ
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Predviđeno je uvođenje novih linija na relaciji Omiš-Pisak-Dubci s 9 polazaka iz Omiša na navedenoj trasi kao i novih linija na relaciji Omiš_naselje_Borak – Baučići s 9 polazaka iz Omiša. Na ovaj način bi se smanjio pritisak automobila na centar Omiša i omogućila bolja povezanost priobalnih naselja i Borka s Omišem. Linija koja povezuje Omiš i Pisak, jedan put tjedno bi putnike vozila i na gradsko groblje Vrisovci. Vrijednost usluge procjenjuje se na oko 150.000,00 EUR na godišnjoj razini, a završetak pregovora očekuje se do turističke sezone 2026. godine.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije smanjenjem korištenja osobnih automobila i gužvi u centru Omiša, osobito u sezoni kada je problem parkiranja izražen. Uvođenjem zajedničkog javnog prijevoza smanjuje se potrošnja goriva i emisija CO ₂ , poboljšava se dostupnost mjesta rivijere bez potrebe za automobilom, te se povećava kvaliteta boravka turista i svakodnevnog života stanovnika. Time se Omiš pozicionira kao održiva i dobro organizirana turistička destinacija
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2026. – 2029.
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	150.000,00 godišnje
Planirani izvori financiranja	Gradski proračun
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	NE

Naziv projekta	Sanacija i uređenje Sportskog centra Punta
Mjera Plana upravljanja	3.3. Poticanje realizacije projekata namijenjenih održivom turističkom razvoju
Nositelj i partneri	Grad Omiš
Lokacija provedbe	Grad Omiš
Kratak opis projekta	Projekt se provodi na prostoru na kojem već sada postoji uređen malonogometni i košarkaški teren. Uređenost terena trenutno je na minimalnoj razini s asfaltnom podlogom i oskudnom opremom (vratnice, koševi, gledalište). Projektom bi se teren podigao na visoku razinu uređenosti sa suvremenim podlogama na oba terena, dotrajala oprema bi se zamijenila, gledalište bi se opremilo kvalitetnim sjedalicama te bi se postavila nova ograda. Tereni bi se koristili isključivo u rekreativne svrhe, a blizina gradske plaže Punta te budući hotelski kompleks koji će se graditi s južne strane sportskog centra Punta, doprinosi njegovoj atraktivnosti.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti kroz korištenje kvalitetnih i dugotrajnih materijala koji smanjuju potrebu za čestim popravcima i otpadom, čime se jača ekološka komponenta. Uređeni tereni potiču rekreaciju i zdrav način života lokalne zajednice i posjetitelja te povećavaju atraktivnost prostora u blizini plaže i budućeg hotelskog kompleksa, što dugoročno doprinosi društvenom i ekonomskom razvoju.
Planirano trajanje projekta (početak i završetak provedbe)	2024. - 2029.

Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	172.539,65
Planirani izvori financiranja	Gradski proračun
Potrebna studijska/ projektna dokumentacija	DA

MAČEST

SMJERNICE I PREPORUKE

Ove preporuke sadrže prijedloge za izmjenu prostorno planske dokumentacije izrađene temeljem analize provedene u okviru pripreme Plana upravljanja destinacijom, inputa dionika dobivenih kroz komunikaciju i konzultacijske procese te temeljem analize relevantnih dokumenata europske, nacionalne, regionalne i lokalne razine. Osim preporuka koje se odnose na izmjene prostornih planova, poglavlje sadrži preporuke za ključne dionike za provedbu Plana upravljanja destinacijom kako bi se optimizirala implementacija samog dokumenta odnosno ciljeva, mjera, aktivnosti i projekata definiranih za Grad Omiš kao turističku destinaciju koja želi svoj napredak usmjeravati ka održivom i konkurentnom turizmu.

Smjernice za izmjenu prostornih planova

Polazišta za izmjene prostornog plana predstavljaju, između ostalog, dokumenti nacionalne razine koji su doneseni i stupili su na snagu u razdoblju nakon donošenja zadnjih izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša. Prostorni plan uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.) donesen je 2007. godine i od njegovog donošenja provedeno je šest postupaka izmjena i dopuna, a posljednje, sedme izmjene i dopune su u tijeku (informacija o provedbi Strateške procjene utjecaja na okoliš iz ožujka 2021.). U prilog potrebi izmjene prostorno planske dokumentacije govore i izmjene referentnog zakonodavnog okvira koje su u međuvremenu provedene (izmjene Zakona o prostornom uređenju, zadnje donesene 2023. godine, dok je pred donošenjem novi Zakon). Izrađen je i na snagu je stupio velik broj strategija i akcijskih planova usmjerenih prema ambicioznim klimatskim ciljevima i dostizanju klimatske neutralnosti do 2050. godine. Imajući u vidu povezanost i međuodnos sektora koji utječu na klimatske promjene i prostor, odnosno prostorne planove, nužno je ugraditi smjernice i odrednice zelenih politika u PPUG Omiša i smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja, koji su njime definirani, s obzirom na to da se radi o glavnom regulatornom prostornom dokumentu Grada Omiša. Kod izrade novih izmjena i dopuna plana potrebno je uzeti kao polazišta za izradu dokumente nacionalne razine kao što su:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, 2017.,
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu, 2020.
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, 2021.
- Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu iz 2021. godine

Dokumenti lokalne razine koje bi, između ostalog trebalo uzeti u obzir su sljedeći:

- Akcijski plan održivog energetskog razvoja i prilagodbe klimatskim promjenama – SECAP Grada Omiša (2023).
- Strategije zelene urbane obnove Grada Omiša donesene 2024. godine.
- Plan razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine
- Stratešku studiju utjecaja na okoliš Plana razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine
- Izvješće o stanju u prostoru Grada Omiša za razdoblje od 2016.-2020.

U **izvješću o stanju u prostoru Grada Omiša** za razdoblje od 2016.-2020. (Urbos d.o.o., 2021.) dana je analiza stanja u prostoru i ocjena razvojnih trendova, te prijedlozi za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje.

Govoreći o potrebama, mogućnostima i ograničenjima daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Omiša s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove, Prostornim planom predviđene su i sljedeće potrebe:

- osigurati optimalni razmještaj stanovništva unutar Grada i osigurati društveno prihvatljiv rast, odnosno poticati umjereni rast stanovništva kako bi se uspostavila društveno održiva naseljenost;
- stimulirati podizanje ukupne kvalitete stanovanja i življenja u gradu za sve starosne i društvene grupe (osiguranjem prostora za javne funkcije, smanjenjem deficita javnih sadržaja i sl.), nasuprot rastu isključivo prostora stambene namjene; stambena gradnja koju ne prate javni sadržaji i parkovi nikako ne doprinosi gradu u kojem se realizira i svakako smanjuje njegovu atraktivnost;
- poticati urbanizacijske procese u svom okruženju radi smanjivanja mehaničkog priliva stanovništva u Grad;
- osigurati razvoj urbanih funkcija ostalih naselja radi demografske stabilizacije i ravnomjernijeg razvoja cijelog područja Grada a u cilju smanjivanja pritisaka na urbano područje razvojem obrazovnih i znanstvenih institucija stvarati uvjete za podizanje obrazovne razine stanovništva kao jednog od temeljnih resursa svake zajednice;
- osigurati prostorne preduvjete razvoju gospodarstva radi podizanja stope aktivnog stanovništva;
- podržati aktivnu populacijsku politiku kako bi se socijalnim, gospodarskim i drugim mjerama usporilo ili zaustavilo negativne demografske, gospodarske i društvene procese na ovom području.

Posebno je važno istaknuti i važnost kontinuiranog obnavljanja povijesne jezgre grada Omiša odnosno zadržavanja života u istoj, promovirajući stanovanje kao jednu od najznačajnijih funkcija revitalizacije jezgre.

Opći ciljevi gospodarskog razvoja usmjereni su na racionalno iskorištavanje raspoloživih prirodnih resursa i maksimalno korištenje kadrovskih potencijala. Poseban naglasak stavlja se na poticanje gospodarskog rasta koji počiva na međusobnom pozitivnom učinku postojećih djelatnosti. Razvoj treba biti usmjeren prema onim djelatnostima koje doprinose očuvanju i unaprjeđenju resursa, ne zahtijevaju značajnu potrošnju energije niti velike količine sirovina i repromaterijala, a koje će kroz strategiju „malog gospodarstva“ stvoriti mrežu gospodarske stabilnosti na ovom području. Cilj je povećati ukupnu učinkovitost i poboljšati stupanj

organiziranosti na razini grada, poduzeća, poslovnih pothvata i svakog radnog mjesta, uz poticanje poduzetničkog i menadžerskog načina razmišljanja. Važno je izbjeći monostrukturnu orijentaciju gospodarstva na jednu granu, poput turizma, te razvijati raznovrsnu gospodarsku strukturu oslobođenu teške industrije i zagađivača, kako bi se olakšalo prilagođavanje kriznim stanjima i gospodarskim ciklusima. Osim raznovrsnosti gospodarskih grana, potrebno je poticati polivalentnost domaćinstava i gospodarstava, osiguravajući prihode iz više izvora na višoj i kvalitetnijoj razini.

Vezano za **poljoprivredu** istaknuto je kako je od izuzetne važnosti poticaj razvoju poljoprivrede u zaobalju koji mogu biti komplementarni turističkoj ponudi kroz proizvodnju zdrave hrane i razvoj seoskog turizma u obiteljskim gospodarstvima.

U sektorima **prometa i infrastrukture** identificirano je kako je specifičan položaj Grada Omiša uzrokovao prometna zagušenja, zasićenost kapaciteta, gužve, duga putovanja, zagađenje zraka, buku i druge negativne posljedice. Prioritet je izgradnja novih, suvremenih prometnica i stvaranje učinkovite prometne mreže, a ključni projekt predstavlja obilaznica grada Omiša koja je od presudnog značaja za prometni razvoj. Poboljšanje prometne infrastrukture pozitivno bi utjecalo na turističku i gospodarsku sliku grada i šireg područja. Problem parkiranja treba riješiti izgradnjom podzemnih garaža, čime bi se omogućilo širenje pješačkih zona i oslobađanje prostora za pješake i bicikliste. Biciklisti su posebno ugroženi na prometnicama s najvećim prometom, poput državne ceste D8, pa je nužno nadograditi postojeću mrežu biciklističkom infrastrukturom gdje je to moguće te poticati korištenje alternativnih oblika prijevoza, poput bicikla, pješačenja i javnog prijevoza, kako bi se smanjile gužve.

U prostornom planu uređenja Grada Omiša predviđeni su ciljevi koji uključuju izgradnju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, dovršetak kanalizacijskih sustava, izgradnju suvremene cestovne veze s okolnim područjima, posebno brze ceste Split–Omiš, te dovršetak sustava vodoopskrbe, osobito u višim zonama. Planirana je gradnja i rekonstrukcija prometnica naselja, uređenje gospodarskih i protupožarnih putova, poboljšanje elektroopskrbe gradnjom novih trafostanica, uređenje obale za različite namjene poput pomorskog prometa, nautičkog turizma, sportskih lučica, kupališta i plaža, uz osiguranje kontinuiteta pješačkog prolaza uz obalu (lungo mare). Zbog položaja državne ceste uz morsku obalu, uređenje obale zahtijeva dodatne zahvate poput oblikovanja obalne linije i gradnje pomorskih objekata. Također je predviđena organizacija i uređenje sportskih i rekreacijskih površina, zelenih i parkovnih zona, dječjih igrališta, trgova i odmorišta, opremanje naselja javnim i društvenim objektima, proširenje postojećih groblja i gradnja novih, kao i izgradnja benzinskih postaja.

U Prostornom planu uređenja Grada Omiša naglašava se da je temeljni cilj **zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti**, a to je očuvanje prirodnog i kultiviranog krajobraza kao jedne od osnovnih vrijednosti prostora. To podrazumijeva sanaciju i rekultivaciju opožarenih površina, s naglaskom na biološke radove i izbjegavanje borove monokulture koja je podložna požarima. Posebno se ističe očuvanje krajobraza u riječnom toku Cetine te prilagođavanje buduće gradnje i korištenja prostora krajobraznim vrijednostima, uz sanaciju postojećih i sprječavanje novih oštećenja. Na obalnom području, koje je gotovo u cijelosti zaposjednuto gradnjom, nove intervencije moraju biti usklađene s krajobraznim vrijednostima i donijeti nove kvalitetne oblikovne elemente, što se posebno odnosi na područje bivše tvornice u Ravnicama. Projektiranje dionice brze ceste Split–Omiš također treba prilagoditi konfiguraciji terena i omogućiti normalno otjecanje bujičnih voda. Dodatni ciljevi uključuju zaštitu i uređenje područja s naglašenim kulturnim krajobrazom, poput vinograda i maslinika na terasama te suhozida, kao i poticanje obnove zapuštenih poljoprivrednih površina.

Zaključno, problematika prostornog uređenja Grada Omiša temelji se na načelima integralnog pristupa, uvažavanju stručnih i znanstvenih činjenica te očuvanju krajobraznih i kulturnih vrijednosti prostora. Prostorni plan osigurava racionalno korištenje prostora kroz suzdržano planiranje građevinskih područja, naglasak na obnovu i rekonstrukciju postojećih kapaciteta te modernizaciju infrastrukture. Nedostatak propisanih urbanističkih standarda otežava održivo planiranje, a horizontalna integracija između različitih tijela nije u potpunosti osigurana zbog nepravovremenog uključivanja i administrativnog pristupa. Vertikalna integracija postoji kroz sustav suglasnosti, ali postupci su često birokratizirani i spori. Javnost je uključena putem javnog uvida i rasprava, no realizacija planiranih javnih prostora izostaje zbog dominacije privatnih investicija. Potrebno je poticati kvalitetu stanovanja i javnih sadržaja kako bi se uravnotežio razvoj prostora u skladu s potrebama sadašnjih i budućih generacija.

Osim usklađenosti sa potencijalima i izazovima definiranim u spomenutim strateškim dokumentima nacionalne i lokalne razine, ključne potrebe potvrđene su kroz inpute dionika i analize izrađivača a odnose se na potrebu sprječavanja širenja građevinskog područja ali i predlaganje odredbi koji će omogućiti razvoj u smjeru prihvatljivijeg stanovanja, a sprječavanje kratkoročnog najma odnosno prenamjenu stanova u apartmane.

Studija prihvatnih kapaciteta potvrdila je veliki **udio stambenih jedinica turističke namjene (komercijalni i nekomercijalni kapaciteti) u ukupnom broju stambenih jedinica za stalno stanovanje (pokazatelj 6.1) koji ukupno iznosi 59,15 %** dok prema zonama sljedeća raspodjela - Centralno naselje Omiš: 59,55% Rivijera: 160,54% Zaobalje: 11,94% Zamosorje: 4,28%

Do donošenja nacionalnih smjernica za standarde stanogradnje prilikom gradnje stambenih ili stambeno-poslovnih građevina predlaže se kao minimalni standard za projektiranje stambenih jedinica koristiti prostorne standarde koji su određeni u Pravilniku minimalnih tehničkih uvjeta za projektiranje i gradnju stanova iz Programa društveno poticane stanogradnje. Standarde se predlaže koristiti i kod projektiranja apartmana u stambeno-poslovnim zgradama.

Predlaže se ograničiti broj ležajeva i kupaonica u odnosu na broj uporabnih jedinica koje se nalaze u pojedinoj zgradi. Također se predlaže ograničiti postotak ukupne građevinske (bruto) površine (GBP-a) stambeno-poslovne zgrade koji mogu zauzimati apartmani. Izvorne stambene jedinice odnosno njihovu prenamjenu u više manjih apartmanskih jedinica potrebno je također spriječiti kroz odredbe za provedbu. Također je potrebno analizirati namjene i izgrađenost prema namjeni u pojedinim područjima Grada, uz omogućavanje gradnje nedostajućih sadržaja poput sportskih objekata te građevina društvene namjene. Za do sada planirane a neizgrađene turističke zone, predlaže se izvršiti preispitivanje veličina, lokacija i kapaciteta a eventualnu novu izgradnju turističkih sadržaja usmjeriti na kvalitetnu dopunu i dograđivanje turističkih sadržaja koji su već djelomično ili pretežito izgrađeni. Prilikom planiranja turističkih sadržaja, poticati gradnju novih hotela koji bi trebali biti viših i visokih kategorija.

Vezano za promet u mirovanju potrebno je analizirati postojeće i planirane parking kapacitete te uvesti odredbe koje će omogućiti rješavanje problema parkiranja u pojedinim dijelovima grada, kako na razini naselja tako i na razini propisanih standarda za pojedine namjene. Naime, prema studiji prihvatnih kapaciteta pokazatelj 8.2. Procjena kapaciteta i iskorištenosti parkirališta u razdoblju vršne turističke sezone, izračunom je utvrđeno da je u centralnom naselju Omiš taj postotak za 2025. godinu iznosi visokih 96%.

Sve predložene analize preporuča se provesti kroz izradu elaborata i studija koje će predstavljati argumentirano polazište za izmjenu i korekciju pojedinih odredbi i pokazatelja u relevantnim prostornim planovima.

Smjernice za dionike

Uspješna provedba Plana upravljanja turizmom Grada Omiša temelji se na aktivnoj ulozi i suradnji svih relevantnih dionika. Njihove su uloge definirane strateškim okvirom i pripadajućim mjerama, no ostvarenje ciljeva zahtijeva više od formalnog provođenja aktivnosti – traži međusobnu povezanost, redovitu razmjenu informacija, otvorenu komunikaciju i zajedničko razumijevanje smjera razvoja destinacije. Ovo poglavlje donosi načelne preporuke usmjerene ključnim skupinama dionika, s ciljem jačanja suradnje, poticanja razmjene znanja i osiguravanja dosljedne provedbe mjera u skladu sa zajedničkom vizijom održivog razvoja turizma u Gradu Omišu.

Turistička zajednica Grada Omiša

Turistička zajednica Grada Omiša ključan je dionik u procesu provedbe Plana upravljanja. Sukladno svom području djelovanja TZG Omiša preuzima operativnu ulogu u provedbi Plana upravljanja, s naglaskom na razvoj turističkih proizvoda, informiranje dionika, provedbu promotivnih i diseminacijskih aktivnosti na svim razinama. TZG Omiša će nastaviti aktivno poticati suradnju između različitih sektora, povezivati dionike i osiguravati kontinuiranu razmjenu informacija. U suradnji s Turističkom zajednicom Splitsko - dalmatinske županije usklađivat će promotivne aktivnosti, koristiti zajedničke alate te sudjelovati u županijskim projektima. Osim toga, razvijat će se partnerstva s kulturnim ustanovama, udrugama i privatnim sektorom s ciljem stvaranja novih proizvoda i inicijativa.

Grad Omiš

Grad Omiš kroz svoje resurse osigurava institucionalnu, financijsku i infrastrukturnu podršku za učinkovitu provedbu Plana upravljanja. Naime, značajan broj aktivnosti predviđenih planom financira se i/li sufinancira iz gradskog proračuna. Grad Omiš u okviru svojih nadležnosti vodit će brigu o usklađivanju turističkog razvoja s relevantnim gradskim strateškim i planskim dokumentima te povezanim projektima. Grad Omiš nastavit će aktivno sudjelovanje u planiranju i realizaciji projekata javne turističke, prometne i komunalne infrastrukture, kao i u inicijativama koje promiču održivost i pristupačnost prostora.

TZ Splitsko – dalmatinske županije

Županijska turistička zajednica osigurava stratešku koordinaciju sustava turističkih zajednica na području destinacije te pruža stručnu i tehničku podršku Turističkoj zajednici Grada Omiša, s posebnim naglaskom na digitalnu transformaciju, razvoj turističkih proizvoda i promotivne aktivnosti. Aktivno uključuje TZ Grada Omiša u županijske projekte, zajedničke promotivne kampanje te inicijative usmjerene na razvoj tematskih turističkih proizvoda.

Privatni sektor

Privatni sektor izrazito je bitna grupa dionika i mogući je inicijator značajnih promjena i novih projekata i inicijativa usmjerenih održivom turističkom razvoju. Ovaj sektor aktivno sudjeluje u oblikovanju i razvoju turističke ponude destinacije, s posebnim naglaskom na kulturni, eno-gastronomski i aktivni turizam. Značajno je istaknuti i aktivnosti ulaganja u podizanje kvalitete usluga, diversifikaciju ponude te implementaciju održivih i digitalnih rješenja. Privatni sektor sudjeluje u zajedničkim projektima s Turističkom zajednicom i Gradom, prepoznajući važnost i koristi koordiniranog djelovanja na razini destinacije, što se ovim Planom prepoznaje i želi ojačati i unaprijediti.

Kulturne i obrazovne ustanove, lokalne udruge

Civilni sektor i javne ustanove aktivno sudjeluju u oblikovanju kulturnih i interpretacijskih sadržaja destinacije te su uključeni u projekte usmjerene na očuvanje i promociju nematerijalne baštine, razvoj događanja i stvaranje autentičnih doživljaja u prostoru. Njihovo djelovanje doprinosi očuvanju identiteta destinacije i jačanju povezanosti lokalne zajednice s turističkim razvojem.

Lokalna zajednica

Lokalna zajednica ima ključnu ulogu u oblikovanju pozitivnog doživljaja destinacije kroz očuvanje lokalnih vrijednosti, poticanje gostoljubivosti i prihvaćanje turizma kao sastavnog dijela svakodnevnog života. Aktivno sudjeluje u procesima razvoja destinacije putem javnih rasprava, radionica i inicijativa vezanih uz turizam. Svojim djelovanjem doprinosi očuvanju prostornog, kulturnog i društvenog identiteta, čime osigurava održiv i uravnotežen razvoj destinacije.

MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI

Za provedbu Plana upravljanja turizmom Grada Omiša odgovorne su prije svega Turistička zajednica Grada Omiša i Grad Omiš, svaka institucija u okviru svojih nadležnosti koje zajedno realiziraju najveći dio mjera, aktivnosti i projekata definiranih Planom upravljanja. Plan je izrađen tako da postavlja ambiciozan okvir ali i da se osigura provedivost u realnim okolnostima, uzimajući u obzir postojeće ljudske, financijske i organizacijske resurse, zakonske obveze i uvažavajući uspostavljeni karakter suradnje unutar dionika turističkog sustava Grada. Ovo poglavlje donosi okvir za mjerenje napretka u ostvarenju ciljeva i mjera definiranih Planom te preporuke koje mogu doprinijeti uspješnoj i na rezultate usmjerenoj provedbi Plana upravljanja.

Mjere definirane u dokumentu su široko postavljene da bi omogućile fleksibilnost provedbe omogućujući raspon aktivnosti koje će se provoditi ovisno o dostupnim kapacitetima (financijskim i ostalim). Mjere se oslanjaju na aktivnosti za koje je financijska konstrukcija već poznata i definirana (u proračunu Grada ili turističke zajednice itd.) ali također ostavljaju prostor i za dodatne iskorake ako bi se razvojni zamah intenzivirao u odnosu na sadašnje, početno stanje. Bitno je da Plan adresira sve ključne aktivnosti koje unapređuju razvoj turizma u Omišu i vode ga u željenom smjeru, a provedba će se odvijati kako je već više puta naglašeno u skladu s mogućnostima dionika.

Plan sadrži sve ključne odrednice za kvalitetno upravljanje destinacijom. Obzirom da je ovo prva generacija dokumenta, zauzet je stav da se racionalno sagledaju kapaciteti Grada i TZ kako bi se operativno provelo što više aktivnosti. Kroz sudjelovanje u provedbi ključni će dionici podići svoju razinu znanja o samom Planu i njime predviđenim aktivnostima, a kroz suradnju, te aktivnosti diseminacije i promocije taj krug će se proširiti i na lokalno stanovništvo a i na druge grupe dionika. Time će se postaviti kvalitetni temelji za sljedeću generaciju dokumenta, kako za izradu tako i za provedbu jer će zajednica biti bogatija za praktično iskustvo sudjelovanja u pripremi i implementaciji ovog prvog Plana upravljanja.

Praćenje aktivnosti i izvještavanje o provedbi

Praćenje i izvještavanje temelji se na logici mjera definiranih u Planu, za potrebe čega su za svaku aktivnost definirani relevantni pokazatelji pomoću kojih je moguće pratiti uspješnost provedbe. Kod izvještavanja se o svakoj aktivnosti unutar mjera može dodati objašnjenje o parametrima poput postignutih rezultata, eventualnih izazova i prijedloga za rješavanje istih. Provedba Plana upravljanja temelji se na jasno definiranim prioritetima, mjerama i aktivnostima predstavljenima u poglavlju Strateški okvir. Nositelj operativne provedbe je Turistička zajednica Grada Omiša, u suradnji s Gradom Omišem i ostalim dionicima uključenima u razvoj turizma. Za provedbu je nužna redovita komunikacija i koordinacija među partnerima, te sustavno praćenje aktivnosti iz djelokruga. U skladu s Pravilnikom o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/2024), podaci potrebni za izradu plana upravljanja destinacijom prikupljaju se primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela, a Turistička zajednica zadužena je za prikupljanje dodatnih podataka odnosno onih koji nisu javno dostupni.

Provedba Plana upravljanja destinacijom zahtijeva kontinuirano praćenje i redovito izvješćivanje predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave. Time se osigurava pravodobno prilagođavanje odnosno izmjene plana u slučaju potrebe za ostvarivanjem strateških ciljeva te provedbom planiranih mjera i aktivnosti. Turističko vijeće dostavlja izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu predstavničkom tijelu Grada Omiša najkasnije do 31. ožujka tekuće godine. Obzirom na razdoblje završetka Plana i očekivano vrijeme njegova upućivanja u proceduru i donošenja odnosno usvajanja od strane predstavničkog tijela Grada Omiša, prvo izvješće o provedbi Plana bit će ono za 2026. godinu koje će se podnijeti u prvom kvartalu 2027. godine u skladu s naprijed navedenim rokovima.

ZAKLJUČAK

Plan upravljanja destinacijom Omiš za razdoblje do 2029. izrađen je s ciljem osiguravanja održivog, usklađenog i strateški vođenog razvoja turizma koji čuva kulturnu baštinu, potiče lokalno poduzetništvo i unapređuje kvalitetu života stanovnika. Plan se temelji se na detaljnoj analizi postojećeg stanja - turističkog prometa, strukture ponude, prirodnih i kulturnih resursa, infrastrukture, organizacijskih i ljudskih kapaciteta te tržišnog položaja destinacije uz procjenu razvojnih potencijala i identifikaciju područja za poboljšanje.

Sastavni dio Plana čini analiza obveznih pokazatelja održivosti koja omogućuje praćenje učinaka turističkog razvoja na okoliš, društvo i gospodarstvo, stvarajući osnovu za pravodobno i podatkovno utemeljeno donošenje odluka, a sukladno relevantnoj zakonskoj podlozi za Grad Omiš izrađena je i studija prihvatnih kapaciteta. Dokument nastavno na analitički dio i izračune iz Studije postavlja sveobuhvatan strateški okvir koji uključuje viziju razvoja te jasno definirane ciljeve, mjere i aktivnosti, oblikovane u skladu s važećim zakonskim propisima i smjernicama Ministarstva turizma i sporta. Posebna vrijednost Plana je uključivanje dionika iz javnog, privatnog i civilnog sektora kroz sastanke, prezentacije i intervjue, čime se osigurala usklađenost sadržaja s potrebama i mogućnostima lokalne zajednice. U završnom dijelu dokumenta predstavljen je popis prioriteta projekata, od revitalizacije povijesnih lokaliteta i razvoja novih turističkih sadržaja do infrastrukturnih zahvata, čija je provedba usmjerena na jačanje konkurentnosti destinacije uz očuvanje njezine kulturne i prirodne autentičnosti. Provedba Plana zahtijeva kontinuiranu suradnju Grada Omiša, Turističke zajednice Grada, javnih ustanova, poduzetnika i lokalne zajednice. Samo koordiniranim djelovanjem moguće je ostvariti održiv i inkluzivan razvoj turizma koji će pridonijeti dugoročnom razvoju, tržišnoj prepoznatljivosti i očuvanju identiteta destinacije Omiš.